

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Edita Černá

**Procesní prostředky obrany povinného ve výkonu
rozhodnutí**

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D.

Tematický okruh: Občanské právo procesní

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 15. 3. 2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 470 626 znaků včetně mezer.

Mgr. Edita Černá

V Praze dne 15. 3. 2021

Obsah

Úvod.....	1
1. Výkon rozhodnutí.....	3
1.1 Obecný výklad k výkonu rozhodnutí	3
1.2 Obecný výklad k soudnímu výkonu rozhodnutí.....	7
1.3 Obecný výklad k exekuci	15
1.4 Základní zásady vykonávacího řízení	21
1.4.1 Zásada ochrany a zásada obrany povinného ve vykonávacím řízení.....	24
2. Procesní prostředky obrany povinného v soudním výkonu rozhodnutí	26
2.1 Námitka místní nepříslušnosti soudu výkonu rozhodnutí	26
2.2 Námitka podjatosti soudce	29
2.3 Návrh na odklad soudního výkonu rozhodnutí	38
2.4 Návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí	44
2.4.1 Jednotlivé zákonné důvody, pro které může povinný podat návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí	52
2.4.1.1 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř.	52
2.4.1.2 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř.	57
2.4.1.3 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. d) o. s. ř.	58
2.4.1.4 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř.	64
2.4.1.5 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. f) o. s. ř.	66
2.4.1.6 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř.	67
2.4.1.7 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.	70
2.4.1.8 Důvod dle § 268 odst. 2 o. s. ř.	74
2.4.1.9 Důvod dle § 268 odst. 3 o. s. ř.	75
2.4.1.10 Důvod dle § 268 odst. 4 o. s. ř.	76
2.4.1.11 Důvod dle § 290 o. s. ř.	76
2.4.1.12 Důvod dle § 344 odst. 3 o. s. ř.	81
2.4.1.13 Důvod dle § 35 ZRŘ.....	82
2.5 Odporová žaloba.....	83
3. Procesní prostředky obrany povinného v exekuci.....	87
3.1 Námitka místní nepříslušnosti exekučního soudu	87
3.2 Námitka podjatosti soudního exekutora	89
3.3 Návrh na odklad exekuce	93
3.4 Návrh na zastavení exekuce	97
3.5 Námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce.....	103
3.6 Procesní prostředky obrany povinného proti generálnímu a speciálnímu inhibitoriu v exekuci.....	110
3.7 Obrana povinného proti exekučnímu příkazu	116
3.8 Odporová žaloba.....	117
4. Řádné a mimořádné opravné prostředky ve výkonu rozhodnutí.....	118
4.1 Odvolání proti rozhodnutí soudu.....	118
4.2 Odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora.....	127
4.3 Dovolání	129
4.4 Žaloba pro zmatečnost.....	137
5. Ústavní stížnost ve výkonu rozhodnutí	141

Závěr.....	150
Seznam zkratk	159
Seznam použitých zdrojů	161
Seznam příloh.....	177
Příloha č. 1 – Vzor námítky podjatosti soudního exekutora	177
Příloha č. 2 – Vzor návrhu na odklad exekuce.....	178
Příloha č. 3 – Vzor návrhu na zastavení exekuce.....	180
Příloha č. 4 – Vzor námitek proti příkazu k úhradě nákladů exekuce	182
Příloha č. 5 – Vzor návrhu na zrušení generálního a speciálního inhibitoria dle § 44a odst. 2 e. ř.	184
Příloha č. 6 – Vzor návrhu na zrušení zákazu nakládat s majetkem dle § 44a odst. 3 e. ř.	186
Příloha č. 7 – Vzor odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora	188
Abstrakt	190
Klíčová slova.....	190
Abstract	191
Key words	192

Úvod

Občanské soudní řízení (civilní proces) se dělí na dva hlavní druhy řízení – nalézací a výkonávací. V nalézacím řízení soud nalézá právo, tedy vyslovuje, co je právem v konkrétní projednávané věci, kdo je nositelem takto přiznaného subjektivního práva a kdo je naopak nositelem tomu odpovídající subjektivní povinnosti. Zní-li taková povinnost na plnění (ať už peněžitě nebo nepeněžitě) a osoba, které byla uložena, ji ve lhůtě k tomu stanovené sama dobrovolně nesplní, může se osoba, jíž bylo právo na plnění prisouzeno, domáhat jeho ochrany a uspokojení právě v řízení výkonávacím, a to i proti vůli povinného dlužníka (podrobněji o výkonu rozhodnutí bude pojednáno v části 1. Výkon rozhodnutí).¹

Prostřednictvím nuceného výkonu rozhodnutí je pak zasahováno do majetkové a v některých případech i do osobní sféry osoby dlužníka (povinného). Proto mu právní řád poskytuje určité procesní prostředky obrany, na základě kterých se může domoci ochrany svých práv výkonem rozhodnutí dotčených. I ve výkonávacím řízení, stejně jako v řízení nalézacím, musí být totiž zaručeno právo na spravedlivý proces dle čl. 36 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“), a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, sjednaná v Římě dne 4. 11. 1950 (dále jen „EÚLP“), všem účastníkům řízení včetně povinného. O možnosti využít ke své obraně přípustný (zákonem dovolený) procesní prostředek obrany musí být povinnému jako účastníku výkonávacího řízení poskytnuto řádné poučení a je pak již zcela na něm, zda této možnosti využije či nikoliv. K tomu, aby se domohl obrany svých práv, musí povinný aktivně konat. V tom se projevuje jedna ze základních zásad výkonávacího řízení, a to zásada obrany povinného.

Právě na uplatnění zásady obrany povinného ve výkonávacím řízení, tedy na jednotlivé procesní prostředky, které povinný může podle příslušných právních předpisů ve výkonu rozhodnutí uplatit ke své obraně, se zaměřuje tato práce. Jejím cílem je tedy komplexně zpracovat a detailně prozkoumat současnou právní úpravu procesních prostředků obrany povinného ve výkonu rozhodnutí včetně procesních postupů příslušných orgánů při jejich vyřizování. Právní úprava jednotlivých procesních prostředků obrany povinného ve výkonu rozhodnutí je zde zkoumána i z pohledu aktuální judikatury obecných soudů a Ústavního soudu, odborné právní literatury a v neposlední řadě i z pohledu odborné právní praxe autorky této práce

¹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-299-8. s. 17.

jako asistenta soudce působícího u okresního soudu (agenda civilní a exekuční). Za účelem dosažení výše stanoveného cíle je v práci použita metoda deskripce, analýzy, komparace, indukce a dedukce.

Co se týká členění práce, ta je kromě úvodu a závěru rozdělena do celkem pěti částí, přičemž některé z nich se dále štěpí na jednotlivé kapitoly a ty pak případně na jednotlivé body.

První část je věnována úvodnímu seznámení se s vykonávacím řízením a jeho základními instituty i základními zásadami, jimiž je toto specifické řízení ovládáno. V první části je kromě toho obsažen i obecný výklad týkající se jednotlivých druhů civilního výkonu rozhodnutí, a to soudního výkonu rozhodnutí a exekuce.

Ve zbylých částech práce je již pozornost zaměřena na konkrétní procesní prostředky obrany povinného ve výkonu rozhodnutí a jejich podrobný právní rozbor.

Druhá část se soustředí na analýzu těch procesních prostředků, které povinný může uplatnit na svou obranu v soudním výkonu rozhodnutí. V jednotlivých kapitolách této části je tedy pojednáváno o námitce místní nepříslušnosti soudu výkonu rozhodnutí, námitce podjatosti soudce, návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí, návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí a odporové žalobě.

Část třetí se věnuje procesním prostředkům, jež je povinný dle zákona oprávněn využít k obraně svých práv v exekuci. Konkrétně jsou v této části blíže prozkoumány následující procesní instituty: námitka místní nepříslušnosti exekučního soudu, námitka podjatosti soudního exekutora, návrh na odklad exekuce, návrh na zastavení exekuce, námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce či odporová žaloba. Dále jsou zde rozebrány procesní prostředky obrany povinného proti generálnímu a speciálnímu inhibitoriu a proti exekučnímu příkazu.

V části čtvrté a páté je pak obsažen právní rozbor těch procesních prostředků, které slouží k obraně povinného ve výkonu rozhodnutí, tedy jak v soudním výkonu rozhodnutí, tak i v exekuci. Jedná se o řádné opravné prostředky (odvolání proti rozhodnutí soudu vydanému ve vykonávacím řízení a odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora), mimořádné opravné prostředky (dovolání a žaloba pro zmatečnost) a ústavní stížnost.

V závěru práce je následně zhodnocena právní úprava procesních prostředků obrany povinného ve výkonu rozhodnutí *de lege lata*, rozebraná v předchozích částech práce, a současně je zde pojednáváno o právní úpravě *de lege ferenda*.

Rigorózní práce je zpracována k právnímu stavu ke dni 1. 4. 2021.

1. Výkon rozhodnutí

1.1 Obecný výklad k výkonu rozhodnutí

Občanský soudní řád z roku 1963 [zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“ nebo „občanský soudní řád“)] s účinností od 1. 4. 1964 zavedl v civilním právu procesním nové názvosloví. Pojem exekuce nahradil pojmem výkon rozhodnutí a řízení exekuční se v důsledku této terminologické změny začalo obecně označovat jako řízení vykonávací. Dle důvodové zprávy k tomuto zákonu tak zákonodárce učinil proto, aby dřívější názvosloví nahradil „vhodnějšími českými výrazy“. Přesto již od počátku byla tato terminologická změna kritizována, což platí dodnes. Ve výkonu rozhodnutí se totiž nevykonávají pouze vykonatelná rozhodnutí soudu či jiných orgánů veřejné moci, ale i jiné tituly, které nemají formu rozhodnutí (např. notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti, výkazy nedoplatků a platební výměry zdravotních pojišťoven, rozhodčí nálezy a jiné).² Pojmy výkon rozhodnutí a vykonávací řízení proto nikdy zcela nenahradily pojmy exekuce a exekuční řízení. Laická ani odborná veřejnost, právní nauka či literatura tak nikdy nepřestaly užívat pojmy exekuce a exekuční řízení v původním významu (před rokem 1964). V 90. letech minulého století se navíc termín exekuce začal oficiálně vracet přímo do zákonů (viz daňová exekuce – zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků).³ V roce 2001 byl pak přijat zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „e. ř.“ nebo „exekuční řád“), který nabyl účinnosti dne 1. 5. 2001 (s výjimkou části první hlavy třetí až osmé a § 131, které nabyly účinnosti dnem 1. září 2001 – § 151 e. ř.) a který v právním řádu České republiky zakotvil právní úpravu výkonu rozhodnutí prováděného soudními exekutory.

V této práci budou všechny výše uvedené pojmy výkon rozhodnutí, vykonávací řízení, exekuce a exekuční řízení užívány v jejich všeobecném smyslu, tedy jako termíny obecné a jako synonyma. Pokud bude v textu práce pojednáváno o obecném či historickém výkladu vykonávacího (exekučního) řízení, nebude mezi nimi rozlišováno. Mezi těmito pojmy bude činěn rozdíl až tam, kde se od sebe odlišují podle platné právní úpravy. V případě výkonu rozhodnutí prováděného soudy podle občanského soudního řádu nebo podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZŘS“), bude proto používán pojem soudní výkon

² WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. Soudní exekuce. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie. ISBN 978-80-7552-427-0. s. 45.

³ TRIPES, Antonín. Exekuce v soudní praxi. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006, c2001. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-489-9. s. 3.

rozhodnutí (vedle pojmů výkon rozhodnutí, vykonávací řízení a řízení o výkon rozhodnutí) a v případě výkonu rozhodnutí prováděného soudními exekutory podle exekučního řádu bude užíváno pojmů exekuce a exekuční řízení.

Civilní výkon rozhodnutí (exekuce) představuje zvláštní stadium občanského soudního řízení, jež zpravidla následuje po řízení nalézacím, pokud jsou k tomu splněny zákonem stanovené předpoklady. Svým významem je fáze výkonu rozhodnutí srovnatelná s ostatními fázemi soudního řízení. V mnoha případech totiž až v rámci vykonávacího řízení dojde k naplnění cíle, se kterým na počátku žalobce (navrhovatel) soudní řízení vyvolal. Bez vymožení splnění dříve uložené povinnosti totiž mnohdy sebelepší rozhodnutí soudu zůstává jen kusem popsaného papíru a úsilí soudu o nalezení spravedlnosti by tak často bez jejího nuceného prosazení zůstalo marným.

Vykonávací řízení se rozděluje do dvou (někdy do tří)⁴ fází. První fází představuje nařízení výkonu rozhodnutí, kdy je zkoumána všeobecná přípustnost výkonu rozhodnutí. K tomu, aby došlo k nařízení výkonu rozhodnutí, musí být splněny následující předpoklady (podmínky): a) existence (formálně a materiálně) vykonatelného exekučního titulu (rozhodnutí soudu či jiného orgánu veřejné moci nebo jiný titul, jež je zákonem za exekuční titul uznán a lze jej vykonat v soudním výkonu rozhodnutí či exekuci dle exekučního řádu), b) tímto titulem byla určité osobě uložena povinnost k plnění (dále jen „povinný“ nebo „osoba povinná“), c) osoba povinná dobrovolně a ve lhůtě k tomu stanovené (tzv. pariční lhůta) povinnost vyplývající z exekučního titulu nesplnila, d) osoba oprávněná z exekučního titulu, tj. osoba, jíž bylo exekučním titulem přiznáno právo na plnění vůči povinnému, nebo jeho právní nástupce (dále jen „oprávněný“ nebo „osoba oprávněná“), se aktivně domáhá vymožení splnění této povinnosti a uspokojení svého práva u příslušného orgánu veřejné moci (tzv. orgán ochrany práva; v civilním výkonu rozhodnutí soud nebo soudní exekutor), e) a to způsobem, který zákon dovoluje (§ 257 o. s. ř., § 58 odst. 1 e. ř.). Druhou fází vykonávacího řízení je pak samotná realizace nařízeného výkonu rozhodnutí (jeho provedení).

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že při výkonu rozhodnutí dochází ze strany příslušných orgánů ochrany práva k nucenému zásahu zejména do majetkové, a někdy i do osobní, sféry povinného za účelem uspokojení oprávněného. Výkon rozhodnutí tak plní především uhrazovací

⁴ Třetí fází představuje rozvrh výtěžku, k němuž dochází v případech, kdy má povinný více oprávněných, příp. jiných věřitelů, kteří své pohledávky vůči povinnému ve výkonu rozhodnutí přihlásili (např. dle § 336f o. s. ř.) a mezi tyto osoby je nutné výtěžek získaný provedením výkonu rozhodnutí rozdělit způsobem stanoveným zákonem. Typicky se rozvrh výtěžku uplatní u výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí [WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-299-8. s. 19.].

funkci (s výjimkou případů, kdy je jeho funkce čistě zajišťovací – viz soudcovské zástavní právo). Nejde ovšem o nástroj sankční, cílem exekuce není potrestat povinného.

Jak již bylo zmíněno výše, vykonávací (exekuční) řízení je řízením návrhovým a jako takové je lze zahájit pouze na návrh oprávněného, a nikoliv z úřední povinnosti (*ex officio*).⁵ Je tedy ovládáno zásadou dispoziční, tj. jeho zahájení, vymezení rozsahu v něm vymáhané povinnosti (s výjimkou výkonu rozhodnutí ve věcech péče o nezletilé) a volba způsobu provedení výkonu rozhodnutí (v případě soudního výkonu rozhodnutí) je zcela v dispoziční sféře oprávněného. Jelikož tedy záleží na jeho rozhodnutí, zda se vůbec bude domáhat uspokojení své pohledávky cestou výkonu rozhodnutí či nikoliv, není vykonávací řízení obligatorním stadiem občanského soudního řízení, neboť nenavazuje bezprostředně, bez dalšího na soudní řízení nalézací.

Výkonu rozhodnutí ovšem nemusí ani soudní řízení předcházet, neboť jej lze nařídit i na podkladě jiného druhu exekučního titulu, než jakým je rozhodnutí soudu (např. notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, výkaz nedoplatků či platební výměr ve věcech daní a poplatků nebo ve věcech zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení, rozhodčí nález a další).

Přestože je vykonávací řízení zásadně v dispozici oprávněného, je nutné, aby v právním státě byla právní úprava výkonu rozhodnutí co nejkomplexnější a vyčerpávající, a to proto, aby na jedné straně bylo zabráněno svémoci při vymáhání plnění uloženého povinnému exekučním titulem a na straně druhé aby jediným prostředkem k dosažení uspokojení práva oprávněného nebyla svépomoc. Neexistence právní úpravy výkonu rozhodnutí by znamenala nevynutitelnost práva (vynutitelnost je přitom jedním z jeho signifikantních znaků). Právo by v takovém případě pozbylo svého smyslu, nebylo by možné se jej domoci. Jelikož je Česká republika demokratickým právním státem založeným na úctě k právům a svobodám člověka a občana [čl. 1 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava“)], nesmí v jejím právním řádu chybět právní úprava exekuce.⁶

Právní úprava civilní exekuce je součástí občanského práva procesního a jako taková je z větší části obsažena v občanském soudním řádu, dále pak v exekučním řádu a rovněž i v ZŘS – zde konkrétně v části třetí, hlavě V., díle 2., kde je upraven výkon rozhodnutí ve věcech ochrany proti domácímu násilí, ve věcech péče soudu o nezletilé a ve věcech výživného. Nicméně

⁵ Výjimku z tohoto pravidla představují řízení o výkon rozhodnutí, jež lze dle ZŘS zahájit i bez návrhu, z moci úřední (§ 492, § 497 odst. 1 a § 502 odst. 1 ZŘS).

⁶ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-299-8. s. 18.

v právním řádu České republiky lze nalézt mimo civilního výkonu rozhodnutí i jiná specializovaná vykonávací řízení, a to vykonávací řízení trestní zakotvené v trestním řádu [zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“)], správní exekuci upravenou ve správním řádu [zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“)], kterou nařizuje a provádí orgán veřejné správy, a daňovou exekuci, jejíž právní úprava se nachází v daňovém řádu [zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále jen „daňový řád“)], a kterou nařizuje a provádí správce daně. Případnou kolizi těchto různých výkonů rozhodnutí (exekucí) pak řeší zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí (dále jen „zákon č. 119/2001 Sb.“). Avšak možnost střetu soudního výkonu rozhodnutí a exekuce správní či daňové odpadla s účinností od 1. 1. 2013, neboť nově platí, že soud návrh na soudní výkon rozhodnutí exekučního titulu, který má být správně vykonán ve správním nebo daňovém řízení, odmítne (§ 251 odst. 2 o. s. ř.).⁷ Zákon č. 119/2001 Sb. se uplatní dále v případě střetu výkonu rozhodnutí prováděného podle občanského soudního řádu a exekuce prováděné podle exekučního řádu (za subsidiárního užití občanského soudního řádu – § 52 odst. 1 e. ř.). Nicméně v této práci bude pojednáváno pouze o civilním výkonu rozhodnutí (exekuci), resp. o procesních prostředcích obrany, které může povinný v rámci výkonu rozhodnutí (exekuci) využít podle stávající právní úpravy občanského práva procesního.

Vznik současné dvoukolejnosti civilního výkonu rozhodnutí, tj. rozdělení na soudní výkon rozhodnutí a exekuci, byl na našem území zapříčiněn především společenskými a ekonomickými změnami, které nastaly po převratu v roce 1989, kdy následovalo období restitucí, privatizací a obecně docházelo k velkým přesunům majetku. Dále s ohledem na opuštění systému plánovaného hospodářství a obnovení svobody podnikání došlo k rozvoji obchodních vztahů, zakládání nových subjektů obchodního práva a celkově k rozvoji obchodního práva. To vše přineslo obrovský nárůst civilní soudní agendy v nalézacím i vykonávacím řízení a zároveň to znamenalo i nadměrné zatížení celého soudního aparátu. Proto bylo přistoupeno k zavedení instituce soudního exekutora – nového svobodného právnického povolání, který zčásti odlehčil soudům od narůstajícího nápadu v oblasti výkonu rozhodnutí. Z důvodu nárůstu celkové exekuční agendy byly nuceny k tomuto řešení přistoupit i jiné postsocialistické státy. Česká republika, co se týká právní úpravy soudního výkonu rozhodnutí a exekuce, se nechala inspirovat

⁷ Soud o odmítnutí návrhu na soudní výkon rozhodnutí podle § 251 odst. 2 o. s. ř. rozhoduje bez nařízení jednání, přičemž proti takovému rozhodnutí je přípustné odvolání (JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 251 o. s. ř.).

zejména právním řádem Slovenské republiky.⁸ V současnosti má tedy oprávněný právo volby mezi těmito dvěma druhy civilního výkonu rozhodnutí, tj. mezi soudním výkonem rozhodnutí prováděným civilními soudy podle občanského soudního řádu a exekucí prováděnou soudními exekutory podle řádu exekučního (za podpůrné aplikace občanského soudního řádu – § 52 odst. 1 e. ř.). Nicméně stejný cíl a účel obou těchto druhů exekucí, a to je co nejrychleji a nejefektivněji dosáhnout uspokojení práva oprávněného, které mu bylo přiznáno na základě exekučního titulu, vymožením tomu odpovídající povinnosti povinného, zůstává zachován.

1.2 Obecný výklad k soudnímu výkonu rozhodnutí

Jako soudní výkon rozhodnutí je označován výkon rozhodnutí prováděný soudy podle občanského soudního řádu či podle ZŘS (za subsidiární aplikace občanského soudního řádu – § 1 odst. 3 a 4 ZŘS). V soudním výkonu rozhodnutí tedy, na rozdíl od exekucí dle exekučního řádu, provádí výkon rozhodnutí výhradně nezávislé orgány státní moci, tj. soudy, které jménem České republiky vykonávají moc soudní (čl. 81 Ústavy). Soudy výkonu rozhodnutí jsou obecné civilní soudy, přičemž věcně příslušné jsou v prvním stupni soudy okresní (§ 9 odst. 1 o. s. ř.). Krajské soudy v soudním výkonu rozhodnutí působí zásadně jako soudy odvolací (§ 10 odst. 1 o. s. ř.). Místní příslušnost soudu výkonu rozhodnutí je určena dle pravidel stanovených v § 252 o. s. ř. (k tomu blíže kapitola 2.1 Námitka místní nepřislušnosti soudu výkonu rozhodnutí).

Právní úprava soudního výkonu rozhodnutí je upravena zejména v části šesté občanského soudního řádu, nicméně dle § 254 odst. 1 o. s. ř. se na soudní výkon rozhodnutí užití i ustanovení předcházejících částí občanského soudního řádu, není-li v této části šesté o. s. ř. uvedeno jinak.⁹ Právní úprava výkonu rozhodnutí ve věcech ochrany proti domácímu násilí, ve věcech péče soudu o nezletilé a ve věcech výživného je zakotvena v ZŘS (část třetí, hlava V., díl 2.). Podrobnosti postupu soudů ve vykonávacím řízení jsou pak upraveny ve vyhlášce ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy (dále jen „JŘ“). Případný střet soudního výkonu rozhodnutí a exekuce prováděné soudním exekutorem podle exekučního řádu řeší již zmiňovaný zákon č. 119/2001 Sb.

⁸ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-299-8. s. 22 a 25.

⁹ Ustanovení části šesté jsou k předchozím částem občanského soudního řádu ve vztahu speciality. Ustanovení částí první až páté tak představují obecné procesní normy, jejichž aplikace může být vyloučena použitím speciální právní úpravy obsažené v části šesté o. s. ř. Například ustanovení § 254 odst. 2 o. s. ř. výslovně vylučuje použití institutu přerušení řízení dle § 109 až § 111 o. s. ř. či prominutí zmeškání lhůty dle § 58 o. s. ř. Ve výkonu rozhodnutí není rovněž možné podat žalobu na obnovu řízení a žalobu pro zmatečnost lze podat pouze z důvodu dle § 229 odst. 4 o. s. ř.

Účastníky vykonávacího řízení jsou oprávněný a povinný, příp. i manžel povinného, je-li výkonem rozhodnutí postihován jeho majetek nebo majetek ve společném jmění manželů (§ 255 o. s. ř.). Proti jiné osobě, než která je v exekučním titulu označena jako povinný, nebo ve prospěch jiné osoby, než která je ve vykonávaném titulu označena jako oprávněný, lze nařídit a provést výkon rozhodnutí, jen jestliže je prokázáno, že na ni přešla povinnost nebo právo z rozhodnutí (§ 256 o. s. ř.).¹⁰ Společenství více účastníků (na straně oprávněného) je v soudním výkonu rozhodnutí možné, ovšem pouze za předpokladu, že je výkonem rozhodnutí vymáháno peněžité plnění, které vychází ze stejného exekučního titulu. V ostatních případech mu brání povaha a účel řízení. Podá-li tedy více oprávněných společně návrh na soudní výkon rozhodnutí na základě více titulů nebo směřuje-li návrh na vymožení peněžitého plnění vůči více povinným, soud jednotlivé věci vyloučí k samostatnému řízení (§ 112 odst. 2 o. s. ř.). Pokud je v soudním výkonu rozhodnutí vymáháno nepeněžité plnění, je společenství více účastníků na straně oprávněného nebo povinného možné jedině tehdy, vychází-li ze stejného titulu pro výkon rozhodnutí. Co se týká vedlejšího účastenství, to je z povahy věci ve výkonu rozhodnutí vyloučeno.¹¹

Ve vykonávacím řízení je třeba rozlišovat účastníky řízení pro řízení jako celek a účastníky pro určitý úsek řízení. Typicky v rámci výkonu rozhodnutí ve věcech nezletilých dětí tak budou například osoby, u nichž je nezletilé dítě ukryto, účastníky vykonávacího řízení jen po tu dobu, kdy bude vůči nim soud uplatňovat nařízený výkon rozhodnutí odebráním dítěte (§ 497 odst. 2 a § 504 ZŘS).

Soudní výkon rozhodnutí se zahajuje na návrh oprávněného, který se nazývá návrh na soudní výkon rozhodnutí (§ 251 odst. 1 o. s. ř.). Bez návrhu oprávněného, jak již bylo zmíněno v kapitole 1.1 Obecný výklad k výkonu rozhodnutí, je možné zahájit pouze výkon rozhodnutí ve věcech ochrany proti domácímu násilí (§ 492 ZŘS), ve věcech péče soudu o nezletilé (§ 497 odst. 1 ZŘS) a ve věcech výživného (§ 502 odst. 1 ZŘS).

Způsobilým exekučním titulem k nařízení a provedení soudního výkonu rozhodnutí je samozřejmě vykonatelné rozhodnutí soudu vydané v občanském soudní řízení (§ 251 odst. 1, § 261 odst. 2 o. s. ř.). Takovým rozhodnutím může být rozsudek, usnesení (včetně usnesení, kterým byl schválen smír), platební rozkaz, elektronický platební rozkaz, evropský platební

¹⁰ Přejedání povinnosti nebo práva lze prokázat jen listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem (např. usnesení o potvrzení o nabytí dědictví nebo výpis z katastru nemovitosti). Přejedání práv a povinností není třeba dokazovat, pokud vyplývá přímo z právního předpisu (§ 256 odst. 2 o. s. ř.).

¹¹ DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Praha: C.H. Beck, 2009. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-107-9. s. 2107.

rozkaz, směnečný nebo šekový platební rozkaz. Ve výkonu rozhodnutí lze vykonat pouze takové exekuční tituly, které splňují podmínku formální a materiální vykonatelnosti. Vykonatelnost je vlastnost titulu spočívající v jeho vynutitelnosti veřejnou mocí. Vykonatelnost musí být vyznačena přímo na exekučním titulu tzv. doložkou vykonatelnosti, která má charakter veřejné listiny, potvrzuje tedy pravdivost v ní uvedených údajů (zpravidla bývá vyznačena spolu s doložkou právní moci, ne však např. u notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti nebo u předběžně vykonatelných rozhodnutí – § 162, § 167 odst. 2 o. s. ř.). Doložku vykonatelnosti vyznačuje na exekuční titul orgán, který jej vydal (§ 261 odst. 2, § 275 odst. 1 o. s. ř.). Doložka vykonatelnosti představuje formální stánku vykonatelnosti exekučního titulu. Materiálně vykonatelný je pak takový exekuční titul, který obsahuje označení oprávněné a povinné osoby, vymezení rozsahu a obsahu povinností, k jejichž splnění byl výkon rozhodnutí navržen, a určení lhůty ke splnění povinnosti¹² (§ 261a odst. 1 o. s. ř.). Nicméně k tomu, aby byl exekuční titul vynutitelný cestou výkonu rozhodnutí, je zapotřebí, aby jím byla uložena povinnost k plnění v právním smyslu.¹³ Podrobněji k pojmům formální a materiální vykonatelnost bude pojednáno v kapitole 2.4 Návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí, bod 2.4.1 Jednotlivé zákonné důvody, pro které může povinný podat návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí.

Kromě rozhodnutí soudů vydaných v občanském soudním řízení lze cestou soudního výkonu rozhodnutí vykonat i jiné exekuční tituly, jejichž výčet (pozitivní i negativní) je obsažen v § 274 odst. 1 o. s. ř. Soudy výkonu rozhodnutí jsou oprávněny nařídit a provést výkon rozhodnutí následujících exekučních titulů:

- a) vykonatelných rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek (např. výrok rozhodnutí soudu, kterým byl poškozenému dle § 228 trestního řádu přiznán nárok na náhradu škody);¹⁴
- b) vykonatelných rozhodnutí soudů ve správním soudnictví [např. usnesení o uložení pořádkové pokuty dle § 44 zákona č. 150/2012 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), rozhodnutí o uložení povinnosti nahradit státu náklady řízení dle § 60 s. ř. s.];

¹² Není-li lhůta ke splnění povinnosti (pariční lhůta) určena v exekučním titulu, uplatní se nevyvratitelná právní domněnka, že povinnost uložena rozhodnutím je třeba splnit do tří dnů a, jde-li o vyklizení bytu, do patnácti dnů, od právní moci rozhodnutí. To neplatí pro usnesení o nařízení prodeje zástavy (§ 261a odst. 2 a 3 o. s. ř.).

¹³ Exekučním titulem tak například nemůže být rozhodnutí o osobním stavu nebo o nahrazení projevu vůle či rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o určovací žalobě (§ 80 o. s. ř.), neboť neukládají povinnost k plnění a jejich realizace probíhá jiným způsobem, než případným výkonem rozhodnutí.

¹⁴ Oproti tomu výrok rozsudku nebo trestního příkazu, jímž bylo rozhodnuto o uložení peněžitého trestu, stejně jako usnesení o pořádkové pokutě nelze vykonat v soudním výkonu rozhodnutí, neboť trestní řád výslovně stanoví, že se při správě jejich placení (a tedy i při vymáhání) postupuje dle daňového řádu (§ 343 odst. 4, § 361 trestního řádu).

- c) vykonatelných rozhodnutí rozhodčích komisí a smírů jimi schválených;¹⁵
- d) vykonatelných rozhodnutí státních notářství a dohod jimi schválených;¹⁶
- e) notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti sepsaných podle zvláštního zákona [§ 71a až § 71c zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád, dále jen „notářský řád“)];¹⁷
- f) vykonatelných rozhodnutí a jiných exekučních titulů orgánů veřejné moci [např. rozhodnutí Českého telekomunikačního úřadu vydané dle § 129 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích, dále jen „zákon č. 127/2005 Sb.“), na základě kterého Český telekomunikační úřad rozhodl o sporu mezi osobou vykonávající komunikační činnost na straně jedné a účastníkem, popřípadě uživatelem na straně druhé, na návrh kterékoliv ze stran sporu, pokud se spor týká povinností uložených zákonem č. 127/2005 Sb. nebo na jeho základě];¹⁸
- g) rozhodnutí orgánů Evropských společenství [jedná se o nesprávné označení, Evropské společenství zaniklo a jeho právním nástupcem se dnem platnosti Lisabonské smlouvy

¹⁵ Rozhodčí komise zde zmíněné v minulosti rozhodovaly některé pracovní spory mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem podle zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění účinném do 31. 12. 2006 (dále jen „zákon č. 65/1965 Sb.“). Novelou zákona č. 65/1965 Sb. provedenou zákonem č. 3/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje zákoník práce, byly tyto orgány zrušeny. Rozhodnutí a schválené smíry vydaná touto rozhodčí komisí do 31. 1. 1991 však účinky nepozbyly a zůstaly exekučními tituly (JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 274 o. s. ř.).

¹⁶ Státní notářství, která vykonávala činnost podle zákona č. 95/1963 Sb., o státním notářství a řízení před státním notářstvím (notářský řád), ve znění účinném do 31. 12. 1992, zanikla na základě zákona č. 264/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský zákoník, zrušuje zákon o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád) a mění a doplňují některé další zákony, s účinností od 1. 1. 1993. Avšak rozhodnutí jimi vydaná a smíry jimi schválené svých účinků nepozbyly a zůstaly exekučními tituly.

¹⁷ Tento exekuční titul se od ostatních liší zejména v tom, že není výrazem rozhodovací pravomoci určitého orgánu, ale kvalifikovanou formou osvědčeným právním jednáním o závazku povinného splnit v konkrétně vymezené lhůtě určitou povinnost vůči oprávněnému a současně o svolení povinného, aby v případě jejího nesplnění řádně a včas mohl být nařízen a proveden výkon rozhodnutí již pouze na základě tohoto zápisu (JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 274 o. s. ř.).

¹⁸ Mezi exekuční tituly definované v § 274 odst. 1 písm. f) o. s. ř. spadají například i pokuty uložené ve správním nebo daňovém řízení za přestupky, výkazy nedoplatků či platební výměry ve věcech daní a poplatků nebo ve věcech zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení. Tyto exekuční tituly však nelze vykonat v soudním výkonu rozhodnutí, nýbrž pouze v exekuci dle exekučního řádu nebo ve správní či daňové exekuci (zde záleží na tom, zda byl exekuční titul vydán ve správní či daňovém řízení).

(1. 12. 2009) stala Evropská unie (dále jen „EU“);¹⁹

h) jiných vykonatelných rozhodnutí, schválených smírů a listin, jejichž soudní výkon připouští zákon [např. rozhodčí nálezy vydané dle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“ nebo „ZRR“), cizozemské rozhodčí nálezy (§ 38 ZRR), seznam přihlášek dle § 45 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, upravený seznam pohledávek dle § 312 odst. 4 a § 418 odst. 6 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „InsZ“ nebo „insolvenční zákon“), rozhodnutí soudů cizího státu a rozhodnutí úřadů cizího státu o právech a povinnostech, o kterých by podle jejich soukromoprávní povahy rozhodovaly v České republice soudy, stejně jako cizí soudní smíry a cizí notářské a jiné veřejné listiny v těchto věcech mají v České republice účinnost, jestliže nabyly podle potvrzení příslušného cizího orgánu právní moci a byla-li uznána českými orgány veřejné moci (§ 14 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém), rozhodnutí vydaná v jiných členských státech EU dle nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“), nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I bis“),²⁰ nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, kterým se zavádí řízení o drobných nárocích, nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností]. Pod ustanovení § 274 odst. 1 písm. h) o. s. ř. spadají i exekutorské zápisy se svolením k vykonatelnosti vydané dle § 78 a § 79 e. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2012, tedy před nabytím účinnosti novely občanského soudního řádu provedené zákonem č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění

¹⁹ Exekučními tituly dle § 274 odst. 1 písm. g) o. s. ř. mohou být rozhodnutí Soudního dvora EU či akty Rady EU, Evropské komise nebo Evropské centrální banky, které ukládají peněžitý závazek jiným osobám než státům [čl. 280 a čl. 299 Smlouvy o fungování Evropské unie (dříve čl. 244 a čl. 256 Smlouvy o založení Evropského společenství), čl. 159 a čl. 164 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii].

²⁰ Toto nařízení se vztahuje pouze na řízení zahájená, na veřejné listiny formálně vyhotovené nebo registrované a na soudní smíry schválené či uzavřené ke dni 10. 1. 2015 nebo po něm. Aniž je dotčen článek 80, použije se nařízení Brusel I i nadále na rozhodnutí vydaná v zahájených řízeních, veřejné listiny formálně vyhotovené nebo registrované a soudní smíry schválené či uzavřené přede dnem 10. ledna 2015 a spadající do oblasti působnosti nařízení Brusel I (čl. 66 nařízení Brusel I bis).

pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „zákon č. 396/2012 Sb.“).²¹

Soudy se s ohledem na množství a rozmanitost výše uvedených exekučních titulů ocitají v nezáviděníhodné roli „sběrného koše“, neboť musí vykonávat i tituly, s jejichž vznikem nemají nic společného a jejichž podobu nemohly jakkoliv ovlivnit. Výkon těchto jiných exekučních titulů se zásadně neodlišuje od výkonu rozhodnutí vydaných soudy v občanském soudním řízení, proto se v něm užijí ustanovení § 251 až § 271 o. s. ř. (s výjimkou § 261a odst. 2 a 3 o. s. ř. – § 274 odst. 1 o. s. ř.).

Exekuční tituly vymezené v § 274 odst. 1 o. s. ř. ovšem nelze v soudním výkonu rozhodnutí vymáhat tehdy, jestliže tak lze učinit ve správním řízení (správní exekuce – § 103 až § 129 správního řádu) nebo řízení daňovém (daňová exekuce – § 175 až § 232 daňového řádu). Je-li přesto podán oprávněným návrh na soudní výkon takového exekučního titulu, soud jej usnesením odmítne dle § 251 odst. 2 o. s. ř. Takové exekuční tituly lze kromě správní či daňové exekuce vykonat i v exekuci prováděné soudním exekutorem dle exekučního řádu [§ 37 odst. 2 a § 40 odst. 1 písm. e) o. s. ř.].

Soudní výkon rozhodnutí (stejně jako exekuce) je veden buďto pro peněžitě, anebo nepeněžitě plnění. Od druhu vymáhaného plnění se odvíjí způsoby, kterými lze výkon rozhodnutí provést. Jednotlivé způsoby provedení soudního výkonu jsou taxativně vymezeny v zákoně a jiné způsoby proto nepřipadají v úvahu (§ 257 o. s. ř.). K vydobytí peněžitého plnění lze využít výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky, správou nemovité věci, prodejem movitých věcí a nemovitých věcí, postižením závodu a zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitým věcem (§ 258 odst. 1 o. s. ř.). Naopak soudní výkon rozhodnutí na nepeněžitě plnění lze provést jedině vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci nebo provedením prací a výkonů (záleží přitom na povaze exekučním titulem uložené nepeněžitě povinnosti; § 258 odst. 2 o. s. ř.). Výkon rozhodnutí prodejem zástavy lze pro zajištěnou pohledávku provést prodejem zastavených movitých a nemovitých věcí, věcí hromadných a souborů věcí, příkázáním zastavené peněžité pohledávky a postižením zastavených jiných majetkových práv (§ 258 odst. 3 o. s. ř.).²² Zvláštní způsoby provedení výkonu rozhodnutí ve věcech ochrany proti domácímu násilí, ve věcech péče soudu o nezletilé a ve věcech výživného jsou pak upraveny v ZŘS (§ 492 až § 513 a ZŘS).

²¹ Exekutorské zápisy dle § 78 písm. a) o. s. ř. ve znění účinném do dne nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb., které byly sepsány do 31. 12. 2012, jsou titulem pro výkon rozhodnutí dle § 251 o. s. ř. ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb., i po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. (část první, čl. II. odst. 10. zákona č. 396/2012 Sb.).

²² Takto lze vykonat pouze rozhodnutí soudu vydané v řízení o soudním prodeji zástavy dle § 353a a násl. ZŘS.

Volba způsobu provedení soudního výkonu rozhodnutí se rovněž liší podle toho, zda je vymáháno peněžité nebo nepeněžité plnění.

Pokud se oprávněný domáhá uspokojení své peněžité pohledávky, pak je volba způsobu provedení výkonu zcela na něm (samozřejmě musí zvolit zákonem dovolený způsob výkonu rozhodnutí pro tento druh plnění). Zvolený způsob provedení výkonu musí oprávněný uvést již v návrhu na soudní výkon rozhodnutí (§ 261 odst. 1 o. s. ř.). Jestliže oprávněný navrhne provedení výkonu rozhodnutí několika způsoby zároveň, ačkoli k uspokojení jeho pohledávky postačí pouze některý z nich, nařídí soud výkon rozhodnutí jen tím způsobem, který stačí k uspokojení pohledávky oprávněného (§ 263 odst. 2 o. s. ř.). Navrhne-li oprávněný provést výkon rozhodnutí zřejmě nevhodným způsobem (zejména vzhledem k nepoměru výše jeho pohledávky a ceny věci, z níž má být uspokojení pohledávky dosaženo), může soud nařídít (po slyšení oprávněného) jiný způsob výkonu rozhodnutí (§ 264 odst. 1 o. s. ř.). Soud může nařídít jiný způsob výkonu i v případě, kdy je vykonáváno rozhodnutí, jímž bylo oprávněnému přiznáno právo na opětuující se dávky a původně nařízený výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy nestačí k úhradě těchto dávek. Tímto jiným způsobem může výkon rozhodnutí nařídít ovšem pouze v rozsahu součtu těchto plnění a jde-li o dávky na dobu neurčitou, pak v rozsahu do pětinasobku ročního plnění (§ 263 odst. 3 o. s. ř.).

Pokud je předmětem výkonu rozhodnutí vymožení nepeněžité povinnosti, není volba způsobu provedení výkonu na oprávněném, ale způsob vydobytí takové povinnosti je stanoven již v exekučním titulu.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 1.1 Obecný výklad k výkonu rozhodnutí, vykonávací řízení se dělí vždy na dvě fáze – nařízení a provedení výkonu rozhodnutí. V situaci, kdy má povinný více oprávněných či více věřitelů, kteří své pohledávky přihlásili do výkonu rozhodnutí, se vykonávací řízení dělí do tří fází – nařízení a provedení výkonu a rozvrh výtěžku.

Fáze nařízení výkonu rozhodnutí je zahájena okamžikem podání návrhu oprávněného na soudní výkon rozhodnutí. Soud nejprve zkoumá, zda jsou splněny podmínky řízení a následně poté, zda návrh na soudní výkon rozhodnutí obsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti, a to jak obecné náležitosti podání dle § 42 odst. 4 o. s. ř., tak zvláštní náležitosti návrhu na zahájení řízení dle § 79 odst. 1 a 2 o. s. ř., a dále specifické náležitosti podle § 261 odst. 1 a 2 o. s. ř. Pokud jsou procesní podmínky řízení o výkon rozhodnutí splněny a návrh na jeho nařízení je bezvadný, příp. jeho vady byly odstraněny postupem dle § 43 o. s. ř. a není důvod jej odmítnout dle § 43 odst. 2 o. s. ř., soud usnesením²³ nařídí výkon rozhodnutí. Soud o nařízení

²³ V řízení o výkon rozhodnutí se bez výjimky rozhoduje usnesením (§ 254 odst. 1 věta druhá o. s. ř.). V určitých

výkonu rozhodnutí rozhoduje zpravidla bez slyšení povinného (v zájmu hospodárnosti a rychlosti řízení). Jestliže přece jen soud před vydáním takového rozhodnutí nařídí slyšení povinného, nesmí tím být zmařen účel výkonu rozhodnutí (§ 253 odst. 1 o. s. ř.). Výkon rozhodnutí se nařídí jen v rozsahu, jaký oprávněný navrhl a jaký podle rozhodnutí stačí k jeho uspokojení (§ 263 odst. 1 o. s. ř.). V usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí soud současně určí způsob jeho provedení. Zpravidla se přitom řídí návrhem oprávněného, neplatí to však bezvýjimečně (§ 263 odst. 2 a 3, § 264 odst. 1 o. s. ř.). Proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je přípustné odvolání.

Právní mocí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí vstupuje vykonávací řízení do své druhé fáze – provedení výkonu rozhodnutí. Soud provede výkon rozhodnutí v rozsahu a způsobem, jaký byl určen v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Jednotlivé úkony při provádění výkonu rozhodnutí může činit i příslušný zaměstnanec soudu (vykonavatel) za předpokladu, že tak stanoví zákon nebo zvláštní právní předpisy anebo je k tomu pověřen předsedou senátu (§ 256 odst. 1 a 3 o. s. ř.).

Soudní výkon rozhodnutí může skončit jedním ze tří způsobů.

Prvním z nich je vymožení plnění na povinném, čímž je dosaženo cíle vykonávacího řízení, tj. plného uspokojení práv oprávněného. Tímto způsobem je výkon rozhodnutí skončen bez dalšího, aniž by o tom bylo třeba jakkoliv formálně rozhodovat.

Druhým důvodem skončení výkonu rozhodnutí je jeho bezvýslednost, kdy je v průběhu výkonu rozhodnutí zjištěno, že jeho provedení bude marné a uspokojení oprávněného nebude dosaženo ani zčásti [např. výkon rozhodnutí prikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu je proveden a zaniká ze zákona tehdy, jestliže na exekučně postižený účet povinného nepřijdou v rozhodném období šesti měsíců žádné peněžní prostředky (§ 306 odst. 3 o. s. ř.), tudíž o tom není třeba vydávat žádné rozhodnutí ani vyrozumívat účastníky].²⁴

Třetím způsobem skončení výkonu rozhodnutí je jeho zastavení ze zákonem stanovených důvodů (např. § 268 o. s. ř. – obecné důvody zastavení, § 290 o. s. ř. – důvody zastavení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy, § 326a o. s. ř. – důvody zastavení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí). O zastavení rozhoduje soud ve formě usnesení (§ 254 odst. 1 věta druhá, § 269 odst. 1 o. s. ř.) a dnem nabytí právní moci takového usnesení výkon rozhodnutí skončí. Soudní výkon rozhodnutí je zastaven, aniž by došlo k plnému uspokojení práv oprávněného. O zastavení

případech může mít takové usnesení povahu meritorního rozhodnutí.

²⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-714-6. s. 395.

soudního výkonu rozhodnutí je blížeji pojednáno v kapitole 2.4 Návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí.

1.3 Obecný výklad k exekuci

Exekuce je vedle soudního výkonu rozhodnutí druhou alternativou, jejímž prostřednictvím lze provést výkon rozhodnutí. Základním právním předpisem, který upravuje exekuci, je exekuční řád, který je zákonem speciálním (*lex specialis*) vůči občanskému soudnímu řádu (*lex generalis*). Tento vztah speciality je vyjádřen v § 52 odst. 1 e. ř., který stanoví, že nestanoví-li exekuční řád něco jiného, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu. Nejprve se použijí ustanovení části šesté občanského soudního řádu a až v případě, že v této části není obsažena příslušná právní úprava, se pro exekuční řízení užití ustanovení předcházejících částí občanského soudního řádu (§ 254 odst. 1 o. s. ř.).

Specifikem exekuce je (mimo jiné), že ji provádí soudní exekutor. Soudní exekutor je fyzická osoba splňující předpoklady stanovené zákonem (§ 9 až § 12 e. ř.), kterou stát pověřil exekutorským úřadem (§ 1 odst. 1 e. ř.). Při výkonu své funkce je soudní exekutor nezávislý. Je vázán pouze Ústavou, zákony, jinými právními předpisy a rozhodnutími soudu vydanými v exekučním řízení či v řízení o soudním výkonu rozhodnutí (§ 2 odst. 1 e. ř.).

Soudní exekutor je oprávněn v rámci exekuce vykonat všechny úkony, které občanský soudní řád a další právní předpisy jinak svěřují při provedení výkonu rozhodnutí soudu, soudci, vykonavateli nebo jinému zaměstnanci soudu (§ 52 odst. 2 e. ř.). Úkony exekutora se považují za úkony exekučního soudu (§ 28 věta druhá e. ř.). Právě ustanovení § 28 věta druhá e. ř. má v exekučním řádu zásadní význam. Zakládá totiž veřejnoprávní charakter postavení soudního exekutora a jeho pravomoc rozhodovat o právech a povinnostech soukromoprávních subjektů. Soudní exekutor tak na základě pověření soudu jako soukromá osoba vykonává veřejnou moc v oboru justice. V důsledku toho dochází v exekučním řízení k rozdělení rozhodovacích kompetencí mezi soudního exekutora a příslušný exekuční soud (podrobněji k otázce věcné a místní příslušnosti exekučního soudu bude pojednáno v kapitole 3.1 Námitka místní nepřislušnosti exekučního soudu). Exekuční soud tak může v exekučním řízení rozhodovat pouze v případech výslovně stanovených zákonem anebo v případech, kdy právní úprava zcela chybí, ale z logiky věci a základních principů fungování soudní moci lze dovodit, že rozhoduje soud.²⁵

²⁵ KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 130.

Při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce má soudní exekutor postavení úřední osoby ve smyslu § 127 odst. 1 písm. f) trestního řádu, tedy požívá vyšší míru ochrany (ale i vyšší míru odpovědnosti) z pohledu trestního práva.

Soudnímu exekutorovi náleží za výkon exekuční činnosti úplata (§ 3 odst. 1 e. ř.). Z hlediska ekonomicky právního pohledu je tedy soudní exekutor v postavení podnikatele ve smyslu § 420 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“ nebo „občanský zákoník“). Exekuční činnost (výdělečná činnost dle § 3 odst. 1 e. ř.) totiž vykonává samostatně, na vlastní účet a odpovědnost, živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Nelze jej tedy považovat za zaměstnance oprávněného, ačkoliv je zahájení exekučního řízení a volba soudního exekutora čistě v dispoziční sféře oprávněného. Exekutor má jako podnikatel z úspěšného provedení exekuce zisk (odměnu), ale současně nese i riziko spočívající v tom, že majetek povinného nebude dostačovat, jak k uspokojení oprávněného, tak ani k úhradě nákladů exekuce. Nicméně funkce exekutora má, byť pouze do jisté míry, rysy veřejnoprávní funkce, neboť úkony soudního exekutora v exekučním řízení se považují za úkony soudu v mezích jeho oprávnění a k provedení exekuce je pověřován soudem, přičemž toto pověření nemůže odmítnout. Vzhledem k tomu je tedy jen správné a spravedlivé, aby mu příslušela odpovídající odměna za vykonanou práci, jak stanoví § 3 odst. 1 e. ř. Proto musí být právo na náhradu nákladů soudnímu exekutorovi zásadně přiznáváno, a to proti povinnému nebo ve výjimečných případech za podmínek stanovených zákonem proti oprávněnému.²⁶

Exekuční činnost je exekutor oprávněn vykonávat na celém území České republiky, svoje sídlo však musí mít umístěno v obci, ve které je sídlo soudu, do jehož obvodu byl jmenován (§ 14 odst. 1 e. ř.). Exekutor řídí činnost exekutorského úřadu, který jeho jménem plní všechny úkoly potřebné k řádnému výkonu exekuční činnosti (§ 13 odst. 1 e. ř.). Je oprávněn v něm zaměstnávat zaměstnance (exekutorské koncipienty, exekutorské kandidáty, vykonavatele a další zaměstnance – § 19 odst. 1, § 23 odst. 1, § 27 odst. 1 e. ř.). Na základě písemného pověření uděleného exekutorem mohou pak tyto zaměstnanci vykonávat úkony exekuční činnosti za podmínek a v rozsahu stanoveném exekučním řádem (§ 5 odst. 1 a 2 e. ř.).

Co se týká exekučního řízení, to je možné zahájit pouze na návrh oprávněného, který se označuje jako exekuční návrh. Je zahájeno dnem, kdy exekuční návrh došel exekutorovi

²⁶ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2004 sp. zn. II. ÚS 150/04, nebo ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. III. ÚS 118/05, či ze dne 25. 8. 2005, sp. zn. III. ÚS 158/05, nález Ústavního soudu, nebo ze dne 14. 8. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 14/17, nebo stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06.

(§ 35 odst. 1 a 2, 37 odst. 1 e. ř.).²⁷ Namísto oprávněného může exekuční návrh podat osoba, která podle § 36 odst. 3 a 5 e. ř. prokáže, že na ni přešlo nebo bylo převedeno právo přiznané oprávněnému exekučním titulem. Exekuční návrh musí obsahovat náležitosti stanovené v § 38 e. ř. Případné vady návrhu soudní exekutor odstraní postupem dle § 39 odst. 1 e. ř. Nepodaří-li se tímto postupem vady návrhu odstranit a tyto brání pokračování v řízení, soudní exekutor návrh usnesením odmítne (§ 39 odst. 2 o. s. ř.). Proti usnesení o odmítnutí exekučního návrhu může oprávněný podat odvolání.

Soudního exekutora, který povede exekuci, volí sám oprávněný tím, že jej označí v exekučním návrhu (§ 28 věta první, § 38 odst. 1 věta první e. ř.) a tento návrh mu doručí na adresu jeho exekutorského úřadu. Výběr soudního exekutora je tak zcela v dispozici oprávněného. Seznam soudních exekutorů, z nichž si oprávněný může vybrat, vede a spravuje Exekutorská komora České republiky (dále jen „Komora“), což je orgán samosprávy exekutorů (§ 6 e. ř.). V současné době stále ještě platí princip, že každý soudní exekutor může vykonávat exekuční činnost na celém území České republiky. Uvedená možnost se projevuje tím, že oprávněný si může vybrat kteréhokoliv exekutora ze seznamu soudních exekutorů, byť nebude jeho místní příslušnost totožná s trvalým pobytem (fyzická osoba), místem pobytu na území České republiky (fyzická osoba – cizinec) nebo sídlem podnikání (právní osoba) povinného. Dlouhodobě diskutovaný a prosazovaný princip teritoriality (institut místní příslušnosti) soudních exekutorů dosud nebyl, a v nejbližší době asi ani nebude, zakotven v právním řádu České republiky (bližší k právní úpravě místní příslušnosti soudních exekutorů *de lege ferenda* bude pojednáno v závěru této práce).²⁸

Nicméně samotné doručení exekučního návrhu soudnímu exekutorovi nezakládá jeho oprávnění k vedení exekuce. Nejdříve je soudní exekutor povinen požádat věcně a místně příslušný exekuční soud (§ 45 e. ř.) o pověření a nařízení exekuce (dále jen „pověření“),

²⁷ Exekutor je povinen vést exekuce v pořadí, v jakém mu byly doručeny exekuční návrhy (§ 46 odst. 3 e. ř.)

²⁸ Sněm soudních exekutorů (nejvyšší orgán Komory) vydal dne 28. 5. 2014 usnesení č. 7/14/S27, kterým bylo rozhodnuto, že Komora „jako samosprávná stavovská organizace všech soudních exekutorů, podporuje urychlené zavedení systému místní příslušnosti soudních exekutorů s rovnoměrným přidělováním exekucí soudním exekutorům místně příslušným podle místa bydliště (sídla) povinného a žádá o urychlené provedení legislativních změn, které k zavedení tohoto principu garantujícího faktickou nestrannost a nezávislost soudních exekutorů povedou a odstraní stav, kdy exekutoři jsou si navzájem konkurujícími podnikateli usilujícími o získání co nejvíce exekucí“. Zdroj: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/1618-zaujeti-stanoviska-k-otazce-mistni-prislusnosti-soudnich-exekutoru-28-5-2014?w=> [cit. dne 15. 3. 2021].

a to nejpozději do patnácti dnů ode dne, kdy mu byl exekuční návrh doručen.²⁹ Jestliže nejsou splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro vedení exekuce, exekuční soud udělí exekutorovi pokyn, aby exekuční návrh částečně nebo úplně odmítl nebo zamítl nebo aby exekuční řízení zastavil. Tímto pokynem je exekutor vázán. Naopak v případě, že exekuční soud shledá podmínky pro vedení exekuce, vydá pověření pro soudního exekutora do patnácti dnů ode dne doručení jeho žádosti (§ 43a odst. 1, 3 a 6 e. ř.).³⁰ Až po vydání pověření je soudní exekutor oprávněn začít zjišťovat a zajišťovat majetek povinného (§ 35 odst. 3 e. ř.).

Jestliže soudní exekutor až po vydání pověření zjistí, že nejsou splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro vedení exekuce, může exekuční návrh usnesením nejpozději do patnácti dnů ode dne doručení pověření usnesením zamítnout (§ 39 odst. 3 e. ř.). Proti takovému rozhodnutí je přípustné odvolání.

Účastníky exekučního řízení jsou oprávněný a povinný. Proti někomu jinému, než je povinný, je exekuci možné vést, jestliže je prokázáno, že na něj přešla povinnost z exekučního titulu.³¹ Dalším účastníkem řízení na straně povinné může být i manžel povinného, a to za předpokladu, že exekucí je postihován jeho majetek nebo majetek ve společném jmění manželů (§ 36 odst. 1 a 2 e. ř.). Okruh účastníků exekučního řízení je tedy stejný jako ve vykonávacím řízení soudním (§ 255 a § 256 o. s. ř.). Společenství více účastníků je v exekučním řízení přípustné za stejných podmínek jako je tomu v soudním výkonu rozhodnutí (viz předchozí kapitola 1.2 Obecný výklad k soudnímu výkonu rozhodnutí) a vedlejší účastenství je zde z povahy věci taktéž vyloučeno.³²

V exekučním řízení vedle oprávněného a povinného vystupují jako účastníci řízení i jiné osoby, které však nemají procesní práva a povinnosti v plném rozsahu, neboť se účastní jen části exekučního řízení (např. plátce mzdy, peněžní ústav, dlužník povinného, spoluvlastník věci postižené exekucí nebo věřitel, který přihlásil svou pohledávku do rozvrhu).

²⁹ Neobsahuje-li návrh oprávněného všechny náležitosti nebo je nesrozumitelný nebo neurčitý, běží tato lhůta až ode dne doručení opraveného nebo doplněného návrhu, popřípadě exekučního titulu exekutorovi (§ 43a odst. 1 věta druhá e. ř.).

³⁰ Pověření není soudním rozhodnutím a nedoručuje se účastníkům řízení (§ 43a odst. 5 e. ř.).

³¹ Přejedání povinnosti nebo přechod či převod práva lze prokázat jen listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem. Pokud tato skutečnost vyplývá přímo z právního předpisu, není třeba ji prokazovat (§ 36 odst. 4 e. ř.).

³² Ovšem na rozdíl od soudního výkonu rozhodnutí je v exekučním řízení možná tzv. pasivní solidarita, tedy možnost vymáhat v rámci jednoho řízení splnění povinnosti různými způsoby na více povinných, kterým byla povinnost uložena jak solidárně (společně a nerozdílně), tak i dělitelným plněním (KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 198).

Základním předpokladem vedení exekuce (stejně jako soudního výkonu rozhodnutí) je exekuční titul, který musí splňovat podmínku vykonatelnosti (bližší k tomu kapitola 1.2 Obecný výklad k soudnímu výkonu rozhodnutí). Výčet exekučních titulů, které lze vykonat v exekuci (§ 40 e. ř.), je v zásadě shodný jako výčet exekučních titulů vykonatelných v soudním výkonu rozhodnutí dle občanského soudního řádu (§ 251, § 261 odst. 2 a § 274 odst. 1 o. s. ř.). Nicméně okruh exekučních titulů, jejichž vymožení se lze domáhat cestou exekuce, je užší. V exekuci je možné vykonat následující exekuční tituly (podrobnější výklad k nim je obsažen v kapitole 1.2 Obecný výklad k soudnímu výkonu rozhodnutí):

- a) vykonatelné rozhodnutí soudu nebo exekutora, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek;
- b) vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek;
- c) vykonatelný rozhodčí nález;
- d) notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle notářského řádu;
- e) vykonatelné rozhodnutí a jiný exekuční titul orgánu veřejné moci;
- f) jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.

Z výše uvedeného výčtu je patrné, že v exekuci nelze (na rozdíl od soudního výkonu rozhodnutí) vykonat vykonatelná rozhodnutí rozhodčích komisí a smíry jimi schválené [§ 274 odst. 1 písm. c) o. s. ř.] ani vykonatelná rozhodnutí státních notářství a dohody jimi schválené [§ 274 odst. 1 písm. d) o. s. ř.] Dále exekuci nelze vést pro exekuční tituly, kterými jsou rozhodnutí soudu o péči o nezletilé dítě (v exekuci lze vymáhat pouze výživné), rozhodnutí týkající se ochrany proti domácímu násilí (§ 492 až § 513 ZŘS) nebo rozhodnutí orgánů EU či cizí rozhodnutí [s výjimkou cizích rozhodnutí, k nimž bylo vydáno prohlášení o jejich vykonatelnosti podle přímo použitelného předpisu EU nebo mezinárodní smlouvy, nebo ta, jež byla uznána; § 37 odst. 2 písm. b) e. ř.]. Naopak v exekuci není na rozdíl od soudního výkonu rozhodnutí zákonem vyloučeno vést exekuci exekučních titulů vydaných ve správním nebo daňovém řízení (§ 52 odst. 1 e. ř. ve spojení s § 274 odst. 1 o. s. ř.).

Způsoby, kterými lze dle exekučního řádu provést exekuci na peněžitá i nepeněžitá plnění (§ 58 odst. 1 a 2 e. ř.), jsou téměř shodné jako ty, které občanský soudní řád umožňuje využít u soudního výkonu rozhodnutí (§ 258 o. s. ř.). Obdoba soudního výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitým věcem, a to exekuce zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitých věcech není zakotven v hlavě IV. exekučního řádu, kde je obsažena úprava způsobů provedení exekuce, ale je upravena v samostatné hlavě V. exekučního řádu. Exekuční řád umožňuje soudnímu exekutorovi k provedení exekuce zvolit specifický

způsob, který občanský soudní řád nezná a nelze jej využít v soudním výkonu rozhodnutí, a to pozastavení řídičského oprávnění povinného (§ 71a e. ř.). Tímto způsobem lze exekuci provést pouze v případě, kdy je v rámci exekuce vymáhán nedoplatek na výživném (běžném či dlužném). Pro jinou peněžitou nebo nepeněžitou pohledávku nelze tento způsob provedení exekuce zvolit. Další odlišností je, že exekuci prodejem zástavy lze pro zajištěnou pohledávku provést pouze prodejem zastavených movitých věcí a nemovitých věcí (§ 59 odst. 3 e. ř.), a nikoliv již příkázáním zastavené peněžité pohledávky a postižením zastavených jiných majetkových práv jako je tomu v soudním výkonu rozhodnutí (§ 258 odst. 3 o. s. ř.). Tímto způsobem lze provést exekuci pouze pro rozhodnutí vydaná soudem v řízení o soudním prodeji zástavy dle § 353a a násl. ZŘS.

Co se týká volby způsobu provedení exekuce, pak u exekučních titulů ukládajících nepeněžité plnění je způsob vymození dán již samotným exekučním titulu. U exekuce na peněžité plnění je volba způsobu, jakým bude exekuce provedena, ponechána v rukou exekutora, jež je při tom omezen zákonem (§ 58 odst. 3 e. ř.). Za tímto účelem vydává soudní exekutor exekuční příkaz dle § 47 odst. 1 e. ř. V případě, že jeden ze zvolených způsobů provedení exekuce nepostačuje k uspokojení oprávněného, je možné exekuci provést více, popřípadě všemi způsoby stanovenými zákonem. K takovému kroku lze přistoupit současně nebo postupně (§ 58 odst. 2 věta druhá e. ř.).

Jak již bylo řečeno výše, soudní exekutor je oprávněn k vedení exekuce až ode dne doručení pověření soudu dle § 43a odst. 3 e. ř. Nejpozději do patnácti dnů ode dne doručení pověření pak exekutor zašle oprávněnému vyrozumění o zahájení exekuce (dále také „vyrozumění“). Povinnému zašle vyrozumění nejpozději s prvním exekučním příkazem, který mu doručuje. Spolu s vyrozuměním mu zašle i exekuční návrh, kopii exekučního titulu a výzvu ke splnění vymáhané povinnosti dle § 46 odst. 6 e. ř. (§ 44 odst. 1 e. ř.). Po doručení vyrozumění o zahájení exekuce nesmí povinný nakládat se svým majetkem včetně nemovitých věcí a majetku patřícího do společného jmění manželů, vyjma běžné obchodní a provozní činnosti, uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost, a udržování a správy majetku, tedy za předpokladu, že soudní exekutor svým rozhodnutím nevyloučil účinky generálního inhibitoria dle § 44 odst. 4 e. ř. (§ 44a odst. 1 e. ř.). Institut generálního inhibitoria je podrobněji rozebrán v kapitole 3.6 Procesní prostředky obrany povinného proti generálnímu a speciálnímu inhibitoriu v exekuci.

Exekutor postupuje v exekuci rychle a účelně. Zároveň však při tom dbá ochrany práv účastníků řízení i třetích osob dotčených jeho postupem (§ 46 odst. 1 e. ř.). Soudní exekutor činí i bez návrhu úkony směřující k provedení exekuce, a to od doby, kdy je mu doručeno pověření

k provedení exekuce, do doby, než jeho pověření zanikne v důsledku skončení exekuce.

Exekuce končí především vynucením celé vymáhané povinnosti včetně příslušenství, nákladů oprávněného i nákladů exekuce. Jsou-li všechny tyto nároky vymoženy,³³ exekuce je tím považována za provedenou a dochází k zániku pověření soudního exekutora, a tedy jeho oprávnění vykonávat procesní úkony v exekučním řízení [§ 46 odst. 2, § 51 písm. c) e. ř.].³⁴

Dalším způsobem skončení exekuce a důvodem zániku pověření soudního exekutora k vedení exekuce a provádění úkonů v exekučním řízení je zastavení exekuce dle § 55 e. ř. [§ 51 písm. a) e. ř.]. O zastavení exekuce rozhoduje za podmínek stanovených zákonem buďto soudní exekutor, anebo exekuční soud, a to ve formě usnesení, proti němuž je přípustné odvolání. Exekuce skončí a oprávnění soudního exekutora tak zanikne dnem nabytí právní moci usnesení o zastavení exekuce (k zastavení exekuce podrobněji kapitola 3.5 Návrh na zastavení exekuce). Po skončení exekuce některým z výše uvedených způsobů zašle soudní exekutor oznámení o skončení exekuce všem orgánům a osobám, které ve svých evidencích (seznamech) vedou poznámku o probíhající exekuci anebo kterým byla v exekuci uložena nějaká povinnost. Takové oznámení není rozhodnutím (§ 46 odst. 8 e. ř.).

1.4 Základní zásady vykonávacího řízení

Vykonávací (exekuční) řízení je zvláštním druhem soudního řízení, které má jiný průběh a sleduje i jiný cíl než soudní řízení nalézací, a proto je z převážné části ovládáno specifickými právními zásadami. Nicméně, jak nalézací řízení, tak vykonávací řízení je vymezeno stejným rámcem, jež představuje právo na spravedlivý proces zakotvené v čl. 36 Listiny a čl. 6 odst. 1 EÚLP.³⁵

Jak již bylo uvedeno výše, vykonávací řízení je ovládáno zásadou dispoziční

³³ Za vymožené plnění se považuje plnění získané provedením exekuce některým ze způsobů dle § 59 odst. 1 e. ř., provedením exekuce dle § 46 odst. 6 e. ř. nebo hrazené na vymáhanou povinnost od uplynutí lhůty dle § 46 odst. 6 e. ř. a vydání exekučního příkazu do provedení exekuce podle tohoto exekučního příkazu (§ 46 odst. 4 e. ř.).

³⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2013, sp. zn. 20 Cdo 2859/2012.

Vymožení pohledávky, jejího příslušenství a nákladů exekuce má za následek zánik exekuce (jako celku) ovšem jen tehdy, byla-li prováděna na základě exekučního příkazu jen jedním způsobem. Vydal-li exekutor více exekučních příkazů postihujících různé majetkové hodnoty, tj. prováděl-li exekuci více způsoby, pak v části odpovídající způsobům, v jejichž rámci k vymožení pohledávky, jejího příslušenství a nákladů exekuce nedošlo, je třeba exekuci zastavit dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3516/2006, nebo ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1840/2013).

³⁵ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-299-8. s. 27.

a (až na výjimky) jej lze zahájit pouze na návrh oprávněného (viz kapitola 1.1 Obecný výklad k výkonu rozhodnutí). Dispoziční zásada se rovněž projevuje tím, že oprávněný má právo disponovat s návrhem na zahájení příslušného vykonávacího řízení. To znamená, že může svůj návrh vzít zcela nebo částečně zpět do doby, než dojde k nabytí právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (pokud jde o soudní výkon rozhodnutí) nebo do doby vydání pověření soudního exekutora (pokud jde o exekuci).³⁶ Poté již oprávněný nemůže vzít svůj návrh zpět (ani zčásti), ale může za tím účelem podat návrh na (částečné) zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.³⁷

Po pravomocném nařízení výkonu rozhodnutí (u soudního výkonu rozhodnutí) či po vydání pověření pro soudního exekutora (u exekuce) je již vykonávací řízení zcela ovládáno zásadou oficiality, což znamená, že není k dalšímu postupu, resp. k dosažení účelu vykonávacího řízení třeba dalších procesních úkonů oprávněného. Další postup je již v rukou soudu (u soudního výkonu rozhodnutí) či soudního exekutora (u exekuce).

Pro výkon rozhodnutí je dále typická zásada legálního pořádku, která se vykazuje tím, že soud (soudní exekutor) je při provádění jednotlivých způsobů soudního výkonu rozhodnutí (exekuce) povinen dodržovat zákonem přesně stanovené postupy v jednotlivých fázích řízení. Samostatně o postupu řízení může rozhodovat pouze zřídkka, a to pouze v rámci vymezeném zákonem (např. při volbě varianty dražby při prodeji majetku povinného). Opačný princip, tj. princip arbitrárního pořádku se uplatní ve vykonávacím řízení především při řešení obecných otázek, např. při dokazování nebo při rozhodování o odkladu či zastavení výkonu rozhodnutí.³⁸

Další zásadou vykonávacího řízení je zásada přiměřenosti. Tato zásada se projevuje zejména v tom, že výkon rozhodnutí může být prováděn pouze v rozsahu vymezeném oprávněným v návrhu na zahájení výkonu rozhodnutí, nicméně tento nemůže přesáhnout rozsah a obsah povinnosti uložené povinnému exekučním titulem. Pokud by přece jen byla exekuce prováděna v širším rozsahu, byl by to důvod pro její částečné zastavení dle § 268 odst. 4 o. s. ř. Dále se zásada přiměřenosti uplatňuje tak, že zvolený způsob výkonu rozhodnutí musí být přiměřený ve vztahu k vymáhané povinnosti. Například nelze jako způsob provedení výkonu

³⁶ V takovém případě není nutný postup dle § 96 odst. 3 o. s. ř., tj. není vyžadován souhlas povinného se zpětvzetím návrhu oprávněného, protože zastavení vykonávacího řízení je vždy v zájmu povinného (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2861/2004).

³⁷ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 251 o. s. ř.

³⁸ SVOBODA, Karel. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. s. 1001.

rozhodnutí zvolit prodej nemovitých věcí v hodnotě 2 000 000 Kč, pokud by výše vymáhaného plnění nedosahovala ani částky 10 000 Kč. Takový způsob provedení výkonu rozhodnutí by totiž byl v hrubém nepoměru k vymáhané povinnosti (§ 264 odst. 1 o. s. ř., § 58 odst. 1 e. ř.).

Vykonávací řízení je dále ovládáno zásadou pořadí (priority), zásadou přednosti a zásadou proporcionality. Tyto zásady se uplatní především v případě střetů více pohledávek různých oprávněných nebo více pohledávek téhož oprávněného.

Zásada pořadí znamená, že při uspokojení má přednost pohledávka v lepším (časovém) pořadí (např. § 280 odst. 3, § 309 odst. 1 a 2 o. s. ř.). To znamená, že ten oprávněný, který se svého práva vůči povinnému domáhal dříve (podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí), má právo na přednostní uspokojení na úkor jiného oprávněného téhož povinného, který se svého práva začal domáhat později. Rozhodující je tedy časové hledisko, a to okamžik zahájení exekučního řízení.

Zásada přednosti se projevuje v tom, že určitým pohledávkám je zákonem přiznáno přednostní postavení při uspokojování vůči pohledávkám ostatním (nepřednostním) bez ohledu na jejich pořadí. Typickým příkladem přednostní pohledávky je pohledávka výživného (ať už běžného či dlužného), která má vždy přednost před ostatními pohledávkami ve výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy (§ 280 odst. 2 o. s. ř.). Další přednostní pohledávky jsou například uvedeny v § 337c odst. 1 o. s. ř. (výkon rozhodnutí prodejem nemovitých věcí) nebo v § 338ze odst. 1 o. s. ř. (výkon rozhodnutí postižením závodu).

Zásada poměrného uspokojení (proporcionality) se uplatní v případech, kdy není možné z výtěžku získaného provedením výkonu rozhodnutí plně uspokojit všechny pohledávky za týmž povinným, a proto je nutné je uspokojit alespoň poměrně (např. § 280 odst. 1 a 3 poslední věta za středníkem, § 309 odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Jako další zásadu vykonávacího řízení lze uvést zásadu ochrany práv třetích osob. S ohledem na tuto zásadu by nemělo ve výkonu rozhodnutí doházet k postižení jiných práv a majetkových hodnot než těch, která náleží povinnému. Jen zákon může stanovit výjimky z tohoto pravidla. Soud (soudní exekutor) je tak v průběhu vykonávacího řízení povinen dbát na to, aby nebylo zasahováno do právní sféry třetí osoby, která není účastníkem řízení, tedy za předpokladu, že to zákon nepřipouští (např. majetek manžela povinného, majetkový podíl spoluvlastníka, společníka apod.). Majetek třetích osob je možné postihnout jen tehdy, jestliže na něj lze nahlížet jako na majetek exekučně postižitelný z důvodu neplatnosti či neúčinnosti právního jednání. Zákon rozlišuje, kdy je povinen dbát ochrany práv třetích osob sám soud (soudní exekutor) a kdy má možnost se proti takovému zásahu bránit aktivně sama dotčená třetí osoba (např. vylučovací žaloba – § 267 o. s. ř., odporová žaloba – § 267a o. s. ř., návrh

na vyškrtnutí věci ze soupisu – § 68 e. ř. apod.).³⁹

Neméně důležitými právními zásadami, na nichž je výkon rozhodnutí založen, jsou zásada ochrany a zásada obrany povinného (k tomu viz následující bod 1.4.1 Zásada ochrany a zásada obrany povinného ve vykonávacím řízení).

1.4.1 Zásada ochrany a zásada obrany povinného ve vykonávacím řízení

Hlavním cílem výkonu rozhodnutí, jak již bylo uvedeno výše, je dosažení plného uspokojení práva oprávněného vymožením tomu odpovídající povinnosti povinného uložené mu exekučním titulem poté, co ji dobrovolně ve stanovené lhůtě nesplnil. Přesto platí, že tohoto účelu nelze dosáhnout jakýmkoliv prostředky. Soud (soudní exekutor) je v tomto směru omezen zákonem. Při výkonu tak může postupovat pouze na základě a v mezích zákona (*secundum et intra legem*). Kromě zákona je soud (soudní exekutor) při provádění exekuce povinen respektovat i základní zásady, na nichž je exekuční řízení postaveno (o nich bylo pojednáno již v předchozí kapitole 1.4 Základní zásady vykonávacího řízení).

Jednou z těchto zásad je i zásada ochrany povinného, která více rozvíjí princip proporcionality. Tato právní zásada slouží nejen k ochraně povinného ale i k ochraně osob jemu blízkých, na něž může mít prováděná exekuce negativní dopad. Zásada ochrany povinného představuje garanci, že za účelem dosažení cíle výkonu rozhodnutí nebude do práv povinného a případně i osob jemu blízkých zasaženo nevhodným způsobem a v nepřiměřeném rozsahu. V praxi to znamená, že soud (soudní exekutor) je při provádění výkonu rozhodnutí striktně vázán zákonem, a to nejen co se týká procesního postupu a procesních úkonů, jež může za tím účelem činit, ale i volby způsobů provedení výkonu a stanovení jejich počtu a pořadí (§ 257 a § 258 o. s. ř., § 58 a § 59 e. ř.). Princip ochrany spočívá i v tom, že pokud je možné uspokojení oprávněného dosáhnout pouze jedním způsobem výkonu rozhodnutí, je nepřípustné, aby byl výkon prováděn více způsoby. Tím by totiž došlo k nadměrnému zásahu do majetkové a osobní sféry povinného a případně i osob jemu blízkých. Subjekty provádějící výkon rozhodnutí jsou rovněž povinny posuzovat vhodnost způsobu provedení výkonu rozhodnutí, ať už navrženého oprávněným v soudním výkonu rozhodnutí, anebo zvoleného soudním exekutorem v exekučním řízení. Ochrana povinného se projevuje rovněž v rámci právní úpravy konkrétních způsobů provedení výkonu rozhodnutí [např. u výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy zákon stanoví základní částku, která nesmí být povinnému sražena z měsíční mzdy (tzv. nezabavitelná částka –

³⁹ SVOBODA, Karel. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. s. 1002.

§ 278 o. s. ř.); u výkonu rozhodnutí prodejem movitých a nemovitých věcí zákon vymezí ty věci, které nelze výkonem rozhodnutí postihnout (§ 321 a § 322 o. s. ř.)). Nicméně ruku v ruce s principem ochrany povinného je třeba ve výkonu rozhodnutí prosazovat i princip efektivity, který zabraňuje tomu, aby byl jeho účel (cíl) zmařen.

Jestliže je ve výkonu rozhodnutí přesto porušena zásada ochrany povinného, má povinný v zákonem stanovených případech možnost se proti tomu aktivně bránit příslušnými procesními prostředky obrany, což je zase projevem zásady obrany povinného v praxi. Povinný díky této zásadě nezůstává ve výkonu rozhodnutí zcela bezbranný, neboť jako účastník řízení má svá procesní práva, k jejichž ochraně mu slouží právě zákonem k tomu stanovené procesní prostředky obrany. Prostřednictvím takovéhoho procesního úkonu se povinný může aktivně bránit buď proti samotnému výkonu rozhodnutí, anebo proti jednotlivým procesním úkonům soudu (soudního exekutora) v něm učiněných. O tom, že má povinný možnost využít ke své obraně procesní prostředek a jaký konkrétně, musí být řádně poučen soudem (soudním exekutorem) podle § 254 odst. 3 o. s. ř. (v exekučním řízení podle § 52 odst. 1 e. ř. ve spojení s § 254 odst. 3 o. s. ř.). V tom se rovněž projevuje zásada obrany povinného.

Jednotlivé procesní prostředky, jež je povinný oprávněn na základě zákona využít ke své obraně, konkrétně procesní prostředky obrany povinného v soudním výkonu rozhodnutí (námitka místní nepříslušnosti soudu výkonu rozhodnutí, námitka podjatosti soudce, návrh na odklad výkonu rozhodnutí, návrh na zastavení výkonu rozhodnutí a odporová žaloba), procesní prostředky obrany povinného v exekuci (námitka místní nepříslušnosti exekučního soudu, námitka podjatosti soudního exekutora, námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce, návrh na odklad exekuce, návrh na zastavení exekuce, odporová žaloba a možnosti obrany povinného proti exekučnímu příkazu a proti generálnímu a speciálnímu inhibitoriu), řádné a mimořádné opravné prostředky povinného ve výkonu rozhodnutí (odvolání proti rozhodnutí soudu, odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora, dovolání, žaloba pro zmatečnost) a ústavní stížnost, budou blíže vymezeny v následujících částech této práce.

2. Procesní prostředky obrany povinného v soudním výkonu rozhodnutí

2.1 Námitka místní nepříslušnosti soudu výkonu rozhodnutí

Ve věcech výkonu rozhodnutí je vždy věcně příslušný okresní soud (§ 9 odst. 1 o. s. ř.). Krajské soudy ve věcech výkonu rozhodnutí rozhodují pouze jako soudy odvolací (§ 10 odst. 1 o. s. ř.).

Obecně místně příslušný k nařízení a provedení soudního výkonu rozhodnutí (§ 261 a násl. o. s. ř.) je obecný soud povinného (§ 85 o. s. ř.). Nelze-li místní příslušnost určit podle obecného soudu povinného (protože povinný nemá obecný soud vůbec nebo se nenachází na území České republiky), je k nařízení a provedení soudního výkonu rozhodnutí příslušný soud, v jehož obvodu má povinný majetek. Výjimku z tohoto pravidla představuje výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu nebo jiné peněžité pohledávky anebo postižením jiných majetkových práv. V takovém případě je příslušný obecný soud banky nebo jiného dlužníka povinného, popřípadě soud, v jehož obvodu má zahraniční dlužník povinného umístěn v České republice svůj závod nebo organizační složku svého závodu (§ 252 odst. 1 a 2 o. s. ř.).⁴⁰

Zákon dále stanoví případy, kdy je dána tzv. zvláštní příslušnost soudu k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí (§ 252 odst. 4 o. s. ř., § 492, § 498, § 500 odst. 1 a 2, § 511 ZŘS). Jedná se o speciální zákonnou úpravu k úpravě obecné příslušnosti zakotvené v § 252 odst. 1 a 2 o. s. ř., a proto má v aplikační praxi přednost. Například k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí postižením (části) závodu je příslušný soud, v jehož obvodu je závod nebo jeho část. Týká-li se výkon rozhodnutí nemovité věci (pokud nejde o součást závodu) je místní příslušnost dána u soudu, v jehož obvodu se předmětná nemovitá věc nachází (§ 252 odst. 4 o. s. ř.).⁴¹ Zvláštní příslušnost byla (resp. stále je) stanovena i k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí pro vymožení výživného nezletilého dítěte (§ 252 odst. 3 a 5 o. s. ř.). Stejnou úpravu obsahuje rovněž § 511 ZŘS. Místní příslušnost ve výkonu rozhodnutí pro vymožení výživného nezletilého dítěte tak nalezneme jak v občanském soudním řádu, tak v ZŘS. Jelikož ZŘS je

⁴⁰ Z § 252 odst. 2 o. s. ř. lze dovodit, že nemá-li povinný obecný soud v České republice a není-li splněna některá z podmínek zvláštní příslušnosti, není příslušným žádný soud v České republice a je třeba rozhodnout o zastavení řízení o výkonu rozhodnutí, popřípadě byl-li výkon rozhodnutí již nařízen, pak o zastavení výkonu rozhodnutí pro jeho nepřípustnost dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. V takovém případě totiž není dána pravomoc českých soudů a oprávněnému tak nezbývá, než se obrátit s návrhem na výkon rozhodnutí na příslušný orgán cizího státu.

⁴¹ Tato úprava příslušnosti dopadá nejen na výkon rozhodnutí prodejem nemovitých věcí, ale též na výkon rozhodnutí jejich vyklizením a rozdělením nemovité věci či zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitých věcech.

zákonem speciálním k občanskému soudnímu řádu, užije se úprava speciální (v řízeních upravených zákonem o zvláštních řízeních soudních se úprava dle občanského soudního řádu použije toliko tehdy, nestanoví-li zákon o zvláštních řízeních soudních jinak či nevyplývá-li z povahy jednotlivých ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních něco jiného – § 1 odst. 2 a 3 ZŘS), která stanoví, že k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí je v takovém případě příslušný obecný soud nezletilého (není-li výkon rozhodnutí nařízen a prováděn postižením závodu nebo prodejem nemovité věci), přičemž ustanovení o přenesení příslušnosti se použijí obdobně (§ 511 a § 5 ZŘS). Ponechání právní úpravy zvláštní místní příslušnosti soudu k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí pro vymožení výživného nezletilého dítěte v § 252 odst. 3 o. s. ř. i po 1. 1. 2014 je tak nutné považovat za pochybení zákonodárce.

Pro určení místní příslušnosti ve vykonávacím řízení jsou, stejně jako v nalézacím řízení, rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení (ke dni podání návrhu na soudní výkon rozhodnutí – § 11 odst. 1 o. s. ř.). Jestliže tedy například povinný, který je fyzickou osobou, změní v mezidobí od vydání exekučního titulu do podání návrhu na soudní výkon rozhodnutí bydliště, je pro vykonávací řízení místně příslušný jiný soud než ten, který exekuční titul vydal. Nemusí tak vždy platit, že k výkonu rozhodnutí je místně příslušný stejný soud, který exekuční titul vydal. Místní příslušnost zkoumá soud, u kterého byl podán návrh na soudní výkon rozhodnutí. Pokud nelze okolnosti pro určení místní příslušnosti ve výkonu rozhodnutí nalézt nebo zjistit, určí Nejvyšší soud, který soud věc projedná a rozhodne (§ 11 odst. 3 o. s. ř.). V případě, že je návrh podán u nepřislušného soudu, postupuje tento soud podle § 105 o. s. ř. a usnesením vysloví svou místní nepřislušnost. Postup soudu při vyslovení místní nepřislušnosti v soudním výkonu rozhodnutí však není zcela totožný s postupem soudu v nalézacím řízení. Aby se předešlo zmaření účelu výkonu rozhodnutí, není možné po vyslovení místní nepřislušnosti věc postoupit příslušnému soudu až po nabytí právní moci tohoto usnesení. To by totiž znamenalo, že by se povinný o úmyslu oprávněného domoci se nařízení výkonu rozhodnutí dozvěděl ještě předtím, než by došlo k omezení jeho dispozic s exekučně postižitelným majetkem na základě usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Povinnému se proto v této fázi řízení usnesení o vyslovení místní nepřislušnosti soudu nedoručuje. K postoupení věci místně příslušnému soudu tak dojde již po uplynutí odvolací lhůty oprávněnému.⁴² Tento soud pak

⁴² Příklad výroku usnesení, kterým soud vysloví svou místní nepřislušnost k nařízení a provedení soudního výkonu rozhodnutí:

- I. Okresní soud v Jihlavě vyslovuje svoji místní nepřislušnost.
- II. Po uplynutí lhůty k podání odvolání proti tomuto usnesení oprávněnému bude věc postoupena Okresnímu soudu v Pelhřimově jako soudu místně příslušnému.

rozhodne o nařízení výkonu rozhodnutí a dále pokračuje v úkonech směřujících k jeho provedení.⁴³ Povinnému se usnesení o vyslovení místní nepřislušnosti soudu doručí až společně s usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí, přičemž proti oběma těmto rozhodnutím může podat odvolání.

Soud může rozhodnout o místní příslušnosti jen do okamžiku vydání usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Později je oprávněn zkoumat místní příslušnost jen k námitce účastníka,⁴⁴ který ji musí uplatnit při prvním úkonu, který mu přísluší (u povinného je takovým úkonem odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí). Pokud povinný uplatní společně s námitkou místní nepřislušnosti soudu i odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí proto, že bylo vydáno nepřislušným soudem, kloní se soudní praxe (nikoliv však zcela jednotně) k závěru, že v odvolacím řízení je zapotřebí toto usnesení zrušit, pokud odvolací soud shledá uplatněnou námitku jako důvodnou.⁴⁵ V praxi však v souvislosti s tímto postupem vznikají problematické situace. Dochází totiž nejen ke zbytečnému prodloužení délky vykonávacího řízení, ale zejména dochází k zániku inhibitoria (zákaz povinného disponovat se svým majetkem). Povinnému se tak z hlediska smyslu výkonu rozhodnutí nechtěně poskytuje možnost zmařit navrhovaný výkon rozhodnutí ukrytím nebo zcizením svého majetku. Přitom pokud by namísto zrušení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí bylo pouze rozhodnuto o vyslovení místní nepřislušnosti soudu a postoupení věci soudu místně příslušnému, princip, že řízení má probíhat u obecného soudu toho, proti komu je vedeno, by zůstal zachován. Samotným nařízením výkonu rozhodnutí místně nepřislušným soudem by povinný zjevně neměl být nijak poškozen. Povinní výše uvedeného postupu soudů často i úmyslně zneužívají. Zejména se jedná o případy, kdy mají povinní (fyzické osoby) účelově jako místo pobytu nahlášenu adresu sídla ohlašovny, přitom však mají bydliště nebo se fakticky zdržují na jiné adrese, kterou záměrně nemají oficiálně nahlášenou a až poté, co je jim doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, namítají, že o nařízení výkonu rozhodl nepřislušný soud a zároveň podávají odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

Pokud ovšem povinný poté, co je mu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí

⁴³ Samozřejmě se i zde uplatní § 105 odst. 3 o. s. ř., který umožňuje soudu, jemuž byla věc postoupena jako soudu místně příslušnému, vyjádřit s takovým postoupením nesouhlas a předložit věc o tom k rozhodnutí svému nadřízenému soudu. Tedy za předpokladu, že o této otázce již nerozhodl soud odvolací.

⁴⁴ Námitku místní nepřislušnosti je oprávněn uplatnit pouze povinný. Oprávněný vyjadřuje svou volbu místní příslušnosti již podáním návrhu na soudní výkon rozhodnutí, možnost podat námitku nedostatku místní příslušnosti mu tedy nepřisluší (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 30 Cdo 3355/2012).

⁴⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 20 Cdo 276/2004.

vydané místně nepříslušným soudem, pouze vznese námitku místní nepříslušnosti nebo (bylo-li o ní dříve rozhodnuto) podá odvolání jen proti usnesení o námitce místní nepříslušnosti, avšak odvoláním nenapadne usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, zůstane toto usnesení zachováno, stejně jako účinky úkonů tímto soudem provedených.

Shledá-li soud námitku místní nepříslušnosti nedůvodnou, usnesením ji zamítne (§ 105 odst. 4 o. s. ř.). Proti tomuto usnesení a usnesení o vyslovení místní nepříslušnosti je odvolání přípustné. Pokud povinný námitku místní nepříslušnosti neuplatní včas, nepřihlíží se k ní (soud o ní nerozhoduje) a místní nepříslušnost je tím zhojena (§ 11 odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

2.2 Námitka podjatosti soudce

Povinný má jakožto účastník vykonávacího řízení právo vyjádřit se k osobě soudce, který byl rozvrhem práce [§ 41 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích, dále jen „ZSS“)] určen k projednání a rozhodnutí věci (§ 15a odst. 1 o. s. ř.).⁴⁶ Má-li povinný za to, že je zde dán důvod pochybovat o nepodjatosti soudce, má právo ke své ochraně využít procesní prostředek za tímto účelem zákonem zakotvený v § 15a o. s. ř. označený jako námitka podjatosti.

Námitka podjatosti je nástrojem sloužícím k ochraně práva účastníka řízení na zákonného soudce. Smyslem jejího zakotvení do právního řádu České republiky je zabránit porušení práva na spravedlivý proces pro nedostatek nestrannosti a nezávislosti při rozhodování soudu [čl. 36 odst. 1 Listiny, čl. 6 odst. 1 EÚLP]. Nezávislost a nestrannost soudu jsou zárukami spravedlivého rozhodnutí i rovnosti účastníků řízení a tvoří tedy atributy právní jistoty, která je nezbytným předpokladem pro fungování demokratického právního státu. Pojem nezávislosti je chápán ve smyslu eliminace možného nepřipustného vlivu na svobodnou vůli soudců při rozhodování věci. Nestrannost je pak chápána jako neexistence nežádoucího vztahu soudce k věci samé nebo k účastníkům řízení či jejich zástupcům.⁴⁷ Přesto by k vyloučení soudce mělo, vzhledem k ústavně deklarované zásadě, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci (čl. 38 odst. 1 Listiny), docházet jen výjimečně a pouze na základě závažných příčin, z nichž

⁴⁶ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2012 sp. zn. III. ÚS 187/10: „*Orgány veřejné moci musí respektovat příslušnost soudu a soudce a napadlé věci musí být zásadně přidělovány v souladu s rozvrhem práce. Ústavní imperativ, podle něhož nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, je tak ochranou především proti libovůli či účelovému obsazení jednajícího soudu ad hoc.*“

⁴⁷ Srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2002 sp. zn. Pl. ÚS 7/02, nebo ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 11/04.

jsou patrné pochybnosti o soudcově nepodjatosti.⁴⁸

Namítat podjatost může povinný jen ve vztahu k určitému soudci (soudcům),⁴⁹ který je podle pravidel rozvrhu práce povolán ve věci rozhodovat, a nikoliv vůči soudu jako instituci. Podjatost je totiž psychickou kategorií, a proto ji je možné posuzovat pouze ve vztahu ke konkrétní fyzické osobě.⁵⁰

Námítka podjatosti je možné podat jen z důvodů stanovených zákonem. Prvním z nich je skutečnost, že soudce má k projednávané věci, k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům takový poměr, který zakládá důvod pochybovat o jeho nepodjatosti.⁵¹ Poměr soudce k věci lze přirovnat k osobnímu právnímu zájmu na řešení daného případu. Platí, že nikdo nesmí být soudcem ve vlastní věci (*nemo iudex in causa sua*). Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci. Vyloučen z projednávání a rozhodování ve věci je proto soudce, který je zároveň účastníkem řízení nebo který by mohl být rozhodnutím soudu v dané věci přímo dotčen na svých právech (např. kdyby jinak mohl být vedlejším účastníkem), anebo soudce, který získal o věci poznatky jiným způsobem než z provedeného dokazování (např. jako svědek vnímal skutečnosti, které jsou předmětem dokazování).⁵² Soudce může mít k věci i faktický vztah bez právního zájmu na výsledku řízení (např. soudce veřejně projevuje své vyhraněné názory k tématu, jež se dotýká předmětu řízení). I v takovém případě je zde dán důvod pochybovat o jeho nepodjatosti. Nepřípustný vztah soudce k věci je dán například i za stavu rozhodování o žalobě na náhradu škody či nemajetkové újmy způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem tohoto soudce dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).⁵³ Důvodem podjatosti soudce naopak nemůže být pedagogická, přednášková, vědecká či publikační činnost, je-li vedena neadresně,

⁴⁸ Srov. nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1998, sp. zn. III. ÚS 200/98, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. I. ÚS 722/05.

⁴⁹ Institut přísedících ve vykonávacím (exekučním) řízení nefiguruje, proto zde nebudou zmiňováni.

⁵⁰ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2012 sp. zn. III. ÚS 187/10, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2005, sp. zn. 25 Nd 26/2005.

⁵¹ Poměr soudce k věci musí mít zcela konkrétní podobu a osobní charakter, aby mohl být dostatečně pádným důvodem podmiňujícím vznik pochybnosti o jeho schopnosti věc nestranně projednat a rozhodnout. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti soudce může být podnětem k jejímu zkoumání, samo rozhodování o této otázce se však musí dít na základě hlediska objektivního (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2012 sp. zn. III. ÚS 187/10).

⁵² Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 2. 2013, č. j. 3 VSPH 1066/2012-A-16.

⁵³ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze 4. 1. 1994, sp. zn. Nco 170/93.

byť z ní lze vyvodit i závěry vzhledem k projednávané věci.

Co se týká důvodu vyloučení pro poměr soudce k účastníkům řízení nebo k jejich zástupcům, je tím myšlen zejména příbuzenský či jiný blízký vztah, ať už se bude jednat o vazby přátelské, nepřátelské nebo jinak se dotýkající osobní či majetkové sféry rozhodujícího soudce (např. druh a družka, zaměstnavatel a zaměstnanec). V úvahu přichází i vztah ekonomické závislosti (např. v souvislosti s vědeckou či jinou publikační činností soudce nebo se správou vlastního majetku apod.).⁵⁴

Pro rozhodnutí o vyloučení soudce postačuje, lze-li se zřetelem na poměr k věci, k účastníkům řízení nebo k jejich zástupcům pochybovat o jeho nepodjatosti, není nutné, aby byla jednoznačně jeho podjatost prokázána. Nicméně k odůvodněnému závěru o existenci důvodu vyloučení soudce nelze dospět pouze na základě subjektivních pochybností účastníků řízení či jiných osob zúčastněných na řízení nebo subjektivních pocitů dotčeného soudce, ale je nutné vycházet i z právního rozboru objektivních skutečností, které k těmto pochybnostem vedou. Musí být nalezen objektivní důvod, který zpochybňuje schopnost soudce nestranně a nezávisle ve věci rozhodnout.⁵⁵ Například pouhé zjištění, že soudce zná advokáta, který zastupuje v řízení některého z účastníků, není bez dalšího důvodem k jeho vyloučení z projednávání a rozhodování věci. Není-li v důsledku uvedené skutečnosti ohrožen výkon soudcovské funkce, tj. nepřekračuje-li vztah soudce a advokáta profesionální rovinu, nevzniká překážka pro působení dotčeného soudce v řízení.⁵⁶ Ani v běžných společenských kontaktech soudce s advokáty není spatřován důvod vyloučení. Ten by byl dán až v případě existence bližšího vztahu soudce a účastníka, popřípadě jeho zástupce.⁵⁷ Rovněž ani skutečnost, že soudce byl v minulosti zaměstnancem účastníka řízení (popřípadě jeho právního předchůdce), nezakládá sama o sobě důvod pochybovat o jeho nepodjatosti.⁵⁸ Podjatost soudce rozhodujícího spor, v němž je účastníkem řízení stát, nezakládá ani skutečnost, že je zaměstnancem státu.⁵⁹

⁵⁴ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. 30 Cdo 725/2011, nebo ze dne 12. 1. 2010, sp. zn. 5 Nd 397/2009.

⁵⁵ Srov. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věci Saraiva de Carvalho proti Portugalsku ze dne 22. 4. 1994, č. 15651/89, a ve věci Gautrin a další proti Francii ze dne 20. 5. 1998, č. 38/1997/822/1025-1028. Dále srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. II. ÚS 71/06, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2010, sp. zn. 5 Nd 397/2009.

⁵⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2013, sp. zn. 22 Nd 283/2013.

⁵⁷ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 8. 2008, sp. zn. I. ÚS 1436/08, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 1999, sp. zn. 22 Cdo 227/99.

⁵⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 1999, sp. zn. 22 Cdo 227/99.

⁵⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3001/2014.

Důvodem vyloučení nejsou ani okolnosti, které spočívají ve vztahu soudců ke Komunistické straně Československa v minulosti.⁶⁰ Jelikož zákon soudcům ukládá odolávat vlivům působícím na jejich rozhodovací činnost (§ 80 ZSS), sám o sobě nemůže být důvodem jejich podjatosti nátlak ze strany účastníků, který by spočíval například v podávání trestních oznámení na osobu soudce nebo v politickém sledování a komentování případu.⁶¹ Stejně tak ani urážlivá podání nebo podané žaloby proti soudci nemusí být důvodem pro jeho vyloučení, dokáže-li si soudce od nich udržet potřebný odstup.⁶²

Důvodem k vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci v řízení před soudem vyššího stupně je rovněž skutečnost, že dotyčný soudce danou věc projednával nebo rozhodoval u soudu nižšího stupně či naopak.⁶³ To samé platí i pro dovolací řízení (§ 14 odst. 2 o. s. ř.). Dále platí, že z projednávání a rozhodnutí žaloby pro zmatečnost, kterou bylo napadeno rozhodnutí vydané ve vykonávacím řízení, jsou vyloučeni ti soudci, kteří takové rozhodnutí vydali nebo věc projednávali (§ 14 odst. 3 o. s. ř.). Tento zákonný důvod vyloučení je logický, neboť není žádoucí, aby věc přezkoumával v rámci řízení o řádném či mimořádném opravném prostředku (s výjimkou řízení o žalobě na obnovu řízení)⁶⁴ soudce, který ve věci již jednou rozhodl. Byla by tím totiž popřena samotná podstata opravného systému, jehož účelem je odstranění vad vzniklých v rámci soudní rozhodovací činnosti. Pochybení soudu nesmí hodnotit v opravném řízení ten samý soudce, který se ho dopustil, jinak by náprava právních vad rozhodnutí byla fakticky vyloučena nebo minimálně ohrožena. Dále platí, že z projednávání a rozhodování v exekučním řízení není vyloučen ten soudce, který vydal exekuční titul.⁶⁵

Důvodem k vyloučení soudce naopak nemohou být okolnosti, které spočívají v postupu

⁶⁰ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2009, sp. zn. 4 Nd 301/2009.

⁶¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1722/2002, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 8. 2006, sp. zn. I. ÚS 341/06.

⁶² Srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Chmelíř proti České republice ze dne 7. 6. 2005, č. 64935/01, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. 30 Cdo 3849/2014.

⁶³ K vyloučení soudce odvolacího soudu postačí i to, že ve výrazném rozsahu procesně působil v řízení u první instance (např. provedl podstatnou část dokazování), ač ve věci samé nerozhodoval (srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 3. 1995, sp. zn. 7 Cdo 69/92, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2006, sp. zn. 29 Odo 1648/2005).

⁶⁴ O žalobě na obnovu řízení jsou oprávněni rozhodovat i soudci, kteří věc řešili do doby právní moci napadeného rozhodnutí, neboť žaloba na obnovu řízení neslouží k nápravě pochybení vzniklých při právním posouzení soudu nebo ke zhojení procesních vad, ale je nástrojem k dosažení příznivějšího rozhodnutí ve věci samé z důvodu uplatnění nových skutečností nebo důkazů, které nemohly být v původním řízení bez viny účastníka využity.

⁶⁵ SVOBODA, Karel. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. s. 41.

soudce v řízení o projednávané věci (§ 14 odst. 4 o. s. ř.). Pro vyslovení podjatosti soudce tak nemá význam samotné pochybení v rámci vedení občanskoprávního procesu (vada řízení) nebo při hodnocení v řízení provedených důkazů (excesivní hodnocení důkazů), ani nesprávný názor na pro věc zásadní právní otázku (nesprávné právní posouzení případu). Náprava vad řízení či rozhodování soudu je zajišťována prostřednictvím zákonných opravných prostředků. K tomuto účelu nemůže sloužit institut námítky podjatosti. Na druhé straně postup, který je excesem soudce při vedení řízení, může být způsobilý vyvolat pochybnosti o jeho nepodjatosti (např. pokud by soudce telefonoval jedné straně a informoval ji, jak řízení dopadne, nebo pokud by jedné straně poradil, jak v řízení postupovat, aby byla úspěšná).

Rovněž rozhodování soudce v jiných věcech není důvodem k jeho vyloučení (§ 14 odst. 4 o. s. ř.). Projevil-li soudce v právně a skutkově podobném případě právní názor, byť se zřetelem k ustálené soudní judikatuře nesprávný, nezakládá tato skutečnost důvod k jeho vyloučení z rozhodování věci, v níž je řešena obdobná právní otázka. Stejně tak důvodem podjatosti soudce není skutečnost, že ve dvou různých právních věcech ohledně totožné právní problematiky vyslovil opačné názory a závěry.⁶⁶

Důvodem podjatosti nemůže být ani skutečnost, že řízení probíhá způsobem, který neodpovídá představám účastníka.⁶⁷ Námítka podjatosti neslouží k tomu, aby se účastník zbavil soudce, s nímž není spokojený, nebo soudce, který vydal pro něj nepříznivé rozhodnutí. Námítka, z níž vyplývá pouze to, že účastník není spokojen s průběhem řízení, ve svém důsledku znamená pouze zbytečné prodlužování řízení, neboť soudce, proti němuž námítka směřuje, musí věc předložit spolu se svým vyjádřením k námitce soudu nadřízenému, aby o ní rozhodl (§ 15b odst. 1, § 16 odst. 1 o. s. ř.). V praxi to znamená oddálení konečného rozhodnutí, což není ani ku prospěchu účastníka, který námitku podal, pokud ji ovšem nevyužívá k obstrukcím.⁶⁸

⁶⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2008, sp. zn. 4 Nd 301/2008.

⁶⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2007, sp. zn. 30 Nd 11/2007.

⁶⁸ Z nedávné doby si v této souvislosti připomeňme kauzu trestně stíhaného exhejtmana Středočeského kraje, v níž se právě otázkou tvrzené podjatosti zákonného soudce zabýval Ústavní soud, který v usnesení ze dne 5. 9. 2017, sp. zn. II. ÚS 2395/17, takto rozvinul své úvahy o subjektivní a objektivní stránce nestrannosti: „Subjektivní test nestrannosti vychází z vyvratitelné domněnky nestrannosti soudce. Soudce se podle ní pokládá za nestranného, dokud neexistují subjektivní, k jeho osobnosti se vztahující důvody podjatosti. K prokázání nedostatku nestrannosti soudce se přitom vyžaduje přísnější stupeň individualizace a přímé spojitosti osobní předpojatosti soudce vůči jedné ze stran. Je nutné předložit konkrétní a hmatatelné důkazy o podjatosti soudce. Samotné vnímání soudce jako zaujatého dotčeným účastníkem řízení neobstojí. Objektivní test nestrannosti naopak vyžaduje méně přísný stupeň individualizace a přímé spojitosti mezi osobní předpojatostí soudce a jednou ze stran. Unesení důkazního břemene pro stěžovatele je proto méně přísné. Předpojatost soudce nebo legitimní pochybnosti o jeho nestrannosti musí být dostatečné z pohledu běžného a rozumného pozorovatele. Jinými slovy se musíme ptát, zda by informovaná a rozumná osoba vnímala daného soudce jako nestranného.“

Námitku podjatosti není možné uplatnit kdykoliv za řízení. Je tomu tak proto, aby nebyl tento institut účastníky zneužíván a řízení záměrně a zbytečně protahováno. Zákon proto stanoví, že námitku podjatosti lze podat nejpozději při prvním jednání, kterého se zúčastnil soudce, o jehož vyloučení jde (§ 15 odst. 2 o. s. ř.). Pokud ovšem v této době ještě povinný nevěděl, že je zde dán důvod k pochybnosti o nepodjatosti soudce nebo tento důvod vznikl později, může námitku uplatnit do patnácti dnů poté, co se o tomto důvodu vyloučení dozvěděl (§ 15a odst. 2 o. s. ř.). Kdy v řízení vznikl důvod k vyloučení soudce nebo kdy se o tomto důvodu dozvěděl, je povinný povinen prokázat za účelem posouzení včasnosti námitky podjatosti. Soud příslušný k rozhodnutí o námitce (soud nadřízený soudu, u něž je vedeno řízení, v němž účastník uplatnil námitku podjatosti – § 15b odst. 1 o. s. ř.) může za tímto účelem nařídit jednání a provést při něm dokazování k prokázání tvrzení o okamžiku zjištění (vzniku) důvodu podjatosti soudce. Jestliže soud rozhodující o námitce shledá, že byla podána opožděně, odmítne ji postupem podle § 16 odst. 2 o. s. ř. Dopře-li ovšem k závěru, že námitka podjatosti je zjevně opožděná, sám soud, u něhož působí soudce, proti kterému námitka směřuje, vůbec k ní nepřihlíží a nemusí ji předkládat k rozhodnutí soudu nadřízenému (§ 15b odst. 3 o. s. ř.). O tom není potřeba jakkoliv rozhodovat (k námitce se nepřihlíží *ex lege*). Nicméně soud musí účastníkům při jednání vysvětlit, proč o podané námitce nebylo rozhodováno a tyto důvody by měl správně uvést i v odůvodnění konečného rozhodnutí. Byla-li by námitka podjatosti podána včas a soud by věcné rozhodování o vyloučení soudce nepřipustil pro nesprávný závěr o opožděnosti námitky, dopustil by se porušení práva na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny.

I přes zákonem stanovené lhůty k podání námitky podjatosti je nutné mít na paměti, že námitku lze uplatnit pouze v probíhajícím, dosud neskončeném řízení, jinak postrádá její uplatnění a následné vyřízení smysl. Omezení lhůtou k podání námitky dle § 15 odst. 2 o. s. ř. neplatí tehdy, jestliže povinný nebyl o svém právu vyjádřit se k osobě soudce řádně soudem poučen.⁶⁹ Nicméně i zde je povinný omezen rámcem probíhajícího, neskončeného řízení a námitku podjatosti může podat pouze do okamžiku, než je ve věci vydáno konečné rozhodnutí.⁷⁰ Je-li námitka přesto podána po skončení řízení, v němž rozhodoval vyloučený

⁶⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2009, sp. zn. 28 Cdo 4969/2008.

⁷⁰ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2001, sp. zn. 7 Nd 233/2001.

soudce, je z povahy věci opožděná a bezpředmětná.⁷¹

Obsahově musí námitka podjatosti splňovat minimální požadavky obecného podání dle § 42 odst. 4 o. s. ř., tedy musí v ní být uvedeno, kterému soudu je určena, kdo ji činí, které věci se týká, čeho se jí podatel domáhá a musí být podepsána a datována. Kromě toho je třeba, aby z námítky podjatosti bylo patrné, proti kterému soudci směřuje, v čem je spatřován důvod pochybnosti o jeho nepodjatosti a příp. i údaj o tom, kdy se o něm povinný dozvěděl, a za účelem prokázání těchto tvrzení by měl povinný, pokud chce být s námitkou úspěšný, označit důkazy k jejich prokázání (§ 15a odst. 3 o. s. ř.). Neobsahuje-li námitka podjatosti všechny zákonem stanovené náležitosti nebo je-li neurčitá či nesrozumitelná, soud vyzve povinného k odstranění těchto vad, přičemž mu k tomu určí lhůtu a poskytne mu dostatečně konkrétní a návodné poučení, jak má vady odstranit (§ 43 odst. 1 o. s. ř.). Zároveň musí soud povinného poučit o důsledcích nevyhovění této výzvy, tedy že v případě neodstranění vad nelze k námitce přihlížet a soud se jí v takovém případě zabývat nebude (§ 43 odst. 2 věta druhá o. s. ř.). Dokud nejsou vady námítky podjatosti odstraněny, je dotčený soudce oprávněn v řízení nadále působit a ve věci meritorně rozhodnout.

Jak již bylo zmíněno výše, za účelem rozhodnutí o námitce podjatosti soud věc předloží s vyjádřením dotčeného soudce svému nadřízenému soudu.⁷² V řízení, v němž byla námitka podjatosti uplatněna, může dotčený soudce činit jen takové úkony, které nesnesou odkladu,

⁷¹ To neplatí za situace, kdy účastník namítá po skončení řízení, že ve věci rozhodoval vyloučený soudce. Takovou námitku (v případě nepravomocně skončeného řízení ve věci) lze posoudit jako odvolací důvod dle § 205 odst. 2 písm. a) o. s. ř. nebo (v případě pravomocně skončeného řízení ve věci) jako důvod zmatečnosti dle § 229 odst. 1 písm. e) o. s. ř. O této námitce proto nerozhoduje nadřízený soud dle § 16 o. s. ř. a pro její uplatnění neplatí lhůta dle § 15a odst. 2 o. s. ř., ale její důvodnost posuzuje soud k tomu příslušný (odvolací soud – jestliže je námitka posouzena jako odvolací důvod / soud prvního stupně, který ve věci rozhodoval – jestliže je námitka posouzena jako důvod zmatečnosti) Soud přitom není vázán tím, zda a případně jak otázku podjatosti soudce posoudil ještě před vydáním napadeného rozhodnutí nadřízený soud v řízení o námitce podjatosti (§ 16 o. s. ř.). Shledá-li soud námitku jako důvodnou, napadené rozhodnutí zruší, buď dle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř., anebo dle § 235e odst. 2 o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2009, sp. zn. 21 Cdo 3483/2008). Oproti tomu námitka, že ve věci rozhodoval vyloučený soudce, nemůže být samostatným důvodem dovolání, neboť takovým důvodem může být pouze nesprávnost právního posouzení (§ 241a o. s. ř.). Nejvyšší soud je však povinen k tomuto důvodu zmatečnosti i bez návrhu přihlídnout, neboť jde o vadu, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Žaloba pro zmatečnost ani podané dovolání nicméně nepovedou ke zrušení napadeného pravomocného rozhodnutí, dovozuje-li účastník řízení pochybnost o nepodjatosti soudce ze skutečností, které mu byly v řízení známy, a on přesto podjatost nenamítl (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2006, sp. zn. 21 Cdo 2338/2005).

⁷² O vyloučení soudců soudů okresních (v Praze obvodních a v Brně městského soudu) rozhodují soudy krajské (v Praze městský), o námitkách proti soudcům krajských soudů (Městského soudu v Praze) rozhodují soudy vrchní a o námitkách proti soudcům soudů vrchních Nejvyšší soud a o vyloučení soudců Nejvyššího soudu rozhoduje jiný senát tohoto soudu.

bez jejichž provedení by proces mohl utrpět podstatné vady (§ 15b odst. 1 o. s. ř.). Předkládat námitku k rozhodnutí nadřízenému soudu není zapotřebí v případě, že je zjevně opožděná, nebo jestliže byla uplatněna před nebo v průběhu jednání, při němž byla věc rozhodnuta, a soud námitku shledal jako nedůvodnou anebo v ní byly uplatněny stejné důvody, o nichž již bylo jednou pravomocně rozhodnuto (§ 15b odst. 2 a 3 o. s. ř.). Námitka podjatosti se nepředkládá k rozhodnutí nadřízenému soudu ani v případě, byla-li podána osobou neoprávněnou (k takové námitce se nepřihlíží). Bude-li přesto nadřízenému soudu taková námitka předložena, musí být za analogického použití § 16 odst. 2 o. s. ř. odmítnuta.⁷³

O vyloučení soudce rozhoduje nadřízený soud v senátě složeném z předsedy senátu a dvou soudců (o vyloučení soudců Nejvyššího soudu rozhoduje jiný senát téhož soudu⁷⁴ – § 16 odst. 1 o. s. ř.), a to na základě skutečností a důkazů uvedených v návrhu účastníka a obsažených ve spise a rovněž na základě vyjádření dotčeného soudce. O námitce podjatosti lze rozhodnout bez jednání, pokud není prováděno dokazování (§ 16 odst. 3 o. s. ř.). Rozhodnutí o podjatosti má formu deklaratorního (procesního) usnesení. Výrok má být formulován ve shodě s dikcí ustanovení § 16 odst. 1 o. s. ř., tedy výslovně vyjadřovat, zda dotčený soudce je nebo není vyloučen z projednávání a rozhodování v konkrétní věci.

Nadřízený soud nerozhoduje o námitce podjatosti ani jako soud prvního stupně ani jako soud odvolací, proto není dána funkční příslušnost pro odvolání ani dovolání proti jeho rozhodnutí. Proti rozhodnutí o námitce podjatosti se nelze bránit ani žalobou pro zmatečnost, neboť nejde o konečné rozhodnutí ve věci. Jako jediný procesní prostředek obrany přichází v úvahu ústavní stížnost podaná dle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy ve spojení s § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu (dále jen „ZÚS“). Ústavní soud ovšem zastává stanovisko, že ústavní stížnost je přípustná (a může být i opodstatněná), pouze pokud směřuje proti rozhodnutí o vyloučení soudce, a to proto, že takovýmto rozhodnutím vydaným v průběhu řízení jsou účastníci zbaveni, bez možnosti efektivní nápravy, práva na zákonného soudce.⁷⁵

Bylo-li naopak rozhodnuto o nevyločení soudce, nelze k přezkumu postupu obecného

⁷³ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2013 sp. zn. 23 Nd 145/2012.

⁷⁴ O vyloučení soudců Nejvyššího soudu může rozhodovat kromě tříčlenného senátu i senát složený z devíti nebo více soudců (tzv. velký senát). Rozhodování velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia bude namísto tehdy, dospěje-li tříčlenný senát Nejvyššího soudu v rámci rozhodování o vyloučení soudců k právnímu názoru odlišnému od závěru již v judikatuře tohoto soudu vysloveného a jednomyslně se shodne na tom, že řešená procesní otázka podjatosti soudců má po právní stránce zásadní význam (§ 19 odst. 2 a 3, § 20 odst. 1 a 2 ZSS).

⁷⁵ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01.

soudu z pohledu ústavněprávního přistoupit dříve, než budou vyčerpány všechny procesní prostředky, které zákon k ochraně stěžovatelova práva poskytuje (za takový prostředek se nepovažuje návrh na obnovu řízení – § 72 odst. 3 ZÚS). Je tomu tak proto, že jedním z pojmových znaků ústavní stížnosti je její subsidiarita, z níž vyplývá též princip minimalizace zásahů Ústavního soudu do činnosti ostatních orgánů veřejné moci, včetně obecných soudů. Ústavní stížnost je krajním prostředkem k ochraně práva, který nastupuje teprve tehdy, pokud náprava nebyla zjednána standardním postupem.⁷⁶

Jestliže bylo rozhodnuto o vyloučení soudce, předseda soudu, u něhož dotčený soudce působí, určí místo něj podle rozvrhu práce soudce jiného nebo, jestliže byli vyloučeni všichni členové senátu, přikáže věc jinému senátu. Není-li tento postup možný z důvodu vyloučení všech soudců dotčeného soudu, předloží soud věc k rozhodnutí o přikázání věci (jinému soudu téhož stupně) soudu nejbližše společně nadřízenému soudu místně příslušnému a soudu, jemuž má být věc přikázána (§ 16a odst. 1, § 12 odst. 1 a 3 o. s. ř.). Obdobně se postupuje tehdy, jestliže bylo rozhodnutí odvolacím nebo dovolacím soudem anebo na základě žaloby pro zmatečnost zrušeno proto, že ve věci rozhodoval vyloučený soudce, nebo nařídil-li odvolací nebo dovolací soud, aby věc v dalším řízení projednal a rozhodl jiný senát (samosoudce; § 16a odst. 2 o. s. ř.).

Dospěje-li naopak nadřízený soud k názoru, že vznesená námitka podjatosti je nedůvodná nebo opožděná, řízení před soudem prvního stupně nadále vede ten soudce, vůči němuž byla námitka uplatněna. Jakékoliv další námítky vůči jeho osobě (vznášené z téhož důvodu) jsou již bez významu a soudce, vůči němuž jsou vznášeny, se jimi nemusí zabývat, nepřihlíží k nim (§ 15b odst. 3 o. s. ř.).

Povinný může vznést námitku podjatosti ze stejných důvodů, jako je tomu u osoby soudce, i proti osobě vyššího soudního úředníka, asistenta soudce, justičního čekatele nebo soudního tajemníka, kteří jsou ve výkonu rozhodnutí oprávněni rozhodovat či činit jiné úkony [§ 3 odst. 2 ZSS, § 4 JŘ; vyšší soudní úředník – § 11 zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o VSÚ“); soudní tajemník – § 6 odst. 2 JŘ; justiční čekatel – § 6a JŘ; asistent soudce – § 36a odst. 4 a 5 ZSS ve spojení s § 11 zákona o VSÚ]. O takové námitce rozhoduje předseda senátu, v němž působí dotčená osoba (zaměstnanec soudu), a není nutné věc předkládat k rozhodnutí nadřízenému soudu. Proti usnesení předsedy senátu o námitce podjatosti rovněž není přípustný opravný prostředek (§ 17 o. s. ř.).

⁷⁶ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 4. 2007, sp. zn. II. ÚS 769/06.

2.3 Návrh na odklad soudního výkonu rozhodnutí

Soudní výkon rozhodnutí může představovat velmi citelný zásah do života povinného. Často jím bývají dotčeni i jeho rodinní příslušníci. Jedním z možných procesních prostředků, který povinný může využít ke své obraně proti takovému zásahu, je návrh na odklad soudního výkonu rozhodnutí (§ 266 o. s. ř.). Prostřednictvím něj může povinný dočasně zabránit provádění soudního výkonu rozhodnutí (dosáhnout jeho odkladu) a zamezit tak nepříznivým následkům spojeným s jeho bezprostřední realizací.⁷⁷ Vedle rozhodování o zastavení soudního výkonu rozhodnutí (§ 268 o. s. ř.) patří rozhodování o návrhu na odklad k nejčastějším rozhodnutím ve fázi po nařízení výkonu rozhodnutí.

Zákon upravuje dva důvody odkladu soudního výkonu rozhodnutí.

První z nich spočívá v aktuální a přechodné nepřiměřenosti důsledků provedení výkonu rozhodnutí ve vztahu k poměrům na straně povinného (odklad výkonu rozhodnutí z tzv. sociálních důvodů). Odklad z toho důvodu tak logicky přichází v úvahu pouze u povinných, kteří jsou fyzickými osobami. Provedení výkonu rozhodnutí může být takto odloženo pouze na návrh. K tomu, aby soud vyhověl návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí, musí být kumulativně splněny následující podmínky:

- a) aktuální existence nepříznivého postavení povinného, takového, pro které by neprodlené provedení výkonu rozhodnutí mohlo přivodit jemu samotnému nebo příslušníkům jeho rodiny zvláště nepříznivé následky;⁷⁸
- b) povinný se v postavení uvedeném pod písm. a) ocitl bez své viny;⁷⁹

⁷⁷ Stejně účinky jako odložení provedení výkonu rozhodnutí usnesením soudu má i zahájení insolvenčního řízení, neboť podle § 109 odst. 1 písm. c) InsZ lze sice po zahájení insolvenčního řízení nařídit výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, ale nelze jej však provést. Tyto účinky nastávají přímo ze zákona. V případě, že soud zjistí, že vůči povinnému bylo zahájeno insolvenční řízení, je podle § 254 odst. 3 o. s. ř. povinen tuto informaci sdělit oprávněnému a poučit jej o možnosti uplatnit pohledávku vůči povinnému přihláškou v insolvenčním řízení.

⁷⁸ Např. při výkonu rozhodnutí vyklizením bytu povinného by mohlo jít o náhlé onemocnění, pro které je povinný nebo jeho rodinný příslušník upoután na lůžko a jeho okamžité přestěhování by mohlo vést ke zhoršení jeho zdravotního stavu. Nebo při provádění výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí povinného by důvodem, pro který by bylo možné odložit zajištění a prodej osobního automobilu, mohla být situace, kdy tímto automobilem zajišťuje povinný dopravu zraněného dítěte k lékaři na kontroly.

⁷⁹ Povinný na své situaci nemůže nést vinu například tehdy, pokud by se ve své těžké sociální situaci ocitl v důsledku své drogové závislosti, hraní hazardních her nebo jiných sociopatologických jevů. V takových případech by nepřicházel odklad soudního výkonu rozhodnutí v úvahu. Musí jít totiž o objektivní a objektivizovatelnou situaci (např. ztráta zaměstnání, těžká choroba, ztráta blízké osoby, vznik výživovací povinnosti apod.).

c) přechodnost uvedeného nepříznivého postavení povinného;⁸⁰

d) oprávněný nebude odkladem vážně poškozen⁸¹ (definování hranice zájmů oprávněného a povinného, tedy zájmu povinného na odkladu výkonu rozhodnutí a zájmu oprávněného na jeho pokračování, je věcí soudu výkonu rozhodnutí rozhodujícího tento konkrétní incidenční spor o odklad výkonu rozhodnutí).⁸²

Druhým důvodem pro odklad provedení výkonu rozhodnutí je jeho pravděpodobná nadbytečnost, jinými slovy lze-li v dohledné době důvodně očekávat zastavení výkonu rozhodnutí z některého z důvodů dle § 268 o. s. ř. (§ 266 odst. 2 o. s. ř.).

Pro očekávané zastavení výkonu rozhodnutí může soud rozhodnout o odkladu jeho provedení z vlastní iniciativy, tj. i bez návrhu. Takový postup soudy v praxi ovšem volí jen tehdy, jestliže při provádění výkonu rozhodnutí zjistí zcela zřejmé okolnosti svědčící o pravděpodobnosti jeho zastavení. Obvykle ale o odkladu dle ustanovení § 266 odst. 2 o. s. ř. bývá rozhodováno spíše na základě návrhu povinného.

Řízení o návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí je relativně samostatnou částí vykonávacího řízení. Soud proto samostatně zkoumá, zda jsou k řízení o návrhu na odklad splněny procesní podmínky (§ 103 o. s. ř.).⁸³ Z tohoto důvodu musí rovněž návrh na odklad obsahovat vedle obecných náležitostí podání v souladu § 42 odst. 4 o. s. ř. i náležitosti návrhu na zahájení řízení podle § 79 odst. 1 a 2 o. s. ř. V návrhu na odklad je nutné uvést konkrétní skutečnosti, které odůvodňují jeho podání, resp. důvodnost takového návrhu, a označit důkazy k jejich prokázání. Dále povinný nesmí v návrhu zapomenout jednoznačně vymežit dobu, po kterou se domáhá odložení výkonu rozhodnutí. Tato doba nemusí být vymezena jen konkrétním datem či uplynutím určitého časového období (např. pět měsíců od podání návrhu na odklad), ale její konec lze vymežit i událostí, u které je jisté, že nastane, není ale zřejmé, kdy se tak stane (např. pravomocným skončením konkrétního soudního řízení, jehož výsledek

⁸⁰ Musí jít o stav, jehož pozitivní změnu lze v dohledné době očekávat. Nemůže se tedy například pro účely odkladu úspěšně dovolávat své špatné sociální situace povinný, který je již dlouhodobě nezaměstnaný a u kterého nejsou důvody pro závěr, že by se na tomto stavu mělo něco v blízké budoucnosti změnit. Pokud by mělo jít o stav trvalý, přichází spíše v úvahu zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 268 o. s. ř.

⁸¹ Zatímco například pro banku vymáhající plnění ze spotřebitelského úvěru by odklad výkonu ve většině případů nemusel představovat vážný problém, nelze většinou tuto podmínku považovat za splněnou tehdy, jestliže oprávněným je nezletilé dítě vymáhající po povinném výživné.

⁸² JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 266 o. s. ř.

⁸³ Soud například řízení o dalším návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí zastaví podle § 104 odst. 1 o. s. ř. pro překážku věci pravomocně rozhoduté (§ 159a odst. 5 o. s. ř.), jestliže byl předchozí návrh pravomocně zamítnut a nový návrh podal povinný ze stejných důvodů.

má mít význam pro další pokračování soudního výkonu rozhodnutí). Neobsahuje-li návrh výše popsané náležitosti, resp. má vady, které brání pokračování v řízení o návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí, je soud povinen pokusit se o odstranění vad návrhu postupem dle § 43 odst. 1 o. s. ř. Povinného za tímto účelem vyzve k odstranění vad návrhu na odklad, přičemž jej současně poučí o následcích nesplnění této výzvy ve stanovené lhůtě, tedy že v takovém případě nebude soud k návrhu na odklad přihlížet.⁸⁴

Řízení o návrhu na odklad výkonu rozhodnutí není zpoblatněno a soudní poplatek za jeho podání se nevybírání [položka 21 bod 3. přílohy (Sazebníku poplatků) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o SOP“)].

Účastníky řízení o návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí jsou pouze oprávněný, povinný a příp. manžel povinného. Jiné osoby než tyto nejsou ani oprávněny k podání návrhu na odklad.⁸⁵

Návrh na odklad soudního výkonu rozhodnutí se zpravidla doručuje ostatním účastníkům, aby s ním byli seznámeni a měli možnost se k němu v soudem stanovené lhůtě vyjádřit. Takový postup však není vyžadován v případě, kdy je návrh na první pohled zjevně nedůvodný a není proto potřeba provádět žádné dokazování za účelem rozhodnutí o něm, neboť skutečnosti v něm uvedené by nemohly odůvodnit odklad soudního výkonu rozhodnutí, ani kdyby se na základě provedeného dokazování ukázaly jako pravdivé. O takovém návrhu je proto možné rozhodnout (zamítnout jej) takzvaně „od stolu“ bez nutnosti nařizovat jednání k jeho projednání a rozhodnutí o něm. Takový postup je zároveň v souladu se zásadou rychlosti a hospodárnosti řízení a zamezí se tak zbytečnému navyšování nákladů řízení.

Bez jednání lze o návrhu na odklad rozhodnout i tehdy, jestliže tak lze učinit jen na základě účastníky předložených listinných důkazů a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popřípadě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání vyslovili souhlas (§ 115a o. s. ř.).

⁸⁴ Často též dochází k situacím, kdy povinný, poté, co se dozví o nařízení výkonu rozhodnutí, reaguje podáním označeným jako odvolání, ve kterém však neuvádí odvolací námitky, ale například tvrdí, že není v jeho současných možnostech uhradit dluh ihned, či poukazuje na nepříznivé následky, které mu výkon rozhodnutí způsobí. Takové podání se pak posoudí podle svého obsahu (§ 41 odst. 2 o. s. ř.) jako návrh na odklad soudního výkonu rozhodnutí (JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 266 o. s. ř.).

⁸⁵ Pokud by návrh na odklad soudního výkonu rozhodnutí podala osoba odlišná od účastníků řízení, která například tvrdí, že je vlastníkem věci postižených výkonem rozhodnutí, mohl by soud takové podání posoudit jako podnět a za splnění podmínek dle § 266 odst. 2 o. s. ř. rozhodnout o odkladu soudního výkonu rozhodnutí bez návrhu.

V praxi se lze setkat i s postupem soudů, kdy o podaném návrhu rozhodnou bez nařízení jednání, jestliže sám oprávněný souhlasí s odkladem výkonu rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že výkon rozhodnutí je ovládán zásadou dispoziční (oprávněný disponuje s návrhem na soudní výkon rozhodnutí), je na místě návrhu na odklad vyhovět, když sám oprávněný proti tomu nic nenamítá.

Nejde-li o některou z výše popsaných situací, soud k projednání a rozhodnutí o návrhu na odklad nařídí jednání. Soud by měl zpravidla rozhodnout při jediném jednání (§ 114a odst. 1 o. s. ř.). Ne vždy je to však možné (například z důvodu nutnosti provedení dalšího dokazování). V takovém případě pak předseda senátu jednání odročí (§ 119 o. s. ř.). Jednání není ale nutné odročovat z důvodu vyhlášení rozhodnutí (na rozdíl od řízení nalézacího – § 156 odst. 2 o. s. ř.), neboť ve výkonu rozhodnutí soud rozhoduje zásadně usnesením (§ 254 odst. 1 věta druhá o. s. ř.), které se nemusí vyhlášovat veřejně, jako je tomu u rozsudku (§ 156 odst. 1 o. s. ř.). Pokud tedy není možné rozhodnout při jediném jednání (např. z důvodu velkého množství provedených důkazů, jejichž zhodnocení si žádá více času), předseda senátu jednání po provedení dokazování a případném přednesu závěrečných návrhů ze strany účastníků (za přiměřeného užití § 119a odst. 2 o. s. ř.) skončí s tím, že o návrhu na odklad provedení výkonu rozhodnutí bude rozhodnuto mimo jednání.

Ačkoliv o návrhu na odklad nelze pokaždé rozhodnout při jediném jednání anebo bez jednání, jak je uvedeno výše, mělo by o něm být rozhodnuto co nejdříve. Třebaže podobný postup není v zákoně výslovně popsán, lze mít za to, že rozhodnutí s prodlevou delší než deset dnů po jednání (za přiměřeného užití § 156 odst. 2 o. s. ř.) by mělo být považováno za postup v rozporu se zákonem a za nedůvodný průtah.⁸⁶

O návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí se rozhoduje zásadně usnesením, jak již bylo zmíněno výše (§ 254 odst. 1 věta druhá o. s. ř.). Rozhodnout může nejenom soudce, ale i vyšší soudní úředník, asistent soudce či justiční čekatel.⁸⁷ Usnesení je zapotřebí samozřejmě písemně vyhotovit a odůvodnit.⁸⁸ Odůvodnění však nemusí obsahovat usnesení, kterým se plně vyhovuje návrhu, s nímž oprávněný vyslovil souhlas (§ 169 odst. 2 o. s. ř.). Proti usnesení

⁸⁶ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 266 o. s. ř.

⁸⁷ Ti ovšem pouze za předpokladu, že k rozhodnutí není třeba nařizovat jednání (§ 11 zákona o VSÚ v případě asistenta soudce zároveň ve spojení s § 36a odst. 5 ZSS; justiční čekatel pak dle § 6a JŘ *a contrario*).

⁸⁸ Z odůvodnění usnesení, jímž se povoluje odklad provedení výkonu rozhodnutí, musí být vždy patrné, zda jde o postup podle § 266 odst. 1 nebo 2 o. s. ř. (srov. stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79).

o návrhu na odklad je vždy přípustné odvolání. Nicméně proti následnému rozhodnutí odvolacího soudu není přípustné dovolání [§ 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř.].

Jestliže je návrhu na odklad vyhověno, je zapotřebí ve výroku rozhodnutí přesně vymezit dobu, na kterou se provedení výkonu rozhodnutí odkládá.⁸⁹ Případně je v rozhodnutí možné uvést i podmínky, za nichž se odklad povoluje.⁹⁰ V soudní praxi je dlouhodobě zastáván názor, že po uplynutí doby odkladu nelze v provádění výkonu bez dalšího pokračovat, ale musí být o tom rozhodnuto usnesením, a to i v případě, že byl odklad soudního výkonu rozhodnutí stanoven na určitou dobu, a i přesto, že zákon nutnost takového postupu nestanoví.⁹¹ Tímto nadbytečným procesním krokem je nesmyslně protahováno vykonávací řízení, zvláště pak v případě, kdy je již z rozhodnutí o odkladu provedení soudního výkonu rozhodnutí patrné, na jakou dobu je odklad povolen a tudíž je i jasné, kdy účinky odkladu pominou (k jakému okamžiku) a od kdy lze ve výkonu rozhodnutí pokračovat. Pokud nedojde v tomto směru k posunu rozhodovací praxe soudů, měla by být zákonná úprava odkladu změněna tak, že po uplynutí doby odkladu soud v provádění výkonu rozhodnutí automaticky (bez nutnosti dalšího rozhodování) pokračuje (obdobně jako je tomu v exekuci – § 54 odst. 3 e. ř.).

Návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí nemusí být vždy vyhověno v celém rozsahu (byť takovou možnost zákon výslovně neuvádí). Je-li například výkon rozhodnutí prováděn několika různými způsoby, může se odklad týkat jen jednoho z nich. Postupem dle § 266 odst. 1 o. s. ř. tak může být rozhodnuto např. o odkladu provedení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí (popřípadě i jen některých z nich) a přitom může pokračovat souběžně probíhající výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy.⁹² Stejně tak může být provedení výkonu rozhodnutí odloženo jen zčásti podle § 266 odst. 2 o. s. ř. Jestliže totiž zákon výslovně

⁸⁹ Neuvedení doby, po kterou bude provedení výkonu rozhodnutí odloženo, je sice nedostatkem, nicméně zákon s ním nespojuje žádné negativní účinky, jako je například neúčinnost takového rozhodnutí.

⁹⁰ Např. že povinný bude plnit ve splátkách, v částkách a v lhůtách soudem stanovených.

⁹¹ Usnesení o pokračování v provádění výkonu rozhodnutí má povahu usnesení upravujícího vedení řízení, a proto proti němu není přípustné odvolání dle § 202 odst. 1 písm. a) o. s. ř. (srov. stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79). Toto stanovisko je ale možno akceptovat jen v případě, že odklad byl pravomocně povolen na přesně vymezenou dobu, a nikoliv tehdy, byl-li povolen bez uvedení doby, na niž se odklad povoluje, nebo byl-li povolen za určitých podmínek. V těchto případech musí být povinnému vždy ponechána možnost se proti usnesení o pokračování v provádění výkonu rozhodnutí odvolat.

⁹² Výrok usnesení bude v takovém případě znít například takto: „*Provedení výkonu rozhodnutí nařízeného usnesením Okresního soudu v Jihlavě dne 12. 7. 2012, č. j. 8 E .../2011-12, se odkládá v části, v níž je výkon rozhodnutí prováděn prodejem osobního automobilu povinného tov. zn. Škoda Fabia, reg. zn. ..., a to na dobu do 12. 7. 2013.*“

předpokládá, že výkon rozhodnutí může být zastaven jen částečně (§ 268 odst. 4 o. s. ř.), je možné i jeho provedení dočasně odložit v té části, u níž lze důvodně očekávat zastavení.⁹³

V řízení o návrhu na odklad provedení výkonu rozhodnutí je nutné zároveň rozhodnout o nákladech tohoto řízení, neboť představuje relativně samostatnou část vykonávacího řízení. Soud se při rozhodování o náhradě nákladů oprávněného v tomto řízení řídí zásadami uvedenými v § 270 o. s. ř. Toto ustanovení nelze aplikovat v případě úspěchu povinného (oprávněnému nelze z logiky věci uložit povinnost zaplatit povinnému náhradu nákladů řízení o návrhu na odklad). Nelze však vyloučit přisouzení náhrady nákladů vzniklých povinnému v případném odvolacím řízení (§ 254 odst. 1, § 224 odst. 1 a § 142 a násl. o. s. ř.).⁹⁴

Vykonatelnost usnesení o návrhu na odklad výkonu rozhodnutí nastává doručením (§ 171 odst. 2 o. s. ř.). Jestliže je tedy rozhodnuto o odložení provedení výkonu rozhodnutí, účinky takového rozhodnutí nastávají doručením bez dalšího, tj. aniž by bylo nutné vyčkat nabytí jeho právní moci. Stejně tak pokud je návrh na odklad zamítnut, po doručení takového usnesení posledního z účastníků řízení lze bez dalšího pokračovat v provádění výkonu rozhodnutí.

Jak již bylo uvedeno výše, odklad soudního výkonu rozhodnutí znamená, že soud po dobu odkladu nečiní žádné úkony k jeho provedení, ale v případě některých způsobů výkonu rozhodnutí [např. srážkami ze mzdy nebo příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, kdy po nařízení výkonu rozhodnutí fakticky výkon provádí v souladu s nařízením soudu jiné subjekty (plátce mzdy, peněžní ústav)] odklad soudního výkonu rozhodnutí znamená, že úkony směřující k provedení výkonu neprovádí ani tyto subjekty. S ohledem na vykonatelnost usnesení o návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí jeho doručením je proto nutné, aby soud v případě povolení odkladu zaslal usnesení o tom i těmto dalším subjektům s pokynem, aby od okamžiku doručení takového usnesení sice i nadále prováděly srážky nebo neumožňovaly povinnému jako majiteli účtu až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství nakládat s prostředky na účtu, ale aby tyto prostředky již nevyplácely oprávněnému. Nabude-li pak usnesení o odkladu soudního výkonu rozhodnutí právní moci, je plátce mzdy povinen prostředky zadržené po doručení tohoto usnesení vyplatit povinnému, resp. peněžní ústav je povinen umožnit povinnému s prostředky na jeho účtu volně nakládat. Proto je soud povinen tyto subjekty o nabytí právní moci usnesení o odkladu soudního výkonu

⁹³ Př.: V řízení o výkon rozhodnutí pro vymožení pohledávky oprávněného ve výši 100 000 Kč povinný tvrdí, že po vydání exekučního titulu uhradil oprávněnému částku 50 000 Kč, a domáhá se zastavení výkonu rozhodnutí ohledně této částky, přičemž zároveň navrhl, aby do doby pravomocného rozhodnutí o jeho návrhu na zastavení bylo provedení výkonu rozhodnutí ohledně této částky odloženo.

⁹⁴ Srov. stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79.

rozhodnutí neprodleně vyrozumět.⁹⁵

2.4 Návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí

Po nařízení výkonu rozhodnutí se má soud sám postarat o jeho provedení (§ 265 odst. 1 o. s. ř.). V soudním výkonu rozhodnutí se zpravidla pokračuje tak dlouho, dokud není právo oprávněného plně uspokojeno. Hlavním cílem vykonávacího řízení je tedy prostřednictvím soudního výkonu rozhodnutí vymoci pohledávku oprávněného vůči povinnému, který ji sám dobrovolně nesplnil, ač k tomu byl povinen dle pravomocného a vykonatelného rozhodnutí nebo jiného (exekučního) titulu. Je-li tohoto účelu dosaženo, výkon rozhodnutí tímto okamžikem automaticky končí, aniž by o tom bylo třeba jakkoliv rozhodovat.⁹⁶

Oproti tomu však mohou nastat situace, kdy ke splnění vymáhané povinnosti v rámci soudního výkonu rozhodnutí nedojde a smysl vykonávacího řízení tak není naplněn, ale přesto je soudní výkon rozhodnutí ukončen (zastaven), neboť je zde dán (zákonný) důvod k takovému postupu.

Pravomocné nařízení výkonu rozhodnutí tak ne vždy znamená, že k jeho úspěšnému provedení skutečně dojde, jelikož mohou nastat situace, kdy se až po jeho pravomocném nařízení zjistí, že podmínky k jeho nařízení vůbec nebyly splněny nebo že tu jsou takové skutečnosti, které odůvodňují ukončení dalšího provádění výkonu rozhodnutí. Pro tyto případy pak zákon umožňuje soudní výkon rozhodnutí zastavit.

Zastavení soudního výkonu rozhodnutí má za následek to, že se nařízený výkon rozhodnutí zastavuje, nelze v něm pokračovat, soud tedy musí v jeho dalším provádění ustát. Zastavením výkonu rozhodnutí se neruší exekuční titul, na základě něhož byl soudní výkon rozhodnutí nařízen, a zpravidla se neruší ani dříve vydaná rozhodnutí nebo provedené úkony v dosavadním

⁹⁵ SVOBODA, Karel. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. s. 1092.

⁹⁶ Ke skončení nařízeného soudního výkonu rozhodnutí tímto způsobem dochází pouze tehdy, jestliže k uspokojení pohledávky oprávněného došlo na základě úkonů prováděných soudem. Pokud tedy povinný splní svůj závazek vůči oprávněnému „dobrovolně“ mimo rámec soudního výkonu rozhodnutí, k jeho skončení nedochází. Soud proto musí v takovém případě rozhodnout o zastavení soudního výkonu rozhodnutí, ať už na návrh některého z účastníků řízení nebo bez návrhu z moci úřední (§ 269 o. s. ř.). O „dobrovolnosti“ takového postupu povinného lze většinou hovořit pouze v uvozovkách, neboť povinný obvykle takto jedná až pod hrozbou provedení již nařízeného soudního výkonu rozhodnutí. To ovšem na skutečnosti, že jde o plnění mimo rámec vykonávacího řízení a na jeho výše popsaném důsledku, nic nemění (JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 268 o. s. ř.).

průběhu výkonu rozhodnutí. Nicméně další úkony směřující k vynucování povinnosti a k uspokojení práva oprávněného se již neprovádějí.⁹⁷

Aby bylo vůbec možné soudní výkon rozhodnutí zastavit, musí být v první řadě již pravomocně nařízen a dále zde musí být dán některý ze zákonem stanovených důvodů, který odůvodňuje takový postup. O zastavení soudního výkonu rozhodnutí je nutné vždy rozhodnout (usnesením), je-li pro to naplněn zákonný důvod. Soud tak může učinit buď na návrh některého z účastníků řízení, nebo i bez něj (§ 269 o. s. ř.).

Povinný je oprávněn podat návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí buď z obecných důvodů uvedených v § 268 o. s. ř. [vyjma důvodu dle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.]⁹⁸, anebo ze speciálních důvodů zakotvených v § 290, § 344 odst. 3 o. s. ř. a v § 35 odst. 1 ZRŘ (blíže viz bod 2.4.1 Jednotlivé zákonné důvody, pro které může povinný podat návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí).

Jako důvod zastavení soudního výkonu rozhodnutí povinný naopak nemůže uplatňovat skutečnost, že se změnila okolnosti rozhodné pro výši a trvání dávek nebo splátek uložených povinnému na základě exekučního titulu dle § 163 o. s. ř. (§ 269 odst. 3 o. s. ř.). Přesto se to v soudní praxi děje poměrně často (typicky například v případech vymáhání běžného výživného, kdy se povinný brání tvrzením, že jeho vyživovací povinnost k dítěti zanikla nebo že se změnila poměry rozhodné pro určení výše výživného). Takové skutečnosti však není soud v řízení o návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí oprávněn posuzovat, neboť není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu. Jejich přezkoumání se lze domáhat (na návrh) pouze v nalézacím řízení (§ 163 o. s. ř.).⁹⁹

⁹⁷ TRIPES, Antonín. Exekuce v soudní praxi. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006, c2001. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-489-9. s. 154.

⁹⁸ Z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. se zastavení soudního výkonu rozhodnutí může domáhat pouze oprávněný. Toto ustanovení je projevem dispoziční zásady. Oprávněný tímto způsobem bere svůj návrh na soudní výkon rozhodnutí zpět (obdoba institutu zpětvzetí žaloby dle § 96 o. s. ř.). Navrhuje totiž, aby byl soudní výkon rozhodnutí, který byl nařízen na základě jeho návrhu, zastaven, neboť oprávněný již nepožaduje jeho další provádění (typicky z důvodu mimosoudního vyrovnání mezi ním a povinným).

⁹⁹ Podání návrhu na zahájení řízení dle § 163 o. s. ř. může být důvodem k tomu, aby byl nařízený výkon rozhodnutí odložen dle § 266 odst. 2 o. s. ř., protože v případě, že bude v nalézacím řízení exekuční titul zrušen nebo změněn ve prospěch povinného, je to důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (zcela nebo zčásti). V případě změny exekučního titulu ve prospěch povinného přichází rovněž v úvahu zastavení výkonu rozhodnutí částečně dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. (tento důvod se jeví přílehavější, neboť v tomto případě došlo ke změně exekučního titulu, nikoliv k jeho zrušení, ani se exekuční titul nestal neúčinným; SVOBODA, Karel. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. s. 1127).

Možnost změny pravomocného rozhodnutí v důsledku změny okolností rozhodných pro obsah povinností uložených exekučním titulem soudní judikatura připustila výjimečně i v jiných případech než uvedených

Pokud povinný přesto z výše uvedeného důvodu podá návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí, jde o návrh nedůvodný a soud jej může bez dalšího zamítnout, přičemž v odůvodnění může povinného poučit o možnosti podat návrh na zahájení řízení dle § 163 o. s. ř. V případě, že by povinný podal pouze obecné podání, které by nebylo dle obsahu zřejmým návrhem na zastavení soudního výkonu rozhodnutí, může soud postupovat dle § 41 odst. 2 o. s. ř. a podání posoudit jako návrh na zahájení řízení dle § 163 o. s. ř. a s tímto závěrem jej postoupit příslušnému nalézacímu soudu, který vydal exekuční titul, jehož zrušení (změny) se povinný domáhá. Anebo namísto toho může povinného pouze poučit o tom, že musí nejprve podat návrh na zahájení řízení dle § 163 o. s. ř. u příslušného nalézacího soudu a teprve podle jeho výsledku se může případně domáhat zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (v případě zrušení nebo změny exekučního titulu ve prospěch povinného) nebo podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. (v případě změny exekučního titulu ve prospěch povinného).¹⁰⁰

Podání návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí není spojeno se vznikem poplatkové povinnosti, tudíž se za jeho podání soudní poplatek nevybere [položka 21 bod 3. Sazebníku poplatků (příloha zákona o SOP)].

Návrh povinného na zastavení soudního výkonu rozhodnutí musí obsahovat obecné náležitosti dle § 42 odst. 4 o. s. ř. (musí z něj být patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno). Vedle toho musí návrh na zastavení obsahovat vyličení skutečností rozhodných pro zastavení soudního výkonu rozhodnutí (není ovšem nutné, aby povinný uvedl konkrétní zákonné ustanovení, podle kterého navrhuje výkon rozhodnutí zastavit, to už je na posouzení soudu) a označení důkazů k prokázání tvrzených skutečností (písemné důkazy by měl povinný současně předložit spolu s návrhem, a to v listinné nebo elektronické podobě – § 79 odst. 2 o. s. ř.).

Pokud návrh uvedené náležitosti neobsahuje, vyzve soud povinného k odstranění jeho vad (k opravě nebo doplnění) postupem podle § 43 odst. 1 o. s. ř. a zároveň jej poučí o následcích nesplnění této výzvy. Jestliže povinný svůj návrh přes výzvu soudu řádně a včas neopraví nebo nedoplní a pro tento nedostatek není možné v řízení o návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí pokračovat, soud návrh povinného usnesením odmítne (§ 43 odst. 2 o. s. ř.). Jestliže

v § 163 o. s. ř. Takto soud může podle § 80 o. s. ř. určit, že dříve uložená povinnost k vyklizení bytu není vázána na zajištění bytové náhrady, došlo-li později (po rozhodnutí, jímž bylo vyklizení bytu na zajištění bytové náhrady vázáno) ke změně poměrů, takže výkon tohoto práva vyklizovaným (trvání na zajištění určené bytové náhrady jako na podmínce vyklizení) by byl v rozporu s dobrými mravy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1827/99).

¹⁰⁰ TRIPES, Antonín. Exekuce v soudní praxi. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006, c2001. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-489-9. s. 181.

ovšem povinný ve svém návrhu nevylicí skutečnosti rozhodné pro zastavení soudního výkonu rozhodnutí, tj. jestliže neuvede konkrétní důvod, na základě kterého se zastavení domáhá, a tento nedostatek neodstraní ani na základě výzvy soudu, soud návrh povinného zamítne (neodmítne), neboť se jedná o povinnou náležitost návrhu, jejíž nedostatek brání pokračování v řízení.

I podání označené jinak než jako návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí může být tímto procesním prostředkem obrany povinného. To stejné platí i naopak, tedy jestliže je podání sice označeno jako návrh na zastavení, ale z jeho obsahu vyplývá, že jde o jiný procesní úkon povinného (např. odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nebo návrh na odklad soudního výkonu rozhodnutí). Proto je soud povinen posuzovat každé podání podle jeho obsahu (§ 41 odst. 2 o. s. ř.) a nikoliv podle toho, jak je označeno. Značná důslednost tohoto postupu je vyžadována zejména v případě, kdy se jedná o podání povinného, jímž se brání proti nařízení výkonu rozhodnutí, přičemž usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí dosud nenabylo právní moci. Soud by měl za takové situace postupovat obzvlášť pečlivě při posuzování, zda se jedná o návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí nebo odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (nejde-li o návrh na odklad soudního výkonu rozhodnutí). Pokud totiž podání povinného obsahuje námitky, které lze vyřídit v odvolacím řízení (je-li například namítáno, že pro rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí nebyly splněny zákonné podmínky, neboť nebyly splněny podmínky řízení k vydání takového rozhodnutí nebo soud nezkoumal, zda je exekuční titul vykonatelný, nebo zda je navrhovaný rozsah a způsob provedení výkonu rozhodnutí vhodný a zákonný), je nutné jej posoudit vždy jako odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, neboť jeho vyřízení má přednost před návrhem na zastavení soudního výkonu rozhodnutí. To platí i tehdy, jestliže povinný ve svém podání uplatní jak odvolací námitky, tak i takové skutečnosti, jež mohou být předmětem návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí. Rozhodování o odvolání má v takovém případě přednost, protože je zpochybněno přímo vydané usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, což má za následek odklad nabytí jeho právní moci (§ 206 odst. 1 o. s. ř.).¹⁰¹ Jiná situace naopak nastane, pokud podání

¹⁰¹ Zvláštní případ nastane, namítá-li povinný ve svém podání, že exekuční titul není dosud vykonatelný. Tato námitka může být předmětem odvolání, protože soud je povinen zkoumat, zda je návrh na soudní výkon podložen vykonatelným titulem, ale může být i důvodem k zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. I tady má ovšem přednost vyřízení podání jako odvolání, přičemž tím bude současně vyřízen i návrh na zastavení v něm obsažený. Z tohoto postupu také vyplývá, že o zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. lze rozhodovat jen tehdy, byl-li návrh na zastavení podán až po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Pokud by bylo usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí v jiných případech potvrzeno, aniž měl odvolací soud možnost při svém rozhodování vyčerpát obsah podání směřujícího k zastavení výkonu pro jiný důvod než uvedený v § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř., rozhodl by pak o něm ještě soud prvního stupně (srov. stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79).

povinného obsahuje výlučně námitky, které mohou být důvodem k zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. d), g) a h) o. s. ř. V takovém případě se jedná vždy o návrh na zastavení výkonu rozhodnutí, i když bylo podání označeno jako odvolání, a rozhodne o něm soud prvního stupně.¹⁰²

Jestliže je podání povinného soudem posouzeno jako bezvadné, příp. povinný jeho vady na základě výzvy soudu řádně a včas odstraní, a jestliže je posouzeno podle obsahu jako návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí, měl by soud s takovým návrhem seznámit ostatní účastníky řízení a dát jim tak možnost se k němu vyjádřit předtím, než o něm sám rozhodne. Takový postup sice neplyne přímo ze zákona, nicméně není možné, aby v případě rozhodnutí o zastavení soudního výkonu rozhodnutí toto rozhodnutí bylo pro druhého účastníka překvapivé, proto by s ním měl být správně seznámen. Pokud by se tak nestalo, soud by jej připravil o možnost jednat před soudem. Proto je třeba, aby soud, jeví-li se mu návrh povinného na zastavení soudního výkonu rozhodnutí jako důvodný, stejnopis návrhu zaslal ostatním účastníkům s výzvou, aby se k němu ve stanovené lhůtě vyjádřili. V praxi soudy často ve výzvě k vyjádření se k návrhu povinného na zastavení soudního výkonu rozhodnutí využívají postupu dle § 101 odst. 4 o. s. ř., kdy účastníky vyzvou ke sdělení stanoviska k návrhu s tím, že pokud je ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, bude mít soud za to, že k němu nemají námitek.¹⁰³

Soud oproti tomu nemusí vyžadovat stanovisko ostatních účastníků k podanému návrhu na zastavení tehdy, jestliže je již na první pohled zřejmé, že návrh je nedůvodný a je na místě jej

¹⁰² Srov. stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79.

¹⁰³ Soudní praxe z doby před účinností novely občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 49/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, připouštěla možnost zastavit soudní výkon rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. na podkladě pouhé skutečnosti, že oprávněný nereagoval na výzvu soudu, aby se ve lhůtě vyjádřil k návrhu povinného na zastavení soudního výkonu rozhodnutí, jinak bude mít soud za to, že sám navrhuje zastavení soudního výkonu rozhodnutí. Takový postup však není ve shodě s nyní platnou zákonnou úpravou, neboť § 101 odst. 4 o. s. ř. umožňuje pouze předpokládat, že dotazovaný účastník nemá námitky k určitému již učiněnému návrhu jiného účastníka, který se týká postupu a vedení řízení. Z nečinnosti oprávněného proto nelze vyvozovat, že sám podává tak závažný návrh, který znamená dispozici s nárokem, jejíž následky by mnohdy nebylo možné již ani odčinit. Ostatně i dřívější soudní praxe korigovala uvedený výklad alespoň tím, že zdůrazňovala, že předpokládaný souhlas může oprávněný kdykoliv později odvolat. Postup dle § 101 odst. 4 o. s. ř. lze ovšem jinak využít právě v řízení o výkon rozhodnutí v řadě jiných případů, v nichž lze takto řízení usnadnit, případně urychlit, bez rizika škodlivých následků [např. pro získání vyjádření k návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí (§ 266 odst. 1 o. s. ř.), k otázce nařízení výkonu rozhodnutí jiným vhodným způsobem, než navrhl oprávněný (§ 264 odst. 1 o. s. ř.), nebo k návrhu na částečné zastavení výkonu rozhodnutí, byl-li nařízen v rozsahu širším, než stačí k uspokojení oprávněného (§ 268 odst. 4 o. s. ř.)]. Rozšiřování tohoto výkladu na případy, jež by vedly k závažnějším důsledkům, by bylo nežádoucí (srov. stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79).

zamítnout.

K rozhodnutí o návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí není soud povinen nařizovat jednání, nepovažuje-li to za nutné (§ 253 odst. 2 o. s. ř.).¹⁰⁴ Jednání soud zpravidla nařídí, jestliže byl podán návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. g) nebo h) o. s. ř. (§ 269 odst. 2 o. s. ř.). Důvodem je zjevně skutečnost, že v obou případech se rozhodování o zastavení soudního výkonu rozhodnutí často náročností rovná nalézacímu řízení. I v těchto případech však soud může rozhodnout bez jednání, jestliže tvrzení účastníků o skutečnostech rozhodných pro posouzení důvodů zastavení jsou shodná.¹⁰⁵

Soud nařídí jednání tehdy, jestliže skutkové okolnosti rozhodné pro posouzení návrhu na zastavení jsou mezi stranami sporné a k vyjasnění těchto okolností je třeba provádět dokazování.¹⁰⁶ Dokazování se provádí výhradně při jednání (§ 122 odst. 1 o. s. ř.), aby bylo zachováno procesní právo účastníků se k němu vyjádřit (§ 118 odst. 3 a § 123 o. s. ř.). Právo účastníka vyjádřit se k provedeným důkazům mimo jiné znamená možnost klást osobám, které jsou u jednání vyslýchány, otázky, přičemž je nerozhodné, zda jde o výslech svědka nebo účastníka.

O návrhu povinného na zastavení soudního výkonu rozhodnutí může rozhodnout nejen soudce [předseda senátu nebo samosoudce (v řízení před okresním soudem) nebo senát složený z jeho předsedy a dvou soudců (v řízení před krajským soudem jako soudem odvolacím) – § 36 a § 36a o. s. ř.], ale i soudní tajemník, který může rozhodovat o zastavení soudního výkonu rozhodnutí na základě pověření předsedy soudu [za předpokladu, že lze ve věci rozhodnout bez nařízení jednání a nejedná se o zastavení dle § 268 odst. 1 písm. g) a h) o. s. ř. (i kdyby bylo možné o něm rozhodnout bez jednání) – § 6 odst. 2 písm. s) JŘ].¹⁰⁷ V ostatních případech o zastavení soudního výkonu rozhodnutí může rozhodnout pouze soudce.

¹⁰⁴ Bez jednání soudy obvykle rozhodnou za situace, kdy byl návrh podán oprávněným podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nebo pokud jsou skutkové okolnosti rozhodné pro posouzení návrhu mezi stranami nesporné anebo jestliže již z návrhu samotného je zřejmé, že je nedůvodný (například za situace, kdy se povinný domáhá zastavení výkonu rozhodnutí s tvrzením, že vymáhanou pohledávku zaplatil v době před vydáním platebního rozkazu, podle kterého byl výkon nařízen).

¹⁰⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1624/96.

¹⁰⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1329/2003.

¹⁰⁷ O návrhu povinného na zastavení soudního výkonu rozhodnutí není oprávněn rozhodovat vyšší soudní úředník, asistent soudce ani justiční čekatel, neboť ti mohou rozhodovat pouze o návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí, který podal oprávněný a proti kterému nemá žádný z ostatních účastníků řízení námítky [§ 11 písm. g) zákona o VSÚ – vyšší soudní úředník, § 11 písm. g) zákona o VSÚ ve spojení s § 36a odst. 5 ZSS – asistent soudce, § 6a písm. g) JŘ – justiční čekatel]. Paradoxně tak rozsáhlejší pravomoc než vyšší soudní úředník, asistent soudce či justiční čekatel má při rozhodování o zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle současné právní úpravy soudní tajemník.

Proti usnesení, kterým je rozhodnuto o návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí (ať už bylo návrhu zcela nebo zčásti vyhověno, anebo byl naopak zcela nebo zčásti zamítnut), je odvolání přípustné. Proti rozhodnutí odvolacího soudu o takovémto odvolání je pak možné podat dovolání (§ 237 o. s. ř.), nejedná-li se o výkon rozhodnutí pro vymožení peněžitého plnění nepřevyšujícího 50 000 Kč [§ 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř.].

Pokud soud rozhodne o zastavení soudního výkonu rozhodnutí, je zároveň nutné rozhodnout o náhradě nákladů vykonávacího řízení podle § 271 o. s. ř. Právní úprava obsažená v § 271 o. s. ř. do značné míry odpovídá úpravě náhrady nákladů nalézacího řízení při rozhodování o jeho zastavení (§ 146 odst. 2 o. s. ř.). Stejně jako v nalézacím řízení je při rozhodování o náhradě nákladů řízení rozhodujícím kritériem důvod, pro který by nařízený výkon rozhodnutí zastaven. Soud tedy zkoumá procesní zavinění účastníků řízení za zastavení soudního výkonu rozhodnutí. Není pochyb, že v případě, kdy je důvodem pro zastavení skutečnost, že v době po zahájení vykonávacího řízení povinný zaplatil vymáhanou pohledávku a došlo tak k zániku dříve přisouzeného práva, spočívá zavinění na povinném. V důsledku pestrosti důvodů pro zastavení soudního výkonu rozhodnutí však toto hodnocení nemusí být jednoznačné. Mnohdy není zcela jednoznačné, komu lze přičítat zavinění za zastavení soudního výkonu rozhodnutí. O procesní zavinění za zastavení jde zpravidla za předpokladu, že oprávněný nevyňaložil potřebnou míru pečlivosti před podáním návrhu na soudní výkon rozhodnutí, v důsledku čehož nedůvodně přistoupil k vymáhání splnění povinnosti prostřednictvím soudního výkonu (např. oprávněný se před podáním návrhu nepřesvědčil, zda povinný svou povinnost nesplnil, nebo jej podal, ačkoliv věděl nebo mohl vědět, že vymáhaná pohledávka zanikla některým ze zákonných způsobů nebo že je promlčená, anebo podal návrh na výkon rozhodnutí prodejem movité věci, která je z výkonu rozhodnutí vyloučena).¹⁰⁸ Naproti tomu nelze k tíži oprávněného přičítat skutečnost, je-li až po nařízení výkonu rozhodnutí zjištěno, že rozhodnutí není vykonatelné třeba pro dřívější závalu v jeho doručení, nebo domůže-li se třetí osoba vyloučení majetku, který měl být výkonem postižen.

Jestliže je výkon rozhodnutí zastaven z důvodů na straně oprávněného, které mu byly (či měly být) známy již v okamžiku podání návrhu na zahájení vykonávacího řízení, představuje ustanovení § 271 o. s. ř. významný prvek ochrany povinného. Nejlépe je to patrné v případech, kdy je důvodem pro zastavení skutečnost, že povinný vymáhanou povinnost splnil již v době před podáním návrhu na soudní výkon rozhodnutí. Ochranu povinného zajišťuje i možnost soudu zrušit dosud vydaná rozhodnutí o nákladech výkonu rozhodnutí, popřípadě uložit oprávněnému,

¹⁰⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1756/2006.

aby vrátil, co mu povinný na náklady výkonu rozhodnutí již zaplatil, tedy v případě, že bylo procesní zavinění za zastavení shledáno na straně oprávněného (§ 271 věta druhá o. s. ř.).¹⁰⁹ Citované ustanovení představuje výjimku z obecného principu vázanosti soudu jeho vlastním rozhodnutím.

O náhradě nákladů je třeba rozhodnout i v případě částečného zastavení soudního výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 4 o. s. ř. Jestliže soud shledá procesní zavinění na straně povinného, uloží mu nahradit náklady řízení oprávněnému. Lhůta k plnění se v tomto případě v nákladovém výroku nestanoví, neboť výkon rozhodnutí pokračuje a takto přisouzené náklady se v jeho průběhu vymohou. Proto není ani třeba zkoumat dříve vydaná rozhodnutí o nákladech, jelikož povinnost povinného k jejich náhradě zůstává nezměněna. Je-li ovšem povinnost nahradit náklady řízení uložena oprávněnému v důsledku jeho procesního zavinění na částečném zastavení soudního výkonu rozhodnutí, přichází pouze v úvahu změna (nikoliv zrušení) dosud vydaných rozhodnutí o nákladech spočívající v přiznání náhrady nákladů oprávněnému v takové výši, která by mu náležela, kdyby z jeho strany nedošlo k procesnímu zavinění. V případě, že povinný již náklady uhradil, je třeba uložit oprávněnému, aby povinnému vrátil jejich poměrnou část.¹¹⁰

Pokud soud návrh povinného na zastavení soudního výkonu rozhodnutí zamítne, rozhoduje jen o nákladech oprávněného vzniklých ve fázi řízení o rozhodování o takovémto návrhu. Oprávněný má totiž nárok na náhradu všech účelných nákladů výkonu rozhodnutí (§ 270 odst. 2 o. s. ř.).

Výrok o zastavení soudního výkonu rozhodnutí se stává vykonatelným okamžikem doručení (§ 171 odst. 2 o. s. ř.). Soud však může rozhodnout o tom, že se usnesení o zastavení soudního výkonu rozhodnutí stane vykonatelným až po nabytí právní moci (§ 171 odst. 3 o. s. ř.). V takovém případě musí soud vždy uvážit, zda není na místě rozhodnout zároveň o odkladu soudního výkonu rozhodnutí dle § 266 odst. 2 o. s. ř. Okamžikem vykonatelnosti usnesení ustanou soud a osoby, které mají povinnost výkon rozhodnutí provést (tj. plátce mzdy

¹⁰⁹ Někdy ovšem ani v případě procesního zavinění oprávněného na zastavení soudního výkonu rozhodnutí nemusí dojít ke zrušení dosud vydaných rozhodnutí o nákladech výkonu. Je tomu tak tehdy, byl-li výkon rozhodnutí nařízen důvodně, přičemž důvod pro jeho zastavení spočívá v jednání oprávněného po nařízení výkonu. Typicky například zastavení soudního výkonu rozhodnutí z důvodu nesložení zálohy na provedení nákladů výkonu rozhodnutí oprávněným dle § 270 odst. 3 o. s. ř. (SVOBODA, Karel. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. s. 1134).

¹¹⁰ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251 - 376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 271 o. s. ř.

nebo jiného příjmu povinného a peněžní ústav nebo jiný dlužník povinného) v dalším provádění výkonu bez ohledu na to, jaké úkony by měly být k nucenému vymození povinnosti ještě provedeny.¹¹¹

Vykonatelnost výroku o náhradě nákladů řízení je odvislá od skutečnosti, zda jím byla uložena povinnost k náhradě nákladů řízení některému z účastníků řízení či nikoliv. Pokud ano, pak se stává vykonatelným uplynutím pariční lhůty v něm stanovené (typicky v délce tří dnů od právní moci usnesení o zastavení soudního výkonu rozhodnutí). Jestliže však bylo rozhodnuto o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pak se takový výrok stává vykonatelným stejným okamžikem jako výrok o zastavení soudního výkonu rozhodnutí. Vykonatelný výrok, jímž byla některému z účastníků uložena povinnost nahradit náklady řízení druhému z účastníků, představuje nový exekuční titul, jehož případné nesplnění lze vymáhat v jiném vykonávacím řízení.

2.4.1 Jednotlivé zákonné důvody, pro které může povinný podat návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí

2.4.1.1 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Prvním z obecných důvodů pro zastavení soudního výkonu rozhodnutí je skutečnost, že byl nařízen na podkladě exekučního titulu, který se dosud nestal vykonatelným [§ 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř.]. Vykonatelnost exekučního titulu po stránce formální a materiální je základní podmínkou pro nařízení výkonu rozhodnutí. Je třeba upozornit na skutečnost, že zastavení výkonu rozhodnutí pro nedostatek vykonatelnosti titulu připadá v úvahu nejen v případech, kdy titul je způsobilý nabýt formální vykonatelnosti, ale dosud se tak nestalo (typicky pro nedoručení soudního rozhodnutí, které je exekučním titulem), ale i tehdy, jestliže zde způsobilý titul nikdy nebyl (např. z důvodu nicotnosti správního rozhodnutí, které je exekučním titulem), popřípadě byl, ale před nařízením výkonu rozhodnutí pozbyl vykonatelnosti [pokud by pozbyl vykonatelnosti až po nařízení výkonu, uplatní se důvod zastavení dle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř.], a konečně v případech, kdy titul není vykonatelný materiálně.¹¹²

Formální vykonatelnost exekučního titulu je dána při splnění dvou základních podmínek.

¹¹¹ U výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva je (jediný) účinek zastavení výkonu rozhodnutí spočívající v tom, že zástavní právo od počátku zaniká, spojen až s tím, že výkon rozhodnutí byl zastaven pravomocně (§ 338e odst. 2 o. s. ř.).

¹¹² Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1393/97, nebo ze dne 17. 12. 1998, sp. zn. 3 Cdon 1091/96.

Exekuční titul musí za prvé splňovat zákonem stanovené obsahové náležitosti (tzv. formálně-obsahová složka formální vykonatelnosti). Mezi takové náležitosti patří například označení orgánu, který exekuční titul vydal, číslo jednací, datum vydání, podpis, označení oprávněného a povinného, výrok (enunciát), příp. odůvodnění a poučení o opravných prostředcích. Za druhé musí být splněn předpoklad, že již došlo k události, na kterou exekuční titul nebo zákon vážou nabytí vykonatelnosti (tzv. formálně-časová složka formální vykonatelnosti).¹¹³ Zpravidla se jedná o uplynutí lhůty ke splnění povinnosti (pariční lhůta) stanovené ve výrokové části exekučního titulu nebo vyplývající přímo z příslušného právního předpisu, podle kterého byl exekuční titul vydán. Dalším předpokladem k nabytí formální vykonatelnosti exekučního titulu je jeho řádné doručení účastníkům řízení. Exekuční titul musí být rovněž opatřen doložkou vykonatelnosti, která má charakter veřejné listiny a potvrzuje tak správnost a pravdivost údajů v titulu uvedených.¹¹⁴ Jestliže je na exekučním titulu vyznačena doložka vykonatelnosti, presumuje se, že doložka odpovídá skutečnosti a exekuční titul je vykonatelný.¹¹⁵ Přesto se často stává, že je doložka vykonatelnosti na exekučním titulu vyznačena nesprávně. Námitka nedostatku formální vykonatelnosti se řadí mezi nejfrekventovanější zastavovací námitky uplatňované povinnými v rámci výkonu rozhodnutí. Bývá tomu tak obzvláště v případech, kdy se exekuční titul považuje za řádně doručení v důsledku tzv. fikce doručení a povinný se o existenci exekučního titulu a vůbec o tom, že probíhalo nějaké řízení, v němž byl takový titul vydán, dozví až ve vykonávacím řízení. Často tak dochází k situaci, kdy je až v rámci řízení o návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. zjištěno, že exekuční titul nebyl správně doručen a tudíž se nemohl stát vykonatelným. Nikoliv výjimečně však jde ze strany povinných o ryze účelová tvrzení většinou ve snaze co nejvíce oddálit provedení výkonu rozhodnutí.

Oproti tomu podmínku materiální vykonatelnosti exekuční titul (s výjimkou usnesení

¹¹³ SVOBODA, Karel. Zastavení exekuce. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-640-1. s. 148.

¹¹⁴ Doložka vykonatelnosti bývá zpravidla vyznačena společně s doložkou právní moci. To však neplatí např. pro notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti, exekutorské zápisy se svolením k vykonatelnosti vydané do 31. 12. 2012 nebo pro předběžně vykonatelných rozhodnutí (§ 162, § 167 odst. 2 o. s. ř.).

¹¹⁵ SVOBODA, Karel. Zastavení exekuce. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-640-1. s. 155.

o nařízení prodeje zástavy)¹¹⁶ splňuje tehdy, jestliže obsahuje přesnou a nezaměnitelnou individualizaci oprávněného a povinného, přesné vymezení práv a povinností k plnění, přesný rozsah a obsah plnění a přesně stanovenou lhůtu k plnění (§ 261 a o. s. ř.).¹¹⁷ Pokud tyto náležitosti nemá, není exekuční titul vykonatelný a nemůže být podkladem pro nařízení výkonu rozhodnutí.¹¹⁸ Nicméně nedostatek materiální vykonatelnosti spočívající v absenci určení lhůty ke splnění povinnosti uložené exekučním titulem může být zhojen postupem dle § 261a o. s. ř., pokud je exekučním titulem rozhodnutí vydané soudem v civilním řízení, anebo pokud jsou jiné exekuční tituly podle právních předpisů, na základě nichž byly vydány, materiálně vykonatelné bez ohledu na to, že lhůtu k plnění neobsahují.¹¹⁹ Rovněž v případě, že v exekučním titulu nejsou oprávněný a povinný označeni zákonem stanoveným způsobem, nemusí to nutně znamenat, že je materiálně nevykonatelný. Postačí totiž, pokud je z exekučního titulu možné dovodit, komu jím byla uložena povinnost plnit a kdo má naopak právo na plnění. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že pokud není možné z exekučního titulu dovodit náležitosti materiální vykonatelnosti stanovené dle § 261a odst. 1 o. s. ř. ani výkladem s přihlédnutím k povaze uložené povinnosti či ke způsobu výkonu rozhodnutí, nelze takový titul vykonat a soud musí návrh oprávněného na výkon soudního výkonu rozhodnutí zamítnout.¹²⁰ Splnění předpokladů materiální vykonatelnosti musí vyplývat přímo z výroku exekučního titulu, který lze vykládat v souvislosti s jeho záhlavím a odůvodněním, jestliže obsah výroku blíže ozřejmují a je možné s jejich pomocí odstranit případné pochybnosti o obsahu a rozsahu uložených povinností s přihlédnutím k povaze věci nebo k předepsanému způsobu výkonu rozhodnutí.¹²¹ Jelikož soud již v rámci řízení o návrhu na soudní výkon rozhodnutí posuzuje, zda je exekuční titul materiálně vykonatelný a zda je

¹¹⁶ Usnesení o nařízení prodeje zástavy má speciální úpravu materiální vykonatelnosti (§ 261 odst. 4 o. s. ř.). Toto rozhodnutí je materiálně vykonatelné tehdy, pokud obsahuje přesnou a nezaměnitelnou individualizaci oprávněného (zástavního věřitele) a povinného (zástavního dlužníka), přesné označení zástavy, jejíž prodej byl nařízen, přesné označení a přesnou výši pohledávky a jejího příslušenství, zajištěné zástavním právem, která má být prodejem zástavy uspokojena. Proto rozhodnutí soudu o uložení povinnosti strpět prodej zástavy nemůže být vykonatelné (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1612/96). Rovněž usnesení o nařízení prodeje zástavy, které neobsahuje označení výše zajištěné pohledávky, popřípadě též výše jejího příslušenství, jež mají být uspokojeny z výtěžku zpeněžení zástavy, není z materiálního hlediska vykonatelné (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 1145/2007).

¹¹⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98, nebo stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79.

¹¹⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3203/2006.

¹¹⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2003, sp. zn. 20 Cdo 699/2002.

¹²⁰ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 20 Cdo 4909/2010, nebo ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. 20 Cdo 2791/2010, nebo ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. 20 Cdo 3285/2019.

¹²¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1258/2005.

možné výkon rozhodnutí vůbec nařídit, málokdy se v soudní praxi setkáme s tím, že by se povinný úspěšně domohl na základě návrhu zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu materiální nevykonatelnosti exekučního titulu.

Bude-li výkon rozhodnutí přesto nesprávně nařízen podle exekučního titulu, který požadavek formální či materiální vykonatelnosti nesplňuje, musí být v každém stadiu řízení i bez návrhu zastaven. Skutečnost, že rozhodnutí nenabylo vykonatelnosti, může soud výkonu rozhodnutí zjistit nejdříve ve stadiu rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí, ale prakticky je to možné v jakémkoliv stadiu vykonávacího řízení.¹²² Pro posouzení vykonatelnosti exekučního titulu je rozhodný stav v době zahájení řízení (tj. ke dni podání návrhu na soudní výkon rozhodnutí). To neplatí pro výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, prodejem movitých věcí, příkázáním pohledávky a výkon rozhodnutí, kterým je vymáháno nepeněžitě plnění, kde je pro posouzení odůvodněnosti námítka nevykonatelnosti vykonávaného titulu rozhodující stav, který tu byl v době vydání usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.¹²³ Pro soud tak nemá při rozhodování o návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí význam, zda byl následně po nařízení výkonu rozhodnutí (v případě výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy, prodejem movitých věcí, příkázáním pohledávky a výkonů rozhodnutí, kterými se vymáhá nepeněžitě plnění) nebo po zahájení řízení (v případě ostatních způsobů výkonu rozhodnutí) nedostatek vykonatelnosti exekučního titulu zhojen. K později nabyté vykonatelnosti exekučního titulu soud v případě rozhodování o zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. zkrátka nepřihlíží.¹²⁴

O návrhu povinného na zastavení soudního výkonu rozhodnutí z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. lze rozhodovat pouze za podmínky, že návrh byl podán až po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.¹²⁵ Jestliže povinný podá návrh předtím, než je výkon rozhodnutí pravomocně nařízen, posuzuje se takové podání v souladu s § 41 odst. 2 o. s. ř. podle jeho obsahu jako odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (i když je označeno jako návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí a povinný se jím domáhá zastavení právě z důvodu nevykonatelnosti exekučního titulu). Rozhodnutím soudu o takovémto podání povinného je pak zároveň vyřízena i případná v něm uplatněná zastavovací námítka dle § 268

¹²² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2007, sp. zn. 20 Cdo 1331/2006.

¹²³ SVOBODA, Karel. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. s. 1111.

¹²⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. 20 Cdo 3505/2009.

¹²⁵ Srov. stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79.

odst. 1 písm. a) o. s. ř.¹²⁶ Vystává ovšem otázka, zda povinný může po svém neúspěchu v odvolacím řízení po pravomocném nařízení výkonu rozhodnutí uplatnit znovu stejné námitky v návrhu na zastavení a zda je soud výkonu rozhodnutí povinen se jimi věcně zabývat či nikoliv. Nejvyšší soud vyslovil názor (s odkazem na stejný názor zastávaný v odborné literatuře)¹²⁷, že potvrdil-li odvolací soud usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí a shledal-li exekuční titul vykonatelným, nebrání to povinnému, aby následně podal návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí z důvodu namítané nevykonatelnosti exekučního titulu, neboť se nejedná o překážku věci pravomocně rozhodnuté – *rei iudicatae* (§ 159a odst. 4 o. s. ř.). Pokud by totiž byl soud výkonu rozhodnutí naopak vázán názorem odvolacího soudu, vysloveným v řízení o odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, ohledně posouzení otázky formální a materiální vykonatelnosti exekučního titulu, zakládalo by to nadbytečnost ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř.¹²⁸ Tento názor je ovšem v rozporu se stanoviskem Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79. Zdá se totiž nesmyslné, že by se soud měl znovu zabývat totožnými námitkami povinného jen proto, že je opětovně uplatnil ve stadiu, kdy již byl výkon rozhodnutí pravomocně nařízen a v takovém případě se podání povinného obsahující takové námitky posuzuje již jako návrh na zastavení výkonu rozhodnutí a ne již jako odvolání. Lepším a efektivnějším řešením se jeví postup spočívající v zastavení řízení o návrhu na zastavení z důvodů neodstranitelného nedostatku podmínky řízení (§ 104 odst. 2 o. s. ř.) z důvodu existence překážky věci pravomocně rozhodnuté (§ 159a odst. 4 o. s. ř.). Samozřejmě takový postup není na místě, jestliže povinný podá návrh na zastavení z důvodu nevykonatelnosti titulu, který dovozuje z jiných skutkových okolností než v předcházejícím řízení o odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

Zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. nepřipadá v úvahu tam, kde došlo pouze k odkladu vykonatelnosti exekučního titulu po nařízení výkonu rozhodnutí [např. § 235c, § 243, § 248 odst. 2 písm. a) o. s. ř., § 32 odst. 2 ZRŘ], neboť odklad vykonatelnosti neznamená, že rozhodnutí, jež se stalo vykonatelným, tuto vlastnost pozbylo. Dojde-li tedy k odkladu vykonatelnosti exekučního titulu, je to důvod pro odklad nařízeného výkonu rozhodnutí (§ 266 odst. 2 o. s. ř.).¹²⁹

¹²⁶ Srov. stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79.

¹²⁷ DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Praha: C.H. Beck, 2009. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-107-9. s. 2239.

¹²⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 20 Cdo 721/2009.

¹²⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2011, sp. zn. 20 Cdo 5248/2009.

2.4.1.2 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř.

Zrušení či následná neúčinnost exekučního titulu po nařízení výkonu rozhodnutí je důvodem k jeho zastavení podle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. Výkon rozhodnutí je nařizován za účelem vymožení povinnosti uložené povinnému exekučním titulem. Proto je logické, že v případě jeho zrušení nebo nastalé neúčinnosti nelze v nařízeném výkonu nadále pokračovat a je třeba jej zastavit, neboť zde již není podkladu, na základě kterého byl nařízen a následně prováděn. Zákon nařizuje v takové situaci výkon rozhodnutí zastavit. Soud tak učiní na návrh nebo i bez návrhu (§ 269 odst. 1 o. s. ř.).

Zrušení vykonávaného titulu je důvodem k zastavení výkonu podle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. jedině tehdy, jestliže byl pravomocně zrušen až po nabytí právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.¹³⁰ Kdyby došlo k pravomocnému zrušení titulu dříve, jedná se o důvod k zastavení dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Ke zrušení soudního rozhodnutí vydaného v civilním řízení může dojít v odvolacím řízení (§ 219a o. s. ř.), byl-li výkon rozhodnutí nařízen podle předběžně vykonatelného rozhodnutí (většinou o výživném nebo o vydání předběžného opatření), nebo v dovolacím řízení (§ 243e o. s. ř.) či v řízení o žalobě pro zmatečnost (§235e odst. 2 o. s. ř.). Dále může být zrušeno rozhodnutí soudu postupem dle § 77 odst. 2 o. s. ř. (zrušení usnesení o nařízení předběžného opatření) nebo dle § 99 odst. 3 o. s. ř. (zrušení usnesení o schválení smíru).

Rovněž, ačkoliv nejde o zrušení rozhodnutí, je důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. i změna rozhodnutí o plnění v budoucnu splatných dávek spočívající v jejich snížení či úplném zrušení (§ 163 o. s. ř.) či změna rozhodnutí v řízení po povolení obnovy řízení (§ 235h odst. 1 o. s. ř.) za předpokladu, že změna je představována snížením či zánikem dříve uložené povinnosti.¹³¹ Kromě toho může Ústavní soud zrušit rozhodnutí orgánu veřejné moci v řízení o ústavní stížnosti fyzické nebo právnické osoby podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy [§ 82 odst. 3 písm. a) ZÚS]. Stejně jako soudní rozhodnutí mohou být zrušeny i jiné exekuční tituly uvedené v § 274 odst. 1 o. s. ř., a to postupem dle předpisů, podle kterých byly vydány. Zrušením exekuční titul zaniká.

Oproti tomu neúčinný exekuční titul zůstává po formální stránce nadále v platnosti, stále existuje, ale pozbývá svých právních účinků, a proto je nezpůsobilým podkladem pro vymáhání jím uložené povinnosti. Neúčinnost exekučního titulu může nastat buď přímo ze zákona (např. zánik předběžného opatření dle § 77 odst. 1 o. s. ř.) nebo v důsledku jiných zákonem

¹³⁰ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 9. 1965, sp. zn. 4 Cz 118/65.

¹³¹ Srov. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 8. 1970, sp. zn. 9 Co 305/70.

předvídaných skutečností. Takovou skutečností může být vydání jiného rozhodnutí. Takto například zaniká účinnost rozhodnutí o uložení vyživovací povinnosti mezi manžely (§ 697 o. z.) nebo rozhodnutí upravujícího poměry nezletilého dítěte za trvání manželství jeho rodičů (§ 909 a § 919 o. z.), a to nabytím právní moci rozsudku o rozvodu manželství (v obou případech).¹³² Rovněž v důsledku změny hmotněprávního stavu, na základě kterého byl exekuční titul vydán, kdy tato změna nastala v důsledku jiné skutečnosti, než je vydání jiného rozhodnutí, se může exekuční titul stát neúčinným. Takto se například stane neúčinným rozhodnutí o výživném rozvedeného manžela (§ 760 o. z.) dnem uzavření nového manželství rozvedeným manželem, který je oprávněným z tohoto rozhodnutí, nebo rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilého dítěte (§ 908 a 919 o. z.) v důsledku obnovení soužití rodičů nezletilého, ale pouze tehdy, dochází-li k obnovení všech funkcí soužití rodičů ve vztahu k nezletilému dítěti.¹³³

O neúčinnost exekučního titulu se ovšem nejedná v případě, že jím byla uložena povinnost, která je vázána na rozvazovací podmínku podle § 548 o. z. nebo která je omezena doložením času, kdy dle § 550 věta druhá o. z. je účinnost právního jednání omezena konečnou dobou, neboť v takovém případě se jedná o zánik práva přiznaného exekučním titulem po jeho vydání, což může být důvodem k zastavení soudního výkonu rozhodnutí pouze podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. nikoliv podle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř.

2.4.1.3 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

Dle § 268 odst. písm. d) o. s. ř. se lze bránit proti nařízenému výkonu rozhodnutí návrhem na jeho zastavení v případě, že výkonem jsou postiženy věci, které jsou z něj ze zákona vyloučeny (§ 321, § 322 o. s. ř.), nebo majetek, ze kterého nelze vymáhanou pohledávku uspokojit (§ 262b o. s. ř.). Zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. d) o. s. ř. se může domáhat výlučně povinný (v případě věcí vyloučených podle § 321, § 322 o. s. ř.) nebo manžel povinného (v případě nemožnosti postižení majetku podle § 262b o. s. ř.).

Na návrh povinného lze tedy dle § 268 odst. 1 písm. d) o. s. ř. zastavit výkon rozhodnutí prodejem movitých či nemovitých věcí, které jsou z výkonu vyloučeny, tj. nelze je v něm postihnout. Při rozhodování o zastavení soudního výkonu rozhodnutí soud musí vždy pečlivě zkoumat, zda provedeným výkonem rozhodnutí byly skutečně postiženy věci spadající pod § 321 nebo § 322 o. s. ř. Ustanovení § 321 a § 322 o. s. ř. představují úpravu společnou pro výkon

¹³² Srov. stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79.

¹³³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze 14. 12. 1979, sp. zn. 1 Cz 134/79.

rozhodnutí prodejem movitých i nemovitých věcí. Vymezuje okruh věcí, které nemohou být těmito způsoby výkonu postíženy, a to z důvodu ochrany společenského zájmu nebo (v nezbytné míře) zájmu povinného. Věci se rozumí vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí (§ 489 o. z.). Rozdělení věcí na movité a nemovité je pak upraveno v § 498 o. z. Nemovitými věcmi jsou pozemky a podzemní stavby se samostatným účelovým určením, jakož i věcná práva k nim, a práva, která za nemovité věci prohlásí zákon. Stanoví-li jiný právní předpis, že určitá věc není součástí pozemku a nelze-li takovou věc přenést z místa na místo bez porušení její podstaty, je i tato věc nemovitá (§ 498 odst. 1 o. z.). S ohledem na přechodná ustanovení § 3054 až 3061 o. z. je za nemovitou věc nutno považovat i stavbu, která se dnem nabytí účinnosti občanského zákoníku nestala součástí pozemku. Všechny další věci, ať již je jejich podstata hmotná či nehmotná, jsou věcmi movitými (§ 498 odst. 2 o. z.). Ne všechny movité věci však mohou být předmětem výkonu rozhodnutí jejich prodejem. Předmětem výkonu rozhodnutí mohou být pouze předměty, nikoliv však již přírodní síly, byť ovladatelné.¹³⁴ Naopak prodejem ve výkonu rozhodnutí lze postihnout peněžní prostředky v tuzemské měně, světově obchodovatelné zlato, peněžní prostředky v cizí měně nebo jiné devizové hodnoty, ale také akcie, směnky, šeky nebo jiné listinné i zaknihované cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je třeba k uplatnění práva (§ 334 o. s. ř.).

Pro výkon rozhodnutí prodejem movitých a nemovitých věcí platí společné omezení, podle něhož nemohou být postíženy věci, jejichž prodej je podle zvláštních předpisů zakázán, nebo které podle zvláštních předpisů výkonu rozhodnutí nepodléhají (§ 321 o. s. ř.). V první řadě se jedná o věci, které podle čl. 11 odst. 2 Listiny, mohou být pouze ve vlastnictví státu, územního samosprávného celku nebo určených právnických osob a nemohou být tak předmětem právního obchodu.¹³⁵ Dále pak existují různé předpisy, které přímo zakazují prodej určitých věcí, což vylučuje i jejich prodej ve výkonu rozhodnutí.¹³⁶ Jiné speciální předpisy naopak výslovně

¹³⁴ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 321 o. s. ř.

¹³⁵ Typickým příkladem jsou dálnice a silnice I., II., a III. třídy a místní komunikace. Vlastníkem dálnic a silnic I. třídy je výhradně stát, vlastníkem silnic II. a III. třídy je kraj, na jehož území se silnice nacházejí, a vlastníkem místních komunikací je obec, na jejímž území se místní komunikace nacházejí (§ 9 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích).

¹³⁶ Např.: nařízení Rady (ES) č. 338/97, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi, zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), zákon č. 539/1992 Sb., o puncovníctví a zkoušení drahých kovů (puncovní zákon), nebo zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

vylučují výkon rozhodnutí pro určité věci.¹³⁷

Výkon rozhodnutí prodejem movitých či nemovitých věcí se nemůže dále týkat těch věcí, které jsou ve vlastnictví (spoluvlastnictví – § 322 odst. 6 o. s. ř.) povinného nebo ve společném jmění povinného a jeho manžela a povinný je nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů. Stejně tak se výkon nemůže týkat věcí povinného, jejichž prodej by byl v rozporu s dobrými mravy a jejichž počet a hodnota odpovídá obvyklým majetkovým poměrům (§ 322 odst. 1 o. s. ř.). V § 322 odst. 2 o. s. ř. jsou pak demonstrativně vyjmenovány věci, které jsou z výkonu rozhodnutí vyloučeny. Jedná se zejména o následující věci ve vlastnictví (spoluvlastnictví) povinného nebo ve společném jmění povinného a jeho manžela: a) běžné oděvní součásti, včetně prádla a obuvi, b) obvyklé vybavení domácnosti, zejména lůžko, stůl, židle, kuchyňská linka, kuchyňské nářadí a nádobí, lednička, sporák, vařič, pračka, vytápěcí těleso, palivo, příkrývka a ložní prádlo, pokud hodnota takové věci zjevně nepřesahuje cenu obvyklého vybavení domácnosti, c) studijní a náboženská literatura, školní potřeby a dětské hračky, d) snubní prsten, písemnosti osobní povahy, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se povinného nebo členů jeho rodiny a nosiče dat těchto záznamů, pokud nelze takové záznamy přenést na jiný nosič dat, a jiné předměty podobné povahy, e) zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný nebo člen jeho domácnosti potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě, f) hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu (§ 2 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu), g) zvířata, u nichž hospodářský efekt není hlavním účelem chovu a která slouží člověku jako jeho společník. Tento výčet věcí vyloučených z výkonu rozhodnutí není konečný a vždy záleží na konkrétním případě a pečlivém posouzení soudu, zda mezi věci nepodléhající výkonu rozhodnutí nepatří i věci další, v zákoně nezminěné,

¹³⁷ Např.: zákon č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železnic a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, v § 20 odst. 4 stanoví, že nelze postihnout majetek tvořící železniční dopravní cestu, nebo zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), v § 26 odst. 1 stanoví, že nelze výkonem rozhodnutí postihnout majetková autorská práva.

Dále například podle § 48 odst. 4 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, nelze postihnout výkonem rozhodnutí dávky pomoci v hmotné nouzi, což znamená, že nelze postihnout ani dávky, které byly již vyplaceny jako hotové peníze, a to bez zřetele na výši částky, které se nemůže týkat výkon rozhodnutí dle § 322 odst. 2 písm. f) o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 20 Cdo 4105/2009).

Stejně tak výkonu rozhodnutí nepodléhají dle § 10a odst. 6 zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, peněžní prostředky uložené na zvláštním vázaném účtu a státní dluhopisy vedené na samostatném účtu nebo dle § 37a odst. 6 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), peněžní prostředky či jiná aktiva umístěná na zvláštním vázaném účtu.

kteřé povinný a jeho rodina potřebuje k uchování alespoň minimálního životního standardu, k uspokojování základních hmotných a kulturních potřeb a k zachování lidské důstojnosti.

Soud proto při posuzování toho, které věci ve vlastnictví povinného nebo ve společném jmění povinného a jeho manžela lze postihnout a které ne, nesmí vycházet striktně z výčtu vymezeného v § 322 odst. 2 o. s. ř., ale všechny takové věci musí jednotlivě posoudit rovněž dle kritérií stanovených v § 322 odst. 1 o. s. ř. (tedy dle charakteru a intenzity nezbytné potřeby, rozporu s dobrými mravy či porovnáním s obvyklými majetkovými poměry). Ne vždy totiž věci, které formálně spadají do výčtu věcí dle § 322 odst. 2 o. s. ř., splňují požadavky stanovené v § 322 odst. 1 o. s. ř.

Ačkoli je v § 322 o. s. ř. vyjádřen princip ochrany povinného ve vykonávacím řízení, tato ochrana má své limity. Účelem vykonávacího řízení je totiž vymožení (a nikoli naopak) plnění, jež bylo kvalifikovaně uloženo exekucním titulem povinnému. Dané ustanovení je tedy třeba vykládat restriktivně a podřadit pod něj pouze věci, které povinný nemůže postrádat, aniž by tím byla snížena jeho lidská důstojnost. Skutečnost, že například určité věci (se zřetelem k aktuálním sociálním standardům) tvoří typické vybavení domácnosti (např. barevný televizor, sušička, sedací souprava apod.), ještě neznamená, že jsou věcmi nezbytně potřebnými. I když jsou tedy součástí tzv. obvyklého vybavení domácnosti, nemusí být z výkonu vyloučeny, jestliže jsou současně věcmi (posuzováno především z objektivního hlediska) k uspokojování potřeb povinného zbytnými. Okolnost, že tyto věci byly dosud povinným užívány běžně a navykl si na ně tolik, že si bez nich neumí představit fungování domácnosti, v sledovaných souvislostech významná není. Měřítkem nezbytnosti věcí nemůže být pouze četnost a způsob jejich užívání, v úvahu je nutné vzít i to, zda lze na povinném požadovat, aby se při uspokojování základních životních potřeb svých a své rodiny bez uvedených věcí obešel, případně je uspokojoval na kvalitativně nižší úrovni, s nižšími náklady, dáváje přednost plnění svých zákonných povinností.¹³⁸ Měřítko nezbytnosti se vztahuje na všechny věci ve vlastnictví (spoluvlastnictví) povinného nebo věcí ve společném jmění povinného a jeho manžela, movité a nemovité,¹³⁹ a vždy je nutné jej posuzovat individuálně s ohledem na okolnosti konkrétního případu

¹³⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003, nebo ze dne 26. 2. 2002, sp. zn. 20 Cdo 2133/2001, nebo ze dne 19. 9. 2000, sp. zn. 21 Cdo 698/2000, anebo ze dne 19. 6. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1766/2001.

¹³⁹ Např. byt by byl takovou věcí v případě, že by byl jedinečně stavebně technické uspořádán pro specifické potřeby povinného vzhledem k jeho tělesnému postižení, vzhledem ke kterému by povinného nebylo možné přestěhovat do jiného bytu, který by nebyl takto uzpůsoben (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 508/2004, nebo ze dne 25. 7. 2013, sp. zn. 755/2013). Z toho lze tedy dovodit, že nemovité věci, byť slouží k uspokojování bytových potřeb povinného a jeho rodiny, je možné výkonem rozhodnutí postihnout (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 30 Cdo 147/2014).

a charakter a účel dané věci.

Výše uvedená ustanovení se týkala povinného jako fyzické osoby nepodnikající. Je-li povinný (fyzická nebo právnická osoba) podnikatelem, nemůže se výkon rozhodnutí týkat těch věcí z jeho vlastnictví, které nezbytně nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti (§ 322 odst. 3 o. s. ř.). Určení takových věcí se bude odvíjet zejména od druhu podnikání, počtu zaměstnanců, dosavadní podnikatelské historie i případných budoucích podnikatelských očekávání apod. Je nutné přitom mít na zřeteli, že smyslem není zachování podnikatelských aktivit povinného v nezměněné podobě, ale pouze v minimálním možném rozsahu, který ještě umožňuje jeho podnikatelskou činnost smysluplně provozovat.

Omezení dle § 322 odst. 3 o. s. ř. se naopak nevztahuje na věci, na nichž vázne zástavní právo a jde-li o vymožení pohledávky oprávněného, která je tímto zástavním právem zajištěna. Zde zákon vychází zjevně z předpokladu, že zástavní právo k zajištění pohledávky oprávněného zřídil povinný dobrovolně ze své vůle a není na místě bránit jeho realizaci. Netýká se to ovšem soudcovského zástavního práva, které je zřizováno rozhodnutím soudu na návrh oprávněného a nezávisle na vůli povinného.¹⁴⁰ Omezení dle § 322 odst. 3 o. s. ř. se neuplatní ani v případě výkonu rozhodnutí prodejem věcí, které povinný nabyl na základě právního jednání, ohledně kterého se oprávněný domohl určení, že vůči němu není účinné (§ 589 a násl. o. z.).¹⁴¹ Ochrana povinného, který je podnikatelem, se týká i jeho nemovitých věcí, ne však v takové míře, že by nemovité věci povinného bylo možné zcela z výkonu rozhodnutí zcela vyloučit. Nesnáze povinného spojené s pokračováním jeho podnikatelské činnosti v případě prodeje jeho podnikatelských prostor nejsou z pohledu § 322 odst. 3 o. s. ř. významné. Prodej nemovitých věcí totiž ještě neznamená, že by v nich povinný nemohl podnikat i nadále, popřípadě své podnikání nemohl přenést do nemovitých věcí jiných.¹⁴²

Dle § 322 odst. 4 o. s. ř. výkonem rozhodnutí nemohou být dále postiženy ani technické prostředky, na nichž se podle zvláštního právního předpisu [§ 92, § 93 a § 99a zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu (dále jen „zák. č. 256/2004 Sb.“)] vede evidence investičních nástrojů nebo se uchovávají dokumenty týkající se údajů v této evidenci, a dále technické prostředky sloužící k poskytování údajů o vlastních investičních nástrojů podle zvláštního právního předpisu (§ 115 zák. č. 256/2004 Sb.).

¹⁴⁰ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 322 o. s. ř.

¹⁴¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 12. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1827/2006.

¹⁴² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1766/2001.

Z výkonu rozhodnutí jsou vyloučeny i věci, které povinný (dědic) nabyt jako substituční jmění podle § 303 o. s. ř. (§ 322 odst. 5 o. s. ř.). Substituční jmění je majetek nabývaný dědicem v dědictví, ohledně kterého však zůstavitel nařídil, že po smrti dědice či i v jiných případech má přejít na svěřenského nástupce jako následného dědice (§ 1512 odst. 1 o. z.). Vlastnické právo dědice (povinného) je tak omezeno pouze na práva a povinnosti poživatele. Z tohoto důvodu jsou i věci, které povinný nabyt jako substituční jmění, vyloučeny z výkonu rozhodnutí, neboť v konečném důsledku by jejich postižením byl postižen svěřenský dědic. Výjimku představuje situace, kdy zůstavitel svěřil dědici při nařízení svěřenského nástupnictví právo s dědictvím volně nakládat (§ 1521 o. z.). V takovém případě není dědic ve svém vlastnickém právu jakkoliv omezen a není zde proto důvod poskytovat věcem takto nabytým zvláštní ochranu v rámci výkonu rozhodnutí. Vedle toho lze věci, které povinný nabyt jako substituční jmění, výkonem rozhodnutí postihnout i v případech, kdy výkon rozhodnutí směřuje k vymožení dluhů zůstavitele nebo dluhů, které vznikly při správě věcí nabytých jako substituční jmění (§ 322 odst. 5 o. s. ř.).

Předchozí uvedené ustanovení § 322 o. s. ř. nelze aplikovat na věci povinného, které sice spadají pod některou z výluk vymezených v § 322 odst. 1 až 6 o. s. ř., ale povinný je nabyt z majetkového prospěchu získaného úmyslným trestným činem, kterým způsobil škodu oprávněnému, který byl v trestním řízení poškozeným z tohoto trestného činu (§ 322 odst. 7 o. s. ř.).¹⁴³ Promítá se zde úprava obsažená v § 2954 o. z., v němž je stanoveno, že způsobil-li škůdce škodu úmyslným trestným činem, z něhož měl majetkový prospěch, může soud na návrh poškozeného rozhodnout o uspokojení z věcí, které škůdce z majetkového prospěchu nabyt, a to i v případě, že se jedná o věci, které jinak výkonu rozhodnutí nepodléhají. Předpokladem pro postup dle § 322 odst. 7 o. s. ř. jsou pravomocné odsouzení povinného pro úmyslný trestný čin, nabytí věcí povinným z majetkového prospěchu získaného tímto trestným činem a současně vznik škody na straně oprávněného v důsledku tohoto trestného činu povinného. Zároveň je zapotřebí, aby oprávněný podal návrh na postižení takových věcí výkonem rozhodnutí a vyloučení aplikace § 322 odst. 1 až 6 o. s. ř.

Je-li přesto nařízen výkon rozhodnutí prodejem takových movitých či nemovitých věcí, které jsou z výkonu dle § 321 a § 322 o. s. ř. vyloučeny, má povinný právo se proti tomu bránit návrhem na zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. d) o. s. ř. Taková

¹⁴³ Př.: Povinný podvodem připraví oprávněného o 500 000 Kč a za takto získané peníze si pořídí moderní protézu, přičemž je za takové jednání rozsudkem trestního soudu pravomocně odsouzen a zároveň je mu uložena povinnost nahradit oprávněnému škodu, kterou mu způsobil tímto trestním jednáním. Oprávněný se pak může na základě takového exekučního titulu domáhat nařízení výkonu rozhodnutí i prodejem této protézy, která by jinak byla z výkonu rozhodnutí vyloučena dle § 322 odst. 2 písm. e) o. s. ř.

situace může nastat snadno, neboť soud při rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí nezkoumá, zda nejsou postihovány věci, které jsou z výkonu vyloučeny. Touto otázkou se soud zabývá právě až v případném řízení o návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí. Výjimku představuje situace, kdy je již při rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí zřejmé, že určitá věc, jíž se má dle návrhu oprávněného výkon rozhodnutí týkat, je z výkonu z důvodů dle § 321 a § 322 o. s. ř. vyloučena. V tom případě je třeba návrh na soudní výkon rozhodnutí zamítnout. Zde se projevuje soudy vícekrát opakovaná zásada, že nařízení výkonu rozhodnutí, který by bylo třeba bez dalšího (ihned) zastavit, neodpovídá zákonu.¹⁴⁴

2.4.1.4 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř.

Výkon rozhodnutí lze zastavit rovněž tehdy, jestliže jeho průběh ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů [§ 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř.]. Soud již před nařízením výkonu rozhodnutí zkoumá, zda již z návrhu na soudní výkon rozhodnutí není patrná bezvýslednost provedení výkonu a není zde dán důvod pro jeho zamítnutí (§ 264 odst. 2 o. s. ř.). Možnosti soudu jsou však v tomto směru dosti limitované. K tomu, aby mohl soud rozhodnout o zamítnutí návrhu oprávněného dle § 264 odst. 2 o. s. ř., musí být z návrhu zcela zřejmé, že výkonem rozhodnutí není možné dosáhnout ani vymožení nákladů jeho provedení, natož pak uspokojení (i kdyby částečného) oprávněného (např. oprávněný navrhuje soudní výkon rozhodnutí prodejem nemovitých věcí povinného, kterými jsou ovšem hospodářsky nevyužitelné pozemky nepatrné výměry). Pokud soud nicméně dospěje k závěru, že je dán důvod k zamítnutí návrhu oprávněného dle § 264 odst. 2 o. s. ř., nic nebrání tomu, aby oprávněný podal návrh na soudní výkon rozhodnutí opětovně, pokud se majetková situace povinného změní, neboť usnesení o zamítnutí předchozího návrhu nevytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté dle § 159a odst. 4 o. s. ř. Naopak *clausula rebus sic stantibus* (výhrada změny poměrů) umožňuje vést výkon rozhodnutí z důvodu změny majetkové situace povinného opakovaně. Ve většině případů však soud dospěje k závěru, že výkon rozhodnutí bude bezúspěšný až v průběhu jeho provádění.

Je logické, že pokud průběh výkonu rozhodnutí ukáže, že zde nejsou (či nebyly nalezeny) takové majetkové hodnoty povinného, aby z jejich výtěžku mohly být pokryty alespoň náklady výkonu rozhodnutí, nemá smysl v něm pokračovat a je na místě jej zastavit dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. Nicméně v praxi je poměrně těžké dospět k jednoznačnému a odůvodněnému

¹⁴⁴ Srov. usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 9. 1996, sp. zn. 9 Co 642/1996.

závěru, že povinný v budoucnu již nenabude žádný exekučně postižitelný majetek. Není tak jednoduché odpovědět na otázku, zda je lepší přistoupit k zastavení výkonu nebo v něm raději pokračovat a zachovat tak účinky inhibitoria a případného arrestatoria v platnosti. Soud proto musí vždy v konkrétní věci zvážit okolnosti daného případu a posoudit situaci se zřetelem k základním procesním principům a zásadám.¹⁴⁵ Na jedné straně nesmí být povinný výkonem rozhodnutí postižen více, než je nezbytně nutné pro jeho úspěšné provedení, ale na druhé straně je zde zájem oprávněného na pokračování výkonu rozhodnutí, protože zastavením výkonu rozhodnutí riskuje v určitých případech jednak ztrátu pořadí své vymáhané pohledávky, jednak promlčení judikovaného nároku v případě, kdy po zastavení výroku rozhodnutí uplyne promlčecí lhůta (§ 640 až § 642 o. z.). Tyto otázky je třeba zvažovat poměrně citlivě, ale přednost by mělo mít stanovisko oprávněného. Pokud ten složil dostatečnou zálohu na náklady výkonu rozhodnutí a projeví zájem ve výkonu rozhodnutí pokračovat, mělo by toto jeho stanovisko mít přednost a ve výkonu rozhodnutí by se mělo pokračovat.

Zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. se uplatní především u výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí¹⁴⁶, ale není vyloučeno ani ve výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí nebo postižením závodu povinného, pokud by bylo v řízení prokázáno, že tyto věci povinného mají jen nepatrnou hodnotu a výtěžek z jejich prodeje nebude stačit ani ke krytí nákladů výkonu rozhodnutí. V souvislosti se zastavením výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí je třeba zdůraznit nezastupitelnou roli soudních vykonavatelů. Ti musejí při provádění soupisu důsledně zvažovat, jaké věci lze sepsat do protokolu o soupisu movitých věcí nejen z hlediska jejich možného vyloučení dle § 321 a § 322 o. s. ř., ale též z hlediska jejich možného výtěžku z prodeje a nákladů na jejich svoz a prodej. Nelze tak sepisovat věci neprodejně či věci, u kterých lze očekávat, že náklady v souvislosti s jejich prodejem přesáhnou očekávaný výtěžek. Přesto je nutné takovéto věci do soupisu zaznamenat a uvést, proč nebyly zahrnuty do soupisu. Pouze protokol v takovéto podobě může být podkladem pro případné rozhodnutí o zastavení výkonu podle § 268 odst. 1

¹⁴⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 20 Cdo 4450/2009.

¹⁴⁶ Jestliže ve výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí dospěje soud sám k závěru, že jsou splněny podmínky pro zastavení soudního výkonu rozhodnutí z důvodu bezvyslednosti, musí postupovat dle § 326a o. s. ř. V takovém případě je soud povinen oznámit tuto skutečnost oprávněnému a vyzvat jej, aby označil jiné místo, kde by se mohly nacházet jiné movité věci povinného postižitelné výkonem. Pokud tak oprávněný ve stanovené lhůtě neučiní, soud výkon rozhodnutí zastaví právě podle § 326a o. s. ř.

písm. e) o. s. ř.¹⁴⁷

Zastavit z uvedeného důvodu nelze naopak výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva k nemovité věci (§ 338e odst. 1 o. s. ř.), neboť s ohledem na jeho výlučně zajišťovací charakter neslouží tento způsob výkonu sám o sobě k dosažení jakéhokoliv výtěžku. Z logiky věci pak nelze toto ustanovení aplikovat ani při zastavení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy z důvodu, že povinný nepobírá po zákonem stanovenou dobu mzdu, plat nebo jiný postižitelný příjem nebo jej pobírá pouze v takové výši, která neumožňuje srážky provádět, neboť v takovém případě má přednost použití speciálního ustanovení § 290 o. s. ř., na základě něhož lze rozhodnout o zastavení soudního výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy.

2.4.1.5 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

Jestliže bylo ve zvláštním řízení podle části třetí občanského soudního řádu pravomocně rozhodnuto o návrhu na vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí (tzv. excindační nebo také vylučovací žaloba) podle § 267 o. s. ř. tak, že výkon rozhodnutí postihuje majetek, k němuž má třetí osoba právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí, jedná se o důvod k zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. f) o. s. ř. Tento zastavovací důvod je omezen prakticky jen na výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí, i když ani při výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí není zcela vyloučen.

Výkonem rozhodnutí je možné postihnout pouze věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty náležející povinnému (v definovaných případech i manželu povinného – § 262a o. s. ř.). Jestliže bylo přesto výkonem rozhodnutí zasaženo do majetkových práv třetí osoby (např. do soupisu movitých věcí byla v bytě povinného zahrnuta i věc, která nepatří povinnému), u nichž není výkon rozhodnutí přípustný (právo vlastnické, spoluvlastnické, právo držby), musí se dotyčná osoba, pokud chce dosáhnout toho, aby tato její věc byla z výkonu rozhodnutí vyloučena, ochrany svých práv domáhat vylučovací žalobou.¹⁴⁸ K podání excindační žaloby je aktivně

¹⁴⁷ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 268 o. s. ř.

¹⁴⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2011, sp. zn. 20 Cdo 1977/2009, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 4. 2012, sp. zn. 20 Cdo 339/2012.

Třetí osoba se ochrany svých práv může domoci i jiným způsobem než prostřednictvím vylučovací žaloby a následného návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. f) o. s. ř. Je-li nepochybné, že například vykonavatel pojal (nesprávně) do soupisu i movité věci, které nejsou ve vlastnictví povinného, mohou být tyto věci se souhlasem oprávněného ze soupisu vyloučeny. Stejně tak nelze v podobném případě zcela vyloučit ani zastavení výkonu rozhodnutí postupem dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. d) nebo h) o. s. ř.

legitimována pouze taková třetí osoba¹⁴⁹ a pasivně legitimován může být pouze oprávněný, v jehož prospěch byl příslušný majetek exekvován.¹⁵⁰ Vylučovací (excindační) žaloba je žalobou procesní, nikoli hmotněprávní, žalobce se jí domáhá rozhodnutí o právu procesním (o nepřípustnosti / vyloučení specifických věcí z výkonu rozhodnutí) a nikoliv o právu hmotném. Nejde o žalobu určovací, tudíž se jí nelze domáhat určení, že žalobce (třetí osoba) je vlastníkem této věci nebo že má k věci jiné právo. Třetí osoba se také nemůže domáhat na oprávněném vydání věci výkonem rozhodnutí postižené. Rozhodnutí soudu o této žalobě se týká vždy jen pouze konkrétního výkonu rozhodnutí a nemůže přesáhnout jeho rámec. Pokud soud ve sporném řízení vylučovací žalobě vyhová a rozhodnutí nabude právní moci, může se i povinný na základě této skutečnosti domáhat zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. f) o. s. ř. v rozsahu, v jakém bylo excindační žalobě vyhověno.

Na základě excindační žaloby zpravidla dochází pouze k částečnému zastavení soudního výkonu rozhodnutí ohledně těch věcí, které jsou z výkonu rozhodnutí pravomocně vyloučeny.¹⁵¹ K úplnému zastavení by mohlo dojít pouze tehdy, pokud by z výkonu rozhodnutí byly vyloučeny všechny postižené věci. Ovšem pokud by při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí byly pravomocně vyloučeny všechny sepsané movité věci a nebyl by nařízen výkon rozhodnutí s výslovným určením věcí (§ 323 odst. 2 o. s. ř.), není to důvodem pro zastavení soudního výkonu rozhodnutí v plném rozsahu, ale je nutno postupovat podle § 326 odst. 8 o. s. ř. a pokusit se soupis doplnit o další věci.

2.4.1.6 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř.

Důvodem zastavení soudního výkonu rozhodnutí je rovněž skutečnost, že zaniklo právo přiznané exekučním titulem oprávněnému (ať už z jakéhokoliv důvodu, s nímž zejména hmotné právo spojuje zánik závazků – např. § 1908 až § 2009 o. z.), zásadně však za současného splnění podmínky, že k němu došlo až po vydání vykonávaného titulu [§ 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř.]. Zánik práva stanoveného exekučním titulem po jeho vydání tedy způsobuje nepřípustnost

¹⁴⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3104/2013.

¹⁵⁰ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2011, sp. zn. 20 Cdo 516/2010.

¹⁵¹ Výkon rozhodnutí nelze dle § 268 odst. 1 a 4 a § 269 odst. 1 o. s. ř. (částečně) zastavit ve vztahu ke třetí osobě (odlišné od osoby oprávněné nebo povinné), ale za zákonem stanovených předpokladů jen ve vztahu ke konkrétním věcem, právům nebo jiným majetkovým hodnotám této třetí osoby (tedy i manžela či rozvedeného manžela povinného, vznikla-li vymáhaná pohledávka druhému manželovi za trvání manželství) výkonem rozhodnutí dotčenému [§ 268 odst. 1 písm. d), f) nebo h) o. s. ř. – srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 20 Cdo 1561/2012].

provádění jeho nuceného uskutečnění. Této nepřípustnosti se může dovolat pouze povinný prostřednictvím návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí podaného dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. Takový návrh se v teorii nazývá návrh opoziční a spor o námitce nepřípustnosti výkonu rozhodnutí se nazývá sporem opozičním.¹⁵² V praxi se povinní nejčastěji domáhají zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. s tím, že výše vymáhané pohledávky není správná a jeho dluh vůči oprávněnému je nižší, což bývá odůvodněno různě. Nejčastěji povinný argumentuje tím, že pohledávku oprávněného již zcela či alespoň zčásti uspokojil. Nikoliv výjimečně se pak lze často setkat s tvrzením povinného, jímž zpochybňuje samotnou existenci pohledávky nebo její výši. Konečně, sice v menšině případů, jde o tvrzení, že k zániku vymáhané pohledávky (zcela či zčásti) došlo z jiného důvodu než uspokojením. Těm povinným, kteří jsou právními laiky a nejsou v řízení zastoupeni, tyto výše uvedené důvody splývají v jednu množinu, které přisuzují jediný důsledek, a to že oprávněnému nic nedluží nebo že mu dluží méně a výkon rozhodnutí je proto zcela nebo zčásti nedůvodný. Namítá-li však povinný v návrhu na zastavení, že pohledávka oprávněného nevznikla vůbec nebo ne v takové výši, pro kterou byl nařízen výkon rozhodnutí, anebo že ji povinný již zcela či zčásti uhradil ještě v době před vydáním exekučního titulu, posuzuje se takový návrh jako návrh podaný z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., nikoliv podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. Nicméně v každém případě by se takový návrh založený na výše uvedených argumentech považoval za nedůvodný, neboť soud ve výkonu rozhodnutí není [až na výjimky vztahující se k § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.] oprávněn přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu. Soud je stejně jako účastníci řízení exekučním titulem vázán, a proto i v případě, že by povinný skutečně prokázal své tvrzení o tom, že pohledávku oprávněného již zcela či zčásti uhradil ještě v době, než byl vydán exekuční titul, nemůže k tomu soud ve vykonávacím řízení přihlídnout. Okolnosti, které znamenají zánik práva a které nastaly před vydáním exekučního titulu, je možné uplatňovat pouze v nalézacím řízení zákonem stanoveným způsobem. Kdy nastala právní moc nebo vykonatelnost exekučního titulu, je z tohoto hlediska nerozhodné.

Jestliže k zániku práva přiznaného oprávněnému exekučním titulem došlo v důsledku splnění povinností povinným skutečně v době po pravomocném nařízení výkonu rozhodnutí, soud o zastavení rozhodne pouze v případě, že ke splnění došlo (ať už ze strany povinného nebo třetí osoby) mimo rámec tohoto vykonávacího řízení, tedy nikoliv v důsledku provedení výkonu

¹⁵² TRIPES, Antonín. Exekuce v soudní praxi. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006, c2001. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-489-9. s. 171.

rozhodnutí.¹⁵³ Je tomu tak proto, že provedením výkon rozhodnutí v rozsahu provedení zaniká bez dalšího a soud v takovém případě nerozhoduje o jeho (úplném nebo částečném) zastavení (bylo by to bezpředmětné). Uvedený důsledek má však pouze uspokojení pohledávky v řízení, ve kterém je podán návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí. Pokud byla tato pohledávka uspokojena v jiném vykonávacím řízení, soud o zastavení rozhodne. V takovém případě přichází v úvahu i rozhodnutí bez návrhu povinného.¹⁵⁴

Zánik práva před vydáním exekučního titulu lze zohlednit jen v případě, že právo bylo přiznáno rozsudkem pro zmeškání (§ 153b o. s. ř.), a to z důvodu, že rozsudek pro zmeškání se vydává podle skutkových závěrů učiněných nikoliv dokazováním, nýbrž na základě předpokladu pravdivosti tvrzení obsažených v žalobě. Jestliže ovšem vykonatelným titulem není rozhodnutí, je možno přihlížet k zániku práva i před jeho vydáním, neboť takový titul nemá účinky pravomocného a vykonatelného rozhodnutí, jaké má například rozhodnutí soudu vydané v občanském soudním řízení podle § 159a o. s. ř. a nevzniká tak překážka věci pravomocně rozhodnuté (§ 159a odst. 4 o. s. ř.). Tak je tomu například u notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti nebo exekutorských zápisů se svolením k vykonatelnosti vydaných do 31. 12. 2012.¹⁵⁵

Zastavit soudní výkon rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. je možné ovšem pouze tehdy, jestliže dosud nebyl proveden. Soudní praxe je v tomto ohledu dlouhodobě ustálena na závěru, že trvání vykonávacího řízení představuje podmínku řízení pro rozhodování o návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí z tohoto důvodu. Pokud byl tedy návrh na zastavení soudního výkonu z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. podán po provedení výkonu rozhodnutí, tedy po jeho zániku, nemůže být takovému návrhu vyhověno a je zapotřebí řízení o něm zastavit pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení.¹⁵⁶ Dle dlouhodobě zastávaného právního názoru Nejvyššího soudu provedení výkonu rozhodnutí brání pouze věcnému projednání a rozhodnutí o návrhu na jeho zastavení dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř.¹⁵⁷ Lze

¹⁵³ Srov. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 2. 1998, sp. zn. 37 Co 17/98.

¹⁵⁴ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 266 o. s. ř. Komentář k § 268 o. s. ř.

¹⁵⁵ Překážka věci *rei iudicatae* nevzniká ani v případě vydání výkazu nedoplatků ve věcech daní a poplatků nebo ve věcech zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení. Ovšem takový exekuční titul nelze vykonat v soudním výkonu rozhodnutí, ale pouze cestou exekuce daňové, správní nebo exekuce dle exekučního řádu (SVOBODA, Karel. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. s. 1116 – 1117).

¹⁵⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2421/2004.

¹⁵⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2706/2007.

ovšem polemizovat o tom, zda se jedná o názor správný. Jeví se totiž jako dosti nelogické řešení rozhodovat o podaném návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí v situaci, kdy již žádný výkon neprobíhá, neboť k jeho skončení došlo ze zákona v důsledku jeho úspěšného provedení. Podporu tohoto argumentu lze spatřovat v právním názoru Ústavního soudu, který dovodil, že rozhodovací praxi Nejvyššího soudu v této otázce je potřeba chápat jako prostředek *ultima ratio* (např. v případech zneužití práva, neúměrného zvýšení vymáhané částky, odeprání základních práv v rozhodčím řízení či nezohlednění námitek při nařizování exekuce).¹⁵⁸

2.4.1.7 Důvod dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. je výkon rozhodnutí nutné zastavit, jestliže je nepřipustný proto, že je zde jiný důvod [odlišný od důvodů uvedených v § 268 odst. 1 písm. a) až g) o. s. ř.], pro který není možné exekuční titul vykonat. Citované ustanovení představuje jakousi sběrnou kategorii ostatních důvodů zastavení výkonu rozhodnutí. Škála těchto důvodů je poměrně široká, pestrá a hlavně neuzavřená, neboť se neustále rozrůstá z důvodu vyvíjející se soudní judikatury. Přesto se soudní praxe i odborná veřejnost shoduje v tom, že tyto jiné důvody, pro které je namíste považovat výkon rozhodnutí za nepřipustný, jsou typicky spojovány:

- a) s vadami exekučního titulu [pokud nezpůsobují jeho (materiální) nevykonatelnost, jež zakládá důvod zastavení výkonu dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř.];
- b) s pochybeními při nařízení exekuce [např. při dodatečně zjištěném neodstranitelném nedostatku podmínek řízení nebo např. postižením jiného účtu než účtu povinného (§ 303 a násl. o. s. ř.)];
- c) s rušivými okolnostmi při provádění výkonu [např. odmítne-li oprávněný poskytnout součinnost při výkonu odebráním věci (§ 345 a násl. o. s. ř.) nebo setrvávají-li v bytě, který má být vyklizen (§ 340 a násl. o. s. ř.), osoby, jež důvod bydlení neodvozují od povinného];
- d) případně se specifickým jednáním povinného (např. vznese-li povinný důvodně námitku promlčení, způsobí-li započtením zánik vymáhané pohledávky před vydáním vykonávaného rozhodnutí, nebo vymáhanou pohledávku uspokojí do takové výše, že se další výkon stane nevhodným dle § 264 odst. 1 o. s. ř.).¹⁵⁹

¹⁵⁸ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2018, sp. zn. III. ÚS 3007/17.

¹⁵⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1508/98, nebo ze dne 18. 4. 2012, sp. zn. 20 Cdo 2160/2010.

Dále srov. KURKA, Vladimír a Ljubomír DRÁPAL. Výkon rozhodnutí v soudním řízení. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-443-9. s. 387.

Za vady exekučního titulu, které nezpůsobují jeho materiální nevykonatelnost, soudní praxe považuje zejména případy, kdy oprávněný nemá na vymáhané plnění hmotněprávní nárok a exekuční titul zároveň nemá účinky závaznosti pro účastníky a všechny orgány jako je tomu například u soudních rozhodnutí (§ 159a odst. 3 o. s. ř.). Povinný může například zpochybnit věcnou správnost notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti [§ 274 písm. e) o. s. ř.],¹⁶⁰ exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti vydaného podle exekučního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012, pokud byl na základě některého z těchto exekučních titulů nařízen výkon rozhodnutí, ačkoliv oprávněný ve skutečnosti nemá na vymáhané plnění podle hmotného práva nárok, tj. nemá právní důvod k přijetí vymáhaného plnění. Pokud by tak oprávněný učinil, jednalo by se z jeho strany o bezdůvodné obohacení. Vymáhání plnění, na něž nemá oprávněný nárok a které by byl povinen po jeho přijetí z důvodu bezdůvodného obohacení povinnému vrátit, nelze považovat za přípustné. Proto, nařídí-li soud podle podobného notářského či exekutorského zápisu výkon rozhodnutí, ačkoliv oprávněný nemá na vymáhané plnění podle hmotného práva nárok (což při rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí soud nezkontroluje), je to důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. V rámci rozhodování o zastavení výkonu rozhodnutí tak v takovém případě lze posuzovat i oprávněnost vymáhaného nároku z hlediska hmotného práva.¹⁶¹ Vadou exekučního titulu, která je důvodem zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., je i skutečnost, že výkon rozhodnutí byl pravomocně nařízen na základě cizozemského exekučního titulu, u něhož se zpětně zjistí, že nebyly splněny podmínky pro jeho uznání a nařízení jeho výkonu na území České republiky (§ 14 až § 16 ZMPS).

Pochybením při nařízení výkonu rozhodnutí se rozumí například až po nařízení výkonu rozhodnutí zjištěný neodstranitelný nedostatek podmínek řízení (nedostatek způsobilosti být účastníkem řízení, nedostatek pravomoci českého soudu k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí) nebo dodatečně zjištěná prekluze práva přiznaného exekučním titulem. Stejně tak v případě, kdy při výkonu rozhodnutí vyklizením byl nařízen výkon rozhodnutí k vyklizení povinného z jiných prostor, než které byly uvedeny v exekučním titulu, se jedná o důvod nepřipustnosti výkonu rozhodnutí pro pochybení, k němuž došlo při jeho nařízení. Za takové pochybení při nařízení výkonu se považuje i situace, kdy v případě prodeje nemovité věci,

¹⁶⁰ Stejně tak lze namítat věcnou nesprávnost exekučního titulu, kterým je výkaz daňových nedoplatků nebo výkaz nedoplatků ve věcech zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení, jež lze ovšem vykonat pouze v exekuci dle exekučního řádu nebo ve správní či daňové exekuci (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3554/2006).

¹⁶¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2000, sp. zn. 21 Cdo 267/2000, nebo ze dne 25. 8. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1232/2004.

postižení závodu nebo zřízení soudcovského práva se až po nařízení výkonu rozhodnutí zjistí, že povinný není vlastníkem postiženého majetku, nebo kdy je výkonem rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu postižen účet, jehož majitelem není povinný.¹⁶²

Rušivou okolností při provádění výkonu rozhodnutí je například skutečnost, že oprávněný neposkytne součinnost při výkonu rozhodnutí odebráním věci tím, že odebrané věci odmítne převzít.¹⁶³ I například dohoda, kterou oprávněný uzavřel (před vydáním či po vydání exekučního titulu) s povinným a na základě níž se oprávněný zavázal před podáním návrhu na soudní výkon rozhodnutí tento svůj záměr povinnému oznámit a projednat s ním i důvody k tomu vedoucí, představuje rušivou okolnost při provádění výkonu rozhodnutí zakládající jeho nepřipustnost, jestliže ji oprávněný porušil.¹⁶⁴ V případě výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu (§ 303 a násl. o. s. ř.) je za rušivou okolnost nutno považovat i skutečnost, jsou-li tímto způsobem výkonu rozhodnutí postiženy prostředky, které byly na účet poukázány plátcem příjmu povinného, postiženým výkonem rozhodnutí srážkami ze mzdy, pokud postižením tohoto zbytku příjmu povinného (po provedených srážkách) výkonem rozhodnutí příkázáním pohledávky je postihována i nezabavitelná část příjmu povinného (§ 281 o. s. ř.).¹⁶⁵

O specifické jednání povinného mající za následek zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. jde například tehdy, jestliže povinný způsobí započtením zánik vymáhané pohledávky před nařízením výkonu rozhodnutí [pokud by k zániku pohledávky z důvodu započtení došlo až po nařízení výkonu rozhodnutí, je to důvod k zastavení dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř.].¹⁶⁶ Rovněž povinným důvodně uplatněná námitka promlčení

¹⁶² SVOBODA, Karel. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. s. 1119.

¹⁶³ Srov. usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 6. 1997, sp. zn. 11 Co 446/97.

¹⁶⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 4289/2013.

¹⁶⁵ Rozhodnutí obecných soudů založená na názoru, že prostředky vyplacené na bankovní účet povinného plátcem starobního důchodu jako nezabavitelná část důchodu ztrácí svou povahu tím, že se staly tzv. vkladovou pohledávkou, a že jejich exekucním postihem nedochází k postihu nezabavitelné části důchodu, ale k postihu práva na výplatu prostředků na účtu, trpí přepjatým formalismem, nezohledňujícím smysl právní úpravy nezabavitelné částky důchodu, a ve svém důsledku vede k porušení základního práva na ochranu vlastnictví dle čl. 11 odst. 1 Listiny, resp. práva na pokojné užívání majetku dle čl. 1 Dodatkového protokolu k EÚLP (srov. nález Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2016, sp. zn. IV. ÚS 121/16). Uvedený názor je nutno aplikovat na všechny příjmy povinného, které dle § 299 o. s. ř. podléhají výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy. V rozsahu, v jakém je výkonem rozhodnutí příkázáním pohledávky postihována nezabavitelná část příjmu povinného, je dán důvod pro částečné zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. h), odst. 4 o. s. ř.

¹⁶⁶ Námitkou započtení lze uplatnit vzájemnou pohledávku povinného vůči oprávněnému bez ohledu na to, zda tato vzájemná pohledávka vznikla před nebo po vydání exekučního titulu. Zánik působí sice kompenzační projev, avšak nastane okamžikem, kdy se obě pohledávky setkají. Setká-li se pohledávka oprávněného s pohledávkou povinného až po vydání exekučního titulu, bude na místě zastavit výkon rozhodnutí dle § 268

vymáhaného nároku oprávněného je důvodem, který zakládá nepřipustnost výkonu rozhodnutí. Nejde totiž o zánik práva přiznaného exekučním titulem ve smyslu § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř., nýbrž o jiný důvod, pro který nelze předmětný titul vykonat, proto je na místě aplikace § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.¹⁶⁷ Důvodem zastavení soudního výkonu rozhodnutí vyjma specifického jednání povinného může být i specifické jednání oprávněného nebo obou účastníků. Typickým příkladem je dohoda oprávněného a povinného, na základě které se povinný zavázal k tomu, že bude vykonatelnou pohledávku oprávněného splácet, ačkoliv její splatnost byla exekučním titulem určena jednorázově, a oprávněný se naopak zavázal k tomu, že pohledávku nebude vymáhat výkonem rozhodnutí ihned poté, co se titul stane vykonatelným. Pokud by oprávněný závazek plynoucí z takové dohody porušil, je to důvod pro zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.¹⁶⁸

Kromě výše uvedených jiných důvodů nepřipustnosti výkonu rozhodnutí soudní praxe dále dovodila, že ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. je nutné vykládat a aplikovat tak, aby jej bylo možné použít k odstranění případné zjevné nespravedlnosti výkonu rozhodnutí spočívající v jeho rozporu s principy právního státu.¹⁶⁹ Důvod zakotvený v § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. je [na rozdíl od důvodů uvedených v § 268 odst. 1 písm. a) až g) o. s. ř.] formulován natolik obecně, aby poskytoval možnost zastavit výkon rozhodnutí i v jiných závažných případech, které pro jejich možnou rozmanitost nelze s úplností předjímat, resp. podrobit konkrétnímu popisu.¹⁷⁰ Z povahy věci (včetně logického požadavku srovnatelnosti jednotlivých důvodů zastavení výkonu rozhodnutí) musí jít o takové okolnosti, pro které další provádění výkonu je způsobitelné založit kolizi s procesními zásadami (ačkoliv tyto mohou mít podklad v hmotném právu), na nichž je výkon rozhodnutí (jako procesněprávní institut) postaven, nebo je protichůdné účelu, který se jím sleduje, totiž zajistit (efektivní) splnění povinnosti vyplývající z vykonávaného titulu. K tomu, aby byl výkon rozhodnutí prohlášen za nepřipustný, je třeba, aby tyto výše uvedené okolnosti dosahovaly natolik podstatné intenzity a míry, jež zakládá důvod pro zastavení výkonu. Přirozeným smyslem výkonu rozhodnutí totiž je, aby byl proveden,

odst. 1 písm. g) o. s. ř. Došlo-li však k setkání pohledávek před vydáním exekučního titulu, zastaví se výkon rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. (srov. stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79).

¹⁶⁷ Srov. stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79.

¹⁶⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1962/2004.

¹⁶⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2010 sp. zn. 20 Cdo 2131/2008, nebo ze dne 19. 2. 2013 sp. zn. 20 Cdo 1394/2012.

¹⁷⁰ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3216/14.

nikoli zastaven. Tomu odpovídá i míra ochrany, jež je poskytována povinnému a která je (osobně) limitována také tím, že dobrovolně nesplnil to, co mu bylo exekučním titulem uloženo plnit.¹⁷¹ V podstatě se i v těchto případech jedná o hmotněprávní vadu exekučního titulu, kdy oprávněný sice nemá na vymáhané plnění hmotněprávní nárok, oproti tomu ale má vykonatelný exekuční titul, který je závazný nejen pro účastníky, ale i všechny orgány včetně soudu. Nicméně se jedná o natolik extrémní rozpor, že výkonem takového exekučního titulu dochází k popření základních principů právního státu a ke zcela zjevné nespravedlnosti, což je důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí pro jeho nepřijatelnost.¹⁷² Důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. může být i jednání oprávněného, v jehož důsledku by provádění výkonu rozhodnutí vedlo ke zjevné nespravedlnosti, a jež proto nemůže požívat soudní ochrany.¹⁷³

2.4.1.8 Důvod dle § 268 odst. 2 o. s. ř.

Dalším zákonným důvodem zastavení výkonu rozhodnutí je skutečnost, že povinný provedl z vymáhané peněžité pohledávky oprávněného srážku stanovenou zvláštními předpisy a odvedl tuto srážku příslušnému orgánu, a to v rozsahu, v jakém byl povinen tuto srážku provést (§ 268 odst. 2 o. s. ř.). Jedná se o srážky provedené povinným na pojistné na sociální zabezpečení (§ 8 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti), na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění (§ 5 zákona

¹⁷¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1508/98, nebo ze dne 16. 3. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1932/2005, nebo náleží Ústavního soudu ze dne 18. 4. 2017, sp. zn. II. ÚS 2357/16.

¹⁷² Př.: Povinný nepodal proti směnečnému platebnímu rozkazu námitky, ale výkon rozhodnutí je v daném případě v rozporu s procesními principy (majícími podklad v právu hmotném – konkrétně v trestním zákoně) i v rozporu s účelem výkonu rozhodnutí, neboť oprávněný docílil vydání exekučního titulu jednáním později kvalifikovaným jako trestný čin (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2010 sp. zn. 20 Cdo 2131/2008, nebo ze dne 19. 2. 2013 sp. zn. 20 Cdo 1394/2012).

Př.: Stěžovatel je osobou těžce zdravotně postiženou a držitelem průkazu ZTP/P s nárokem na bezplatnou dopravu, nicméně přesto je proti němu veden výkon rozhodnutí pro nezaplacení jízdného, byť je zřejmé, že tento dluh mu vůbec nemohl vzniknout, protože žádnou svoji právní povinnost ani porušit nemohl (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2019, sp. zn. II. ÚS 2230/16, nebo ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. II. ÚS 2357/16, či ze dne 18. 4. 2017, sp. zn. I. ÚS 2456/16).

¹⁷³ Př.: Oprávněný podá návrh na soudní výkon rozhodnutí po splatnosti přisouzené pohledávky (po vykonatelnosti exekučního titulu), ačkoliv je zřejmé, že povinný je připraven plnit a potřebuje k tomu jen součinnost oprávněného. Takové jednání oprávněného lze považovat za zneužití práva na soudní ochranu, neboť smyslem vykonávacího řízení je vymožení práva, a nikoli potrestání dlužníka v prodlení. Poskytnutí soudní ochrany zjevně šikanóznímu návrhu na soudní výkon rozhodnutí je porušením práva povinného na spravedlivý proces, které je chráněno čl. 36 odst. 1 Listiny (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3216/14).

č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění) a na zálohu na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (§ 38h zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů). Z toho vyplývá, že § 268 odst. 2 o. s. ř. dopadá na případy, kdy je ve výkonu rozhodnutí vymáhána pohledávka z pracovněprávního vztahu přiznaná exekučním titulem zaměstnanci (oprávněný) vůči zaměstnavateli (povinný), neboť zaměstnavatel zaměstnanci vyplácí zásadně tzv. čistou mzdu (plat), tedy mzdu po odpočtu sražené zálohy na daň z příjmů fyzických osob a pojistného na sociální zabezpečení a všeobecné zdravotní pojištění, ale v exekučním titulu je zaměstnanci (oprávněnému) přiznávána pohledávka zásadně v podobě tzv. hrubé mzdy (platu), tj. před odečtením výše uvedených srážek ze mzdy.¹⁷⁴ Zaměstnavatel je tedy i přes skutečnost, že dochází k výplatě mzdy nebo platu zaměstnanci na základě prováděného výkonu rozhodnutí, povinen provést srážky zálohy na daň a srážky pojistného na sociální zabezpečení a všeobecné zdravotní pojištění a odvést je příslušným orgánům. V případě, že povinný jako zaměstnavatel tuto povinnost splní, může se v rozsahu, v jakém svoji povinnost splnil, domáhat zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 2 o. s. ř.

2.4.1.9 Důvod dle § 268 odst. 3 o. s. ř.

Ve výkonu rozhodnutí prodejem zástavy (§ 338zr o. s. ř.) se povinný může domáhat jeho zastavení nejen z důvodů uvedených v § 268 odst. 1 a 2 o. s. ř., ale může navíc namítat i skutečnost, že zástavní právo již zaniklo a je na místě výkon rozhodnutí zastavit (§ 268 odst. 3 o. s. ř.). Exekučním titulem pro nařízení výkonu rozhodnutí prodejem zástavy je rozhodnutí soudu o nařízení prodeje zástavy vydané v řízení o soudním prodeji zástavy (§ 353a až § 358 ZŘS). Rozhodnutí o nařízení prodeje zástavy soud vydá za předpokladu, doloží-li zástavní věřitel zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě a kdo je zástavním dlužníkem (§ 358 odst. 1 věta první ZŘS). Tyto skutečnosti není zástavní věřitel povinen prokazovat, pouze postačí, pokud je osvědčí předloženými listinami, tj. jestliže se budou soudu jevit jako pravděpodobné. Pro rozhodnutí o nařízení prodeje zástavy tak není významné, zda pohledávka zajištěná zástavním právem zanikla, a soud k takovéto případné námitce zástavního dlužníka nepřihlédne. Zda skutečně došlo k zániku zástavního práva z některého z důvodů uvedených v § 1376 a § 1377 o. z., soud zkoumá (na návrh nebo ex offio) až ve výkonu rozhodnutí v řízení o návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 3 o. s. ř.¹⁷⁵ I ve výkonu rozhodnutí

¹⁷⁴ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2005, sp. zn. 21 Cdo 436/2005, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1972/2005, nebo ze dne 30. 6. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2844/2007.

¹⁷⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1467/2004.

prodejem zástavy může povinný uplatnit námitku promlčení práva zajištěného zástavním právem. Nicméně pokud soud takovou námitku shledá jako důvodnou, rozhodne o zastavení soudního výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., neboť promlčení pohledávky není důvodem zániku zástavního práva (§ 1377 o. z.).

2.4.1.10 Důvod dle § 268 odst. 4 o. s. ř.

Povinný se může zastavení soudního výkonu rozhodnutí domáhat rovněž pouze zčásti, jestliže se některý z výše uvedených obecných důvodů zastavení týká nařízeného výkonu rozhodnutí právě pouze částečně. Částečného zastavení výkonu rozhodnutí se lze domáhat i proto, že výkon rozhodnutí byl nařízen v širším rozsahu, než je zapotřebí k úplnému uspokojení oprávněného (§ 268 odst. 4 o. s. ř.). Soud v takovém případě výkon rozhodnutí zastaví v rozsahu, ve kterém byl nařízen nadbytečně. Nicméně tato úprava je poněkud zbytečná, neboť pokud je výkon rozhodnutí nařízen v širším rozsahu, než měl být, jedná se o pochybení soudu, které lze zhojit částečným zastavení výkonu rozhodnutí pro jeho nepřipustnost dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

2.4.1.11 Důvod dle § 290 o. s. ř.

V případě výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy může povinný uplatnit návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí na základě jednoho ze specifických důvodů zakotvených v § 290 o. s. ř.

Prvním z těchto důvodů zastavení je skutečnost, že povinný nepobírá po dobu jednoho roku mzdu, plat nebo jiný postižitelný příjem¹⁷⁶ (dále jen „mzda“) vůbec, nebo jen v takové výši,

¹⁷⁶ Jiným příjmem povinného (kromě mzdy a platu), který lze postihnout v rámci výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy, se dle § 299 odst. 1 o. s. ř. rozumí: odměna z dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce, odměna za pracovní nebo služební pohotovost, odměna členů zastupitelstva územních samosprávných celků, dávky státní sociální podpory a pěstounské péče, které nejsou vyplaceny jednorázově, a dále příjmy které povinnému nahrazují odměnu za práci nebo jsou poskytovány vedle ní (náhrada mzdy nebo platu, nemocenské, peněžité pomoci v mateřství, důchody, stipendia, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci, odstupné, popřípadě obdobná plnění poskytnutá v souvislosti se skončením zaměstnání, služebního poměru nebo výkonu veřejné funkce, peněžité plnění věrnostní nebo stabilizační povahy poskytnutá v souvislosti se zaměstnáním, náhrada za ztrátu na výdělku po dobu dočasné pracovní neschopnosti a náhrada za ztrátu na výdělku po skončení dočasné pracovní neschopnosti, dávky vyplývající ze smlouvy o výměnku podle občanského zákoníku, výsluhový příspěvek vojáků z povolání nebo příslušníků bezpečnostních sborů, příspěvek k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální a příspěvek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu podle zákona upravujícího ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich).

kteřá neumoŕňuje provádění srážek ze mzdy (§ 290 odst. 1 o. s. ř.). Dobou jednoho roku se zde nerozumí kalendářní rok, ale dvanáct po sobě jdoucích měsíců.¹⁷⁷ Jednotlivé úseky kratší než dvanáct měsíců, v nichž nebylo možné srážky ze mzdy povinného vůbec provést, nelze sčítat, a to ani v případě, kdyby byly přerušeny pouze jednorázovým vyšším výdělkem umožňujícím provádění srážek ze mzdy v jediném měsíčním období.¹⁷⁸ Nepřetržité období alespoň dvanácti měsíců musí bezprostředně předcházet usnesení o zastavení soudního výkonu rozhodnutí. Pokud by v době, kdy soud o návrhu rozhoduje, již povinný pobíral (i třeba jen v jednom jediném měsíci) mzdu v takové výši, která provedení srážek umožňuje, musí návrh zamítnout. Počátek dvanáctiměsíčního období může předcházet dni vydání usnesení o nařizení výkonu rozhodnutí.¹⁷⁹ Pokud tedy povinný po tuto zákonem stanovenou dobu nepobírá žádnou mzdu, soud zastaví výkon rozhodnutí prováděný srážkami ze mzdy. Stejně tak soud postupuje i v případě, že povinný sice mzdu pobírá, ale po nepřetržitou dobu dvanácti měsíců jen ve výši, která nedosahuje takové výše, která by umožňovala plátcí mzdy provádět z ní srážky.

Soud si za účelem posouzení důvodnosti návrhu povinného opatří od plátce jeho mzdy následující informace (i v případě, že je povinný uvedl ve svém návrhu sám):

- a) výši hrubé mzdy povinného (včetně naturální mzdy, příplatků a doplatků mzdy, jakož i jiných dle § 299 o. s. ř. srážkami postižitelných příjmů plátcem mzdy vyplácených) – za období posledních dvanácti měsíců pro každý jednotlivý měsíc;
- b) výši pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění – za období posledních dvanácti měsíců pro každý jednotlivý měsíc;
- c) výši záloh na daň z příjmů fyzických osob sráženou z příjmů ze závislé činnosti – za období posledních dvanácti měsíců pro každý jednotlivý měsíc;
- d) údaje (za posledních dvanáct měsíců) o počtu povinným vyživovaných osob s uvedením jména, příjmení a vztahu k povinnému, včetně uvedení, zda ohledně těchto skutečností došlo k nějakým změnám, a pokud ano, jakým a kdy;
- e) údaj o tom, zda za posledních dvanáct měsíců je nebo byl vůči povinnému veden výkon rozhodnutí k vymožení pohledávky výživného ve prospěch některé z povinným vyživovaných osob, a pokud ano, kterým soudem (popřípadě jiným orgánem) byl nařizen, pod jakou spisovou

¹⁷⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. 30 Cdo 698/2014.

¹⁷⁸ Srov. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 10. 1965, sp. zn. 7 Co 450/65.

¹⁷⁹ Srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 22 Co 434/2005.

značkou a ve prospěch koho byl veden.¹⁸⁰

Následně soud za účelem posouzení, zda povinný skutečně pobírá mzdu v dostatečné výši umožňující provádění srážek, pro jednotlivé měsíce v období předcházejících dvanácti měsíců stanoví výši čisté mzdy povinného (§ 277 o. s. ř.)¹⁸¹ a výši nezabavitelné částky (§ 278 o. s. ř.)¹⁸². Jestliže povinný pobírá mzdu od více plátců najednou, musí soud při posuzování

¹⁸⁰ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 290 o. s. ř.

¹⁸¹ Čistá mzda se vypočte tak, že se od mzdy odečte: a) záloha na daň z příjmů fyzických osob srážena z příjmu ze závislé činnosti, b) pojistné na sociální zabezpečení, c) příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a d) pojistné na veřejné zdravotní pojištění (dále jen „srážené částky“). Srážené částky se vypočtou podle podmínek a sazeb platných pro povinného v měsíci, za který se čistá mzda zjišťuje. Do čisté mzdy se započítávají i čisté odměny za vedlejší činnost, kterou povinný jako zaměstnanec vykonává u toho, u koho je v pracovním poměru. Nezapočítávají se do ní částky poskytované na náhradu nákladů spojených s pracovním výkonem, a to zejména při pracovních cestách.

¹⁸² Dle § 278 o. s. ř. nesmí být povinnému z měsíční mzdy sražena tzv. nezabavitelná částka. Způsoby jejího výpočtu stanoví nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému (dlužníkovi) z měsíční mzdy při exekuci, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách, dále jen „nařízení č. 595/2006 Sb.“). Nezabavitelná částka se rovná souhrnu tří čtvrtin součtu částky životního minima jednotlivce (3 860 Kč měsíčně – § 2 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve spojení s § 1 nařízení vlády č. 61/2020 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima) a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu podle zvláštního právního předpisu na osobu povinného a jedné třetiny nezabavitelné částky na každou osobu, které je povinen poskytovat výživné. Částka normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu se stanoví pro byt užívaný na základě nájemní smlouvy v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel [6 637 Kč měsíčně – § 26 odst. 1 písm. a) zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve spojení s § 2 nařízení vlády č. 580/2020 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2021 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení]. Na manžela povinného se započítává jedna třetina nezabavitelné částky, i když má samostatný příjem. Na dítě, jež manželé společně vyživují, se započítává jedna třetina nezabavitelné částky každému manželovi zvlášť, jsou-li srážky prováděny ze mzdy obou manželů. Jedna třetina nezabavitelné částky se nezapočítává na žádného z těch, v jejichž prospěch je vedena exekuce pro pohledávky výživného, jestliže exekuce dosud trvá (§ 1 odst. 2 nařízení č. 595/2006 Sb.). Údaje o vyživovacích povinnostech je povinen plátcí mzdy sdělit a doložit povinný.

Vzorec pro výpočet nezabavitelné částky na osobu povinného:

- $NČ = 3/4 (ŽM + NB) + (1/3 NČ \times VP)^*$

* NČ = nezabavitelná částka, ŽM = částka životního minima jednotlivce, NB = částka normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu, VP = počet osob, kterým je povinný povinen poskytovat výživné. Výsledná částka se pak zaokrouhlí na celé koruny nahoru (§ 3 nařízení č. 595/2006 Sb.).

Po odečtení nezabavitelné částky z čisté mzdy je třeba zjistit, zda zbytek čisté mzdy přesahuje dvojnásobek součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu (§ 2 nařízení č. 595/2006 Sb.). Zbytek čisté mzdy, který přesahuje tuto částku, je plně zabavitelnou částí zbytku čisté mzdy a pro účely výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy se srazí bez omezení (§ 279 odst. 3 o. s. ř.). Zbytek čisté mzdy nepřesahující po odečtení nezabavitelné částky dvojnásobek součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách. Z takto zaokrouhlené částky lze srazit k vydobytí

možnosti provádět srážky sečíst všechny příjmy povinného za příslušný měsíc. Z hlediska posouzení naplnění předpokladu nedostatečného příjmu není pro soud rozhodné, z jakého důvodu povinný nedosahuje dostatečných příjmů, a to ani v případě, že se tak stalo v důsledku jeho zavinění. Rozhodné není ani to, zda plátce mzdy srážky provádí či ne, ale pouze to, zda je může provádět. Podmínka nedostatečného příjmu není naplněna v situaci, kdy srážky k uspokojení pohledávky oprávněného nejsou prováděny proto, že jsou srážky ze mzdy povinného prováděny za účelem uspokojování pohledávky jiné (pro jiného oprávněného nebo v jiném vykonávacím řízení), která má lepší pořadí¹⁸³. V takovém případě není dán důvod k zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 290 odst. 1 o. s. ř.¹⁸⁴

Důvodem k zastavení soudního výkonu rozhodnutí dle § 290 odst. 1 o. s. ř. není ani skutečnost, že ke srážkám ze mzdy povinného nedocházelo po nepřetržitou dobu jednoho roku z toho důvodu, že na majetek povinného byl v insolvenčním řízení prohlášen konkurs, ačkoliv byl povinný v předmětném období zaměstnán, neboť z výtěžku získaného ze mzdy povinného se uspokojují pohledávky věřitelů přihlášené v insolvenčním řízení.¹⁸⁵

Druhým důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy je skutečnost, že srážky ze mzdy jsou prováděny již jen pro běžné výživné a lze předpokládat, že povinný vzhledem ke svému chování i poměru k práci bude výživné plnit dále dobrovolně (§ 290 odst. 2

pohledávky oprávněného jen jednu třetinu (§ 279 odst. 1 o. s. ř.). Pro přednostní pohledávky se srážejí dvě třetiny. Přednostní pohledávky se uspokojují nejprve z druhé třetiny a teprve, nestačí-li tato třetina k jejich úhradě, uspokojují se spolu s ostatními pohledávkami z první třetiny (§ 279 odst. 1 o. s. ř.). Plně zabavitelná část zbytku čisté mzdy se připočte ke druhé třetině zbytku čisté mzdy v rozsahu, který je potřebný k uspokojení přednostních pohledávek (§ 279 odst. 2 o. s. ř.); zbývající část se připočte k první třetině (§ 279 odst. 3 o. s. ř.).

Kalkulačku pro výpočet srážek ze mzdy lze nalézt na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti <https://exekuce.justice.cz/vypocet-srazek-ze-mzdy/> nebo na webových stránkách Exekutorské komory České republiky https://ekcr.cz/?p=kalkulacka_1 [cit. dne 15. 3. 2021].

¹⁸³ Pořadí pohledávek se řídí dnem, kdy bylo plátci mzdy doručeno nařízení výkonu rozhodnutí. Bylo-li mu doručeno téhož dne usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí pro několik pohledávek, mají tyto pohledávky stejné pořadí; nestačí-li částka na ně připadající k jejich plnému uspokojení, uspokojí se poměrně (§ 280 odst. 3 o. s. ř.). Z první třetiny zbytku čisté mzdy se uspokojují jednotlivé pohledávky podle svého pořadí bez ohledu na to, zda jde o přednostní pohledávky nebo o pohledávky ostatní (§ 280 odst. 1 o. s. ř.). Dochází-li ke srážkám z druhé třetiny zbytku čisté mzdy pro uspokojení přednostních pohledávek, uspokojí se z ní bez zřetele na pořadí nejprve pohledávky výživného a teprve pak podle pořadí ostatní přednostní pohledávky. Nepostačí-li částka sražená z druhé třetiny k uspokojení všech pohledávek výživného, uspokojí se nejprve běžné výživné všech oprávněných (věřitelů) a pak teprve nedoplatky za dřívější dobu, a to podle poměru běžného výživného. Nebylo-li by však částkou sraženou z druhé třetiny kryto ani běžné výživné všech oprávněných (věřitelů), rozdělí se mezi ně částka sražená z druhé třetiny poměrně podle výše běžného výživného bez ohledu na výši nedoplatků (§ 280 odst. 2 o. s. ř.).

¹⁸⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 20 Cdo 3102/2012.

¹⁸⁵ SVOBODA, Karel. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. s. 1173.

o. s. ř.).

Soud může o zastavení výkonu rozhodnutí dle § 290 odst. 2 o. s. ř. rozhodnout pouze na návrh povinného.¹⁸⁶ Povinný, pokud chce být se svým návrhem úspěšný, by jej měl v první řadě důkladně odůvodnit a uvést v něm konkrétní skutečnosti, na základě kterých lze mít za to, že svoji vyživovací povinnost bude plnit dobrovolně (např. uvede v něm, že ke vzniku nedoplatku na výživném došlo v důsledku jeho přechodné nepříznivé situace jako je ztráta zaměstnání, onemocnění nebo nedostatek pracovních příležitostí a že nyní má dlouhodobé a stále zaměstnání či jiný stabilní a pravidelný zdroj příjmů) a že své jiné závazky řádně a včas plní, přičemž k prokázání těchto skutečností by měl označit důkazy. Nicméně soud by si přesto měl informace potřebné k prokázání naplnění zákonných podmínek pro zastavení výkonu rozhodnutí dle § 290 odst. 2 o. s. ř. sám ověřit a nespolehat se pouze na tvrzení povinného a jím označené a předložené důkazy. Soud si za tím účelem vyžádá od plátce mzdy povinného zprávu o tom, jaký je jeho poměr k práci, tj. jak povinný plní své pracovní povinnosti, zejména zda dodržuje pracovní dobu, zda má neomluvené absence, jak plní pracovní úkoly, zda při práci projevuje osobní iniciativu, zda má zájem o zvyšování kvalifikace apod. a případně mu sdělil jiné pozitivní či negativní skutečnosti vztahující se k povinným vykonávané práci. Při zjišťování údajů o chování povinného pak soud vychází především z informací získaných z jemu dostupných informačních systémů a ze spisové agendy soudu. Dále může za tímto účelem využít součinnosti příslušného obecního úřadu dle místa bydliště či trvalého pobytu povinného. Za jak dlouhé období mají být výše uvedené skutečnosti soudem zkoumány, není nikde výslovně stanoveno. Za přiměřenou lze tak považovat dobu jednoho roku, resp. dvanácti po sobě následujících měsíců předcházejících rozhodnutí soudu o návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí. Toto období by mělo být dostatečně dlouhé k tomu, aby se stačilo projevit takové chování povinného, které by zavedlo příčinu k zamítnutí jeho návrhu. Zároveň nejde o dobu nepřiměřeně dlouhou, která by byla k tíži povinného, kdy by mu mohly být přičítány zbytečně k tíži skutečnosti, kterých se dopustil již před dlouhou dobou.¹⁸⁷

Soud návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy dle § 290 odst. 2 o. s. ř. vyhoví za předpokladu, že je vymáháno jen běžné výživné, a nikoliv dlužné výživné.¹⁸⁸

¹⁸⁶ Návrh plátce mzdy by soud bez dalšího zamítl jako návrh podaný osobou neoprávněnou a k návrhu oprávněného by soud výkon rozhodnutí zastavil dle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

¹⁸⁷ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 290 o. s. ř.

¹⁸⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2014, sp. zn. 30 Cdo 1247/2014.

Pro rozhodnutí o zastavení výkonu rozhodnutí naopak není podstatné, zda je výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy veden pro běžné výživné nezletilého dítěte nebo jiného oprávněného. Další podmínkou k tomu, aby byl návrh na zastavení úspěšný, je, že v době rozhodování o něm nesmí být proti povinnému veden jiný výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy (s výjimkou případu, kdy je proti němu veden takový výkon rozhodnutí ve prospěch jiného oprávněného rovněž pouze k vymožení běžného výživného). Za účelem ověření této skutečnosti soud vyzve plátce mzdy, aby mu sdělil, zda jsou v dané věci ze mzdy povinného již prováděny srážky pouze pro běžné výživné, zda je proti povinnému veden i jiný výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy a kterým soudem (popřípadě jiným orgánem) byl nařízen, pod jakou spisovou značkou a ve prospěch kterého oprávněného a zda jsou v něm srážky prováděny již jen pro běžné výživné či nikoliv. Soud vyzve plátce mzdy ke sdělení těchto údajů i v případě, že sám povinný tyto údaje v návrhu uvede.

Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy nelze podle § 290 o. s. ř. zastavit částečně ve smyslu § 268 odst. 4 o. s. ř., což vyplývá přímo ze znění ustanovení § 290 o. s. ř.

2.4.1.12 Důvod dle § 344 odst. 3 o. s. ř.

Ustanovení § 344 odst. 3 o. s. ř. upravuje zvláštní důvod zastavení soudního výkonu rozhodnutí, který je speciálním ustanovením ve vztahu k § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Jedná se totiž o zvláštní důvod zastavení soudního výkonu rozhodnutí pro jeho nepřipustnost a uplatní se pouze v případě výkonu rozhodnutí prováděného vyklizením za situace, kdy soud zjistí (kdykoliv po nařízení výkonu rozhodnutí), že pro povinného nebylo zajištěno náhradní obydlí specifikované v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí a pro tuto překážku nelze vyklizení povinného provést. Není přitom rozhodné, zda náhradní obydlí nebylo pro povinného ve skutečnosti vůbec nikdy zajištěno a soud vycházel při nařízení výkonu rozhodnutí v tomto směru z neúplně zjištěného skutkového stavu věci nebo z chybných závěrů, anebo zda původně sice bylo zajištěno, ale následně se situace změnila až po nařízení výkonu rozhodnutí. Uvedená situace může nastat například tehdy, je-li náhradní obydlí již obsazeno jinou osobou, odmítá-li vlastník domu nebo bytu přenechat jej k užívání povinnému, neodpovídá-li náhradní obydlí požadavkům, jaké mělo mít podle rozhodnutí nebo jiného vykonávaného titulu apod. Soud poté, co zjistí, že povinnému není zajištěno náhradní obydlí, soudní výkon rozhodnutí zastaví, a to i z úřední povinnosti, pokud návrh nepodá sám povinný.

Důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí dle § 344 odst. 3 o. s. ř. se ale týká jen exekučního titulu, kterým povinnému byla při uložení povinnosti k vyklizení domu nebo bytu přiznána

náhrada spočívající v zajištění náhradního obydlí, nikoliv titulu, kterým byla povinnému přiznána náhrada za ztrátu práva (společného bydlení) v jiné formě než ve formě náhradního bydlení (§ 768 odst. 1 o. z.).

2.4.1.13 Důvod dle § 35 ZRŘ

Zvláštní důvody zastavení soudního výkonu rozhodnutí mohou být kromě občanského soudního řádu zakotveny i v jiných zvláštních předpisech. Typickým příkladem takového zvláštního předpisu je zákon o rozhodčím řízení. Specifické důvody zastavení soudního výkonu rozhodnutí jsou zde upraveny v § 35 odst. 1 ZRŘ. Toto ustanovení poskytuje povinnému možnost navrhnout zastavení soudního výkonu rozhodnutí nařízeného podle rozhodčího nálezu (samozřejmě kromě důvodů uvedených v § 268 o. s. ř.), a to nehledě na to, že nepodal k soudu návrh na zrušení předmětného rozhodčího nálezu, a bez ohledu na lhůtu stanovenou v § 32 odst. 1 ZRŘ. K tomu, aby na návrh povinného soud výkon rozhodnutí zastavil, musí být naplněn alespoň jeden z následujících důvodů vymezených v § 35 odst. 1 ZRŘ.

Prvním z nich [§ 35 odst. 1 písm. a) ZRŘ] je skutečnost, že rozhodčí nález je stížen některou z těchto vad: a) byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu [§ 31 písm. a) ZRŘ], nebo b) nebyl usnesen většinou rozhodců [§ 31 písm. b) ZRŘ], anebo c) odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému [§ 31 písm. c) ZRŘ]¹⁸⁹.

Druhým důvodem zastavení je pak skutečnost, že strana, která musí mít zákonného zástupce, nebyla v řízení takovým zástupcem zastoupena a její jednání nebylo ani dodatečně schváleno [§ 35 odst. 1 písm. b) ZRŘ].

Třetím a posledním z možných důvodů pro zastavení soudního výkonu rozhodnutí nařízeného podle rozhodčího nálezu může být to, že ten, kdo vystupoval v rozhodčím řízení jménem strany nebo jejího zákonného zástupce, nebyl k tomu zmocněn a jeho jednání nebylo ani dodatečně schváleno [§ 35 odst. 1 písm. c) ZRŘ].

Podá-li povinný návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí z některého z důvodů uvedených v § 35 odst. 1 ZRŘ, soud provádějící výkon rozhodčího nálezu řízení o výkon rozhodnutí přerušuje a uloží povinnému, aby do třiceti dnů podal u příslušného soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezu. Jestliže tak povinný neučiní, soud v řízení o výkon rozhodčího

¹⁸⁹ Další důvody uvedené v § 31 ZRŘ pro zrušení rozhodnutí soudem mohou být podle zákonné úpravy uplatněny prostřednictvím žaloby na zrušení rozhodčího nálezu podané ve lhůtě stanovené v § 32 odst. 1 ZRŘ, tedy do tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu té straně, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá.

nálezu pokračuje (§ 35 odst. 2 ZRŘ).

Na základě novely provedené zákonem č. 258/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru (dále jen „zák. č. 258/2016 Sb.“), byla s účinností od 1. 12. 2016 ze zákona o rozhodčím řízení vypuštěna část ustanovení § 35 [původní § 35 odst. písm. b) ZRŘ ve znění účinném do 30. 11. 2016], podle kterého mohl povinný podat návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí tehdy, jestliže byly dány důvody pro zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve sporu ze spotřebitelské smlouvy dle § 31 písm. a) až f) a h) ZRŘ ve znění účinném do 30. 11. 2016 nebo pokud byly dány důvody dle § 31 písm. g) ZRŘ ve znění účinném do 30. 11. 2016 a jestliže zároveň rozhodčí nález neobsahoval poučení o právu podat návrh na jeho zrušení soudu. Tato část ustanovení § 35 ZRŘ ve znění účinném do 30. 11. 2016 byla ze zákona vypuštěna v důsledku vyloučení možnosti uzavřít rozhodčí smlouvu ve sporech ze smluv, které se spotřebitelem uzavřel podnikatel. Nicméně v soudních výkonech rozhodnutí nařízených podle rozhodčích nálezů vydaných ve spotřebitelských věcech, v nichž byly rozhodčí smlouvy uzavřeny do 30. 11. 2016, je třeba postupovat stále dle zákona o rozhodčím řízení ve znění účinném do 30. 11. 2016 (čl. IX zák. č. 258/2016 Sb.). Povinný se v takovém případě může stále domáhat zastavení výkonu rozhodnutí podle § 35 odst. 1 písm. b) ZRŘ ve znění účinném do 30. 11. 2016.¹⁹⁰

2.5 Odporová žaloba

Ve výkonu rozhodnutí může dojít k situaci, kdy si na výtěžek získaný prodejem majetku povinného nebo na jiný výnos získaný provedením výkonu činí nárok více oprávněných nebo případně další věřitelé povinného. Povinný má přitom zájem na tom, aby byli z výnosu jeho majetku uspokojeni jen ti, kdo opravdu proti němu mají pohledávku, která dosud nebyla splněna a nezanikla ani jiným způsobem. Výnos získaný provedením výkonu rozhodnutí zpravidla nemůže uspokojit všechny, kdo požadují splnění svých pohledávek za povinným. Někdy se také stává, že se podílu na výnosu výkonu rozhodnutí domáhá někdo, kdo ve skutečnosti pohledávku za povinným nemá. V důsledku toho pak mohou ve vykonávacím řízení vzniknout vzájemné spory mezi oprávněnými, dalšími oprávněnými a jinými věřiteli, kteří se tohoto řízení účastní, popřípadě též povinným, o to, které pohledávky, v jaké výši, v jaké skupině nebo v jakém pořadí mají být uspokojeny při rozvrhu výtěžku získaného při zpeněžení výkonem rozhodnutí postiženého majetku nebo v jiném rozdělování výnosu výkonu rozhodnutí mezi více

¹⁹⁰ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 8. 2018, sp. zn. 20 Cdo 1632/2018.

oprávněných nebo jiné věřitele povinného, kteří se účastní vykonávacího řízení.¹⁹¹

K řešení těchto sporů slouží tzv. odporová žaloba (§ 267a o. s. ř.). Odporová žaloba je návrhem na zahájení řízení podle části třetí občanského soudního řádu, jehož předmětem je spor o popření pravosti, výše, skupiny nebo pořadí pohledávky přihlášené k rozvrhu výtěžku nebo jinak uspokojované při výkonu rozhodnutí tam, kde byl nařízen výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky nebo jiných práv anebo prodejem movitých věcí, správou nemovité věci, prodejem nemovitých věcí nebo postižením závodu (§ 267a odst. 1 o. s. ř.).

Popření pravosti pohledávky znamená zpochybnění její existence, tedy popření jejího právního základu. Typickou je zde námitka, že uplatněná pohledávka nikdy nevznikla. Dále je možné při popírání pravosti pohledávky namítat, že tato sice existovala, ale již zanikla některým ze zákonem stanovených způsobů, anebo že je pohledávka promlčená.

Při popření výše pohledávky je zpochybňován vznik pohledávky v uplatňované výši nebo je namítáno, že pohledávka částečně zanikla, případně že je částečně promlčená.

Popření pořadí pohledávky pak znamená, že odporovou žalobou je zpochybněno pořadí pohledávky oprávněného, dalšího oprávněného nebo jiného věřitele povinného. Popírat skupinu pohledávky je možné jen ve výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí nebo postižením závodu, neboť jen pro účely těchto způsobů výkonu rozhodnutí rozděluje zákon pohledávky do jednotlivých skupin (§ 337c odst. 1 o. s. ř. – výkon rozhodnutí prodejem nemovitých věcí; § 338ze odst. 1 o. s. ř. – výkon rozhodnutí postižením závodu). V odporové žalobě tak žalobce zpochybňuje některé okolnosti rozhodné pro zařazení pohledávky do určité skupiny.

Odporová žaloba slouží především k ochraně oprávněného či dalších osob, jejichž pohledávky mohou být uspokojovány z výtěžku dosaženého ve výkonu rozhodnutí proti jiné osobě, která uplatňuje nárok na uspokojení z téhož výtěžku.¹⁹²

K ochraně povinného tento procesní institut slouží pouze ve výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí nebo postižením závodu, kdy je povinný aktivně legitimován k jejímu podání.¹⁹³ Na základě odporové žaloby může povinný (žalobce) popírat přihlášenou pohledávku jiného věřitele (žalovaného), která mu nebyla přiznána pro povinného závazným exekučním

¹⁹¹ DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Praha: C.H. Beck, 2009. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-107-9. s. 2228.

¹⁹² Takovými osobami jsou: další oprávněný, tj. ten, kdo přistoupil k řízení, jiný oprávněný, pokud by výkon rozhodnutí nařízen pro několik pohledávek, nebo jiný věřitel, který svoji pohledávku přihlásil k provedení rozvrhu rozdělované podstaty.

¹⁹³ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 267a o. s. ř.

titulem, takže může popírat nejen přihlášenou pohledávku, která věřiteli dosud nebyla přiznána žádným exekučním titulem, ale například může popírat i pohledávku, která pro věřitele vyplývá z notářského nebo exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti, neboť se jedná o exekuční tituly, které nejsou vybaveny účinky závaznosti.¹⁹⁴ Povinný nemůže popírat prostřednictvím odporové žaloby pohledávky oprávněného nebo dalšího oprávněného (ten, jehož návrh je považován za přistoupení k návrhu), neboť všichni jsou účastníky stejného řízení o výkon rozhodnutí a povinný se tak může vůči nim domoci ochrany svého práva prostřednictvím návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Pokud jde o obsahové náležitosti odporové žaloby, musí kromě obecných náležitostí podání dle § 42 odst. 4 o. s. ř. obsahovat náležitosti stanovení v § 79 odst. 1 a 2 o. s. ř., neboť se jedná o návrh na zahájení řízení podle části třetí občanského soudního řádu, jak stanoví § 267a odst. 1 o. s. ř. V žalobním petitu musí povinný (žalobce) přesně označit pohledávku, vůči níž uplatnil odpor, a čeho se odporem domáhá. Popírá-li pravost pohledávky, domáhá se odporovou žalobou určení, že tu pohledávka není. Spočívá-li popření v námitkách proti výši pohledávky, jejímu zařazení do skupiny nebo jejímu pořadí, domáhá se žalobce určení toho, jak vysoká je ve skutečnosti dotčená pohledávka, do které skupiny opravdu patří nebo jaké má pořadí. V odporové žalobě povinný nemůže uplatnit nové skutečnosti, jelikož v řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitých věcí nebo postižením závodu mohou být v odporové žalobě uplatněny jen takové skutečnosti, které byly uvedeny (nejpozději) při rozvrhovém jednání (§ 337e odst. 4, § 338zg odst. 2 o. s. ř.). Pokud by povinný v žalobě přesto uvedl pouze nové skutečnosti, které neuplatnil (nejpozději) při jednání o rozvrhu výtěžku, je to důvodem k zamítnutí odporové žaloby.

Povinný musí odporovou žalobu podat ve lhůtě třiceti dnů od právní moci rozvrhového usnesení. K tomu je povinný soudem vyzván (§ 337e odst. 2, § 338zg odst. 2 o. s. ř.). K později uplatněným námitkám spočívajícím v popření (pravosti, výše, skupiny nebo pořadí) pohledávky soud nepřihlíží (§ 337e odst. 3, § 338zg odst. 2 o. s. ř.).

Odporová žaloba je svou povahou žalobou určovací (§ 80 o. s. ř.), přesto předpokladem její úspěšnosti není, aby povinný jako žalobce tvrdil a prokázal existenci naléhavého právního zájmu na požadovaném určení (§ 80 o. s. ř.).¹⁹⁵ Je však otázkou, zda se tento závěr uplatní právě

¹⁹⁴ SVOBODA, Karel. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9. s. 1102.

¹⁹⁵ KURKA, Vladimír a Ljubomír DRÁPAL. Výkon rozhodnutí v soudním řízení. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-443-9. s. 843.

i v případě odporových žalob podaných ve výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí nebo postižením závodu, u nichž je stanovena zákonná lhůta k jejich podání (§ 337e odst. 2, § 338z odst. 2 o. s. ř.). Pozdě podaná odporová žaloba má za následek to, že se v rozvrhové fázi vykonávacího řízení k námitkám v ní uplatněným nepřihlíží. Z logiky věci tedy vyplývá, že povinný jako žalobce nemůže mít na pozdě podané odporové žalobě jakýkoliv právní zájem. Proto lze dospět k závěru, že odporová žaloba uplatněná za účelem popření pohledávky ve výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí nebo postižením závodu by měla obsahovat tvrzení o existenci naléhavého právního zájmu, který by měl povinný jako žalobce rovněž prokázat, pokud chce být s žalobou úspěšný. Pokud by tak neučinil, byl by to důvod k zamítnutí odporové žaloby právě pro nedostatek naléhavého právního zájmu.

K rozhodnutí o odporové žalobě je dána pravomoc soudu, jestliže je jejím předmětem popření pravosti nebo výše některé z pohledávek, o které je k projednání a rozhodnutí ve věci samé rovněž dána pravomoc soudu podle § 7 odst. 1 o. s. ř. Dále je pravomoc soudu k rozhodnutí o odporové žalobě dána tehdy, je-li jejím předmětem popření skupiny nebo pořadí některé z pohledávek přihlášených k rozvrhu výtěžku nebo jinak uspokojovaných při výkonu rozhodnutí, neboť o zařazení pohledávky do skupiny nebo o jejím pořadí rozhoduje vždy až soud v rámci provádění výkonu rozhodnutí. Pokud ovšem přiznání vymáhané a ve výkonu rozhodnutí popírané pohledávky nenáleží do pravomoci soudu, ale náleží do pravomoci správních nebo jiných orgánů, rozhodují o popření pravosti nebo výše pohledávky příslušné správní nebo jiné orgány. Rozhoduje-li o odporové žalobě soud, neprojednává ji v rámci výkonu rozhodnutí, ale ve sporném řízení podle části třetí občanského soudního řádu. Věcně příslušné k projednání a rozhodnutí o odporové žalobě jsou okresní soudy (§ 9 odst. 1 o. s. ř.) a místně příslušným je vždy ten okresní soud, u něhož je výkon rozhodnutí prováděn [tzv. výlučná místní příslušnost – § 88 písm. e) o. s. ř.]. Rozhodnutí o odporové žalobě je účinné proti všem oprávněným, proti jiným věřitelům povinného, kteří se účastní řízení o výkon rozhodnutí, a proti povinnému (§ 267a odst. 2 o. s. ř.).

3. Procesní prostředky obrany povinného v exekuci

3.1 Námitka místní nepříslušnosti exekučního soudu

V rámci exekuce je povinný oprávněn namítat místní nepříslušnost pouze ve vztahu k exekučnímu soudu, neboť na soudní exekutory se institut místní příslušnosti nevztahuje (blíže k právní úpravě místní příslušnosti soudních exekutorů *de lege ferenda* viz závěr této práce). Exekuční návrh je tedy možné podat u kteréhokoli soudního exekutora působícího na území České republiky dle seznamu soudních exekutorů vedeného Komorou. Volba soudního exekutora je tak zcela na oprávněném. Oprávněným zvolený soudní exekutor je nicméně povinen podat žádost o pověření u příslušného exekučního soudu, jehož věcná a místní příslušnost je stanovena kogentními ustanoveními zákona (§ 45 e. ř.).

Věcně příslušným exekučním soudem je vždy okresní soud (§ 45 odst. 1 e. ř.), a to i v případě, že nalézacím soudem byl krajský soud jako soud prvního stupně. Krajské soudy působí v exekučním řízení pouze jako soudy odvolací.

Místní příslušnost exekučního soudu je pak rozlišována podle toho, zda je povinný fyzickou nebo právnickou osobou. Pokud je povinným fyzická osoba, je místně příslušný soud, v jehož obvodu má povinný místo svého trvalého pobytu¹⁹⁶, popřípadě místo pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince¹⁹⁷. Tato změna právní úpravy k 1. 1. 2013 týkající se určení obecného soudu povinného, který je fyzickou osobou, dle místa trvalého bydliště významně přispěla ke zrychlení exekuční agendy soudů, neboť již není nadále nutné pro posouzení místní příslušnosti zjišťovat skutečné bydliště povinného, a rovněž tím téměř odpadly spory o místní příslušnost dle § 105 o. s. ř. U povinného právnické osoby je exekučním soudem soud, v jehož obvodu má povinný sídlo. Je-li povinným Česká republika, je místně příslušný ten soud, v jehož obvodu má sídlo organizační složka státu příslušná dle zvláštního právního předpisu (zejm. zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích). Nemá-li povinný (fyzická osoba) v České republice místo trvalého pobytu

¹⁹⁶ Místem trvalého pobytu se rozumí adresa pobytu občana v České republice, která je vedena v registru obyvatel ve formě referenční vazby (kódu adresního místa) na referenční údaj o adrese v základním registru územní identifikace, adres a nemovitých věcí, kterou si občan zvolí zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání. Občan může mít jen jedno místo trvalého pobytu, a to v objektu, který je označen číslem popisným nebo evidenčním, popřípadě orientačním číslem a který je určen pro bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci [§ 10 odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel)].

¹⁹⁷ Druh pobytu cizinců na území ČR upravuje buď zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, anebo zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

nebo místo pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince, nebo nemá-li povinný (právnícká osoba) sídlo v České republice, je místně příslušným soud, v jehož obvodu má povinný majetek¹⁹⁸ (§ 45 odst. 2 e. ř.).¹⁹⁹ Je-li naopak místně příslušných několik soudů,²⁰⁰ je místně příslušným ten, jehož název je první v abecedním, případně číselném pořadí (§ 45 odst. 3 e. ř.).²⁰¹ V případě, kdy věc patří do pravomoci soudů České republiky, ale podmínky místní příslušnosti chybějí nebo je nelze zjistit, určí Nejvyšší soud, který soud věc projedná a rozhodne (§ 11 odst. 3 o. s. ř.).²⁰²

Pokud soudní exekutor požádá o pověření (§ 43a e. ř.) místně nepřislušný soud, je na místě (v zájmu urychlení řízení), aby soud nejprve učinil na exekutora dotaz, zda z jeho strany nedošlo k omylu, a pokud soudní exekutor tuto skutečnost potvrdí a sdělí, že na pověření tímto soudem netrvá, není potřeba postupovat dle § 105 o. s. ř. a soud nemusí vyslovovat svou místní nepřislušnost. Jestliže by ovšem soudní exekutor na vydání pověření místně nepřislušným soudem trval, je nutné, aby soud postupoval podle § 105 o. s. ř. Sám soud, u něhož byla žádost o pověření podána, zkoumá podmínku místní příslušnosti ještě před pověřením. Později je ji oprávněn zkoumat pouze k námitce povinného (§ 105 odst. 1 o. s. ř.), kterou povinný musí uplatnit ve svém prvním podání vůči exekučnímu soudu, které mu v exekučním řízení přísluší. O vznesené námitce místní nepřislušnosti exekuční soud rozhodne usnesením. Dospěje-li k závěru, že je nedůvodná, zamítne ji. Shledá-li ji naopak důvodnou, usnesením vysloví svou místní nepřislušnost a zároveň rozhodne o postoupení věci místně příslušnému exekučnímu soudu (§ 105 odst. 2 o. s. ř.). Proti oběma těmito rozhodnutím je přípustné odvolání. O řízení o námitce místní nepřislušnosti je pojednáno podrobněji v kapitole 2.1 Námitka místní nepřislušnosti soudu výkonu rozhodnutí.

¹⁹⁸ Majetkem povinného se zde rozumí nejen jeho movité a nemovité věci, ale rovněž i pohledávky a jiná ocenitelná práva (např. obchodní podíl, ochranná známka a patent). V případě pohledávky je místně příslušný soud sídla dlužníka povinného, případně soud, v jehož obvodu má zahraniční dlužník povinného v České republice svůj závod nebo organizační složku. V případě ochranné známky, patentu a ochranného vzoru pak je příslušný soud sídla Úřadu průmyslového vlastnictví (KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 323).

¹⁹⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2.2015, sp. zn. 29 Nd 25/2015.

²⁰⁰ V zásadě může tato situace nastat jen ve dvou případech, a to jestliže na straně povinného vystupuje více osob s různými místně příslušnými soudy, nebo v situaci, kdy povinný nemá evidovaný pobyt (sídlo) na území České republiky, ale majetek má v obvodu vícero soudů.

²⁰¹ Názvy soudů jsou uvedeny v příloze č. 3 a 4 ZSS.

²⁰² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2014, sp. zn. 33 Nd 382/2014, nebo ze dne 25. 6.2014, sp. zn. 22 Nd 62/2014.

3.2 Námitka podjatosti soudního exekutora

Soudní exekutor má jakožto jeden ze subjektů podílejících se na uskutečňování soudní ochrany postavení veřejného činitele a jako takový uskutečňuje nucený výkon exekučních titulů. Vzhledem k tomu je nutné, aby byla ve vztahu k účastníkům, jejich zástupcům a předmětu exekučního řízení zachována jeho nezávislost a nestrannost. Požadavek nezávislosti a nestrannosti soudního exekutora jakožto orgánu podílejícího se na výkonu veřejné moci vychází z práva na spravedlivý proces, jež účastníkům řízení garantuje čl. 36 Listiny a čl. 6 odst. 1 EÚLP. Nezávislost a nestrannost jsou pojmy navzájem blízké a komplementární. Nestrannost je jednou ze záruk nezávislosti. Soudní exekutor je nezávislý tehdy, když nemá žádný vnitřní psychický vztah ke konkrétní projednávané věci (subjektivní aspekt nestrannosti), ani zde nejsou okolnosti, které by mohly vést k pochybnosti, zda nějaký takový vztah k věci nemá (objektivní aspekt nestrannosti). Za nestranného lze považovat takového exekutora, který je dle svého vědomí a svědomí nezávislý jak na projednávané věci, tak i na stranách sporu, resp. je vůči nim neutrální.²⁰³

K zajištění požadavku nestrannosti a nezávislosti soudního exekutora slouží právě institut vyloučení soudního exekutora pro pochybnost o jeho nepodjatosti.²⁰⁴ Právní úprava vztahující se k problematice podjatosti soudního exekutora je zakotvena v § 29 e. ř.

Soudní exekutor je z exekučního řízení vyloučen tehdy, jestliže vzhledem na jeho poměr k věci,²⁰⁵ k účastníkům exekučního řízení nebo k jejich zástupcům (existence příbuzenského

²⁰³ LAVICKÝ, Petr. Civilní proces. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-988-5. s. 355 - 356.

²⁰⁴ Podjatost soudního exekutora může být řešena ještě před tím, než je pověřen vedením exekuce. Pokud exekuční soud před vydáním pověření shledá soudního exekutora, navrženého oprávněným v exekučním návrhu, nezpůsobilým k provedení exekuce z důvodu jeho podjatosti, jedná se o vadu exekučního návrhu (návrh je neurčitý), kterou je třeba odstranit postupem dle § 39 odst. 1 a 2 e. ř. V takovém případě je tedy exekuční soud povinen soudního exekutora informovat o tom, že je třeba, aby vyzval oprávněného k opravě exekučního návrhu, a to tak, že navrhne jiného soudního exekutora, který má být vedením exekuce pověřen, a jestliže tak neučiní, zároveň jej poučit o tom, že v takovém případě exekuční návrh odmítne (srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. Cpjn 200/2005).

²⁰⁵ O poměru k věci je možné hovořit, pokud je soudní exekutor osobně zainteresovaný na výsledku řízení, má-li na výsledku řízení osobní zájem [např. soudní exekutor je sám účastníkem exekučního řízení nebo v případě, že by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen na svých právech (např. kdyby jinak mohl být vedlejším účastníkem), nebo má předem takové poznatky o věci, které by měl získat až v průběhu řízení a které mohou ovlivnit jeho nestrannost v rozhodování (např. vystupoval jako svědek v řízení, z něhož může disponovat poznatky ve vztahu k stranám budoucího exekučního řízení)] – srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 2. 2013, č. j. 3 VSPH 1066/2012-A-16.

vztahu či jiného blízkého vztahu k jednému z nich)²⁰⁶ je zde důvod pochybovat o jeho nepodjatosti (§ 29 odst. 1 e. ř.). Nezáleží přitom na tom, zda je vztah soudního exekutora k projednávané věci, k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům kladný či záporný, ale že zde nějaký vztah existuje a tento ohrožuje jeho nezávislost a nestrannost při vedení exekuce.

Soudní exekutor může být vyloučen z exekučního řízení buďto na základě svého vlastního oznámení o tom, že jsou zde dány výše uvedené skutečnosti, pro něž by mohl být vyloučen,²⁰⁷ anebo na základě námitky podjatosti uplatněné účastníkem řízení.

Institut námitky podjatosti je spjat s právem účastníků exekučního řízení vyjádřit se k osobě soudního exekutora (§ 29 odst. 4 e. ř.).²⁰⁸ Jedná se o právo procesní a všichni účastníci exekučního řízení o něm musejí být řádně poučeni. Vzhledem k procesním důsledkům tohoto poučení je nutné, aby soudní exekutor zvolil takovou formu, z níž bude zřejmé a prokazatelné, jak a kdy k poučení účastníků došlo (např. prostřednictvím zvláštní písemnosti doručované účastníkům řízení spolu s vyrozuměním o zahájení exekuce, zaprotokolovaným ústním poučením).

Jestliže se povinný rozhodne uplatnit námitku podjatosti soudního exekutora, musí mít na paměti, že důvodem k vyloučení exekutora nemohou být okolnosti spočívající v postupu soudního exekutora v exekučním řízení o projednávané věci (§ 29 odst. 2 e. ř.). Při uplatnění námitky podjatosti nestačí mít pouhé pochybnosti o nepodjatosti exekutora, ale je nutné, aby byl tento důvod vyloučení soudního exekutora racionální a zároveň řádně doložen a vymezen.²⁰⁹

Námitku podjatosti může povinný uplatnit pouze v zákonné lhůtě osmi dnů ode dne, kdy mu bylo doručeno vyrozumění o zahájení exekuce. Nevěděl-li však povinný v této době o důvodu vyloučení soudního exekutora nebo vznikl-li tento později, má právo námitku podjatosti podat do osmi dnů ode dne, kdy se o takovémto důvodu dozvěděl. V případě, že povinný nebyl soudním exekutorem řádně poučen o svém právu vyjádřit se k jeho osobě,

²⁰⁶ Je-li zástupcem některého z účastníků exekučního řízení manžel soudního exekutora, je tento z provedení exekuce vyloučen (srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 1. 2005, sp. zn. 19 Co 634/2004).

²⁰⁷ Ustanovení § 29 odst. 3 e. ř. ukládá soudnímu exekutorovi povinnost, aby v případě, kdy se dozví o skutečnosti, pro kterou by mohl být vyloučen jako soudní exekutor z exekučního řízení, oznámil tuto neprodleně (tj. ve lhůtě několika dnů) exekučnímu soudu. Takové oznámení může učinit kdykoliv za řízení.

²⁰⁸ Toto ustanovení rovněž umožňuje účastníkům, aby se v případě, že soudní exekutor sám oznámí soudu, že jsou dány důvody pro jeho vyloučení, k jeho oznámení vyjádřili. Stejně tak to platí i o možnosti ostatních účastníků řízení zaujmout stanovisko k podané námitce podjatosti (LAVICKÝ, Petr. Civilní proces. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-988-5. s. 357–358).

²⁰⁹ KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 133.

neuplatní se zde žádné omezení lhůtou k podání námítky podjatosti, takže ji povinný může uplatnit kdykoliv za řízení (§ 29 odst. 5 e. ř.).

V ustanovení § 29 odst. 5 e. ř. se projevuje zásada koncentrační, kdy jsou účastníci omezeni v podávání námitek podjatosti krátkou objektivní lhůtou (až na případ, kdy účastník nebyl o svém právu uplatnit námitku podjatosti prokazatelně poučen). Důvodem toho je zamezení účelového zneužívání institutu námítky podjatosti, zejména ze strany povinných za účelem oddálení, ne-li dokonce maření, provedení exekuce.²¹⁰ K obdobnému účelu slouží i skutečnost, že námitka podjatosti nemá suspenzivní (odkladný) účinek. To znamená, že uplatněná námitka podjatosti nemůže způsobit průtahy v exekučním řízení. Nicméně v jejím důsledku je soudní exekutor nadále oprávněn v exekučním řízení činit pouze takové úkony, které nesnesou odkladu (např. je oprávněn uzavřít protokol, doručit usnesení o odkladu exekuce a vrátit doručky soudu). Nemůže však činit úkony směřující k provedení exekuce (např. nemůže provést dražbu nebo vydat exekuční příkaz).²¹¹

Námitka podjatosti se podává u pověřeného soudního exekutora. Kromě obecných náležitostí podání dle § 42 odst. 4 o. s. ř. musí obsahovat označení exekutora (jméno, příjmení, sídlo úřadu), popis okolností, které zakládají důvod pochybnosti o jeho nepodjatosti,²¹² údaj o tom, kdy se o těchto důvodech povinný dozvěděl (pokud je námitka uplatňována později než při prvním úkonu povinného ve věci) a označení důkazů k prokázání jeho tvrzení (§ 29 odst. 6 e. ř.). Jestliže námitka podjatosti neobsahuje tyto náležitosti nebo je nesrozumitelná či neurčitá, je soudní exekutor povinen vyzvat povinného k odstranění těchto vad postupem dle § 43 odst. 1 o. s. ř. a zároveň jej poučit o tom, že pokud ve stanovené lhůtě vady námítky neodstraní, nebude k ní přihlížet.²¹³ K námitce podjatosti se rovněž nepřihlíží, jestliže je opožděná nebo byla podána nejpozději v den skončení či zastavení exekučního řízení anebo tehdy, jestliže námitka obsahuje stejné okolnosti podjatosti soudního exekutora, o kterých už bylo exekučním soudem jednou rozhodnuto (§ 29 odst. 7 e. ř.). Nepřihlížením k námitce se rozumí, že o ní soudní exekutor nikterak nerozhoduje ani ji nepředkládá exekučnímu soudu

²¹⁰ HLAVSA, Petr, Radovan DÁVID a Michal KOJAN. Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů a rozhodnutí: poznámkové vydání s judikaturou podle stavu k 1. září 2013. Praha: Leges, 2013. Glosátor. ISBN 978-80-87576-54-0. s. 50.

²¹¹ Stejný stav nastává i v případě, kdy se sám soudí exekutor dozví o skutečnosti, pro kterou je vyloučen, a oznámí ji neprodleně exekučnímu soudu (§ 29 odst. 3 e. ř.).

²¹² Důvod pochybnosti o nepodjatosti soudního exekutora musí být vymezený explicitně v tom smyslu, jestli jde o poměr k věci, k účastníkům nebo jejich zástupcům, a tyto okolnosti musí být blíže skutkově popsány.

²¹³ KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 134.

k rozhodnutí a dál nerušeně pokračuje v exekučním řízení. Důvodem zakotvení takového procesního postupu je především zabránit povinnému vyvolat průtahy řízení a dosáhnout oddálení provedení exekuce účelově podanou námitkou.²¹⁴

Jestliže ovšem nenastane některá z výše uvedených situací, pro kterou by nebylo možné k námitce podjatosti přihlížet, a pokud splňuje všechny zákonem stanovené náležitosti, je exekutor povinen ji bezodkladně předložit k rozhodnutí exekučnímu soudu, a to spolu se svým vyjádřením k ní.

Exekuční soud může o námitce podjatosti rozhodnout buď tak, že ji zamítne jako nedůvodnou, anebo ji naopak shledá důvodnou a v takovém případě námitce vyhoví a rozhodne o vyloučení soudního exekutora. Rozhoduje přitom zásadně usnesením (§ 52 odst. 1 e. ř. ve spojení s § 254 odst. 1 o. s. ř.). Usnesení, kterým je rozhodnuto o námitce podjatosti, exekuční soud následně zašle všem účastníkům řízení o ní, tj. oprávněnému, povinnému a soudnímu exekutorovi. Odvolání proti tomuto usnesení není přípustné.

Rozhodl-li exekuční soud o vyloučení soudního exekutora, pokračuje ve vedení exekuce ten soudní exekutor, kterého navrhne sám oprávněný (pověření nového soudního exekutora exekučním soudem zde zákonem nevyžaduje) a který se запиše do rejstříku zahájených exekucí tak, že provede změnu údaje podle § 35b odst. 1 písm. a) nebo b) e. ř.²¹⁵ (§ 29 odst. 11 e. ř.) Nově zaregistrovaný soudní exekutor si následně vyžádá spis od vyloučeného soudního exekutora a rozhodne příkazem k úhradě nákladů exekuce o dosud vzniklých nákladech exekuce vyloučeného soudního exekutora (§ 29 odst. 11 e. ř.). Proti takto vydanému příkazu k úhradě nákladů exekuce může povinný podat námitky (§ 88 odst. 3 e. ř.).

Námitku podjatosti je povinný oprávněn uplatnit i vůči exekutorskému kandidátovi, exekutorskému koncipientovi, vykonavateli či vůči dalším zaměstnancům soudního exekutora. V takovém případě se ustanovení § 29 odst. 1 až 4, 6 a 9 e. ř. použijí přiměřeně (§ 29 odst. 12 e. ř.). O námitce podjatosti zaměstnance soudního exekutora rozhoduje sám exekutor (usnesením), přičemž proti takovému rozhodnutí není opravný prostředek přípustný (§ 29 odst. 12 e. ř.).

Kromě námitky podjatosti soudního exekutora nebo jeho zaměstnanců má povinný právo

²¹⁴ Případný nesouhlas s takovým postupem může účastník uplatnit v opravném prostředku proti rozhodnutí exekutora, vydaném po tomto průběhu, pochopitelně ovšem pouze v případě, že je proti takovému rozhodnutí opravný prostředek přípustný (KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 134).

²¹⁵ V rejstříku zahájených exekucí se vedou údaje týkající se označení exekutora, u něhož bylo zahájeno exekuční řízení a označení exekutora, který exekuční řízení vede nebo vedl, je-li odlišný od exekutora, u něhož bylo exekuční řízení zahájeno [§ 35b odst. 1 písm. a) a b) e. ř.].

podat námitku podjatosti i vůči osobě soudce (soudců) exekučního soudu (k tomu blíže kapitola 2.2 Námitka podjatosti soudce).

3.3 Návrh na odklad exekuce

Jedním z dalších procesních prostředků obrany povinného v exekuci je návrh na odklad exekuce, jehož účelem je ochrana povinného proti exekuci s úmyslem ji oddálit v jeho prospěch.²¹⁶ Hlavní podstatou návrhu na odklad exekuce je tedy oddálení přechodných negativních ekonomických, sociálních a osobních důsledků bezodkladného provedení exekuce pro povinného a případně i jeho rodinu. Odklad exekuce je takový stav řízení, kdy soudní exekutor či exekuční soud pozastaví provádění exekuce a soudní exekutor není od tohoto okamžiku oprávněn činit úkony vedoucí k bezprostřednímu vynucení povinnosti na povinném. Dosud provedené úkony tím však nejsou dotčeny.²¹⁷ Odklad exekuce je projevem zásady obrany povinného v exekučním řízení.

Právní úprava návrhu na odklad exekuce je zakotvena v § 54 e. ř.

Aktivně legitimován k podání návrhu na odklad exekuce je pouze povinný, neboť jedině on má jako jediný z účastníků exekučního řízení zájem na „oddálení exekuce“.²¹⁸ Návrh se podává u toho exekutora, který exekuci vede (§ 54 odst. 1 e. ř.).

Návrh na odklad exekuce je přísně formalizovaným procesním úkonem, který musí splňovat všechny zákonné požadavky. Přestože se jedná o návrh na zahájení řízení (o odkladu exekuce), nemusí splňovat náležitosti vymezené v § 79 odst. 1 a 2 o. s. ř. Postačí, pokud obsahuje alespoň obecné náležitosti podání dle § 42 odst. 4 o. s. ř.²¹⁹ Pokud návrh na odklad exekuce tyto zákonem stanovené náležitosti neobsahuje nebo je nesrozumitelný či neurčitý anebo k němu nejsou přiloženy listiny k prokázání tvrzení v něm obsažených, a pro tyto vady

²¹⁶ Předběžné opatření, kterým by bylo nařízeno oprávněnému, aby „se zdržel exekuce“, je vyloučené, a to proto, že tomu odporuje sama povaha a účel exekučního řízení, jakož i okolnost, že k ochraně povinného jsou k dispozici odklad či zastavení exekuce (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2007, sp. zn. III. ÚS 937/06).

²¹⁷ KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 377.

²¹⁸ Srov. usnesení krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 7. 1985, sp. zn. 12 Co 367/85.

Přesto se vyskytují i opačné názory, dle nichž je aktivně legitimován k podání návrhu na odklad exekuce dle § 54 e. ř., a to na základě argumentu *a maiori ad minus*, neboť může-li věřitel podat návrh na úplné zastavení exekuce, tím spíše může podat návrh na její odklad (RAKOVSKÝ, A. Odklad exekuce pro přechodné zhoršení postavení povinného. Právní rozhledy, 2004, č. 20, s. 757 a násl.).

²¹⁹ Srov. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 1. 2011, sp. zn. 20 Co 118/2010.

nelze návrh věcně projednat, soudní exekutor jej bez dalšího odmítne. Postup dle § 43 odst. 1 o. s. ř. se zde tedy neuplatní (§ 54 odst. 1 e. ř.). Důvodem takto stanoveného postupu je skutečnost, že podání návrhu na odklad má velmi zásadní omezující důsledky na další postup soudního exekutora spojené s nemožností činit úkony směřující k provedení exekuce (§ 54 odst. 2 věta první e. ř.). Nicméně odmítnutím návrhu na odklad exekuce není povinný nijak výrazně poškozen, neboť může podat nový řádný návrh. Dále má rovněž možnost podat proti rozhodnutí soudního exekutora o odmítnutí návrhu na odklad odvolání.²²⁰

Důvody pro odklad exekuce jsou vymezeny v § 266 o. s. ř., který se subsidiárně použije dle § 52 odst. 1 e. ř. O důvodech odkladu exekuce bylo již podrobně pojednáno v kapitole 2.3 Návrh na odklad soudního výkonu rozhodnutí.

Další důvod, na základě kterého lze exekuci na návrh povinného odložit, je upraven v § 54 odst. 5 e. ř. Jedná se o situaci, kdy je ze strany povinného u soudního exekutora složena jistota ve výši vymáhané pohledávky včetně nákladů oprávněného, které mu vznikly v průběhu exekučního řízení, a nákladů exekuce. Pokud v takovém případě podá povinný návrh na odklad exekuce, odloží soudní exekutor nebo exekuční soud exekuci do doby pravomocného rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce, který povinný podal, a zároveň rozhodne o tom, že povinný není vázán zákazem dle § 44a odst. 1 a § 47 odst. 6 e. ř. ode dne vydání rozhodnutí o odkladu exekuce.²²¹

Díky institutu složené jistoty dle § 54 odst. 5 e. ř. je podstatně zvýšena ochrana povinného pro případ, kdy se exekuci brání a rozporuje okolnosti, které vedly k jejímu nařízení. Na druhou stranu tímto institutem není nijak ohroženo právo oprávněného přiznané mu exekučním titulem, jehož vymožení se v exekuci domáhá. Pohledávka oprávněného je totiž složenou jistotou po dobu odkladu exekuce zajištěna a v případě zamítnutí návrhu povinného na zastavení exekuce je tato plně uhrazena (včetně nákladů oprávněného v exekučním řízení). Naopak v případě, že bude návrhu povinného na zastavení exekuce vyhověno, bude povinnému složena jistota

²²⁰ Jestliže se vadný návrh na odklad exekuce stane až v průběhu řízení o odvolání do usnesení o jeho odmítnutí způsobilým k tomu, aby o něm mohlo být věcně rozhodnuto, je odvolací soud povinen k této nápravě přihlédnout. V rámci přezkumu rozhodnutí o odmítnutí návrhu se odvolací soud zabývá jen tím, zda jsou dány důvody k odmítnutí návrhu. Jsou-li, pak rozhodnutí soudního exekutora potvrdí. Nejsou-li, pak rozhodnutí soudního exekutora buď změní tak, že se návrh na odklad neodmítá, anebo je zruší a věc vrátí k dalšímu řízení, učiní tak zejména tehdy, pokud exekutor náležitosti návrhu zaměňuje za předpoklady pro vyhovění návrhu ve smyslu § 266 o. s. ř. (srov. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 1. 2011, sp. zn. 20 Co 118/2010).

²²¹ Ustanovení § 44a odst. 2 rovněž řeší obdobnou situaci, kdy je u exekutora složena vymáhaná částka včetně celého příslušenství i nákladů, důsledkem čehož je zamezeno účinkům generálního inhibitoria dle § 44a odst. 1 e. ř., příp. i speciálního inhibitoria dle § 47 odst. 6 e. ř. za předpokladu, že již byl v soudním exekutor vydán exekuční příkaz (blíže viz kapitola 3.6 Procesní prostředky obrany povinného proti generálnímu a speciálnímu inhibitoriu v exekuci).

soudním exekutorem vrácena. V praxi není obligatorní podmínkou, aby jistotu složil sám povinný, ale je to umožněno i třetím osobám, čímž je posílen tento zajišťovací institut. Pokud jde o výši jistoty, je nutné, aby složitel vzal v úvahu, že její výše by měla odpovídat i případnému nárůstu vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce. Je totiž třeba, aby složená jistota dostatečně zajistila úhradu vymáhané pohledávky a všech nákladů oprávněného a nákladů exekuce až do okamžiku, než bude rozhodnuto o návrhu na zastavení exekuce, přičemž tato doba se může různit (např. v závislosti na složitosti dokazování v řízení o návrhu na zastavení exekuce a rychlosti tohoto řízení u soudního exekutora, příp. i u exekučního a odvolacího soudu). Vzhledem k tomu je možné po povinném požadovat jistotu minimálně v rozsahu dalšího půl roku.²²²

Jak již bylo uvedeno výše, soudní exekutor nemůže až do vydání rozhodnutí o návrhu na odklad exekuce činit žádné úkony směřující k provedení exekuce (§ 54 odst. 2 věta první e. ř.). Tento zákaz se tedy nevztahuje na úkony soudního exekutora zjišťovacího charakteru ohledně dalšího majetku povinného anebo ve vztahu k úkonům povinného ohledně již postiženého majetku či stavu tohoto majetku.²²³ Takové účinky nastávají již okamžikem podání návrhu na odklad exekuce u pověřeného soudního exekutora. Výjimku z tohoto zákazu představuje návrh na odklad, který je ve své podstatě svévolným nebo zřejmě bezúspěšným uplatňováním nebo bráněním práva.²²⁴ Stejně tak v případě, že povinný v návrhu na odklad uvedl stejné skutkové či právní důvody, o nichž již bylo pravomocně rozhodnuto zamítnutím, je soudní exekutor oprávněn činit úkony k provedení exekuce a zákaz dle § 54 odst. 2 věta první e. ř. se zde neuplatní. Povinný však může v návrhu na odklad uplatnit tytéž okolnosti jako v předchozím návrhu, jestliže tento byl pouze odmítnut pro neúplnost, nesrozumitelnost či neurčitost. Nicméně opakované podávání neúplného či nesrozumitelného návrhu je již považováno za zřejmě bezúspěšné uplatňování práva.

²²² KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 380.

²²³ Tamtéž s. 379.

²²⁴ O zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva se jedná tehdy, jestliže již ze skutkových tvrzení obsažených v návrhu na odklad exekuce nepochybné, že mu nemůže být vyhověno. Pochybnosti soudního exekutora o úspěšnosti návrhu na odklad exekuce ovšem nepostačují k závěru o tom, že je daný návrh zřejmě bezúspěšným uplatňováním práva. V takové situaci je soudní exekutor povinen vyčkat rozhodnutí soudu o návrhu (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2011, sp. zn. 14 Kse 4/2011).

Navrhl-li povinný odklad exekuce dle § 266 odst. 2 o. s. ř. z toho důvodu, že podal dovolání k Nejvyššímu soudu, jakož i proto, že mu dřívější soudní exekutor nesdělil aktuální výši dluhu, jedná se o návrh, který je nutno označit za zřejmě bezúspěšné bránění práva ve smyslu § 54 odst. 2 e. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 6. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1465/2014).

Jestliže soudní exekutor neshledá důvod pro odmítnutí návrhu na odklad exekuce, je povinen o něm rozhodnout ve lhůtě sedmi dnů ode dne jeho doručení (§ 54 odst. 7 e. ř.). Soudní exekutor má následně dvě možnosti, a to buďto návrhu na odklad exekuce zcela vyhovět a exekuci usnesením odložit, anebo mu nevyhovět a předložit jej ve výše uvedené lhůtě sedmi dnů exekučnímu soudu k rozhodnutí spolu s exekučním spisem.

Exekuční soud musí o návrhu na odklad exekuce rozhodnout bez zbytečného odkladu nejpozději však do patnácti dnů ode dne předložení věci soudním exekutorem (§ 54 odst. 7 e. ř.). Exekuční soud není povinen za účelem rozhodnutí o návrhu na odklad nařizovat jednání ve věci (§ 52 odst. 1 e. ř. ve spojení s § 253 odst. 2 o. s. ř.). Jednání nařídí pouze v případě, jestliže k prokázání rozhodných skutečností bude prováděno dokazování (k tomu podrobněji kapitola 2.3 Návrh na odklad soudního výkonu rozhodnutí).

Proti usnesení, kterým bylo rozhodnuto o návrhu na odklad exekuce, je odvolání přípustné. Proti rozhodnutí odvolacího soudu není dovolání přípustné [§ 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř.]. Usnesení o odkladu exekuce je vykonatelné dnem doručení poslednímu z účastníků řízení, pokud není výslovně stanoveno jinak.²²⁵

Rozhodne-li soudní exekutor či exekuční soud o povolení odkladu exekuce, musí ve výroku usnesení stanovit dobu, po kterou se exekuce odkládá (§ 54 odst. 3 e. ř.), a to buď určením konkrétního dne, lhůty či jiné události (např. nabytí právní moci usnesení o zastavení exekuce, pravomocné skončení jiného řízení apod.). Jedná se o obligatorní náležitost usnesení o odkladu exekuce. Po takto vymezený časový úsek soudní exekutor nesmí činit žádné úkony směřující k provedení exekuce. V praxi může dojít k tomu, že ten subjekt, který rozhodl o odkladu exekuce, může dobu jejího odkladu dodatečně upravit, změní-li se podstatné okolnosti, které tu byly v době, kdy bylo o návrhu na odklad rozhodováno (uplatní se zde *clausula rebus sic stantibus*). Tento postup je v souladu s § 170 odst. 2 o. s. ř., neboť tou částí výroku usnesení o odkladu exekuce, v níž je stanovena doba, po kterou je exekuce odložena, se pouze upravuje vedení řízení, proto jí není soudní exekutor ani exekuční soud vázán.²²⁶

Účinky povolení odkladu exekuce nastávají dnem vydání usnesení o tom (jestliže je vydal soudní exekutor) nebo dnem, kdy bylo usnesení exekučního soudu o odkladu exekuce doručeno soudnímu exekutorovi (§ 171 odst. 2 o. s. ř.). Odklad exekuce nemá vliv na účinky generálního

²²⁵ Nedoručí-li soudní exekutor povinnému stejnopis odvolání, kterým oprávněný napadá usnesení soudního exekutora o odkladu exekuce, jedná v rozporu s právem na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a porušuje princip rovnosti účastníků řízení podle čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2012, sp. zn. I. ÚS 3428/11).

²²⁶ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. Soudní exekuce. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie. ISBN 978-80-7552-427-0. s. 125.

nebo speciálního inhibitoria ani na účinky arrestatoria. Ostatní účinky jsou pak odvislé od toho, jaký konkrétní způsob provedení exekuce byl exekutorem zvolen (např. § 289, § 308 odst. 1 o. s. ř.), nicméně obecně řečeno tyto účinky spočívají v tom, že soudní exekutor nesmí vydávat exekuční příkazy a činit takové faktické úkony, které by směřovaly k bezprostřednímu provedení exekuce.²²⁷

Po uplynutí doby, na kterou byla exekuce odložena, pokračuje soudní exekutor v provádění exekuce bez dalšího. Na rozdíl od soudního výkonu rozhodnutí, kde je nutné v případě jeho odkladu následně rozhodnout i o jeho pokračování, není v případě odkladu exekuce po uplynutí doby odkladu takového rozhodnutí zapotřebí.²²⁸

3.4 Návrh na zastavení exekuce

Návrh na zastavení exekuce představuje další procesní konkretizaci zásady obrany povinného v rámci exekuce. Jestliže byla exekuce nařízena v rozporu s ustanoveními upravujícími formální a věcné předpoklady pro její nařízení anebo jestliže v průběhu exekuce byla porušena ustanovení na ochranu povinného, je taková exekuce nepřipustná, v důsledku čehož nemůže být vůbec nařízena a pokud se již tak stalo, musí být zastavena podle § 55 e. ř.²²⁹ Návrh na zastavení exekuce je jedinou možností obrany povinného proti exekučnímu příkazu a také proti pověření soudního exekutora (dle § 44 odst. 7 e. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2012 se exekuce nařizovala usnesením o nařízení exekuce, proti němuž bylo přípustné odvolání). Lze ho podat kdykoliv v průběhu exekučního řízení. Zásadním rozdílem mezi návrhem na odklad exekuce a návrhem na zastavení exekuce je, že po podání návrhu na zastavení není exekutor nijak limitován ve své činnosti a může dále bez omezení pokračovat v provádění exekuce (to neplatí pro návrh podaný ve lhůtě dle § 46 odst. 6 e. ř.).

Na rozdíl od oprávněného či manžela povinného je povinný při podání návrhu na zastavení exekuce vázán procesní lhůtou. Podle § 55 odst. 1 a 2 e. ř. může povinný podat návrh na zastavení exekuce u pověřeného soudního exekutora ve lhůtě patnácti dnů ode dne, kdy se dozvěděl o důvodu zastavení exekuce (subjektivní procesní lhůta). Povinný proto musí v návrhu uvést skutečnosti rozhodné pro posouzení, zda byl návrh podán včas či nikoliv. Tato podmínka

²²⁷ KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 377.

²²⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. Civilní proces. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia Iuris. ISBN 978-80-7400-600-5. s. 45.

²²⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona a Roman LAMKA. Exekuce v zrcadle právních předpisů. I., Průběh exekučního řízení. Ostrava: KeyPublishing, 2007. Právo. ISBN 978-80-87071-36-6. s. 49.

se neuplatní v případě, že povinný podá návrh ve lhůtě třiceti dnů ode dne doručení vyznamení o zahájení exekuce a výzvy ke splnění vymáhané povinnosti dle § 46 odst. 6 e. ř. Podá-li povinný návrh na zastavení exekuce u exekučního soudu namísto u pověřeného soudního exekutora, je lhůta k jeho podání (ať už ve lhůtě dle § 55 e. ř. nebo dle § 46 odst. 6 e. ř.) zachována a exekuční soud takto podaný návrh neformálně předloží soudnímu exekutorovi dle § 55b odst. 4 e. ř. k postupu dle § 55 odst. 2 a 3 e. ř. Jelikož je lhůta k podání návrhu na zastavení exekuce lhůtou procesní, je lhůta zachována i tehdy, jestliže je návrh posledním dnem lhůty předán k doručení orgánu, který má povinnost jej doručit (§ 57 odst. 3 o. s. ř.). Shledá-li soudní exekutor podaný návrh na zastavení exekuce jako opožděný, usnesením jej odmítne (§ 55 odst. 2 e. ř.). Proti takovému rozhodnutí je přípustné odvolání.

Nicméně dle ustáleného právního názoru Nejvyššího soudu lhůta patnácti dnů stanovená v § 55 odst. 1 e. ř. není lhůtou prekluzivní. Soudní exekutor má sice povinnost opožděně podaný návrh na zastavení exekuce odmítnout, avšak v případě podání odvolání proti takovému rozhodnutí jej bez dalšího zruší a návrh na zastavení exekuce předloží k rozhodnutí exekučnímu soudu (§ 55 odst. 2 e. ř.). Smysl lhůty k podání návrhu na zastavení exekuce dle § 55 odst. 1 e. ř. spočívá v tom, že vede povinné k tomu, aby podávali návrh na zastavení exekuce „včas“ a exekuci neprodlužovali. Vyplývají-li však z listin předložených povinným k návrhu na zastavení exekuce skutečnosti, které jsou důvodem pro (částečně) zastavení exekuce, je soud povinen k nim přihlídnout, a i o opožděném návrhu věcně rozhodnout.²³⁰

Návrh na zastavení exekuce podaný ve lhůtě dle § 46 odst. 6 e. ř. lze považovat za „kvazi“ opravný prostředek proti zahájení exekuce, což bylo i úmyslem zákonodárce, tj. umožnit povinnému účinnou obranu proti nařízené exekuci nahrazující institut odvolání proti usnesení o nařízení exekuce (vyňato z exekučního řádu na základě novely provedené zákonem č. 396/2012 Sb., a to s účinností od 1. 1. 2013). Po obsahové stránce tak může povinný v takovém návrhu na zastavení exekuce uplatnit stejné důvody, jako tomu bylo u výše zmiňovaného odvolání proti usnesení o nařízení exekuce dle § 44 odst. 7 e. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2012. Navíc, pokud je návrh na zastavení podán ve lhůtě dle § 46 odst. 6 e. ř., není povinností navrhovatele dokládat včasnost podání takového návrhu. Dalším rozdílem oproti návrhu na zastavení exekuce podanému ve lhůtě dle § 55 odst. 1 e. ř. je, že návrh podaný ve lhůtě dle § 46 odst. 6 e. ř. má odkladný účinek v tom smyslu, že exekuce nemůže být provedena v důsledku absence doložky provedení exekuce [§ 47 odst. 2 písm. b), § 52 odst. 3

²³⁰ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3439/2013, nebo ze dne 4. 5. 2015, sp. zn. 26 Cdo 4086/2014.

písm. b) e. ř.].²³¹ Odkladný účinek však nemá, pokud jde o zákaz nakládání s majetkem povinného dle § 44a odst. 1 e. ř.

Po formální a obsahové stránce musí návrh na zastavení exekuce splňovat obecné náležitosti podání stanovené v § 42 odst. 4 o. s. ř. a náležitosti návrhu na zahájení řízení dle § 79 odst. 1 a 2 o. s. ř., musí být určitý, srozumitelný, úplný a musí být k němu přiloženy listiny prokazující tvrzení v něm obsažená. Pokud některou z těchto náležitostí návrh nespĺňuje, má vady, které brání pokračování v řízení a soudní exekutor se v takovém případě musí pokusit o jejich odstranění postupem podle § 43 odst. 1 o. s. ř. Jestliže povinný vady návrhu na zastavení řádně a ve lhůtě k tomu stanovené neodstraní, soudní exekutor jej odmítne (§ 55 odst. 2 e. ř., § 43 odst. 2 o. s. ř.). Proti takovému rozhodnutí se může povinný odvolat, což má za následek to, že soudní exekutor bez dalšího své rozhodnutí o odmítnutí návrhu zruší a věc postoupí k vyřízení exekučnímu soudu (tedy až poté, co exekutor vyzve ostatní účastníky k tomu, aby se k návrhu na zastavení vyjádřili, přičemž jejich případné vyjádření připojí k předkládanému spisu).

K zastavení exekuce podle § 55 e. ř. je přistoupeno tehdy, pokud je zde dán důvod, pro který nemůže být exekuce úspěšně dokončena. Návrh na zastavení exekuce může povinný podat z obecných důvodů stanovených v § 268 o. s. ř. [s výjimkou důvodu dle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.] a dále ze zvláštních zákonných důvodů (podrobně k důvodům zastavení exekuce kapitola 2.4 Návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí, bod 2.4.1 Jednotlivé zákonné důvody, pro které může povinný podat návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí).

S ohledem na odlišný postup při zastavení exekuce pro její bezvyslednost dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. bude tento důvod rozebrán i v této kapitole. Specifikem důvodu zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. je, že k jejímu zastavení podává podnět (k exekučnímu soudu) soudní exekutor.²³² V případě objektivně zjištěné nemajetnosti povinného je tedy na soudním exekutorovi, aby stav nedobytnosti pohledávky promítl do svého oprávnění exekuci zastavit (za předpokladu, že s tím vysloví oprávněný souhlas – § 55 odst. 4 e. ř.), popřípadě aby podal podnět k zastavení exekuce exekučnímu soudu.²³³ Nicméně dle konstantní judikatury nic nebrání tomu, aby návrh na zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. podal sám povinný. Pokud s takovým návrhem vysloví oprávněný souhlas, může o zastavení exekuce rozhodnout sám exekutor dle § 55 odst. 4 e. ř., ovšem z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

²³¹ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. Soudní exekuce. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie. ISBN 978-80-7552-427-0. s. 127.

²³² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1062/2005.

²³³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4051/2011, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2013, sp. zn. 30 Cdo 232/2013.

Jestliže oprávněný s návrhem povinného nebude souhlasit, soudní exekutor je povinen návrh povinného jako návrh sporný předložit k rozhodnutí exekučnímu soudu.²³⁴ Ten si následně vyžádá od exekutora zprávu o tom, jaký majetek povinného zajistil, popřípadě jaká je jeho hodnota, a jaké jsou náklady exekuce, a jeho stanovisko k návrhu na zastavení exekuce. Zjistí-li exekuční soud, že soudní exekutor dosud nevyčerpal všechny možnosti způsobu provedení exekuce a nemá dosud ukončenou lustraci majetku povinného, a lze tak *pro futuro* očekávat upřesnění aktuálních i budoucích majetkových poměrů povinného, popřípadě poskytnutí dalších podkladů a informací ze strany exekutora, je na místě návrh povinného na zastavení exekuce zastavit pro předčasnost. Teprve je-li osvědčeno, že ani v budoucnu nebude možné očekávat vymožení alespoň části pohledávky oprávněného, bude namíste stav nedobytnosti pohledávky promítnout do zastavení exekuce.²³⁵ Samotný fakt, že exekuce probíhá bezúspěšně po delší dobu, tak není sám o sobě důvodem pro zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř., lze-li v budoucnosti očekávat změnu v majetkových poměrech povinného. Ovšem pouze za předpokladu, že tato změna je reálně očekávaná v dostupné době, a nikoliv jen hypotetická.²³⁶

K zastavení exekuce z důvodu nemajetnosti tak může dojít pouze za předpokladu, že již neexistuje žádná reálná perspektiva, že by povinný v dosažitelné budoucnosti nabyl majetku, z něhož by bylo možné náklady exekuce a alespoň zčásti i plnění, které je v exekuci vymáháno, uspokojit.²³⁷ V praxi se lze setkat s řadou případů, kdy povinný, který se dlouhodobě nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, podá návrh na zastavení exekuce z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. odůvodněný poukazem na další exekuce, jež jsou proti němu delší dobu bezúspěšně vedeny. Takový návrh však není odůvodněný a zastavení exekuce není namíste, jestliže lze vzhledem k věku povinného a s ohledem na jeho zdravotní stav očekávat, že bude po propuštění výdělečně činný.²³⁸

V každém případě důvod zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. je nutné aplikovat zdrženlivě a okolnosti, pro které má být exekuce z tohoto důvodu zastavena, musí působit intenzivně a v podstatné míře. Přirozeným smyslem exekuce je totiž, aby byla provedena a ne zastavena. Tomu odpovídá i míra ochrany, která je v exekuci poskytována povinnému a která je zásadně limitována tím, že dobrovolně nesplnil to, co mu bylo exekučním titulem

²³⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 20 Cdo 5293/2007.

²³⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 10. 2017, sp. zn. 20 Cdo 4038/2017, nebo ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4106/2008.

²³⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2016, sp. zn. 20 Cdo 3574/2016.

²³⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 2015, sp. zn. 26 Cdo 807/2015.

²³⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 5. 2018, sp. zn. 20 Cdo 338/2018.

uloženo.²³⁹ Opačný závěr by totiž povinného nespravedlivě zbavoval jeho břemene k plnění závazků přiznaných exekučním titulem, přestože to je právě povinný, kdo tím, že se dopustil závažného protiprávního jednání, se stal po přechodnou dobu neschopným plnit svým věřitelům. Tím by se povinný reálně dovolával své vlastní nepoctivosti a těžil by ze svého protiprávního činu (§ 2 odst. 3, § 3 odst. 2 písm. f), odst. 3, a § 6 odst. 2 o. z.).

O otázce navrhované změny týkající se povinného zastavování bezvýsledných exekucí je blíže pojednáváno v závěru této práce, kde je řešena právní úprava *de lege ferenda*.

Návrh na zastavení exekuce se může týkat celé exekuce nebo i jen její části či případně pouze konkrétního způsobu provedení exekuce a může tak dojít pouze k částečnému zastavení exekuce dle § 268 odst. 4 o. s. ř. (blíže viz kapitola 2.4 Návrh na zastavení výkonu rozhodnutí, bod 2.4.1 Jednotlivé zákonné důvody, pro které může povinný podat návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí). Například navrhne-li povinný částečné zastavení exekuce z důvodu, že soudní exekutor zvolil k provedení exekuce zřejmě nevhodný způsob ve smyslu § 47 odst. 1 e. ř., a exekuční soud shledá takový návrh jako důvodný, musí být exekuce v části týkající se nevhodného způsobu jejího provedení zastavena dle § 268 odst. 1 písm. h), odst. 4 o. s. ř.²⁴⁰ Tímto způsobem se povinný může bránit i proti nepřiměřenému rozsahu prováděné exekuce.²⁴¹

Návrh na zastavení exekuce, který soudní exekutor posoudí jako bezvadný, příp. jeho vady odstraní postupem dle § 43 o. s. ř., do patnácti dnů od jeho doručení zašle všem účastníkům řízení spolu s výzvou, aby se ve stanovené lhůtě vyjádřili, zda s ním souhlasí či nikoliv, a v případě nesouhlasu se k návrhu řádně vyjádřili a doložili k tomu listiny prokazující jejich tvrzení obsažená v takovém vyjádření (§ 55 odst. 3 e. ř.). Délka lhůty k vyjádření se k návrhu na zastavení je ve výzvě určena dle uvážení soudního exekutora, neboť v zákoně není její délka stanovena. Jedná se tedy o tzv. lhůtu soudcovskou dle § 55 o. s. ř., tudíž ji soudní exekutor může i prodloužit. K výzvě se připojí doložka, že nevyjádří-li se účastníci k návrhu na zastavení exekuce ve stanovené lhůtě, bude soudní exekutor dle § 55 odst. 3 věty druhé e. ř. předpokládat, že se zastavením souhlasí a v takovém případě soudní exekutor exekuci zastaví. Soudní exekutor je povinen výzvu dle § 55 odst. 3 e. ř. zaslat ostatním účastníkům exekučního řízení i v případě, že návrh na zastavení exekuce byl podán opožděně. Pokud připojí k výzvě doložku dle § 55 odst. 3 věta druhá e. ř. a oprávněný výslovně nesdělí, že s opožděným návrhem nesouhlasí,

²³⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3904/2014, nebo ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. 20 Cdo 6004/2017.

²⁴⁰ Srov. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 22. 2. 2005, sp. zn. 28 Co 76/2005.

²⁴¹ Srov. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 3. 2003, sp. zn. 14 Co 98/2003.

exekutor exekuci zastaví, aniž by se musel zabývat otázkou včasnosti návrhu.²⁴² Soudní exekutor samozřejmě exekuci zastaví i tehdy, jestliže s tím ostatní účastníci výslovně souhlasí. O zastavení exekuce rozhodne nejpozději do třiceti dnů od marného uplynutí lhůty k vyjádření nebo od doručení souhlasného vyjádření. Soudní exekutor rozhoduje o zastavení exekuce usnesením, přičemž prvním výrokem exekuci zastaví a v dalších výrocích rozhoduje o právu účastníků na náhradu nákladů exekučního řízení a rovněž o nákladech exekuce. Takové usnesení nemusí být podle § 169 odst. 2 o. s. ř. odůvodněno a je proti němu možné podat odvolání (§ 55c odst. 1 e. ř.).

Jestliže některý z účastníků vysloví s návrhem povinného na zastavení exekuce nesouhlas, postoupí soudní exekutor tento návrh spolu s vyjádřeními ostatních účastníků, exekučním spisem a předkládací zprávou nejpozději do třiceti dnů od doručení vyjádření exekučnímu soudu k rozhodnutí.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že soudní exekutor je oprávněn rozhodnout o zastavení exekuce sám pouze v případě, kdy o zastavení exekuce není mezi účastníky sporu. V ostatních (sporných) případech pak rozhoduje vždy exekuční soud.

Exekuční soud po předložení návrhu na zastavení exekuce soudním exekutorem k rozhodnutí nejprve zkoumá, zda exekutor správně posoudil včasnost a bezvadnost návrhu. Dospěje-li k závěru, že návrh byl podán opožděně, sám jej usnesením odmítne. Má-li za to, že návrh má vady, které brání jeho věcnému projednání, vrátí věc zpět soudnímu exekutorovi za účelem odstranění vad návrhu postupem dle § 43 o. s. ř.

Jestliže exekuční soud shledá návrh na zastavení jako projednatelný, přistoupí k jeho věcnému projednání a rozhodnutí o něm. Na řízení o návrhu na zastavení exekuce před exekučním soudem se použijí dle § 52 odst. 1 e. ř. přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu. O řízení o návrhu na zastavení bylo již podrobně pojednáno v kapitole 2.4 Návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí.

Jestliže exekuční soud shledá v dané věci důvod k zastavení exekuce, je povinen v usnesení o tom zároveň rozhodnout nejen o nákladech účastníků exekučního řízení (§ 271 o. s. ř.), ale i o nákladech exekuce (§ 89 e. ř.).²⁴³ Proti rozhodnutí exekučního soudu o návrhu

²⁴² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2675/2011.

²⁴³ Pokud exekuční soud opomene o náhradě nákladů exekuce v usnesení o zastavení exekuce rozhodnout, může tak učinit dodatečně doplňujícím usnesením, které však může vydat pouze v zákonné lhůtě (§ 166 odst. 1 o. s. ř.). Proto je třeba, aby usnesení o zastavení exekuce, bylo doručeno i soudnímu exekutorovi, protože jakmile nabude usnesení právní moci, nelze jej doplnit o výrok o nákladech exekuce. Oproti tomu účastníci mohou bez ohledu na právní moc rozhodnutí, navrhnout doplnění rozhodnutí do patnácti dnů od doručení rozhodnutí (srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 2004, sp. zn. 25 Co 271/2004).

na zastavení exekuce je přípustné odvolání (soudní exekutor je oprávněn podat odvolání pouze proti výroku o nákladech exekuce). Proti rozhodnutí odvolacího soudu je přípustné dovolání.

Jelikož se nařízení exekuce nevztahuje pouze na pohledávku oprávněného přiznanou mu exekučním titulem a náklady, které mu vzniknou v rámci exekučního řízení, ale i na náklady exekuce, byl do exekučního řádu začleněn § 55a, a to zákonem č. 347/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Exekuci proto nelze zastavit na návrh povinného, jestliže nebyly uhrazeny náklady exekuce (§ 55a e. ř.).²⁴⁴ Ustanovení § 55a e. ř. se aplikuje zejména tehdy, jestliže návrh na zastavení exekuce podá povinný z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. Uplatnění tohoto ustanovení naopak nepřipadá v úvahu u návrhu na zastavení z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř.²⁴⁵

Závěrem je k institutu zastavení exekuce nutné upozornit na to, že k zastavení exekuce lze přistoupit jen tam, kde již exekuce byla nařízena a zároveň nebyla doposud provedena či jinak neskončila.²⁴⁶ To ovšem neplatí v případě, kdy povinný podá návrh na zastavení exekuce z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. O takovém návrhu je exekuční soud povinen věcně rozhodnout i tehdy, jestliže již byla exekuce provedena.²⁴⁷

3.5 Námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce

Exekutor vykonává exekuční činnost za úplatu (§ 3 odst. 1 e. ř.). Úplatou za exekuční činnost se přitom rozumí odměna, jejíž výši a způsob určení stanoví vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem (dále jen „e. t.“). Odměna soudního exekutora je součástí nákladů exekuce, a to vedle náhrady paušálně určených či účelně vynaložených hotových výdajů, náhrady za ztrátu času při exekuci, náhrady za doručení písemností, odměny a náhrady nákladů správce závodu, a je-li exekutor nebo správce závodu plátcem daně z přidané hodnoty, je nákladem

²⁴⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 20 Cdo 420/2006.

²⁴⁵ Srov. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 9. 2008, sp. zn. 11 Co 150/2008.

²⁴⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2007, sp. zn. 20 Cdo 1886/2006, nebo ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2325/2006, nebo ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2421/2004, nebo ze dne 22. 9. 2015, sp. zn. 26 Cdo 1663/2015.

²⁴⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2706/2007, nebo ze dne 25. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3266/2013, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2019, sp. zn. 30 Cdo 5134/2017.

exekuce rovněž příslušná daň z přidané hodnoty podle zvláštního právního předpisu²⁴⁸ [(dále jen „náklady exekuce“) – § 87 odst. 1 e. ř.].

Náklady exekuce platí sám soudní exekutor. Proto by měl vždy pečlivě zvážit, jak přistoupí k vedení exekuce, aby minimalizoval své náklady oproti svým příjmům a výsledkem jeho činnosti byl skutečný příjem, případně i zisk a nevykonával svou činnost se ztrátou. Jak již bylo uvedeno v kapitole 1.3 Obecný výklad k exekuci, soudní exekutor vystupuje při exekuční činnosti v postavení podnikatele, a proto má z úspěšného provedení exekuce zisk v podobě odměny. Zároveň však nese i riziko spočívající v tom, že majetek povinného nepostačí ani k (částečné) úhradě nákladů exekuce, což bude pro exekutora znamenat finanční ztrátu. Z ustálené judikatury Ústavního soudu ovšem vyplývá, že vzhledem ke skutečnosti, že funkce soudního exekutora má rysy veřejnoprávní funkce, je jen správné a spravedlivé, aby mu příslušela odpovídající odměna za vykonanou práci. Proto má být exekutorovi správně vždy přiznána náhrada jím vynaložených (zaplacených), příp. již vzniklých nákladů exekuce vůči některému z účastníků exekučního řízení.²⁴⁹ Předně by přitom měla být povinnost k náhradě nákladů exekuce ukládána povinnému (§ 87 odst. 3 e. ř.).²⁵⁰

Vedle soudního exekutora má i oprávněný právo na náhradu nákladů účelně vynaložených k vymáhání nároku (dále jen „náklady oprávněného“). Ty by měl oprávněnému rovněž hradit povinný dle § 87 odst. 2 e. ř. Oprávněnému vznikají v rámci exekučního řízení náklady spojené s jeho zahájením a vedením, právním zastoupením, s případnou změnou soudního exekutora dle § 44b odst. 5 e. ř. Nákladem oprávněného je i spotřebovaná část zálohy na náklady exekuce, kterou oprávněný složil na žádost soudního exekutora dle § 90 odst. 3 e. ř.

Náklady exekuce a náklady oprávněného určuje soudní exekutor v příkazu k úhradě nákladů exekuce (dále jen „PUNE“ nebo „příkaz k úhradě“), který doručí oprávněnému

²⁴⁸ Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

²⁴⁹ Srov. nález Ústavního soudu, nebo ze dne 14. 8. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 14/17, nebo stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2004 sp. zn. II. ÚS 150/04, nebo ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. III. ÚS 118/05, nebo ze dne 25. 8. 2005, sp. zn. III. ÚS 158/05.

²⁵⁰ Výjimku z tohoto pravidla představuje § 89 e. ř., který stanoví, že dojde-li k zastavení exekuce hradí náklady exekuce a náklady účastníků ten, který zastavení zavínil. V případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného hradí paušálně určené či účelně vynaložené výdaje exekutorovi oprávněný [zde je nutné upozornit, že takový postup se neuplatní vždy, ale pouze v situaci, kdy je na straně oprávněného shledáno zavinění na zastavení exekuce ve smyslu § 89 věta první e. ř. a § 271 o. s. ř. (srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06, nebo nález Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. III. ÚS 1226/08, nebo ze dne 12. 5. 2008 sp. zn. IV. ÚS 2888/07, nebo ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 16/08)].

a povinnému (§ 88 odst. 1 e. ř.).²⁵¹ PUNE je zvláštním typem rozhodnutí soudního exekutora, které musí obsahovat náležitosti stanovené v § 88 odst. 2 e. ř. Prostřednictvím něj soudní exekutor nejenom, že určuje výši a jednotlivé složky nákladů exekuce a nákladů oprávněného, ale zároveň jím ukládá povinnost k jejich úhradě povinnému (§ 87 odst. 2 a 3 e. ř.).²⁵² Na základě pravomocného PUNE pak soudní exekutor vymůže náklady oprávněného a náklady exekuce, a to některým ze způsobů určených v exekučním příkazu k provedení exekuce ukládajícím zaplacení peněžité částky (§ 87 odst. 4 e. ř. ve spojení s § 59 odst. 1 e. ř.).²⁵³ Z toho vyplývá, že pravomocný příkaz k úhradě je exekučním titulem.²⁵⁴

Soudní exekutor vydá PUNE i tehdy, jestliže povinný uhradil vše, co mu bylo uloženo zaplatit ve vyzoomění o zahájení exekuce (§ 44 e. ř.).²⁵⁵ V takovém případě náleží pověřenému soudnímu exekutorovi pouze snížená odměna ve výši dle § 11 odst. 1 e. t.²⁵⁶ PUNE tak navazuje na již oznámenou a vyčíslenou povinnost ve vyzoomění o zahájení exekuce, ale na rozdíl od vyzoomění tuto povinnost dále upřesňuje, aktualizuje a rovněž odůvodňuje. Právní mocí takto vydaného PUNE je exekuce provedena a tudíž skončena (§ 46 odst. 6 e. ř.).

Pokud povinný dobrovolně nesplní vše, co mu bylo uloženo ve vyzoomění o zahájení exekuce, pak je PUNE soudním exekutorem vydán až v okamžiku, kdy je možné náklady

²⁵¹ PUNE se doručuje i manželu povinného, je-li v exekuci postihován jeho majetek nebo majetek ve společném jmění manželů, neboť je v takovém případě rovněž účastníkem exekučního řízení (§ 36 odst. 2 e. ř.), přistoupiším oprávněným (§ 52 odst. 1 e. ř. ve spojení s § 320e o. s. ř.), původnímu exekutorovi, pokud došlo k jeho vyloučení nebo ke změně exekutora, neboť je rozhodováno o jeho odměně, a proto je oprávněn k podání námitek (§ 29 odst. 11 a § 44b odst. 4 e. ř.), případně jeho dědici či odkazovníku (§ 15 odst. 6 e. ř.). Dále se doručuje těm osobám, kterým se podle zvoleného způsobu exekuce doručuje usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu.

²⁵² To neplatí v případě, kdy dojde k zastavení exekuce v důsledku zavinění oprávněného (§ 89 e. ř.). Ustanovení § 87 odst. 2 a 3 e. ř. tedy vychází z principu presumovaného procesního úspěchu oprávněného a zavinění povinného, který tím, že nesplnil uloženou povinnost před zahájením exekučního řízení, zavinil, že exekuční řízení muselo být zahájeno, a proto odpovídá za náhradu nákladů, které při vymáhání nároku vznikly.

²⁵³ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 20 Cdo 2176/2011, nebo ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 20 Cdo 5223/2007.

²⁵⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2087/2007.

²⁵⁵ Dle § 44 odst. 1 věta první a druhá e. ř. soudní exekutor nejpozději do patnácti dnů ode dne doručení pověření podle § 43a odst. 3 e. ř. doručí oprávněnému vyzoomění o zahájení exekuce. Povinnému vyzoomění zašle nejpozději s prvním exekučním příkazem, a to spolu s exekučním návrhem, kopií exekučního titulu a výzvou ke splnění vymáhané povinnosti podle § 46 odst. 6 e. ř.

²⁵⁶ Splní-li povinný ve lhůtě třiceti dnů ode dne doručení výzvy ke splnění vymáhané povinnosti vymáhaný nárok a uhradí zálohu na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného (§ 46 odst. 6 e. ř.), náleží soudnímu exekutorovi odměna: a) ve výši 50 % odměny dle § 6 e. t., jde-li o exekuci ukládající zaplacení peněžité částky, b) ve výši 30 % odměny podle § 7 až § 10 e. t., jde-li o exekuci ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky.

exekuce a náklady oprávněného vyčíselit.²⁵⁷

O náhradě nákladů exekuce může být rozhodnuto i několika různými PUNE, a to buď ve vztahu k jednotlivým osobám, nebo průběžně během celého exekučního řízení (§ 6 odst. 1 a 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuce a další činnosti). Nejčastější je však varianta, kdy je vydáván pouze jeden příkaz pro dané exekuční řízení.

Proti PUNE zavádí exekuční řád zvláštní typ opravného prostředku a tím jsou námitky. Jedině prostřednictvím námitek lze zpochybnit výši nákladů exekuce a nákladů oprávněného stanovených v PUNE.²⁵⁸

Vzhledem k tomu, že exekuční řád neobsahuje úpravu námitkového řízení, je soudní exekutor a stejně tak exekuční soud povinen přiměřeně dodržet veškerá ustanovení občanského soudního řádu vztahující se na soudní řízení a rozhodnutí (§ 52 odst. 1 e. ř. ve spojení s § 254 odst. 1 o. s. ř.). Jen tak je totiž možné, aby soudní exekutor (exekuční soud) v řízení o námitkách proti PUNE dodržel veškeré povinnosti, které jsou mu uloženy na úrovni ústavního pořádku.²⁵⁹ Při rozhodování o námitkách se analogicky použijí ustanovení občanského soudního řádu upravující odvolací řízení²⁶⁰ s výjimkami vyplývajícími z výslovné úpravy zakotvené v § 88 odst. 3 a 4 e. ř. a vyplývajícími rovněž z charakteru námitek proti PUNE jako zvláštního opravného prostředku, na rychlosti jehož projednání měl zákonodárce zvláštní zájem vzhledem ke stanovení krátké lhůty pro jejich podání a také vzhledem ke stanovení lhůty pro rozhodnutí o nich a k nemožnosti podat proti rozhodnutí exekučního soudu odvolání.²⁶¹

Povinný je samozřejmě jako účastník řízení, jemuž je PUNE doručován, oprávněn námitky uplatnit. Musí tak však učinit včas, a to ve lhůtě osmi dnů ode dne doručení PUNE (§ 88 odst. 3 e. ř.).²⁶² Jelikož se jedná o lhůtu procesní, postačí, jestliže poslední den této lhůty povinný předá námitky k doručení orgánu, který má povinnost je doručit (§ 57 odst. 3 o. s. ř.). Lhůta rovněž zůstává zachována i tehdy, jestliže byly námitky včas podány u exekučního soudu (§ 55b odst. 4 e. ř.). Exekuční soud je pak povinen podané námitky neprodleně zaslat soudnímu exekutorovi.

²⁵⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. Civilní proces. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia Iuris. ISBN 978-80-7400-600-5. s. 43.

²⁵⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3239/2013.

²⁵⁹ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. III. ÚS 2204/10.

²⁶⁰ Srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. Cpjn 200/2005.

²⁶¹ KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 597.

²⁶² Pokud ovšem PUNE obsahuje nesprávné poučení o opravném prostředku nebo neobsahuje žádné poučení, je na místě analogická aplikace § 204 odst. 2 o. s. ř.

Zmeškání lhůty k podání námitek nelze prominout (§ 35 odst. 5 e. ř.).

Shledá-li soudní exekutor podané námitky jako opožděné, předloží je exekučnímu soudu k rozhodnutí o odmítnutí dle § 208 odst. 1 o. s. ř. Proti takovému rozhodnutí je přípustné odvolání.

Jsou-li naopak námitky posouzeny jako včasné, do doby, než je o nich pravomocně rozhodnuto, nemůže PUNE nabýt právní moci a náklady v něm určené není možné v exekuci vymoci. I přes to je však soudní exekutor oprávněn za účelem zajištění věcí, hodnot či prostředků sloužících k úhradě nákladů exekuce a nákladů oprávněného určených v PUNE vydat exekuční příkaz. Takto zajištěné věci, hodnoty či prostředky však nesmí být do pravomocného skončení námitkového řízení vyplaceny oprávněnému ani soudnímu exekutorovi.

Povinný má právo vzít podané námitky zpět, a to do okamžiku, než rozhodnutí o nich nabude právní moci. V případě zpětvzetí námitek nabývá PUNE právní moci, jako kdyby proti němu žádné námitky podány nebyly (§ 222 odst. 1 o. s. ř.).

Námitky proti PUNE musí splňovat obecné náležitosti podání dle § 42 odst. 4 o. s. ř. Vedle toho v nich musí být uveden konkrétní důvod (skutečnost), na základě něhož povinný dovozuje nesprávnost PUNE. Takto vymezeným důvodem je při rozhodování o námitkách soudní exekutor, případně i exekuční soud, vázán.

Jestliže podané námitky nesplňují všechny zákonem stanovené náležitosti, je soudní exekutor povinen pokusit se o odstranění jejich vad postupem dle § 209 ve spojení s 43 o. s. ř. Případně tak učiní exekuční soud, jestliže mu námitky byly postoupeny soudním exekutorem k rozhodnutí. Neodstraní-li povinný vady námitek způsobem a ve lhůtě k tomu určené soudním exekutorem (exekučním soudem) a tyto brání jejich věcnému projednání, pak je soudní exekutor (exekuční soud) usnesením odmítne dle § 211 ve spojení s § 43 odst. 2 o. s. ř.

Naopak včasné námitky, které obsahují všechny zákonné náležitosti a jsou tak způsobilé k věcnému projednání a rozhodnutí o nich, posoudí v prvním kole soudní exekutor.

Předtím, než je možné přistoupit k rozhodnutí o námitkách povinného proti PUNE, musí být nejprve ostatním účastníkům poskytnuta možnost se k nim vyjádřit. Případná vyjádření ostatních účastníků je soudní exekutor povinen zaslat povinnému s tím, že má možnost se k nim vyjádřit.²⁶³

²⁶³ Domáhá-li se povinný námitkami změny PUNE, je nutné, aby s nimi byli ostatní účastníci seznámeni a měli možnost se k nim vyjádřit. Porušení povinnosti zaslat námitky ostatním účastníkům k vyjádření představuje porušení práva na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 6 odst. 1 EÚLP. Tato povinnost však není absolutní. Soudní exekutor (exekuční soud) může po zvážení okolností daného případu dospět k závěru, že takový postup není potřebný a nezbytný, musí jej však řádně zdůvodnit (srov. nález

Pokud soudní exekutor shledá námitky jako důvodné, vyhová jim v celém rozsahu a jimi napadený PUNE zruší. Po právní moci takového rozhodnutí pak vydá nový příkaz k úhradě. Jestliže i proti němu povinný podá námitky, soudní exekutor je již bez dalšího postoupí přímo exekučnímu soudu k rozhodnutí.

V případě, že soudní exekutor podaným námitkám nevyhoví, předloží je bez zbytečného odkladu spolu se spisem a předkládací zprávou exekučnímu soudu k rozhodnutí. Současně s tím může exekučnímu soudu předložit i své vyjádření k podaným námitkám. Nicméně pokud tak exekutor učiní, je nutné, aby své vyjádření zaslal povinnému, který námitky podal, neboť ten má právo se k němu vyjádřit. Jinak by tím totiž bylo porušeno právo povinného na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 6 odst. 1 EÚLP.²⁶⁴

Poté, co jsou exekučnímu soudu námitky povinného postoupeny k rozhodnutí, musí o nich rozhodnout ve lhůtě patnácti dnů (§ 88 odst. 3 e. ř.). Může o nich rozhodnout i bez nařízení jednání. Rozhoduje zásadně usnesením (§ 254 odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

Ačkoliv je to soudní exekutor, kdo by měl zkoumat, zda byly námitky podané včas a osobou oprávněnou a zda obsahují všechny formální a obsahové náležitosti, musí splnění těchto podmínek námitkového řízení zkoumat ještě jednou exekuční soud, aby tak byla zhojena případná pochybení při jejich posuzování ze strany soudního exekutora.²⁶⁵

Dospěje-li exekuční soud k závěru, že námitky jsou způsobilé k věcnému projednání, přistoupí k přezkoumání námitkami napadeného PUNE. Posuzuje přitom, zda příkaz k úhradě obsahuje veškeré zákonem stanovené náležitosti, zda náklady v něm určené jsou řádně vyčísleny a zdůvodněny a v neposlední řadě i doloženy příslušnými doklady.²⁶⁶ Rozhoduje na základě zjištěného skutkového stavu (§ 153 odst. 1 o. s. ř.). Ve svém rozhodnutí je přitom povinen se

Ústavního soudu ze dne 16. 7. 2015, sp. zn. III. ÚS 2419/14).

²⁶⁴ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2005 sp. zn. II. ÚS 336/05, nebo ze dne 4. 4. 2007 sp. zn. II. ÚS 417/06, anebo rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 21. 6. 2005 ve věci Milatová a ostatní proti České republice (stížnost č. 61811/00).

²⁶⁵ Pokud se exekuční soud nezabýval podanými námitkami proti příkazu k úhradě, protože je nesprávně považoval za opožděně podané, upřel tím povinnému právo domáhat se svého práva u nezávislého a nestranného soudu, konkrétně právo obrátit se na soud, aby přezkoumal rozhodnutí soudního exekutora, a tím porušil jeho ústavně zaručené základní právo ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 290/09).

²⁶⁶ V PUNE musí být jednotlivé položky nákladů popsány a jejich názvy by měly pokud možno kopírovat položky uvedené demonstrativním výčtem v § 13 odst. 1 e. t. Vyúčtované hotové výdaje přitom nesmějí obsahovat ty úkony, které jsou kryty odměnou (§ 1 odst. 3 e. t.). Veškeré hotové výdaje musí být ve spise soudního exekutora doloženy fakturami a stvrzenkami či jinými doklady, a pokud to není možné, úředními záznamy. Totéž platí pro vyúčtování cestovních výdajů a náhrady za ztrátu času. Veškeré tyto podklady totiž slouží exekučnímu soudu v námitkovém řízení jako důkazy pro stanovení skutkového stavu (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 336/05).

vypořádat se všemi námitkami uplatněnými povinným (§ 157 odst. 2 o. s. ř.), a proto musí být jeho rozhodnutí o námitkách řádně odůvodněno.²⁶⁷

Pokud exekuční soud dospěje k závěru, že PUNE je věcně správný, námitky pro jejich nedůvodnost zamítne. V praxi se lze setkat s tím, že exekuční soud v takovém případě námitky nezamítne, ale PUNE potvrdí za přiměřeného použití § 219 o. s. ř. To ovšem nemá vliv na věcnou správnost takového rozhodnutí.²⁶⁸

Shledá-li exekuční soud námitky důvodné a zároveň má dostatek podkladů k rozhodnutí ve věci, PUNE usnesením změní (§ 220 odst. 1 o. s. ř.). V případě, kdy jsou námitky posouzeny jako důvodné, ale jimi napadené PUNE je nepřezkoumatelné (ať už proto, že neobsahuje dostatečné odůvodnění jednotlivých položek nákladů,²⁶⁹ nebo proto, že soudní exekutor nepředložil exekučnímu soudu dostatek podkladů pro účely rozhodnutí o námitkách), námitkami napadený příkaz k úhradě zruší a věc vrátí soudnímu exekutorovi k novému rozhodnutí (k vydání nového PUNE). Soudní exekutor je rozhodnutím exekučního soudu o zrušení PUNE vázán (§ 226 odst. 1 o. s. ř.).

Rozhodne-li exekuční soud tak, že se námitky zamítají nebo že se napadené PUNE mění, je povinen rozhodnout zároveň i o nákladech námitkového řízení (§ 224 odst. 1 a 2 o. s. ř.). Takový postup je v souladu s principem procesní ekonomie, neboť je jím zabráněno tomu, že by soudní exekutor musel vydávat nový příkaz k úhradě nákladů námitkového řízení, proti kterému by mohli účastníci uplatnit nové námitky. Pokud ovšem exekuční soud na základě podaných námitek PUNE zruší, je po právní moci tohoto rozhodnutí soudní exekutor povinen vydat nový příkaz k úhradě, v němž rozhodne opětovně o nákladech exekuce, nákladech oprávněného a rovněž i o nákladech námitkového řízení (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).

Rozhodnutí exekučního soudu o námitkách se doručí oprávněnému, povinnému a soudnímu exekutorovi (§ 88 odst. 4 e. ř.).²⁷⁰ Rozhodnutí exekučního soudu o námitkách proti PUNE je konečné, neboť zákon proti němu nepřipouští opravný prostředek (§ 88 odst. 4

²⁶⁷ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 16. 4. 2009, sp. zn. I. ÚS 944/07, nebo ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. III. ÚS 2204/10.

²⁶⁸ KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 600.

²⁶⁹ Je zcela nepřipustné, aby soudní exekutor jednotlivé položky v PUNE nerozepsal vůbec, anebo je rozepsal zcela nedostatečně a s odůvodněním na nákladnost takové operace odkázal na údaje založené ve svém spise. Soudní exekutor jako orgán veřejné moci má mít úctu k právům účastníků řízení (čl. 1 odst. 1 Ústavy), a je tudíž jeho povinností, aby jeho postup byl vždy transparentní a bylo z něj možné dovodit bez dalšího soulad se zákonem (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 336/05).

²⁷⁰ Soudní exekutor, je rovněž účastníkem námitkového řízení, směřují-li podané námitky proti výroku PUNE o nákladech exekuce (srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. Cpjn 200/2005).

věta druhá e. ř.). Jediný možný prostředek obrany proti rozhodnutí exekučního soudu o námitkách představuje ústavní stížnost dle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy ve spojení s § 72 odst. 1 písm. a) ZÚS (blíže viz část 5. Ústavní stížnost ve výkonu rozhodnutí).

3.6 Procesní prostředky obrany povinného proti generálnímu a speciálnímu inhibitoriu v exekuci

V rámci novelizace exekučního řádu zákonem č. 286/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 119/2001 Sb., zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 286/2009 Sb.“), došlo k uvolnění účinků generálního inhibitoria dříve upraveného v § 44 odst. 7 e. ř. ve znění účinném do 31. 10. 2009, který ukládal povinnému zákaz, poté co mu bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce, nakládat s majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů s tím, že právní úkon, kterým by tuto povinnost porušil, by byl absolutně neplatný. Tento zákaz se nevztahoval na běžnou obchodní činnost povinného, uspokojování jeho základních životních potřeb, udržování a správu jeho majetku. Zákaz dle § 44 odst. 7 e. ř. účinného do 31. 10. 2009 se neuplatnil, byl-li povinným stát. Jak již vyplývá ze znění výše uvedeného ustanovení, do 31. 10. 2009 byly právní účinky generálního inhibitoria vázány na doručení usnesení o nařízení exekuce.²⁷¹ S účinností od 1. 11. 2009 byl zákonem č. 286/2009 Sb. do exekučního řádu včleněn § 44a, který zásadně změnil dosavadní právní úpravu generálního inhibitoria.

Aktuální vymezení rozsahu generálního inhibitoria je upraveno v § 44a odst. 1 e. ř. Toto ustanovení stanoví, že po doručení vyznění o zahájení exekuce (k doručení může dojít i fikcí dle § 49 odst. 4 o. s. ř.) nesmí povinný nakládat se svým majetkem, a to včetně nemovitých věcí a majetku patřícího do společného jmění manželů (ve smyslu § 42 e. ř.), jestliže exekutor

²⁷¹ Srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. Cpjn 200/2005.

nerozhodne jinak podle § 44 odst. 4 e. ř.²⁷² Toto omezení se nevztahuje na běžnou obchodní a provozní činnost povinného, uspokojování jeho základních životních potřeb povinného a osob, vůči kterým má vyživovací povinnost (to platí jen pro povinné fyzické osoby), a udržování a správu majetku. Právní jednání, kterým povinný tento zákaz poruší, je relativně neplatné (§ 44a odst. 1 e. ř.).

K tomu, aby se právní jednání povinného v rozporu se zákazem podle § 44a odst. 1 e. ř. stalo neplatným, je tedy třeba, aby vůči němu soudní exekutor, oprávněný nebo další věřitel povinného, který včas přihlásil svou pohledávku do probíhající exekuce (dále jen „přihlášený věřitel“), vznesl námitku neplatnosti právního jednání za účelem zajištění uspokojení vymáhané povinnosti.²⁷³ Soudní exekutor může takovou námitku uplatnit pouze do doby, než je exekuce skončena (vymožením povinnosti uložené povinnému exekučním titulem, nákladů oprávněného a nákladů exekuce, anebo právní mocí usnesení o zastavení exekuce). Oprávněný může námitku vznést do doby, než je v rámci exekuce jeho nárok plně uspokojen, tedy než jsou jeho pohledávka včetně příslušenství a náklady oprávněného zcela vymoženy. Přihlášený věřitel může námitku relativní neplatnosti uplatnit nejpozději do okamžiku, než jsou jeho pohledávka a její příslušenství zcela vymoženy. Námitku relativní neplatnosti je třeba uplatnit nejen vůči povinnému, ale i ostatním účastníkům právního jednání, kterým bylo porušeno generální inhibitorium.²⁷⁴

Doktrína dovozuje, že lhůta k uplatnění námitky relativní neplatnosti právního jednání povinného je obecnou promlčecí (tříletou) lhůtou vycházející z § 629 odst. 1 o. z.²⁷⁵ Promlčecí lhůta počíná běžet ode dne, kdy bylo právní jednání povinného učiněné v rozporu se zákazem dle § 44a odst. 1 e. ř. ukončeno. Nicméně ne každé exekuční řízení trvá tři roky či více, a proto by bylo vhodné, aby byla možnost domáhat se neplatnosti právního jednání povinného rovněž omezena délkou exekučního řízení.

²⁷² Dle § 44 odst. 4 e. ř. může soudní exekutor před zasláním vyrozumění o zahájení exekuce oprávněnému, rozhodnout o tom, že zákaz podle § 44a odst. 1 e. ř. se vztahuje pouze na část majetku povinného, která je přiměřená vymáhané povinnosti, a to za podmínky, že je vymáhaná povinnost v hrubém nepoměru k majetku povinného, na který by se zákaz podle § 44a odst. 1 e. ř. vztahoval. Takové rozhodnutí exekutor doručí spolu s vyrozuměním o zahájení exekuce oprávněnému i povinnému.

²⁷³ Oprávněný se může domáhat určení neplatnosti právního jednání povinného v rozporu s § 44a odst. 1 e. ř. žalobou na určení neplatnosti. K rozhodování v této věci jsou věcně příslušné okresní soudy (srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 2. 2011, sp. zn. 7 Cmo 291/2010)

²⁷⁴ KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 306.

²⁷⁵ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. Soudní exekuce. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie. ISBN 978-80-7552-427-0. s. 86.

Právní účinky vznesení námitky neplatnosti nastávají od účinnosti právního jednání (*ex tunc*), dojde-li daný projev vůle exekutora, oprávněného nebo přihlášeného věřitele všem účastníkům právního jednání, vůči němuž námitka relativní neplatnosti směřuje.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že zákonem č. 286/2009 Sb. byl institut absolutní neplatnosti právního jednání povinného, kterým došlo k porušení generálního inhibitoria, nahrazen institutem relativní neplatnosti. Z konstantní judikatury Nejvyššího soudu ČR vyplývá jednotný názor, že v případě úspěšného provedení exekuce či jejího zastavení se považuje právní jednání povinného, na základě něhož nakládal s majetkem v rozporu se zákazem plynoucím z generálního inhibitoria, za platné, jestliže se jedná o majetek, který nebyl v rámci exekuce postižen.²⁷⁶ Institut generálního inhibitoria totiž slouží k ochraně oprávněného a případných přihlášených věřitelů povinného a uplatní se jen při prosazování takové ochrany. Jestliže byl oprávněný, příp. přihlášený věřitel, se svým nárokem v exekuci úspěšný, není žádný důvod dovozovat i poté neplatnost takového právního jednání povinného.²⁷⁷

Účinky generálního inhibitoria nastávají okamžikem doručení vyrozumění o zahájení exekuce povinnému (§ 44a odst. 1 e. ř.)²⁷⁸ a zanikají skončením exekuce (tj. vymožením vymáhaného plnění včetně nákladů exekuce a nákladů oprávněného²⁷⁹ nebo právní mocí usnesení o zastavení exekuce).²⁸⁰ O povinnosti dodržet zákaz dle § 44a odst. 1 e. ř. a následcích jeho porušení musí být povinný poučen ve vyrozumění o zahájení exekuce [§ 44 odst. 3 písm. h) e. ř.].

Účelem generálního inhibitoria je znemožnit povinnému v průběhu exekuce jakkoliv snižovat hodnotu svého majetku, vyvádět z něj věci nebo majetková práva. Vedle toho je

²⁷⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2013, sp. zn. 20 Cdo 2613/2011.

²⁷⁷ Srov. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. 31 Cdo 4545/2008.

²⁷⁸ S účinností od 1. 1. 2013 na základě novely provedené zákonem č. 396/2012 Sb. je exekutorovi umožněno spolu s vyrozuměním o zahájení exekuce zaslat povinnému exekuční příkaz. Takovým postupem však pozbývá generální inhibitorium víceméně smysl, neboť doručením exekučního příkazu nastávají účinky speciálního inhibitoria a generálním inhibitoriem je tak zbytečně a navíc nadměrně zatěžován majetek povinného (HLAVSA, Petr, Radovan DÁVID a Michal KOJAN. Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů a rozhodnutí: poznámkové vydání s judikaturou podle stavu k 1. září 2013. Praha: Leges, 2013. Glosátor. ISBN 978-80-87576-54-0. s. 91 - 92.).

²⁷⁹ Tato skutečnost jednoznačně vyplývá z § 46 odst. 6 věta čtvrtá e. ř. které stanoví, že splněním vymáhaného nároku a uhrazením zálohy na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného zaniká zákaz dle § 44a odst. 1 a dle § 47 odst. 6 e. ř., a lze ji dovodit i systematickým a teleologickým výkladem s ohledem na § 51 písm. c) e. ř. a § 46 odst. 2 věta druhá e. ř. spolu s použitím argumentu *ad minori ad maius* k § 47 odst. 7 e. ř.

²⁸⁰ Samozřejmě v těchto případech zanikají i účinky speciálního inhibitoria na základě soudním exekutorem vydaným exekučním příkazem, a nejen účinky generálního inhibitoria.

smyslem této právní úpravy donutit povinného, aby splnil svou povinnost uloženou mu exekučním titulem. Institut generálního inhibitoria se neuplatní pouze u exekucí k vymožení peněžitého plnění, jak by se mohlo zdát, ale i u exekucí, jejichž předmětem je vymožení nepeněžitého plnění. Důvodem je, že i v rámci exekuce na nepeněžité plnění je třeba vymoci náklady exekuce a náklady oprávněného.²⁸¹

Právě institutem generálního inhibitoria se exekuce výrazně liší od soudního výkonu rozhodnutí. V rámci soudního výkonu rozhodnutí je totiž již v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí označen konkrétní majetek povinného, který bude výkonem rozhodnutí postižen. Uplatní se zde tedy pouze institut speciálního inhibitoria. Naopak v pověření soudního exekutora není určeno, jakým způsobem bude exekuce provedena. O tom rozhoduje až soudní exekutor exekučním příkazem. Proto je nutné, za účelem ochrany oprávněného, zajistit majetek povinného generálním inhibitoriem do doby, než soudní exekutor zvolí vhodný způsob provedení exekuce a než nastanou účinky speciálního inhibitoria.²⁸² Přestože se tedy zákaz dle § 44a odst. 1 e. ř. vztahuje (až na výjimky) na veškerý majetek povinného, je následně doplněn institutem speciálního inhibitoria dle § 47 odst. 6 e. ř., na základě něhož je v exekuci postižen konkrétní (v exekučním příkazu vymezený) majetek povinného, se kterým je mu zakázáno jakkoliv nakládat pod sankcí absolutní neplatnosti.

Podle platné právní úpravy platí, že zákaz dle § 44a odst. 1 e. ř. se nevztahuje na povinného, jestliže je jím stát či územní samosprávný celek (§ 44a odst. 5 e. ř.).²⁸³ Tato zákonná výjimka je založena na logické premise, že není ve veřejném zájmu státu ani územního samosprávného celku snižovat hodnotu svého majetku tím, že by z něj převáděl některá práva a věci na jiného, a tím znemožnil uspokojení oprávněného, resp. provedení exekuce, takže omezení generálním inhibitoriem není na místě. Zakázat státu disponovat s majetkem by navíc mohlo také znamenat zkomplikování nebo dokonce narušení činnosti organizačních složek státu. Obdobný dopad by generální inhibitorium mělo i na fungování územních samosprávných celků. Jestliže se tedy stát nebo územní samosprávný celek ocitne v exekučním řízení v postavení povinného, může i po doručení vyrozumění o zahájení exekuce volně nakládat s veškerým svým majetkem. Vůči těmto povinným se uplatní pouze institut speciálního inhibitoria poté, co je jim

²⁸¹ KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 304 - 305.

²⁸² HLAVSA, Petr, Radovan DÁVID a Michal KOJAN. Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů a rozhodnutí: poznámkové vydání s judikaturou podle stavu k 1. září 2013. Praha: Leges, 2013. Glosátor. ISBN 978-80-87576-54-0. s. 90.

²⁸³ Pojem územní samosprávný celek je v tomto případě nutné vykládat co nejvíc široce, kdy se pod tímto označením rozumí obec, město, hlavní město Praha i jeho městské části, statutární město a kraj.

doručen příslušný exekuční příkaz soudního exekutora.²⁸⁴

Jednou z možností povinného, jak se bránit generálnímu a případně i speciálnímu inhibitoriu, je podat návrh na zrušení inhibitoria podle § 44a odst. 2 e. ř. poté, co složí u soudního exekutora částku ve výši odpovídající výši vymáhané pohledávky oprávněného včetně jejího příslušenství, nákladů exekuce a nákladů oprávněného. Pokud povinný výše uvedené podmínky splní, je soudní exekutor povinen do sedmi dnů od doručení takového návrhu dle § 44a odst. 2 e. ř. vydat usnesení o zrušení generálního²⁸⁵ (a v případě, že již vydal exekuční příkaz i speciálního²⁸⁶) inhibitoria. S ohledem na krátkou lhůtu, ve které je soudní exekutor povinen rozhodnout, není povinen žádat vyjádření oprávněného k návrhu povinného dle § 44a odst. 2 e. ř. Pokud tak přesto učiní a oprávněný proti návrhu povinného nemá námitek, nemusí usnesení o zrušení generálního (příp. i speciálního) inhibitoria obsahovat odůvodnění (§ 169 odst. 2 věta první o. s. ř.). Stejně tak není usnesení o zrušení inhibitoria soudní exekutor povinen odůvodnit, jestliže soudní exekutor ve výroku usnesení uvede, že rozhoduje dle § 44a odst. 2 e. ř. a že povinný složil u soudního exekutora požadovanou částku podle tohoto ustanovení (§ 169 odst. 2 věta druhá o. s. ř.). Usnesení o zrušení inhibitoria následně soudní exekutor doručí účastníkům řízení a všem osobám, kterým byly doručeny exekuční příkazy podle § 49 odst. 7 e. ř. Opravný prostředek není proti tomuto usnesení přípustný. Zrušení zákazu podle § 44a odst. 1 e. ř. (příp. i podle § 47 odst. 6 e. ř.) tak nabývá účinků dnem doručení tohoto usnesení.

Jestliže povinný některou z podmínek stanovených v § 44a odst. 2 e. ř. nesplní, exekutor jeho návrh zamítne. Exekutor rovněž zamítne návrh povinného dle § 44a odst. 2 e. ř. také tehdy, jestliže je v exekuci vymáháno opětující se plnění splatné v budoucnosti (např. běžné výživné). V případě zamítnutí návrhu musí již rozhodnutí o tom obsahovat odůvodnění. Proti usnesení, jímž byl návrh povinného dle § 44a odst. 2 e. ř. zamítnut, může povinný podat odvolání. Odvolání však nemá na postup soudního exekutora při provádění exekuce odkladný účinek. V takové situaci se povinný může bránit návrhem na odklad exekuce dle § 54 odst. 5 e. ř. (blíže viz kapitola 3.4 Návrh na odklad exekuce) nebo návrhem na zastavení exekuce dle § 268 odst. 1

²⁸⁴ KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 310.

²⁸⁵ Je nutné, aby v usnesení o zrušení účinků generálního inhibitoria bylo konkretizováno to exekuční řízení, na které se zákaz dle § 44a odst. 1 e. ř. nevztahuje, neboť vůči povinnému může být u stejného soudního exekutora vedeno několik exekučních řízení.

²⁸⁶ Ruší-li exekutor i speciální inhibitorium, musí do výroku usnesení uvést, že od doručení usnesení může povinný nakládat s konkrétní věcí nebo právem, které výslovně popíše, a dále, že se ruší zákaz vyplývající z exekučního příkazu, který rovněž v usnesení specifikuje datem jeho vydání a číslem jednacím (KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 307 - 308.).

písm. g) o. s. ř. (podrobněji viz kapitola 3.5 Návrh na zastavení exekuce a kapitola 2.4 Návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí, bod 2.4.1 Jednotlivé zákonné důvody, pro které může povinný podat návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí).

Nicméně závěrem je k návrhu povinného dle § 44a odst. 2 e. ř. nutné podotknout, že vzhledem k tomu, že účinky generálního i speciálního inhibitoria zanikají skončením exekuce (kromě právní moci usnesení o zastavení exekuce) vymožením povinnosti uložené povinnému exekučním titulem, včetně nákladů oprávněného a nákladů exekuce, jeví se tento procesní prostředek obrany a jeho právní úprava zakotvená v § 44a odst. 2 e. ř. jako zcela nadbytečná, když k tomu, aby byl tento procesní prostředek účinný, resp. aby bylo návrhu dle § 44a odst. 2 e. ř. vyhověno, musí povinný zároveň splnit podmínku zaplacení částky odpovídající výši vymáhané pohledávky oprávněného včetně jejího příslušenství, nákladů exekuce a nákladů oprávněného soudnímu exekutorovi, což má ale za následek skončení exekuce jejím provedením.

Dalším procesním prostředkem obrany povinného proti generálnímu i speciálnímu inhibitoriu je návrh na vydání rozhodnutí o tom, že se zákaz dle § 44a odst. 1, resp. dle § 47 odst. 6 e. ř. nevztahuje na majetek vymezený v takovémto návrhu povinného. Tento procesní institut je upraven v § 44a odst. 3 e. ř. K tomu, aby byl povinný se svým návrhem úspěšný, je třeba, aby spolu s ním doložil soudnímu exekutorovi skutečnost, že jeho zbývající majetek zjevně a nepochybně postačuje k uhrazení exekučně vymáhané povinnosti, a to včetně nákladů exekuce a nákladů oprávněného. Jestliže soudní exekutor návrhu povinného vyhoví, postupuje podle § 44a odst. 2 e. ř.²⁸⁷ Jediným rozdílem je, že ve výroku usnesení musí uvést konkrétní majetek povinného, na který se inhibitorium (generální, příp. i speciální) nevztahuje. Vyhovující usnesení nemusí dle § 169 odst. 2 o. s. ř. obsahovat odůvodnění. Naopak v případě, že exekutor návrh povinného zamítne či mu vyhoví jen zčásti, je třeba takové usnesení odůvodnit. Proti usnesení soudního exekutora o návrhu povinného dle § 44a odst. 3 e. ř. je odvolání přípustné, ovšem to nemá odkladný účinek.

S ohledem na výše uvedené je patrné, že díky novele č. 286/2009 Sb. byly do exekučního řádu zavedeny nové specifické instituty, které se zaměřují pouze na obranu proti generálnímu, resp. speciálnímu inhibitoriu. Podle exekučního řádu ve znění účinném do 31. 10. 2009 bylo jedinou možností povinného, jak se generálnímu, resp. speciálnímu inhibitoriu bránit, podat odvolání proti usnesení o nařízení exekuce, návrh na odklad exekuce nebo návrh na zastavení

²⁸⁷ Soudní exekutor by měl návrhu povinného dle § 44a odst. 3 e. ř. vyhovět zejména tehdy, jestliže zbylý majetek povinného, na němž může být exekuce provedena, byl již zajištěn (KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 308 - 309.).

exekuce.²⁸⁸

3.7 Obrana povinného proti exekučnímu příkazu

Exekuční příkaz je specifické rozhodnutí soudního exekutora a je typické pouze pro exekuční řízení, kdy jej soudní exekutor vydává za účelem provedení exekuce. Exekučním příkazem soudní exekutor volí způsob realizace exekuce, přičemž jednotlivé způsoby, z nichž může za tímto účelem vybírat, jsou taxativně vymezeny v § 59, § 71a a § 73a e. ř. Nepostačuje-li jeden ze způsobů provedení exekuce k uspokojení oprávněného, je soudní exekutor oprávněn provést exekuci v jednom exekučním řízení více způsoby, popřípadě i všemi zákonem stanovenými způsoby. K provedení exekuce více nebo všemi zákonem stanovenými způsoby pak může přistoupit současně nebo postupně (§ 58 odst. 2 e. ř.). Právní úprava exekučního příkazu je obsažena v § 47 až § 49 e. ř.

Proti exekučnímu příkazu není přípustný žádný opravný prostředek (§ 47 odst. 5 e. ř.).²⁸⁹ Přesto má povinný možnost se proti němu bránit, a to pomocí návrhu na zastavení exekuce či návrhu na odklad exekuce (k tomu blíže kapitoly 3.4 Návrh na odklad exekuce a 3.5 Návrh na zastavení exekuce).²⁹⁰

Jako další možný prostředek obrany proti exekučnímu příkazu ustanovení § 47 odst. 1 e. ř. umožňuje povinnému podat soudnímu exekutorovi podnět, na základě kterého pak může exekutor vydaný exekuční příkaz zrušit.²⁹¹ Tato možnost byla do exekučního řádu zakotvena novelou provedenou zákonem č. 133/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, kterým byla do § 47 odst. 1 e. ř. včleněna věta třetí, jež ukládá soudnímu exekutorovi povinnost při provádění exekuce postupovat přiměřeně, tj. zvolit takový způsob exekuce, který není zřejmě

²⁸⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 589/2005.

²⁸⁹ Pokud je proti exekučnímu příkazu podáno odvolání, mělo by se odvolacím soudem dle § 218 písm. c) o. s. ř. odmítnuto. Exekuční příkaz je totiž specifickým rozhodnutím soudního exekutora dle § 55b odst. 2 ve spojení s § 47 e. ř., přičemž veškeré úkony soudního exekutora se považují za úkony exekučního soudu (§ 28 věta druhá e. ř.), proto by měl být exekuční příkaz v takovém postaven na roveň rozhodnutí exekučního soudu proti němuž není odvolání přípustné dle § 202 o. s. ř. (srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. Cpjn 200/2005).

²⁹⁰ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 51/05, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2008, sp. zn. 20 Cdo 1361/2008.

²⁹¹ KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2. s. 345.

nevhodný zejména vzhledem k nepochopitelné výši závazků povinného a ceny předmětu, z něhož mají být závazky povinného vůči oprávněnému i soudnímu exekutorovi uspokojeny.²⁹² Soudním exekutorem vydané exekuční příkazy mají proto směřovat toliko ke spolehlivému uspokojení pohledávky oprávněného, jeho nákladů a s tím i spojených nákladů exekuce. Nemají pro povinného představovat likvidační opatření.²⁹³

Stejně tak je povinný oprávněn tento podnět podat exekučnímu soudu, který následně může v případě zjištěné nepřiměřenosti rozsahu prováděné exekuce v rozporu s § 47 odst. 1 věta třetí e. ř. exekuci částečně zastavit dle § 55 odst. 5, § 52 odst. 1 e. ř. ve spojení s § 268 odst. 4 o. s. ř.

3.8 Odporová žaloba

Odporovou žalobu může povinný v exekučním řízení uplatnit za stejných podmínek jako je tomu v soudním výkonu rozhodnutí. Právní úprava odporové žaloby je však obsažena pouze v § 267a o. s. ř. a řízení o ní je upraveno v části třetí občanského soudního řádu, neboť se jedná o klasické civilní řízení sporné, jelikož odporová žaloba je návrhem na zahájení řízení ve smyslu § 79 odst. 1 a 2 o. s. ř. Blíže k odporové žalobě viz kapitola 2.5 Odporová žaloba.

²⁹² Smyslem tohoto ustanovení je chránit povinného před postupem, jímž by bylo excesivně zasahováno do jeho práv. Typicky například půjde o situace, kdy by mělo kvůli bagatelní částce zbytečně docházet k prodeji či blokaci majetku nepochopitelně větší hodnoty. Ochrana poskytovaná předmětným ustanovením se musí vztahovat i na případy, kdy věc či právo povinného ztratí v důsledku exekuce významným způsobem na hodnotě (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 4. 6. 2014, sp. zn. IV. ÚS 4489/12).

²⁹³ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2008, sp. zn. II. ÚS 1038/08.

4. Řádné a mimořádné opravné prostředky ve výkonu rozhodnutí

Řádným opravným prostředkem ve výkonu rozhodnutí je odvolání. Mezi mimořádné opravné prostředky, které lze uplatnit ve výkonu rozhodnutí, patří dovolání a žaloba pro zmatečnost. Pokud jde o žalobu na obnovu řízení, nepřichází její uplatnění ve výkonu rozhodnutí v úvahu, neboť to zákon výslovně vylučuje (§ 254 odst. 2 o. s. ř.). Jestliže je přesto ve vykonávacím řízení podána žaloba na obnovu řízení, soud ji zamítne pro nepřipustnost (§ 235f o. s. ř.).

4.1 Odvolání proti rozhodnutí soudu

Odvolání je jediným řádným opravným prostředkem ve výkonu rozhodnutí. Pojem řádný opravný prostředek znamená, že jím lze napadnout pouze nepravomocné rozhodnutí soudu, který rozhodoval v prvním stupni, za předpokladu, že zákon proti určitému rozhodnutí odvolání nevyklučuje (§ 201 o. s. ř.). Ve vykonávacím řízení (tj. v řízení o soudním výkonu rozhodnutí a v řízení exekučním) rozhodují jako soudy prvního stupně zásadně okresní soudy [obvodní v Praze a městský v Brně – § 9 odst. 1 o. s. ř.], proto o odvolání proti jejich rozhodnutím budou rozhodovat vždy soudy krajské (v Praze městský) jako soudy k tomu funkčně příslušné (§ 10 odst. 1 o. s. ř.). Soudy výkonu rozhodnutí (§ 254 odst. 1 věta druhá o. s. ř.) a exekuční soudy (§ 52 odst. 1 e. ř. ve spojení s § 254 odst. 1 věta druhá o. s. ř.) pak rozhodují zásadně formou usnesení.

Povinný je k podání odvolání oprávněn jakožto účastník řízení. Zároveň však k tomu, aby bylo odvolání povinného subjektivně přípustné, musí směřovat proti takovému usnesení soudu prvního stupně, na základě něhož mu nebylo plně vyhověno nebo mu byla takovým rozhodnutím způsobena jiná určitá újma na jeho právech. Rozhodujícím přitom je výrok rozhodnutí soudu prvního stupně, protože existenci případné újmy lze posuzovat jen z procesního hlediska.²⁹⁴ Při tomto posuzování nelze brát v úvahu subjektivní přesvědčení povinného, ale jen objektivní skutečnost, že rozhodnutím soudu mu byla způsobena určitá, třeba i nepříliš významná újma, kterou lze odstranit zrušením nebo změnou napadeného rozhodnutí.²⁹⁵ Odvolání nemůže podat povinný, jemuž sice byla rozhodnutím soudu prvního stupně způsobena

²⁹⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2323/1999.

²⁹⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2015, sp. zn. 25 Cdo 2374/2015, nebo ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2133/2008, nebo ze dne 25. 8. 2016, sp. zn. 20 Cdo 3703/2016, anebo ze dne 20. 12. 2001, sp. zn. 26 Cdo 1760/2001.

újma, ta ovšem není odčinitelná rozhodnutím odvolacího soudu.²⁹⁶ Právo podat odvolání povinnému nepřísluší tehdy, jestliže se jej výslovně vzdal po vyhlášení (vydání) předmětného rozhodnutí. Odvolání nemůže znovu podat ani v případě, že jej po podání vzal zpět (§ 207 o. s. ř.). Subjektivní přípustnost odvolání je v některých případech upravena odlišně právě v rámci řízení o výkon rozhodnutí (srov. např. § 336c odst. 5, § 336k odst. 2, § 338p odst. 5, § 338y odst. 2 o. s. ř.).

Jak již bylo zmíněno v úvodu této kapitoly, výjimky z obecné objektivní přípustnosti odvolání ve smyslu § 201 o. s. ř., která je založena na principu univerzality (tj. odvolání je přípustné proti každému rozhodnutí vydanému soudem prvního stupně), jsou vymezeny v § 202 o. s. ř. Nejedná se ovšem o výčet taxativní. Z logiky věci se ve vykonávacím řízení § 202 o. s. ř. užije pouze omezeně a odvolání tak nepřipadá v úvahu u usnesení, jimiž: 1) se upravuje vedení řízení [§ 202 odst. 1 písm. a) o. s. ř.]; 2) byl účastník vyzván, aby neúplné, nesrozumitelné nebo neurčité podání doplnil nebo opravil dle § 43 o. s. ř. [§ 202 odst. 1 písm. b) o. s. ř.]; 3) bylo rozhodnuto o svědečném nebo o nárocích dle § 139 odst. 3 o. s. ř. [§ 202 odst. 1 písm. e) o. s. ř.]; 4) bylo opraveno rozhodnutí, netýká-li se oprava výroku rozhodnutí [§ 202 odst. 1 písm. i) o. s. ř.]; 5) bylo rozhodnuto, že doručení je neúčinné dle § 50d o. s. ř. [§ 202 odst. 1 písm. j) o. s. ř.]; 6) byla uložena povinnost složit zálohu na náklady důkazu [§ 202 odst. 1 písm. k) o. s. ř.]. Odvoláním je možno napadnout pouze výrok rozhodnutí. Možnost požadovat prostřednictvím odvolání změnu nebo opravu důvodů rozhodnutí zákon výslovně vylučuje (§ 202 odst. 3 o. s. ř.). V § 202 o. s. ř. nejsou uvedeny všechny případy, kdy odvolání není přípustné. Například právě v řízení o výkon rozhodnutí je v určitých případech objektivní přípustnost odvolání upravena speciálně (§ 336c odst. 5, § 336e odst. 3, § 336f odst. 4, § 338j odst. 2, § 338k odst. 5, § 338l odst. 1, § 338p odst. 5, § 338w odst. 2, § 338x odst. 3 o. s. ř.).

Odvolání musí povinný podat ve lhůtě patnácti dnů od doručení písemného vyhotovení usnesení u soudu, proti jehož usnesení směřuje.²⁹⁷ Lze je však podat i u odvolacího soudu, který je k jeho projednání věcně a místně příslušný, a rovněž do protokolu u nepříslušného soudu

²⁹⁶ Př.: Soud prvního stupně zamítne ve vykonávacím řízení návrh povinného na odklad soudního výkonu rozhodnutí (exekuce) a povinný se proti tomuto rozhodnutí odvolá, ovšem soud prvního stupně spis s odvoláním nepředloží odvolacímu soudu a výkon rozhodnutí provede. Odvolací soud tak již nemůže věcně rozhodnout k odvolání povinného o odkladu soudního výkonu rozhodnutí (exekuce), neboť výkon rozhodnutí byl již proveden.

²⁹⁷ Odvolání může účastník podat již po vyhlášení rozhodnutí, dříve, než mu bylo doručeno písemné vyhotovení rozhodnutí, tedy ještě před začátkem běhu odvolací lhůty (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1199/96, nebo rozsudek Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 18. 9. 1973, sp. zn. 1 Cz 84/73).

prvního stupně (§ 208 odst. 2 o. s. ř.).²⁹⁸ Bylo-li vydáno opravné usnesení týkající se výroku odvolání napadeného rozhodnutí, běží odvolací lhůta znovu od právní moci opravného usnesení.²⁹⁹ V některých případech může být počátek běhu odvolací lhůty stanoven odlišně (např. § 336k odst. 3 o. s. ř.). Za včasné se považuje i odvolání podané odvolatelem po uplynutí patnáctidenní lhůty za předpokladu, že se tak stalo v důsledku nesprávného poučení soudu o odvolání. Neobsahuje-li rozhodnutí poučení o odvolání, o lhůtě k jeho podání nebo o soudu, u něhož se podává, nebo obsahuje-li nesprávné poučení o tom, že odvolání není přípustné, lze jej v takovém případě podat do tří měsíců od doručení předmětného rozhodnutí (§ 204 odst. 1 a 2 o. s. ř.). Prominutí zmeškání lhůty k podání odvolání proti rozhodnutí soudu ve věci výkonu rozhodnutí nepřipadá v úvahu (§ 254 odst. 2 o. s. ř.). Lhůta k podání odvolání je lhůtou procesní. To znamená, že k včasnému odvolání stačí, bylo-li nejpozději poslední den této lhůty odevzdáno orgánu, který má povinnost jej doručit (§ 57 odst. 3 o. s. ř.). Jelikož se jedná o zákonem stanovenou lhůtu, a ne lhůtu soudcovskou, není možné ji na návrh prodloužit (§ 55 o. s. ř.).

Včas a osobou k tomu oprávněnou podané odvolání, které je přípustné, má suspenzivní (odkladný) účinek na právní moc rozhodnutí, které jím bylo napadeno. To nenabude právní moci do té doby, než bude o odvolání pravomocně rozhodnuto odvolacím soudem (§ 206 odst. 1 o. s. ř.). Týká-li se ovšem napadení rozhodnutí několika účastníků, z nichž každý jedná v řízení sám za sebe a odvolání se výslovně vztahuje jen na některá práva nebo na některé účastníky, není právní moc výroku, který není napaden odvoláním, dotčena. To neplatí ovšem v případech, kdy na rozhodnutí o napadeném výroku je závislý výrok, který odvoláním nebyl výslovně dotčen, nebo kdy byl odvoláním napaden pouze výrok o nákladech řízení (§ 206 odst. 2 o. s. ř.).

Řízení před odvolacím soudem ve věcech výkonu rozhodnutí jsou ze zákona osvobozena dle § 11 odst. 4 zákona o SOP. Zde tedy povinnému nehrozí, že by odvolací řízení bylo zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku z odvolání dle § 9 odst. 1 zákona o SOP.

K tomu, aby bylo ve věcech výkonu rozhodnutí odvolání způsobilé k projednání, musí splňovat zákonem stanovené náležitosti, a to obecné náležitosti podání vymezené v § 42 odst. 4 o. s. ř. a dále v něm musí být uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje a čeho se odvolatel

²⁹⁸ Podání odvolání prostřednictvím držitele poštovní licence u místně nepřislušného odvolacího soudu nebo u soudu prvního stupně, který odvoláním napadené rozhodnutí nevydal, se považuje za účinné a včas podané jen tehdy, bylo-li v zákonné odvolací lhůtě předáno nepřislušným soudem soudu příslušnému (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 4. 2009, sp. zn. I. ÚS 669/09).

²⁹⁹ Nová lhůta k podání odvolání se účastníkům řízení otevírá jen tehdy, je-li důsledkem takové opravy obsahová změna výroku z hlediska práv a povinností, jež po opravě vymezuje (v porovnání se stavem před opravou), nebo nebylo-li rozhodnutí ve znění před opravou v důsledku takové chyby v psaní materiálně vykonatelné (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 310/2002, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 2033/12).

domáhá (odvolací návrh).³⁰⁰ Správně by rovněž odvolání mělo dle § 205 odst. 1 o. s. ř. obsahovat odvolací důvod, tedy mělo by v něm být uvedeno, v čem odvolatel spatřuje nesprávnost odvoláním napadeného rozhodnutí nebo postupu soudu. Z ustálené judikatury se však podává, že vzhledem k tomu, že ve věcech výkonu rozhodnutí je odvolací řízení založeno na zásadě úplné apelace (v odvolacím řízení lze uvádět nové skutečnosti a důkazy – § 254 odst. 5 a 6 o. s. ř.), nebrání věcnému projednání odvolání ani skutečnost, že odvolání neobsahuje žádné odvolací důvody nebo je v něm pouze citováno ustanovení § 205 odst. 2 o. s. ř. či je na něj pouze odkázáno (tzv. blanketní odvolání). Neuvedení konkrétního odvolacího důvodu tak ve věcech výkonu rozhodnutí nebrání pokračování v odvolacím řízení. Odvolání proto nelze z tohoto důvodu odmítnout a odvolací soud je povinen napadené rozhodnutí přezkoumat z pohledu všech v úvahu přicházejících odvolacích důvodů.³⁰¹

Jak již bylo zmíněno výše, odvolací řízení ve věcech výkonu rozhodnutí je ovládáno zásadou úplné apelace, neboť v odvolání lze uvádět nové skutečnosti a důkazy (§ 254 odst. 5 a 6 o. s. ř.). Proto se v odvolacím řízení ve věcech výkonu rozhodnutí nepoužije § 205a a § 211a o. s. ř. K novým skutečnostem nebo důkazům smí odvolací soud přihlídnout ovšem jen tehdy, jestliže byly odvolatelem uplatněny (§ 212a odst. 3 o. s. ř.). Jestliže se povinný jako odvolatel v odvolacím řízení nedovolá nových skutečností nebo důkazů, odvolací soud je nemůže vzít při svém rozhodování o odvolání v potaz z vlastní iniciativy.³⁰² Odvolací soud je tak ve věcech výkonu rozhodnutí oprávněn a zároveň i povinen rozhodnutí soudu prvního stupně přezkoumat ve světle nových rozhodných skutečností a důkazů, které povinný uplatní až v odvolacím řízení a soud prvního stupně je k dispozici neměl. Byly-li takové skutečnosti (důkazy) v odvolání uplatněny, nemůže se jednat o tzv. překvapivé rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se rozumí rozhodnutí založené na skutečnostech, které účastníkům nebo některým z nich nebyly známy, nebo o nichž sice věděli, ale nepovažovali je za rozhodné pro právní nebo skutkové posouzení

³⁰⁰ Povinný jako odvolatel může bez souhlasu soudu měnit odvolací návrhy a odvolací důvody i po uplynutí lhůty k odvolání. Oproti tomu rozsah, v jakém se rozhodnutí napadá, je možné měnit jen v průběhu trvání lhůty k odvolání (§ 205 odst. 3 a 4 o. s. ř.).

³⁰¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. 21 Cdo 1834/2015, nebo ze dne 10. 11. 2015, sp. zn. 21 Cdo 3651/2015.

³⁰² V rámci odvolacího řízení ve věcech výkonu rozhodnutí tedy nelze uplatnit zásadu vyhledávací ani nahrazovat nečinnost účastníků – ačkoli lze v odvolacím řízení ve věcech výkonu rozhodnutí uvádět novoty, nemůže k nim odvolací soud přihlížet bez dalšího, ze své procesní iniciativy či úřední povinnosti, aniž by se jich dovolal účastník řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2012, sp. zn. 20 Cdo 4284/2010, nebo ze dne 30. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2207/2004, nebo ze dne 5. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3758/2013, nebo ze dne 8. 7. 2015 sp. zn. 26 Cdo 274/2015).

věci.³⁰³ Zásada úplné apelace se v odvolacím řízení ve věcech výkonu rozhodnutí uplatní především kvůli tomu, že ve vykonávacím řízení je většina rozhodnutí vydávána bez jednání. Například o nařízení výkonu rozhodnutí je rozhodováno vždy bez jednání, což znamená, že povinnému je odňata možnost se k návrhu na soudní výkon rozhodnutí vyjádřit. Proto mu musí být zachována možnost efektivní obrany alespoň v odvolacím řízení.³⁰⁴

V první fázi odvolacího řízení hraje rozhodující roli soud prvního stupně, proti jehož usnesení odvolání směřuje a u nějž se odvolání podává. Soud prvního stupně po doručení odvolání nejprve zkoumá splnění podmínek odvolacího řízení. Následně pak posoudí, zda je namístě, aby odvolání vyřídil sám bez věcného projednání procesním usnesením, kterým se odvolací řízení končí, nebo aby naopak o odvolání sám věcně rozhodl postupem dle § 210 o. s. ř., anebo zda je nutné věc předložit k rozhodnutí (ať už procesní povahy nebo ve věci samé) odvolacímu soudu.

Soud prvního stupně rozhoduje sám o odmítnutí odvolání, jestliže shledá, že bylo povinným podáno opožděně (§ 208 odst. 1 o. s. ř.).³⁰⁵ Proti tomuto rozhodnutí (usnesení) je přípustné odvolání. Pokud soud prvního stupně odvolání posoudí jako včasné, musí následně zjistit, zda splňuje obsahové náležitosti stanovené zákonem a případně se pokusit o odstranění jeho vad postupem dle § 43 odst. 1 o. s. ř. Za tím účelem povinného vyzve k odstranění vad odvolání ve lhůtě určené a zároveň jej poučí o tom, že pokud této výzvě řádně a včas nevyhoví a v odvolacím řízení nebude možné pro takové vady odvolání pokračovat, bude jeho odvolání odvolacím soudem odmítnuto, čímž bude odvolací řízení skončeno (§ 209 ve spojení s § 43 odst. 2 o. s. ř.). Soud prvního soudu dále jako první ověřuje, zda bylo odvolání podáno osobou k tomu oprávněnou a zda je přípustné. Dospěje-li k závěru, že odvolání je nepřípustné nebo je podal někdo, kdo k tomu není oprávněn, předloží věc po uplynutí odvolací lhůty spolu se zprávou o tom odvolacímu soudu, který, pokud shledá tento závěr soudu prvního stupně správným, odvolání odmítne (§ 209 a § 218 o. s. ř.).

Jak již bylo uvedeno výše, soud prvního stupně má rovněž možnost o podaném odvolání

³⁰³ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2407/2007.

³⁰⁴ V odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí může povinný namítat pouze skutečnosti rozhodné pro nařízení výkonu rozhodnutí, k jiným skutečnostem odvolací soud nemůže přihlížet. Pokud přesto povinný v odvolání proti rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí pouze takové nerelevantní skutečnost uplatní, soud takové odvolání odmítne. O těchto následcích musí být účastníci soudem v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí poučeni (§ 254 odst. 4 a 5 o. s. ř.).

³⁰⁵ Nerozhodne-li soud prvního stupně o odmítnutí odvolání z důvodu jeho opožděnosti dle § 208 odst. 1 o. s. ř., ačkoliv tak rozhodnout měl, rozhodne o tom sám odvolací soud dle § 218a o. s. ř.

rozhodnout sám a změnit své rozhodnutí, proti němuž směřuje, v případě, že se jedná o usnesení, kterým bylo uloženo pořádkové opatření (§ 53 o. s. ř.), usnesení o odmítnutí návrhu na zahájení řízení (např. návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí – § 43 odst. 2 o. s. ř.), usnesení o odmítnutí odvolání (§ 208 o. s. ř.) nebo rozhodnutí vydané podle části šesté občanského soudního řádu a zároveň za předpokladu, že odvolání v celém rozsahu vyhoví (tzv. autoremedura – § 210a o. s. ř.).³⁰⁶

Jestliže je odvolání posouzeno soudem prvního stupně jako bezvadné, přípustné a podané včas osobou k tomu oprávněnou a zároveň o něm tento soud nerozhodne dle § 210a o. s. ř., zašle je k vyjádření ostatním účastníkům. Dále opatří zprávy a listiny, jichž se odvolatel nebo jiní účastníci dovolávají, a provede i jiná podobná šetření. Poté jakmile všem účastníkům uplyne lhůta k podání odvolání, předloží věc odvolacímu soudu k projednání a rozhodnutí o odvolání (§ 210 o. s. ř.).

Pro řízení u odvolacího soudu platí přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, pokud není stanoveno něco jiného (§ 211 o. s. ř.). K projednání odvolání odvolací soud zpravidla nařídí jednání (§ 214 odst. 1 o. s. ř.). Vždy tak musí učinit, jestliže je projednáváno odvolání proti usnesení, kterým bylo rozhodováno o návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí (exekuce) dle § 268 odst. 1 písm. g) nebo h) o. s. ř. Naopak se jednání nemusí nařizovat, když se odvolání odmítá nebo se zastavuje odvolací řízení anebo jestliže odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé (např. usnesení o tlumočném), nebo se zrušuje rozhodnutí podle § 219a odst. 1 o. s. ř. anebo jestliže je odvoláním napaden pouze výrok o nákladech řízení. Jednání není třeba nařizovat ani tehdy, bylo-li odvolání podáno jen z důvodu nesprávného právního posouzení věci a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popřípadě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí (to neplatí, pokud odvolací soud opakuje nebo doplňuje dokazování; § 214 odst. 2 a 3 o. s. ř.). Dále není třeba jednání nařizovat, jestliže odvolací soud neprovádí šetření nebo dokazování nebo jestliže soud prvního stupně rozhodl v souladu se zákonem bez nařízení

³⁰⁶ Ustanovení § 210a o. s. ř. (autoremeduru) lze uplatnit ve vztahu ke všem usnesením vydaným ve výkonu rozhodnutí (např. i k usnesení o určení odměny znalci, usnesení o právním nástupnictví), a nikoliv jen ve vztahu k těm usnesením, která jsou upravena v části šesté občanského soudního řádu. K tomuto závěru lze dospět na základě porovnání významu rozhodnutí, na která ustanovení § 210a o. s. ř. dopadá zcela nepochybně [např. usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, usnesení o zastavení soudního výkonu rozhodnutí (exekuce), usnesení o příklepu], s těmi, na která by se snad vztahovat neměla (např. usnesení o určení odměny opatrovníka účastníka řízení). Nedávalo by totiž smysl, pokud by soud prvního stupně mohl autoremedurou změnit rozhodnutí ve věci samé s dalekosáhlými důsledky, nikoliv však méně významná procesní rozhodnutí (JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019*. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4. Komentář k § 210a o. s. ř.).

jednání (§ 254 odst. 8 o. s. ř.). Pokud bude mít tedy odvolací soud potřebu provést v souvislosti s projednáním odvolání jakékoli šetření nebo dokazování nebo zjistí-li, že soud prvního stupně rozhodoval po jednání anebo že měl správně podle zákona rozhodnout po jednání, pak musí vždy k projednání odvolání nařídit jednání. K jednání odvolací soud předvolá účastníky s dostatečným časovým předstihem (zpravidla nejméně deset dnů přede dnem konání nařízeného jednání), aby měli čas k přípravě. Po zahájení jednání podá předseda nebo pověřený člen senátu zprávu o dosavadním průběhu jednání; jinak platí pro jednání před odvolacím soudem přiměřeně § 116 až 118, § 118a odst. 4 a § 119 o. s. ř. (§ 215 o. s. ř.).

Odvolací soud projedná věc v rozsahu, v jakém se povinný domáhá přezkumu napadeného rozhodnutí (s výjimkou případů, kdy je na rozhodnutí o napadeném výroku závislý výrok, který odvoláním nebyl dotčen, anebo kdy se jedná o nerozlučné společenství účastníků na straně povinných ve smyslu § 91 odst. 2 o. s. ř.). Jestliže je odvoláním napadeno usnesení soudu prvního stupně ve věci samé, odvolací soud je oprávněn jej přezkoumat i z důvodů, které nebyly v odvolání uplatněny (§ 205 odst. 2 o. s. ř.) a přihlédne i k vadám dle § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b), § 229 odst. 3 o. s. ř. či případně k jiným vadám řízení před soudem prvního stupně, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a jen jestliže za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava. Jestliže bylo odvoláním napadeno usnesení, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé, pak je lze přezkoumat jen z důvodů, které se týkají jeho výroků (§ 212a o. s. ř.).

Co se týká dokazování v odvolacím řízení, odvolací soud není vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně. Odvolací soud je oprávněn provést sám dokazování znovu. Vždy tak učiní, jestliže má za to, že z důkazů provedených v řízení před soudem prvního stupně je možné dospět k jinému skutkovému zjištění.³⁰⁷ Odvolací soud naopak nepřihlédne k těm důkazům provedeným soudem prvního stupně, jestliže ten z nich neučinil žádná skutková zjištění, ledaže by jejich provedení odvolací soud zopakoval. Zopakovat provedení těchto důkazů ovšem musí, jestliže ke skutečnosti, jež jimi má být prokázána, soud prvního stupně provedl jiné důkazy, z nichž při zjišťování skutkového stavu vycházel (§ 213 o. s. ř.). Odvolací soud může

³⁰⁷ Skutková zjištění jsou v občanském soudním řízení výsledkem provedení důkazů (§ 122 o. s. ř.) a jejich hodnocení (§ 132 o. s. ř.). Z toho lze *a contrario* dovodit, že skutková zjištění může činit toliko ten soud, který důkaz provedl (s výjimkou dle § 122 odst. 2 o. s. ř.). Dodržení zásady přímosti je tudíž jedním z pojmových znaků důkazního řízení. Ustálená judikatura i doktrína pak z výše uvedených ustanovení občanského soudního řádu ve spojení s důsledky plynoucími ze zásady ústnosti (§ 115, § 214 odst. 1 o. s. ř.) a přímosti (§ 122 odst. 1, § 211, § 213 o. s. ř.) v občanském soudním řízení interpretují ustanovení § 213 odst. 1 o. s. ř. v tom smyslu, že je zásadně nepřípustné, aby odvolací soud, jestliže se chce odchýlit od hodnocení důkazů soudem prvního stupně, tyto důkazy hodnotil jinak, aniž by je sám zopakoval (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2004, sp. zn. IV. ÚS 57/04).

sám provést v odvolacím řízení i jiné než účastníky navrhované důkazy (§ 120 odst. 2 o. s. ř.) postupem dle § 213a o. s. ř.

V rámci rozhodování o odvolání není odvolací soud vázán odvolacím návrhem. Za splnění podmínek tak může rozhodnout, že se napadené rozhodnutí (zcela / zčásti) potvrzuje, mění či ruší (§ 221a o. s. ř.). Jako věcně správné odvolací soud potvrdí rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže shledá podané odvolání nedůvodným. Ke změně rozhodnutí přistoupí tehdy, dospěje-li k závěru, že buďto soud prvního stupně rozhodl nesprávně, ačkoliv správně zjistil skutkový stav, anebo po doplnění nebo zopakování dokazování je skutkový stav odvolacím soudem zjištěn tak, že může sám o věci rozhodnout (§ 220 odst. 1 o. s. ř.). Jestliže není na místě odvoláním napadené rozhodnutí potvrdit či změnit, odvolací soud jej zruší. Vždy však rozhoduje usnesením (§ 223 o. s. ř.).

Možnost zrušit v odvolacím řízení rozhodnutí vydaná ve vykonávacím řízení je výrazně omezena u usnesení, kterým bylo rozhodnuto: a) o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí; b) o návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí (exekuce); c) o návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí (exekuce) dle § 268 odst. 1 písm. a) až f) o. s. ř.; d) o ceně prodávané nemovité věci (§ 336a o. s. ř.) nebo závodu (§ 338n o. s. ř.); e) o nařízení dražebního jednání (§ 336b a 338o o. s. ř.). Výše uvedená usnesení lze totiž zrušit pouze z důvodů závažných procesních vad předcházejícího řízení vymezených v § 219a odst. 1 o. s. ř.³⁰⁸ (§ 254 odst. 7 o. s. ř.).³⁰⁹ Důkazním soudem bude v těchto případech sám odvolací soud, nikoli soud prvního stupně. Tím je vyloučeno užití ustanovení § 219a odst. 2 o. s. ř. Pokud tedy odvolací soud potřebuje při zkoumání důvodů odvolání provést šetření nebo dokazování, jejichž účelem má být potvrzení nebo změna usnesení soudu prvního stupně, provede je odvolací soud sám nebo o jejich provedení požádá soud prvního stupně anebo soud dožádaný (§ 254 odst. 7 o. s. ř.). U ostatních rozhodnutí vydaných ve výkonu rozhodnutí³¹⁰ lze § 219a odst. 1 o. s. ř. aplikovat bez omezení a je možné je zrušit i proto, že předmětné rozhodnutí není přezkoumatelné

³⁰⁸ Dle § 219a odst. 1 o. s. ř. důvodem zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně v odvolacím řízení jsou takové vady, že řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení, ve věci rozhodoval věcně nepřislušný soud nebo vyloučený soudce anebo soud nebyl správně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát, popřípadě i jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava.

³⁰⁹ V § 254 odst. 7 o. s. ř. nejsou vyjmenována usnesení o udělení příklepu ve výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí (§ 336j o. s. ř.) či postižením závodu (§ 338x o. s. ř.). V jejich případě platí totiž zvláštní úprava, podle které se v řízení o odvolání proti nim ustanovení § 219a o. s. ř. nepoužije.

³¹⁰ Jedná se zejména o usnesení o zastavení soudního výkonu rozhodnutí (exekuce) pro zánik vymáhaného práva či nepřípustnost výkonu rozhodnutí [§ 268 odst. 1 písm. g) a h) o. s. ř.] nebo usnesení o rozvrhu (§ 337 až § 337h, § 338zb až 338zi o. s. ř.).

pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů nebo proto, že soud nepřibral za účastníka toho, kdo měl být účastníkem, anebo z toho důvodu, že soud nepokračoval v řízení s tím, kdo je procesním nástupcem účastníka, který po zahájení řízení ztratil způsobilost být účastníkem řízení. Odvolací soud usnesení vydané ve výkonu rozhodnutí zruší také tehdy, jestliže ke zjištění skutkového stavu věci je třeba provést další účastníky navržené důkazy, které nemohou být provedeny v odvolacím řízení (§ 213 odst. 3 a 4 o. s. ř.).

Při zrušení napadeného rozhodnutí je současně rozhodnuto o tom, že se věc vrací příslušnému soudu prvního stupně k dalšímu řízení [§ 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř.]³¹¹, příp. může být zároveň rozhodnuto o tom, že se řízení zastavuje pro neodstranitelný nedostatek podmínek řízení [§ 221 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 104 odst. 1 o. s. ř.], není-li dána pravomoc soudů (§ 251, § 274 odst. 1 o. s. ř.), rozhodne též o postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci náleží [§ 221 odst. 1 písm. c) o. s. ř.]. Bylo-li rozhodnutí zrušeno a věc vrácena k dalšímu řízení, je soud prvního stupně vázán právním názorem odvolacího soudu (§ 226 odst. 1 o. s. ř.).

Je třeba zmínit, že povinný má právo v průběhu odvolacího řízení vzít své odvolání zcela či částečně zpět, což má za následek zastavení odvolacího řízení (v rozsahu zpětvzetí), jelikož je ovládáno zásadou dispoziční. Zpětvzetí odvolání způsobí, že právní moc napadeného rozhodnutí nastane, jako by odvolání vůbec podáno nebylo (§ 222 odst. 1 o. s. ř.). Stejně tak povinný může vzít v průběhu odvolacího řízení zpět i návrh na zahájení toho řízení, jež vyústilo napadeným rozhodnutím [např. vezme zpět svůj návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí (exekuce)]. V takovém případě odvolací soud zcela, příp. v rozsahu zpětvzetí odvolací řízení zastaví a zároveň odvoláním napadené rozhodnutí zruší a řízení před soudem prvního stupně zastaví. Ostatní účastníci však mají právo vyslovit se zpětvzetím návrhu z vážných důvodů svůj nesouhlas. Jestliže tak učiní, odvolací soud je povinen rozhodnout o neúčinnosti zpětvzetí návrhu (po právní moci takového rozhodnutí se v odvolacím řízení pokračuje; § 222a o. s. ř.).

Co se týká otázky náhrady nákladů odvolacího řízení, uplatní se v něm ustanovení o nákladech vykonávacího řízení dle § 270, § 271 o. s. ř. a přiměřeně dle § 254 odst. 1 a § 270 odst. 4 o. s. ř. i ustanovení § 147 až § 150 o. s. ř. Je-li odvolacím soudem změněno napadené rozhodnutí, rozhodne zároveň o nákladech jak odvolacího řízení, tak i řízení před soudem prvního stupně. Jestliže je naopak napadené rozhodnutí zrušeno a věc je vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení nebo postoupena věcně příslušnému soudu, rozhoduje o náhradě nákladů

³¹¹ Odvolací soud je oprávněn nařídit, aby v dalším řízení věc projednal a rozhodl jiný senát (samosoudce), nebo věc přikázal k dalšímu řízení jinému soudu prvního stupně, kterému je nadřízen, to ale jen tehdy, bylo-li napadené rozhodnutí zrušeno proto, že soudem prvního stupně nebyl dodržen závazný právní názor (§ 226 odst. 1, § 235h odst. 2 věta druhá a § 243d odst. 1 o. s. ř.).

původního i nového řízení před soudem prvního stupně a stejně tak řízení odvolacího soud prvního stupně v novém rozhodnutí o věci (§ 224 o. s. ř.).

Rozhodnutí, jímž se odvolací řízení končí, následně rozešle soud prvního stupně všem účastníkům řízení poté, co je mu spis odvolacím soudem vrácen, pokud ovšem tak již neučinil sám odvolací soud (§ 225 o. s. ř.). Proti takovému rozhodnutí je přípustné dovolání za podmínek stanovených v § 237 až § 238a o. s. ř. Žaloba pro zmatečnost připadá v úvahu pouze proti takovým rozhodnutím odvolacího soudu, která jsou vymezena v § 229 odst. 4 o. s. ř. Instituty dovolání a žaloby pro zmatečnost budou podrobněji rozebrány v kapitolách 4.3 Dovolání a 4.4 Žaloba pro zmatečnost.

Odvolání může povinný podat rovněž proti usnesení vydanému ve výkonu rozhodnutí vyšším soudním úředníkem, asistentem soudce, justičním čekatelem nebo soudním tajemníkem. V takovém případě se odvolání předloží nejprve předsedovi příslušného senátu soudu prvního stupně, který o něm může rozhodnout, má-li za to, že odvolání lze plně vyhovět. Takové rozhodnutí předsedy senátu se považuje za rozhodnutí soudu prvního stupně a je možno proti němu podat odvolání (§ 9 odst. 1 zákona o VSÚ, § 374 odst. 3 o. s. ř.).

4.2 Odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora

V exekuci soudní exekutor rozhoduje zásadně usnesením, pokud exekuční řád nestanoví něco jiného (§ 55b odst. 2 e. ř.).³¹² Proti rozhodnutí (usnesení) soudního exekutora lze podat odvolání (objektivní přípustnost odvolání – § 55c odst. 1 e. ř.).

To neplatí pro rozhodnutí vymezená v § 55c odst. 3 e. ř. Odvolání tak není přípustné proti exekučnímu příkazu, PUNE, proti usnesení o změně exekučního příkazu (např. změna spočívající ve zrušení zákazu dle § 44a odst. 2 nebo § 47 odst. 6 e. ř.), proti usnesení o zrušení exekučního příkazu [např. zrušení exekučního příkazu k pozastavení řídičského oprávnění za situace, kdy povinný prokáže, že řídičské oprávnění potřebuje k uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost, nebo jestliže zaplatil nedoplatek výživného na nezletilé dítě (§ 71a odst. 4 e. ř.)] nebo proti usnesení soudního exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu (§ 68 odst. 2 a 3 e. ř.).

Odvolání není možné uplatnit, ani pokud soudní exekutor vydal rozhodnutí vysloveně procesní povahy (§ 202 o. s. ř.). Jedná se zejména o usnesení, jímž se upravuje vedení řízení [§ 202 odst. 1 písm. a) o. s. ř. – např. usnesení o ustanovení znalce, usnesení o vyloučení věci

³¹² Rozhodnutími soudního exekutora, jež nemají formu usnesení, jsou exekuční příkaz (§ 47 e. ř.) a PUNE (§ 88 e. ř.).

k samostatnému řízení], usnesení, jímž byl účastník vyzván, aby neúplné, nesrozumitelné nebo neurčité podání doplnil nebo opravil podle § 43 odst. 1 o. s. ř. (§ 202 odst. 1 písm. b) o. s. ř.), dále opravné usnesení, netýká-li se oprava výroku rozhodnutí [§ 202 odst. 1 písm. i) o. s. ř.], usnesení o svědečném nebo o nárocích podle § 139 odst. 3 o. s. ř. [§ 202 odst. 1 písm. e) o. s. ř.].

Jak již bylo zmíněno v kapitole 3.6 Procesní prostředky obrany povinného proti generálnímu a speciálnímu inhibitoriu v exekuci, nelze podat odvolání ani proti rozhodnutí soudního exekutora o zákazu podle § 44a odst. 1 e. ř. Dále odvolání není přípustné tam, kde je u jednotlivých způsobů provedení exekuce nepřipouští občanský soudní řád [např. proti dražební vyhlášce o prodeji movitých věcí (§ 328b odst. 3 o. s. ř.), dražební vyhlášce o prodeji nemovitých věcí (§ 336c odst. 5 o. s. ř.), usnesení o odmítnutí opožděných nebo neúplných přihlášek (§ 336f odst. 4 o. s. ř.) nebo proti výrokům dražební vyhlášky dle § 338o odst. 2 písm. a), b) a f) až l) o. s. ř.].

Soudní exekutor je povinen o přípustnosti odvolání účastníky exekučního řízení ve svém rozhodnutí vždy poučit.

Odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora je řádným opravným prostředkem. To znamená, že jím lze napadnout pouze nepravomocné rozhodnutí soudního exekutora. Dle § 55c odst. 5 a 6 e. ř. se na odvolací řízení ve věci odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora užití přiměřeně příslušná ustanovení občanského soudního řádu (§ 201 až § 226 o. s. ř.). Vzhledem k této přiměřené aplikaci ustanovení občanského soudního řádu upravujících odvolací řízení v občanském soudním řízení a rovněž vzhledem k celkové subsidiární aplikaci občanského soudního řádu ve vztahu k exekučnímu řádu podle § 52 odst. 1 e. ř. ve spojení s § 254 odst. 1 o. s. ř. zde lze odkázat na předchozí kapitolu 4.1 Odvolání proti rozhodnutí soudu, kde již bylo podrobně pojednáno o celém průběhu odvolacího řízení ve věcech výkonu rozhodnutí. V následujících odstavcích proto bude upozorněno pouze na specifické odlišnosti odvolacího řízení proti rozhodnutí soudního exekutora oproti odvolacímu řízení o odvolání proti rozhodnutí soudu ve výkonu rozhodnutí.

Délka a běh lhůty k podání odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora se neliší od úpravy obsažené v § 204 o. s. ř., přesto je v exekučním řádu zakotvena speciálně v § 55c odst. 4 e. ř. Ani zde není možné uplatnění institutu promeškání lhůty dle § 58 o. s. ř. (§ 35 odst. 5 e. ř.). Odvolání se podává u soudního exekutora, který toto rozhodnutí vydal. Nicméně odvolací lhůta zůstane zachována i v případě, že je odvolání podáno přímo u odvolacího soudu³¹³

³¹³ Odvolací soud příslušný k rozhodování o odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora, je krajský soud, v jehož obvodu působí soud exekuční (§ 55c odst. 2 e. ř.). Nemůže jím být exekuční soud, neboť úkony soudního exekutora se považují za úkony exekučního soudu (§ 28 věta druhá e. ř.).

nebo u soudu exekučního.

Úkony, které jsou dle § 208 až § 210a o. s. ř. svěřeny v odvolacím řízení soudům prvního stupně, činí soudní exekutor, proti jehož rozhodnutí odvolání směřuje (§ 55c odst. 6 e. ř.). Podrobněji rovněž viz kapitola 4.1 Odvolání proti rozhodnutí soudu.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora, může povinný následně podat dovolání nebo žalobu pro zmatečnost z důvodu dle § 229 odst. 4 o. s. ř. (blíže k nim viz následující kapitoly 4.3 Dovolání a 4.4 Žaloba pro zmatečnost).

4.3 Dovolání

Dovolání je mimořádným opravným prostředkem směřujícím proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu. Ve vykonávacím řízení rozhodují jako soudy odvolací pouze krajské soudy, neboť jako soudy prvního stupně jsou zde vždy věcně příslušné okresní soudy (§ 9 odst. 1 o. s. ř.). O dovolání proti rozhodnutí krajských soudů ve výkonu rozhodnutí jako soudů odvolacích rozhoduje výlučně Nejvyšší soud (§ 10a o. s. ř.).

Dovoláním však nelze bezvýjimečně napadnout kterékoliv pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu ve výkonu rozhodnutí. Zákon vymezí, proti kterým rozhodnutím je dovolání přípustné (tzv. objektivní přípustnost dovolání). V § 237 o. s. ř. je zakotveno obecné pravidlo přípustnosti dovolání, dle kterého je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Zákon však může stanovit výjimky z tohoto pravidla, kdy ani proti takto vymezeným rozhodnutím odvolacího soudu nelze dovolání podat (§ 238 o. s. ř.).

Ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce je dovolání přípustné proti všem konečným rozhodnutím, resp. usnesením (§ 254 odst. 1 věta druhá o. s. ř.) odvolacího soudu, s výjimkou: a) usnesení vydaných v řízení o výkon rozhodnutí a exekučním řízení, jejichž předmětem bylo v době vydání peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží [tzv. bagatelní věci – § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř.];³¹⁴ b) usnesení ve věcech odkladu

³¹⁴ U opětujících se peněžitého plnění je pro závěr, zda rozhodnutí napadené dovoláním bylo vydáno v řízení, jehož předmětem bylo v době vydání rozhodnutí peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč, rozhodný součet

provedení soudního výkonu rozhodnutí nebo exekuce [§ 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř.].

Co se týká procesních usnesení vydaných ve vykonávacím řízení, zde § 238 o. s. ř. vylučuje možnost podat dovolání proti usnesením: a) proti nimž je přípustná žaloba pro zmatečnost podle § 229 odst. 4³¹⁵ [§ 238 odst. 1 písm. e) o. s. ř.]; b) kterými bylo rozhodnuto o pořádkovém opatření, znalečném nebo tlumočném [§ 238 odst. 1 písm. f) o. s. ř.]; c) v části týkající se výroku o nákladech řízení [§ 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.]; d) kterými bylo rozhodnuto o návrhu na osvobození od soudního poplatku nebo o povinnosti zaplatit soudní poplatek [§ 238 odst. 1 písm. i) o. s. ř.]; e) kterými bylo rozhodnuto o žádosti účastníka o ustanovení zástupce [§ 238 odst. 1 písm. j) o. s. ř.]; f) kterými odvolací soud zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení [§ 238 odst. 1 písm. k) o. s. ř.].³¹⁶ Mimo výše uvedené zákon neumožňuje dovolání podat pouze proti důvodům rozhodnutí (§ 236 odst. 2 o. s. ř.).

Oproti tomu v § 238a o. s. ř. jsou vyjmenovány rozhodnutí, která lze dovoláním napadnout, a to usnesení odvolacího soudu, kterým bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto o procesním nástupnictví a o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka (§ 107a o. s. ř.). Přípustnost dovolání dle § 237 až § 238a o. s. ř. zkoumá zásadně dovolací soud (§ 239 o. s. ř.). Jestliže dovolací soud posoudí podané dovolání jako nepřípustné, usnesením je odmítne (k tomu je třeba jednomyslné rozhodnutí členů senátu; § 234c odst. 1 a 2 o. s. ř.).

K podání dovolání je povinný jako účastník řízení oprávněn za předpokladu, že usnesením odvolacího soudu ve výkonu rozhodnutí, proti němuž je dovolání přípustné, mu alespoň zčásti nebylo vyhověno.³¹⁷ Subjektivní přípustnost dovolání je tak založena na skutečnosti, že dovolateli byla rozhodnutím odvolacího soudu způsobena újma odstranitelná tím, že dovolací

všech opětvujících se plnění. Pokud se ale jedná o peněžité plnění na dobu života, na dobu neurčitou nebo na dobu určitou delší než pět let, je rozhodný pouze pětinašobek výše ročního plnění (§ 238 odst. 2 o. s. ř.).

Skutečnost, zda exekuční titul má svůj základ ve spotřebitelském nebo pracovněprávním vztahu, není pro posouzení přípustnosti dovolání proti usnesení vydanému ve vykonávacím řízení podstatná. Vykonávací řízení je řízení zcela samostatné a na nalézacím řízení nezávislé. Rozhodná pro posouzení přípustnosti dovolání je tedy pouze výše částky, pro niž je výkon rozhodnutí nařízen (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 20 Cdo 1577/2013, nebo ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1420/2016).

³¹⁵ Pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení, jakož i pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí odvolání nebo dovolání pro opožděnost (§ 229 odst. 4 o. s. ř.).

³¹⁶ Rovněž dovolání zákon nepřipouští u rozhodnutí vydanému v řízení o určení pravosti nebo výše pohledávky nepřevyšující 50 000 Kč, neboť se považuje za bagatelní rozhodnutí ve smyslu § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (§ 238 odst. 3 o. s. ř.). Toto rozhodnutí sice není vydáno v rámci vykonávacího řízení, ale týká se ho (blíže viz kapitola 2.5 Odporová žaloba).

³¹⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2015, sp. zn. 25 Cdo 2374/2015.

soud toto rozhodnutí zruší, popřípadě změní.³¹⁸ Rozhodující k posouzení, zda byla napadeným rozhodnutím povinnému (dovolateli) skutečně způsobena újma, je pouze výrok takového rozhodnutí.³¹⁹ Subjektivní přesvědčení povinného o jemu způsobené újmě zde nehraje roli. Relevantní je jen objektivní skutečnost, že rozhodnutím soudu mu byla způsobena určitá, třeba i nepříliš významná, újma, kterou lze případně napravit v dovolacím řízení.³²⁰ Jestliže tedy povinný dovoláním napadne (v celém rozsahu / zčásti) rozhodnutí odvolacího soudu, ačkoliv mu bylo plně (zcela / v části napadené dovoláním) vyhověno, zakládá to překážku subjektivní nepřipustnosti dovolání a v takovém případě dovolací soud dovolání usnesením odmítne jako dovolání podané osobou neoprávněnou [§ 243c odst. 3 ve spojení s § 218 písm. b) o. s. ř.].³²¹

K tomu, aby mohlo být dovolání věcně projednáno, je kromě jeho objektivní a subjektivní přípustnosti nutné, aby bylo podáno včas. Povinný může dovolání podat ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy mu bylo doručeno usnesení odvolacího soudu, které lze dovoláním napadnout.³²² Samozřejmě povinný nemusí vyčkávat s podáním dovolání až do doby, kdy je mu předmětné usnesení odvolacího soudu doručeno, ale může tak učinit ihned po jeho vyhlášení.³²³ Dovolací lhůta je lhůtou procesní, což znamená, že je zachována i tehdy, je-li poslední den lhůty dovolání odevzdáno orgánu, který má povinnost je doručit (§ 57 odst. 3 o. s. ř.). Rovněž se jedná o lhůtu zákonnou, takže ji nelze prodloužit (§ 55 o. s. ř. *a contrario*). V úvahu by přicházelo její prominutí dle § 58 o. s. ř., to však zákon výslovně vylučuje (§ 254 odst. 2, § 240 odst. 2 věta první o. s. ř.). Dovolání se podává u soudu, který v dané věci rozhodoval jako soud prvního stupně. Nicméně dovolací lhůta zůstává zachována i tehdy, jestliže je dovolání podáno u soudu odvolacího nebo přímo u dovolacího soudu (§ 240 odst. 1 a 2 o. s. ř.). V takovém případě má dovolání účinky teprve od okamžiku, kdy je tímto soudem doručeno soudu, který ve věci rozhodoval jako soud prvního stupně, přičemž lhůta k podání dovolání zůstává zachována jedině tehdy, je-li mu dovolání doručeno před jejím uplynutím. Nicméně v případě, že byl dovolatel

³¹⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2133/2008.

³¹⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2323/1999.

³²⁰ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2016, sp. zn. 20 Cdo 3703/2016.

³²¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 2. 2013, sp. zn. 28 Cdo 3149/2012.

³²² Bylo-li odvolacím soudem vydáno opravné usnesení (§ 164 o. s. ř.), běží tato lhůta od doručení opravného usnesení (§ 240 odst. 1 věta druhá o. s. ř.). Ačkoliv toto citované ustanovení výslovně nevymezuje, že by se opravné usnesení mělo týkat pouze výroku rozhodnutí, poběží lhůta k podání dovolání od doručení opravného usnesení pouze v případě, že má být dovoláním napaden výrok, který byl dotčen opravným usnesením, případně výrok, který je na opraveném výroku závislý, a je-li důsledkem takové opravy obsahová změna výroku z hlediska práv a povinností, jež po opravě vymezuje (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 310/2002).

³²³ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2007, sp. zn. 20 Cdo 1374/2006.

nesprávně poučen a řídil se při podání dovolání tímto nesprávným poučením, zůstává mu dovolací lhůta zachována, pokud jej podal po uplynutí zákonné lhůty dvou měsíců. Jestliže napadené rozhodnutí neobsahovalo vůbec poučení o dovolání, o dovolací lhůtě nebo o soudu, u něhož se podává, anebo naopak jestliže obsahovalo chybné poučení o nepřipustnosti dovolání, činí lhůta k podání dovolání tři měsíce od doručení předmětného rozhodnutí odvolacího soudu (§ 240 odst. 3 o. s. ř.). Lhůta k podání dovolání se prodlužuje i v případě, že dovolatel nesplnil podmínky dle § 241 o. s. ř. (viz dále), přičemž mu běží až do uplynutí lhůty, která byla dovolateli určena ke splnění této podmínky. Pokud dovolatel požádal o ustanovení zástupce, běží mu zákonem stanovená lhůta k podání dovolání znovu až od právní moci usnesení, kterým bylo o této žádosti rozhodnuto.

Podmínkou dovolacího řízení je, že dovolatel v něm musí být po celou dobu zastoupen advokátem nebo notářem.³²⁴ Rovněž samotné dovolání musí být advokátem nebo notářem sepsáno (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.).³²⁵ Povinné zastoupení (tzv. advokátní přímus) se neuplatní v případě, jestliže je dovolatel: a) fyzická osoba s právnickým vzděláním, b) právnická osoba, stát, obec nebo vyšší územně samosprávný celek, jedná-li za ně osoba uvedená v § 21 (právnická osoba), § 21a (stát), či v § 21b (obec nebo vyšší územně samosprávný celek) o. s. ř., která má právnické vzdělání, nebo c) obec, kterou zastupuje stát podle § 26a o. s. ř., jedná-li jménem státu za zastoupenou obec osoba uvedená v § 26a odst. 3 o. s. ř., která má právnické vzdělání (§ 241 odst. 2 a 3 o. s. ř.). Ovšem i za této situace musí být dovolání sepsáno (s výjimkou případů, kdy je odvolatelem fyzická osoba s právnickým vzděláním) osobou uvedenou v § 21, § 21a, § 21b nebo § 26a odst. 3 o. s. ř., která má právnické vzdělání (§ 241 odst. 4 o. s. ř.).³²⁶ Dovolání musí být zástupcem dovolatele podepsáno, aby bylo skutečně prokázáno, že je sepsal on a ne

³²⁴ Notář může dovolatele zastupovat jen v rozsahu svého oprávnění stanoveného zvláštními právními předpisy (§ 3 notářského řádu) – § 241 odst. 1 o. s. ř.

³²⁵ Předpoklad povinného zastoupení v dovolacím řízení není splněn, udělí-li dovolatel advokátovi plnou moc pouze k sepsání dovolání. V plné moci proto musí být výslovně uvedeno, že je udělována k zastoupení v průběhu celého dovolacího řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2003, sp. zn. 30 Cdo 1923/2003). Nicméně nová plná moc speciálně pro dovolací řízení se nevyžaduje tam, kde již v průběhu řízení nalézacího či odvolacího byla předložena tak formulovaná plná moc (generální plná moc), že je z ní zřejmé, že zastoupení právní mocí rozhodnutí ve věci samé nekončí (srov. nález Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2008, sp. zn. II. ÚS 3035/07).

³²⁶ Podmínku právnického vzdělání splňuje dovolatel (popřípadě osoba za dovolatele jednající), který získal vysokoškolské vzdělání na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo získal vysokoškolské vzdělání na právnické fakultě vysoké školy se sídlem na území České a Slovenské Federativní Republiky nebo jejích právních předchůdců, případně dovolatel s nostrifikovaným zahraničním vysokoškolským právnickým vzděláním (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1638/98). Splnění této podmínky je dovolatel, popřípadě osoba jednající za dovolatele či stát jako zástupce obce, povinen prokázat.

dovolatel. Předložení plné moci nepostačuje.³²⁷ Pokud není dovolání zástupcem podepsáno, jde o nedostatek procesních podmínek dovolacího řízení (povinné zastoupení dovolatele), který má za následek zastavení dovolacího řízení soudem prvního stupně v případě, že dovolatel tento nedostatek ve lhůtě stanovené soudem včas neodstraní (§ 241b odst. 2 a 3 ve spojení s § 104 odst. 2 o. s. ř.).³²⁸ Stejně tak podmínka dle § 241 o. s. ř. není splněna a dovolací řízení je nutné zastavit tehdy, jestliže dovolání sepsal sám dovolatel, který není osobou dle § 241 odst. 2 ani odst. 3 o. s. ř. a přes výzvu soudu nedoložil plnou moc udělenou jím advokátu či notáři pro dovolací řízení spolu s dovoláním sepsaným advokátem či notářem, nebo nedoloží, že je osobou dle § 241 odst. 2 písm. a) o. s. ř. Rovněž podá-li dovolání přímo advokát či notář [osoba uvedená v § 241 odst. 2 písm. b), odst. 3 o. s. ř.], ale k výzvě soudu nedoloží plnou moc udělenou mu dovolatelem pro dovolací řízení (nedoloží právnické vzdělání osoby pověřené za ni jednat), je nutné dovolací řízení zastavit.

Dovolání způsobilé k věcnému projednání dovolacím soudem musí splňovat náležitosti obecného podání (§ 42 odst. 4 o. s. ř.) a dále specifické náležitosti (§ 241a odst. 2 o. s. ř.), tj. musí v něm být uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu je napadá, z jakých dovolacích důvodů³²⁹, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh). Důvod dovolání a rozsah napadení rozhodnutí odvolacího soudu může povinný měnit ještě v průběhu dovolací lhůty (§ 242 odst. 4 o. s. ř.).³³⁰ V dovolání nelze uplatnit nové skutečnosti nebo důkazy (tzv. novoty), neboť jde o mimořádný přezkum pravomocného rozhodnutí odvolacího soudu ke skutkovému stavu k okamžiku vydání napadeného rozhodnutí (§ 241a odst. 6 o. s. ř.). Skutečnosti, které nastaly

³²⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2004, sp. zn. 22 Cdo 2262/2004.

³²⁸ Nebyla-li v době podání dovolání splněna podmínka dle § 241 o. s. ř., běží lhůta k podání dovolání až do uplynutí lhůty, která byla dovolateli určena ke splnění této podmínky soudem. Ovšem požádá-li dovolatel před uplynutím této lhůty o ustanovení zástupce (§ 30 o. s. ř.), běží mu dvouměsíční lhůta k podání dovolání znovu až od právní moci usnesení, kterým bylo o této žádosti rozhodnuto (§ 241b odst. 3 o. s. ř.). O žádosti dovolatele o ustanovení zástupce rozhoduje soud, který ve věci rozhodoval v prvním stupni a který činí v dovolacím řízení přípravné úkony. Nevyhoví-li tento soud žádosti o ustanovení zástupce, musí následně dovolatele znovu vyzvat k odstranění nedostatku povinného zastoupení a poskytnout mu k tomu patřičnou lhůtu, teprve poté může rozhodnout o zastavení dovolacího řízení, aniž by spis předkládal dovolacímu soudu.

³²⁹ Dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Nelze je podat z důvodu vad podle § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. Důvod dovolání musí být vymezen tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci odvolacím soudem, které pokládá za nesprávné, a vyloží, v čem spočívá jeho nesprávnost (§ 241a odst. 1 a 3 o. s. ř.).

³³⁰ V případě, že dovolatel nespĺňuje v době podání dovolání podmínku dle § 241 o. s. ř., běží mu lhůta ke změně, resp. opravě dovolání dle § 242 odst. 4 o. s. ř. až do uplynutí lhůty, která mu byla určena soudem ke splnění této podmínky. Pokud dovolatel požádal o ustanovení zástupce, běží mu dovolací lhůta znovu od právní moci usnesení, kterým bylo o této žádosti rozhodnuto (§ 241b odst. 3 o. s. ř.).

poté, či důkazy (tvrzení) nepoužité před rozhodnutím odvolacího soudu zde nemají místo (§ 241a odst. 6 o. s. ř.).³³¹

První kroky v dovolacím řízení činí soud, který rozhodoval v prvním stupni, neboť u něj se dovolání podává. Má za úkol připravit věc dovolacímu soudu tak, aby ten mohl danou věc projednat a rozhodnout bez zbytečných průtahů. Soud prvního stupně nejprve zkoumá, zda bylo dovolání podáno osobou k tomu oprávněnou nebo zda je přípustné. Soud prvního stupně je oprávněn posuzovat přípustnost dovolání pouze podle § 238 o. s. ř. (§ 239, § 241b odst. 2 o. s. ř.) nebo dle § 238a o. s. ř. (zde není nutná žádná další úvaha soudu, proto lze připustit posouzení přípustnosti soudem prvního stupně i v tomto případě, ačkoliv to zákon výslovně nestanoví). Jestliže soud prvního stupně dospěje k závěru, že dovolání bylo podáno osobou neoprávněnou nebo že není přípustné dle § 238 nebo § 238a o. s. ř., rovnou bez dalšího předloží věc dovolacímu soudu k rozhodnutí o odmítnutí dovolání [§ 243c odst. 3 ve spojení s § 218 písm. b) o. s. ř. – dovolání podané osobou k tomu neoprávněnou; § 243c odst. o. s. ř. – nepřipustné dovolání]. Soud prvního stupně rovněž zkoumá, zda bylo dovolání podáno u příslušného soudu v zákonem stanovené lhůtě (§ 240, § 241b odst. 3 o. s. ř.). Pokud shledá, že bylo podáno opožděně, sám jej usnesením odmítne (§ 241b odst. 1 ve spojení s § 208 odst. 1 o. s. ř.). Proti tomuto rozhodnutí je přípustné odvolání. Jestliže je dovolání posouzeno jako nepřipustné, opožděné či podané osobou neoprávněnou, nemusí se soud prvního stupně zabývat otázkou, zda byla splněna podmínka dle § 241 o. s. ř. (§ 241b odst. 2 o. s. ř.). V opačném případě se touto otázkou zabývat musí (§ 241b odst. 2 a 3 o. s. ř.). Shledá-li soud, že podmínka dovolacího řízení dle § 241 o. s. ř. splněna není, vyzve toho, kdo dovolání podal, k odstranění tohoto nedostatku odpovídajícím způsobem, přičemž mu k tomu stanoví přiměřenou lhůtu a zároveň jej poučí o důsledcích jejího nesplnění, tedy že soud bude v takovém případě postupovat podle § 241b odst. 2 a 3 ve spojení s § 104 odst. 2 o. s. ř. a dovolací řízení zastaví. Proti takovému rozhodnutí se lze odvolat (k § 241 a § 241b o. s. ř.).

Soud prvního stupně musí dále prověřit, zda povinný (dovolatel) splnil svou poplatkovou povinnost, která mu vznikla podáním dovolání. Pokud zjistí, že soudní poplatek z dovolání zaplacen nebyl, vyzve dovolatele k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň patnácti dnů. Soudní poplatek z dovolání podanému proti rozhodnutí odvolacího soudu vydanému v řízení o výkon rozhodnutí nebo v exekučním řízení činí 4 000 Kč dle položky 23 bod 8. Sazebníku poplatků (příloha zákona o SOP). Nezaplatí-li povinný soudní poplatek

³³¹ Pokud by dovolání obsahovalo všechny zákonem stanovené náležitosti, ale přesto by nebyla splněna podmínka dle § 241 o. s. ř., nepřihlíží se k obsahu dovolání (§ 241a odst. 5 o. s. ř.). Takové dovolání má sice procesní účinky, neboť i jím se zahajuje dovolací řízení, avšak jeho obsahu zákon nepřiznává žádný význam.

z dovolání ve stanovené lhůtě, soud prvního stupně dovolací řízení z tohoto důvodu zastaví (§ 9 odst. 1 zákona o SOP). Proti tomuto rozhodnutí je možné podat odvolání.³³²

Za účelem přípravy dovolacího řízení je ze strany soudu prvního stupně dále nutné posoudit, zda má dovolání všechny zákonem stanovené náležitosti (§ 241a o. s. ř.). Zde zákon v § 241b odst. 1 o. s. ř. sice odkazuje na přiměřené použití § 209 o. s. ř., nicméně v dovolacím řízení je výslovně zakázána aplikace § 43 o. s. ř. (§ 243b o. s. ř.). Soud prvního stupně proto v případě, kdy shledá, že dovolání má nedostatky, které brání jeho věcnému projednání, neboť nesplňuje náležitosti stanovené zákonem, vyčká uplynutí lhůty k podání dovolání,³³³ zda v ní povinný (dovolatel) tyto nedostatky neodstraní. Pokud se tak nestane, předloží věc dovolacímu soudu k rozhodnutí o odmítnutí dovolání dle § 243c odst. 1 o. s. ř.

Jsou-li ovšem všechny podmínky dovolacího řízení splněny, soud prvního stupně zašle dovolání ostatním účastníkům řízení k případnému vyjádření, které pak případně zašle povinnému (dovolateli) k seznámení a případné reakci na ně. Dále soud prvního stupně ověří, zda spis obsahuje všechny přílohy, které byly podkladem pro rozhodnutí soudu prvního stupně a soudu odvolacího, a opatří zprávy a listiny, které označí dovolatel či jiný účastník dovolacího řízení, nikoliv však nové důkazy, jimiž má být změněn skutkový stav věci oproti stavu, ze kterého vycházel při svém rozhodování odvolací soud. Je zapotřebí provést též případná šetření k okolnostem, které jsou významné pro rozhodnutí dovolacího soudu. Poté, co je takto dovolací řízení soudem prvního stupně řádně připraveno, a jakmile uplyne lhůta k podání dovolání všem účastníkům, předloží příslušný předseda senátu soudu prvního stupně věc dovolacímu soudu k rozhodnutí o dovolání (§ 241b odst. 1 ve spojení s § 210 o. s. ř.).

Dovolací soud po předložení věci přezkoumá dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu vydané ve vykonávacím řízení pouze v rozsahu vymezeném v dovolání [s výjimkou případů, kdy je na rozhodnutí o napadeném výroku závislý výrok, který dovoláním nebyl dotčen (typicky výrok o nákladech řízení), nebo kdy se jedná o nerozlučné společenství na straně povinných – § 242 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř.]. Stejně tak je dovolací soud při přezkumu vázán jen dovolacími důvody. Nad rámec toho může pouze přihlédnout k případným vadám dle § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. či jiným vadám řízení, které mohly mít

³³² Samozřejmě povinný není povinen soudní poplatek z dovolání platit v případě, že je dané řízení nebo on osobně osvobozen od jeho placení ze zákona dle § 11 zákona o SOP, nebo v případě, že mu bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků na základě rozhodnutí soudu podle § 138 o. s. ř.

³³³ Jestliže nebyl povinný (dovolatel) v době podání dovolání řádně zastoupen dle § 241 o. s. ř., běží lhůta k doplnění dovolání až do uplynutí lhůty, která byla dovoatelé určena ke splnění této podmínky. Pokud dovolatel požádal o ustanovení zástupce, běží mu lhůta k doplnění dovolání znovu od právní moci usnesení, kterým bylo o této žádosti rozhodnuto (§ 241b odst. 3 o. s. ř.).

za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 1 a 3 o. s. ř.). Ještě před rozhodnutím o dovolání může dovolací soud rozhodnout o odkladu vykonatelnosti napadeného rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže by neprodleným výkonem rozhodnutí hrozila dovolateli závažná újma [§ 243 písm. a) o. s. ř.]. Takové rozhodnutí sice přímé účinky na vykonávací řízení nemá, je však podkladem pro povolení odkladu soudního výkonu rozhodnutí (exekuce) dle § 266 odst. 2 o. s. ř., byl-li již výkon rozhodnutí nařízen. Výkon rozhodnutí může být po vydání rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti i nařízen, nesmí být však proveden.³³⁴ O odkladu vykonatelnosti dovoláním napadeného rozhodnutí může dovolací soud rozhodnout na návrh nebo i bez něj, shledá-li k tomu důvody.

Dovolací soud rozhodne o dovolání zpravidla bez jednání. Jednání nařídí pouze tehdy, považuje-li to za potřebné. V takovém případě postupuje obdobně podle § 215 a § 216 odst. 3 o. s. ř. (§ 243a o. s. ř.). Dovolací soud rozhodne vždy bez jednání, dospěje-li k závěru, že soud prvního stupně nesprávně posoudil splnění podmínek dovolacího řízení a dovolání tudíž není možné věcně projednat, ať už z důvodu jeho nepřípustnosti nebo proto, že trpí vadami, které brání jeho projednání, či je zjevně bezdůvodné (v těchto případech dovolací soud dovolání odmítne dle § 243c odst. 1 o. s. ř.), nebo z důvodu, že bylo podáno opožděně (dovolací soud dovolání odmítne dle § 241c odst. 3 ve spojení s § 218a o. s. ř.) či osobou k tomu neoprávněnou [dovolací soud dovolání odmítne dle § 243c odst. 3 ve spojení s § 218 písm. b) o. s. ř.] nebo proto, že se nezdařilo odstranit nedostatek podmínky uvedené v § 241 o. s. ř. a předseda senátu soudu prvního stupně přesto nerozhodl o zastavení dovolacího řízení (dovolací soud dovolací řízení zastaví dle § 243c odst. 3 o. s. ř.). Dovolací soud, bez toho, aniž by dovolání věcně projednal, rozhodne o zastavení dovolacího řízení také tehdy, jestliže dovolatel vezme dovolání zpět (§ 243c odst. 3 o. s. ř.). Jestliže dovolací soud shledá, že soud prvního stupně nezastavil dovolací řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku z dovolání, ačkoliv tak učinit měl, dovolací soud v takovém případě sám nerozhoduje o zastavení dovolacího řízení, ale věc vrátí k rozhodnutí o tom zpět soudu prvního stupně (§ 3 odst. 2 věta první, § 9 odst. 2 zákona o SOP).³³⁵

Nerozhodl-li dovolací soud některým z výše uvedených způsobů, dovolání věcně projedná a následně o něm rozhodne některým ze způsobů uvedených v § 243d nebo § 243e o. s. ř.

³³⁴ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 1997, sp. zn. 2 Cdon 645/96.

³³⁵ To neplatí v případě, že v prvním stupni vydal rozhodnutí soudní exekutor. Tehdy ve věcech poplatků za řízení před dovolacím soudem rozhoduje sám dovolací soud (§ 3 odst. 2 věta třetí zákona o SOP).

Pro rozhodnutí dovolacího soudu je přitom rozhodující stav v době vydání napadeného rozhodnutí odvolacího soudu (§ 243f odst. 1 o. s. ř.). Dovolací soud tak může dovolání usnesením³³⁶ zamítnout (dospěje-li k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné), nebo napadené usnesení odvolacího soudu změnit (dospěje-li k závěru, že odvolací soud rozhodl nesprávně a dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout)³³⁷ či dovoláním napadené rozhodnutí zruší a věc vrátí odvolacímu soudu k dalšímu řízení, příp. platí-li důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, také na rozhodnutí soudu prvního stupně, zruší dovolací soud i toto rozhodnutí a vrátí věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení.³³⁸ V takovém případě o náhradě nákladů řízení včetně nákladů dovolacího řízení rozhodne soud, kterému byla věc vrácena nebo postoupena k novému rozhodnutí ve věci. Právní poměry někoho jiného než účastníka řízení nemohou být novým rozhodnutím dotčeny (§ 243g odst. 2 o. s. ř.). Zruší-li dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu a soudu prvního stupně pro vady uvedené v § 229 odst. 1 písm. a), b) nebo d) a v § 229 odst. 2 písm. a) nebo b) o. s. ř., rozhodne též o zastavení řízení, popřípadě o postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci náleží (§ 243e odst. 4 o. s. ř.). Poté, co dovolací soud rozhodnutím skončí řízení, doručí soud prvního stupně toto rozhodnutí, pokud je nedoručil dovolací soud přímo (§ 243c odst. 3 ve spojení s § 225 o. s. ř.).

4.4 Žaloba pro zmatečnost

Žaloba pro zmatečnost je stejně jako dovolání mimořádný opravný prostředek. To znamená, že ji lze podat pouze proti pravomocnému rozhodnutí, tedy proti takovému, které bylo řádně doručeno a u něhož již uplynula lhůta pro podání řádného opravného prostředku nebo proti němuž řádný opravný prostředek přípustný není. Žalobu pro zmatečnost však nelze podat proti

³³⁶ Dovolací soud rozhoduje rozsudkem jen tehdy, jestliže zamítá dovolání proti rozsudku odvolacího soudu nebo jestliže mění či zrušuje rozsudek odvolacího soudu; jinak rozhoduje usnesením (§ 243f odst. 4 o. s. ř.). Jelikož ve výkonu rozhodnutí rozhodují odvolací soudy zásadně usnesením (§ 254 odst. 1 věta druhá o. s. ř. a § 55b odst. 1 a 2 e. ř.), bude dovolací soud rovněž rozhodovat pouze usnesením.

³³⁷ Zároveň musí dovolací soud v takovém případě zrušit rozhodnutí vydaná v řízení v prvním stupni nebo v odvolacím řízení, která jsou na změněném rozhodnutí odvolacího soudu závislá. Dozví-li se o těchto závislých rozhodnutích až dodatečně, rozhodne o jejich zrušení samostatným usnesením (§ 243d odst. 2 o. s. ř.).

³³⁸ Dovolací soud zruší i další rozhodnutí vydaná soudem prvního stupně nebo odvolacím soudem, pokud jsou na zrušovaném rozhodnutí závislá. Dozví-li se dovolací soud o existenci těchto „závislých“ rozhodnutí až dodatečně, rozhodne o jejich zrušení samostatným usnesením (§ 243e odst. 2 o. s. ř.). Zruší-li dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu nebo i soudu prvního stupně proto, že nebyl dodržen závazný právní názor nebo že v řízení došlo k závažným vadám, může nařít, aby věc v dalším řízení projednal jiný senát (samosoudce soudu prvního stupně) nebo přikázat věc k dalšímu řízení jinému odvolacímu soudu (soudu prvního stupně; § 243e odst. 3 o. s. ř.).

kterémukoliv pravomocnému rozhodnutí a z jakéhokoliv důvodu. Není totiž postavena na zásadě univerzality. Slouží pouze k nápravě zásadních procesních pochybení (vad řízení), jejichž taxativní výčet je obsažen v § 229 o. s. ř. (tzv. důvody zmatečnosti). Ve věcech výkonu rozhodnutí je důvod k uplatnění žaloby pro zmatečnost ještě více omezen, když zákon výslovně připouští možnost podat žalobu pro zmatečnost pouze z důvodu podle § 229 odst. 4 o. s. ř. (§ 254 odst. 2 o. s. ř.).³³⁹

Ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. stanoví, že žalobou pro zmatečnost lze napadnout pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení, jakož i pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí odvolání nebo dovolání pro opožděnost. Dané ustanovení je specifické v tom, že vůbec nevymezuje důvod zmatečnosti, ale pouze definuje rozhodnutí, proti kterým lze žalobu uplatnit. Nicméně důvodem zmatečnosti dle § 229 odst. 4 o. s. ř. je skutkově či právně nesprávný závěr (v rozporu se zákonem), z něhož odvolací soud při svém rozhodování o odmítnutí odvolání pro opožděnost nebo zastavení odvolacího řízení či rozhodování o potvrzení či změně usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí odvolání nebo dovolání pro opožděnost. Takovýto skutkově či právně chybný závěr odvolacího soudu představuje porušení základních principů ovládajících řízení před soudem, a tedy důvod ke zrušení napadeného usnesení odvolacího soudu bez ohledu na to, zda je či není věcně správné.³⁴⁰ U žaloby pro zmatečnost podané dle § 229 odst. 4 o. s. ř. není významné, proti jakému rozhodnutí odvolání směřovalo. Je přípustná proti každému pravomocnému usnesení odvolacího soudu definovanému v § 229 odst. 4 o. s. ř. bez ohledu na to, zda odvolání směřovalo proti rozhodnutí ve věci samé, proti rozhodnutí, kterým bylo řízení jinak skončeno, nebo proti rozhodnutí vydanému v průběhu řízení.³⁴¹ Není ovšem přípustná v případě, pokud směřuje pouze proti důvodům rozhodnutí [§ 235d písm. a) o. s. ř.].

Lhůta k podání žaloby pro zmatečnost činí tři měsíce od doručení napadeného rozhodnutí (§ 234 odst. 1 o. s. ř.).³⁴² Jedná se o lhůtu procesní, proto je zachována nejen tehdy, byla-li před jejím uplynutím žaloba podána u soudu, ale i v případě, že žaloba byla alespoň poslední den této

³³⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1336/2013.

³⁴⁰ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1635/97, nebo ze dne 24. 5. 2006, sp. zn. 29 Odo 783/2005.

³⁴¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. 21 Cdo 1269/2006.

³⁴² Jedná se o lhůtu subjektivní povahy, neboť s ohledem na odlišný okamžik doručení rozhodnutí každému z účastníků je možné, že účastník podá žalobu pro zmatečnost dříve, než napadené rozhodnutí nabude právní moci. V takovém případě je pak nutné v řízení vyčkat nabytí právní moci napadeného rozhodnutí, protože způsobilým předmětem žaloby je pouze pravomocné rozhodnutí vymezené v § 229 odst. 4 o. s. ř.

lhůty odevzdána orgánu, který má povinnost ji soudu doručit (§ 57 odst. 3 o. s. ř.).³⁴³ Její prominutí je ze zákona vyloučeno (§ 254 odst. 2, § 235 odst. 1 o. s. ř.). Na běh lhůty k žalobě pro zmatečnost podané podle § 229 odst. 4 o. s. ř. nemá vliv, že byla proti napadenému rozhodnutí ještě před uplynutím lhůty dle § 234 odst. 1 o. s. ř. podána ústavní stížnost.³⁴⁴

Podání žaloby pro zmatečnost je zpoplatněno částkou 5 000 Kč dle položky 17 Sazebníku poplatků (příloha zákona o SOP). Samozřejmě povinný není povinen soudní poplatek z žaloby pro zmatečnost platit v případě, že je dané řízení nebo on osobně osvobozen od jeho placení ze zákona dle § 11 zákona o SOP, nebo v případě, že mu bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků na základě rozhodnutí soudu podle § 138 o. s. ř.

K tomu, aby byla žaloba pro zmatečnost způsobilá k projednání, musí vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4 o. s. ř.) obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu je napadá, důvod zmatečnosti,³⁴⁵ vylíčení skutečností, které svědčí o tom, že je podána včas,³⁴⁶ označení důkazů, jimiž má být důvodnost žaloby prokázána, jakož i to, čeho se povinný (žalobce) domáhá (§ 232 odst. 1 o. s. ř.). Neobsahuje-li žaloba všechny výše uvedené náležitosti nebo je-li nesrozumitelná či neurčitá, vyzve soud k odstranění těchto vad žaloby s poučením o tom, jak má být žaloba opravena nebo doplněna, postupem dle § 43 odst. o. s. ř. V případě, že vady žaloby nejsou ve stanovené lhůtě odstraněny a pro tento nedostatek nelze v řízení o žalobě pro zmatečnost pokračovat, soud ji usnesením odmítne (§ 43 odst. 2 o. s. ř.).

K rozhodování o žalobě pro zmatečnost dle § 229 odst. 4 o. s. ř. je příslušný soud, který vydal napadené rozhodnutí, tj. odvolací soud, kterým je ve výkonu rozhodnutí vždy krajský soud (§ 10 odst. 1 o. s. ř.). Žalobu pro zmatečnost dle § 229 odst. 4 o. s. ř. proto

³⁴³ Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2010, sp. zn. 21 Cdo 1207/2009.

³⁴⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2011, sp. zn. 21 Cdo 4178/2010.

Ustanovení § 235 odst. 2 o. s. ř. se u žaloby pro zmatečnost podané z důvodu zmatečnosti dle § 229 odst. 4 o. s. ř. nepoužije, jelikož § 238 odst. 1 písm. e) o. s. ř., že proti usnesením odvolacího soudu, proti nimž lze podat žalobu pro zmatečnost dle § 229 odst. 4 o. s. ř., je dovolání nepřipustné.

³⁴⁵ Rozsah, v jakém se rozhodnutí napadá, a důvod zmatečnosti mohou být měněny jen v průběhu trvání tří měsíční lhůty k podání žaloby pro zmatečnost (§ 232 odst. 2, § 234 odst. 1 o. s. ř.). Z toho vyplývá, že soud při posuzování opodstatněnosti žaloby smí vzít v úvahu jen takové skutečnosti (zakládající některou ze zmatečností), které byly uplatněny ve včasné žalobě pro zmatečnost, popřípadě též v dodatečném podání, učiněném ještě dříve, než uplynula lhůta k jejímu podání. K opožděně uplatněným důvodům zmatečnosti se nepřihlíží (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2017, sp. zn. 21 Cdo 79/2017).

Nestačí, pokud je v žalobě pro zmatečnost důvod vymezen pouhým odkazem na příslušné zákonné ustanovení, ale je zároveň nutné, aby z ní bylo zřejmé, v čem (v jakém konkrétním protiprávním stavu nebo postupu) je důvod zmatečnosti spatřován (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2013, sp. zn. 21 Cdo 4119/2011).

³⁴⁶ Z povahy věci je v tomto případě zřejmé, že pokud tak účastník neučí, zjistí si soud datum doručení napadeného rozhodnutí ze soudního spisu, čímž si sám ověří včasnost podání žaloby pro zmatečnost.

projednávají zásadně soudy krajské, přičemž místně příslušný je pak ten soud, který ve věci rozhodoval jako soud odvolací (§ 235a odst. 1 věta druhá před středníkem o. s. ř.). Z projednávání a rozhodnutí žaloby pro zmatečnost jsou vyloučeni ti soudci, kteří žalobou napadené rozhodnutí vydali nebo věc projednávali (§ 14 odst. 3 o. s. ř.).

Není-li žaloba podána u věcně příslušného soudu, je nutné postupovat dle § 104a odst. 2 o. s. ř. Jestliže žaloba nebyla podána naopak u místně příslušného soudu, pak lze pravidla daná v § 235a odst. 1 o. s. ř. chápat též jako speciální pravidla pro určení výlučné místní příslušnosti a postupovat dle § 105 odst. 2 o. s. ř.

Jelikož proti usnesením, která lze napadnout žalobou pro zmatečnost dle § 229 odst. 4 o. s. ř., není dovolání přípustné [§ 238 odst. 1 písm. e) o. s. ř.], neuplatní se v řízení o žalobě ustanovení § 235b odst. 3 ani § 235e odst. 4 o. s. ř. Soud o žalobě pro zmatečnost může tedy rozhodnout jedině tak, že ji zamítne, anebo jí napadené rozhodnutí zruší (§ 235e odst. 2 věta první o. s. ř.). Za účelem projednání a rozhodnutí žaloby pro zmatečnost z důvodu dle § 229 odst. 4 o. s. ř. soud nařídí jednání vždy s výjimkou situací, kdy žalobu zamítá z důvodu její nepřipustnosti, opožděnosti nebo z důvodu, že byla podána osobou k tomu neoprávněnou. Samozřejmě soud o žalobě pro zmatečnost bez nařízení jednání rozhodne tehdy, jestliže se rozhoduje o jejím odmítnutí (§ 43 odst. 2 o. s. ř.) nebo o zastavení řízení o ní (§ 96 o. s. ř. – z důvodu zpětvzetí žaloby pro zmatečnost; § 104 o. s. ř. – z důvodu nedostatku procesních podmínek; § 9 odst. 1 zákona o SOP – z důvodu nezaplacení soudního poplatku z žaloby pro zmatečnost).

5. Ústavní stížnost ve výkonu rozhodnutí

Ústavní stížnost se neřadí mezi opravné prostředky řádné ani mimořádné, a to vzhledem ke speciálnímu postavení Ústavního soudu ve vztahu k soudům obecným. Ústavní soud je orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) a ve své judikatuře konstantně zdůrazňuje, že se neřadí do soustavy obecných soudů a není jejím vrcholným orgánem (čl. 91 a 92 Ústavy), proto mu nepřisluší jakkoliv zasahovat do rozhodovací činnosti obecných soudů, neboť jeho úkolem není skutkově a právně objasňovat věci patřící do pravomoci obecných soudů. Ústavní soud na sebe ani nemůže atrahovat právo přezkumného dohledu nad činností obecných soudů za předpokladu, že tyto postupovaly v řízení v souladu s hlavou pátou Listiny.³⁴⁷ Z výše uvedeného tedy vyplývá, že Ústavní soud zpravidla neposuzuje ani interpretaci a aplikaci podústavního práva provedenou obecnými soudy s výjimkou situací, kdy interpretace podústavního práva zvolená obecnými soudy zapříčinila porušení některého základního práva stěžovatele, případně při střetu dvou výkladových alternativ byl soudem pomínut možný výklad jiný, ústavně konformní, anebo je výrazem zřejmého ignorování příslušné kogentní normy nebo zjevného a neodůvodněného vybočení ze standardů soudní praxí respektovaného právního výkladu a představuje tím nepředvídatelnou interpretační libovůli, resp. je v rozporu s obecně sdílenými zásadami spravedlnosti.³⁴⁸

Do rozhodovací činnosti obecných soudů je tedy Ústavní soud oprávněn zasáhnout pouze tehdy, jestliže došlo na základě pravomocného rozhodnutí soudu v řízení, jehož byl stěžovatel účastníkem, k porušení jeho základních práv či svobod chráněných ústavním pořádkem³⁴⁹ (dále jen „ústavně zaručené základní právo nebo svoboda“). Skutečnost, že se obecný soud opřel o právní názor (resp. o výklad zákona, případně jiného právního předpisu), se kterým se stěžovatel neztotožňuje, nezakládá ještě sama o sobě důvodnost ústavní stížnosti.³⁵⁰ Stejně tak v případě, kdy je do ústavně zaručeného základního práva nebo svobody osoby zasaženo v důsledku rozhodnutí jiného orgánu veřejné moci než soudu nebo v důsledku jiného zásahu orgánu veřejné moci než rozhodnutím, je jedině Ústavní soud oprávněn posoudit na základě podané ústavní stížnosti dle § 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, zda skutečně došlo k porušení ústavně

³⁴⁷ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 1. 2. 1994, sp. zn. III. ÚS 23/93.

³⁴⁸ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3216/14.

³⁴⁹ Ústavní pořádek České republiky tvoří Ústava, Listina, ústavní zákony přijaté podle Ústavy a ústavní zákony Národního shromáždění Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady upravující státní hranice České republiky a ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992 (čl. 112 odst. 1 Ústavy).

³⁵⁰ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 26. 6. 1995, sp. zn. IV. ÚS 188/94.

zaručeného základního práva nebo svobody stěžovatele.

Všechny orgány veřejné moci mají povinnost respektovat a chránit základní práva a svobody (čl. 1 odst. 1 a 2 Ústavy). Zejména soudy jsou Ústavou povolány k ochraně základních práv a svobod (čl. 4 Ústavy). Z tohoto pohledu je mechanismus ochrany základních práv a svobod představovaný řízením o ústavních stížnostech před Ústavním soudem pouze subsidiárním prostředkem ochrany základních práv a svobod a prostředkem *ultima ratio*. Teprve až v okamžiku, kdy ostatní zákonné prostředky a mechanismy ochrany selžou, resp. jsou bezvýsledně vyčerpány, popřípadě tu žádné nejsou, je možné se obrátit na Ústavní soud s ústavní stížností proti pravomocnému rozhodnutí či jinému zásahu orgánu veřejné moci (dále jen „zásah orgánu veřejné moci“) do ústavně zaručeného základního práva nebo svobody [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy]. Subsidiarita ústavní stížnosti se procesně projevuje v podmínce její přípustnosti spočívající v tom, že jejímu podání zásadně musí předcházet vyčerpání všech procesních prostředků, které se stěžovateli k ochraně jeho práva v právním řádu nabízejí (§ 75 odst. 1 ZÚS). Kromě toho, že ústavní stížnost je prostředkem subsidiárním a prostředkem *ultima ratio*, je též prostředkem speciálním. To znamená, že slouží pouze k ochraně ústavně zaručeného základního práva nebo svobody, nikoli jiných práv, které vyplývají z práva podústavního a nejsou zaručeny právem ústavním.

Jestliže tedy zásahem orgánů veřejné moci bylo zasaženo do ústavně zaručeného základního práva nebo svobody povinného, je oprávněn se proti takovému zásahu bránit ústavní stížností dle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy (tzv. obecná ústavní stížnost), o níž rozhoduje právě Ústavní soud. Ústava sama nestanoví, kdo je oprávněn podat ústavní stížnost a odkazuje na prováděcí zákon – ZÚS (čl. 88 odst. 1 Ústavy). Ústava ani Listina výslovně nestanoví, komu je ochrana základních práv a svobod poskytována. Nepochybně však Ústava měla na mysli osoby fyzické, kterými se rozumějí nejen občané České republiky, ale i občané jiného státu nebo osoby bez státní příslušnosti. Vyvstala však otázka, zda ochrana základních práv a svobod platí i pro osoby právnické. Je nesporné, že řada práv garantovaných Listinou má i pro právnické osoby přímý význam. Z toho lze dovodit, že i právnické osoby mohou být zásahem orgánu veřejné moci poškozeny na svém ústavně zaručeném právu nebo svobodě.³⁵¹ ZÚS toto pojetí uznal a zakotvil je v § 72 odst. 1 písm. a), kdy oprávnění podat ústavní stížnost dle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy explicitně přiznal jak fyzickým, tak i právnickým osobám.³⁵² Je nicméně věci

³⁵¹ SLÁDEČEK, Vladimír. *Ústava České republiky: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9. s. 955 – 956.

³⁵² Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 19. 1. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 15/93.

judikatury Ústavního soudu dovést, která ústavně zaručená práva nebo svobody lze na právnické osoby vztáhnout.³⁵³ Právnickými osobami oprávněnými podat ústavní stížnost mohou být osoby soukromého i veřejného práva.³⁵⁴ Každopádně k tomu, aby byl povinný (fyzická nebo právnická osoba) aktivně legitimován k podání ústavní stížnosti dle § 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, musí stížností napadený zásah orgánu veřejné moci skutečně směřovat vůči němu jako stěžovateli. Proto není přípustná tzv. *actio popularis*, tj. návrh ve věci, která se stěžovatele bezprostředně právně netýká, resp., v níž jeho subjektivní práva nebyla zásahem dotčena.³⁵⁵ Ústavní stížnost podanou někým zjevně neoprávněným je třeba postupem dle § 43 odst. 1 písm. c) ZÚS odmítnout.

Řízení o obecné ústavní stížnosti je nejfrekventovanějším právním procesem, který se koná před Ústavním soudem. Rozhoduje o ní podle rozvrhu práce přidělený soudce zpravodaj (§ 43 odst. 1 ZÚS) nebo příslušný senát, jehož je členem [při meritorním rozhodování nebo v případech podle § 43 odst. 2 písm. a) ZÚS], příp. si ústavní stížnost může atrahovat k projednání a rozhodnutí plénum Ústavního soudu, navrhne-li to jednomyslně senát příslušný k projednání a rozhodování věci (sdělení Ústavního soudu č. 52/2014 Sb., o atrahování působnosti).

³⁵³ Z dosavadní judikatury lze poukázat například na uznání práva na spravedlivý proces (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 25. 2. 1999, sp. zn. III. ÚS 373/98, nebo ze dne 6. 5. 1999, sp. zn. IV. ÚS 214/98, anebo ze dne 19. 2. 2002, sp. zn. IV. ÚS 274/01), rovnosti stran v řízení (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 9. 1998, sp. zn. IV. ÚS 13/98, ze dne 27. 10. 1998, sp. zn. II. ÚS 13/98, nebo ze dne 11. 5. 1999, sp. zn. I. ÚS 13/98) a práva vlastnického (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2002, sp. zn. IV. ÚS 144/01). Naopak právnické osobě podle judikatury například nepřísluší právo na nedotknutelnost obydlí (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 3. 1999, sp. zn. IV. ÚS 528/98).

³⁵⁴ V této souvislosti Ústavní soud musel řešit otázku, zda stát, resp. orgány moci výkonné, se mohou ocitnout v postavení stěžovatelů, kteří namítají, že byla porušena jejich ústavně zaručená práva, přičemž dospěl k závěru, že správní úřady nedisponují právní subjektivitou, jsou stejně jako soudy orgány téhož právního subjektu – státu, a proto právní spory mezi nimi jsou spory o kompetenci v mezích jednoho subjektu, přičemž jde o spor o objektivní (nikoli subjektivní) právo. Není proto možné, aby správní orgán, jehož rozhodnutí bylo úspěšně napadeno správní žalobou, podal ústavní stížnost proti rozhodnutí soudu (srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 9. 11. 1999, sp. zn. Pl. ÚS-st. 9/99).

Nicméně v případě, že stát (jednající prostřednictvím své organizační složky, resp. jejím představitelem) v předmětném vztahu nevystupuje v pozici „vrchnostenské“, nýbrž v postavení rovném, resp. srovnatelném s jiným zaměstnavatelem, a stává se proto nositelem (subjektem) základních práv a svobod, a je proto aktivně legitimován k podání ústavní stížnosti (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 20/15).

Pokud jde o územní samosprávné celky vystupující v soukromoprávních vztazích jako rovné subjekty, nepanují prakticky žádné pochybnosti stran jejich způsobilosti být nositelem alespoň některých základních práv a svobod. Ústavní soud zcela běžně projednává ústavní stížnosti krajů, měst a obcí, včetně městských obvodů a městských částí, na porušení jejich vlastnického práva (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 1. 2. 2006, sp. zn. I. ÚS 84/05, nebo ze dne 3. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 487/01).

³⁵⁵ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 12. 1994, sp. zn. II. ÚS 178/94, nebo ze dne 15. 4. 1994, sp. zn. IV. ÚS 6/94, nebo ze dne 25. 9. 1996, sp. zn. I. ÚS 178/96, anebo ze dne 8. 12. 1998, sp. zn. I. ÚS 360/98.

Ústavní stížnost musí kromě obecných náležitostí podání (tj. musí z něj být patrné, kdo její činí, které věci se týká a co sleduje, musí být podepsán a datován), obsahovat pravdivé vyličení rozhodujících skutečností³⁵⁶ včetně tvrzení, že zásahem orgánu veřejné moci bylo zasaženo do ústavně zaručeného základního práva nebo svobody povinného (stěžovatele), označení důkazů, jichž se dovolává, a musí z něj být patrné, čeho se povinný domáhá (petit)³⁵⁷. K ústavní stížnosti musí být rovněž přiložena kopie rozhodnutí o posledním procesním prostředku k ochraně práva, popřípadě také kopie rozhodnutí o odmítnutí mimořádného opravného prostředku pro nepřipustnost spočívající na důvodech na uvážení orgánu, který o takovémto mimořádném opravném prostředku rozhodoval [§ 34 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. a), odst. 6 ZÚS]. Neobsahuje-li ústavní stížnost všechny zákonem stanovené náležitosti, je povinný jakožto stěžovatel vyzván soudcem zpravodajem k odstranění vad ve lhůtě k tomu určené [§ 41 písm. b) ZÚS]. Pokud povinný vady ústavní stížnosti řádně a včas neodstraní, je to důvod pro její odmítnutí postupem dle § 43 odst. 1 písm. a) ZÚS. Ústavní stížnost je potřeba také předložit Ústavnímu soudu v potřebném počtu stejnopisů dle § 34 odst. 2 ZÚS. Nesplnění této povinnosti může mít také za následek odmítnutí ústavní stížnosti soudcem zpravodajem mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků [§ 43 odst. 1 písm. a) ZÚS].

Povinný (stěžovatel), který je fyzickou nebo právnickou osobou, musí být v řízení o ústavní stížnosti zastoupen advokátem (§ 30 odst. 1 ZÚS). Právní zastoupení je nutné osvědčit předložením zvláštní písemné plné moci (§ 31 odst. 2 ZÚS). Nutnost právního zastoupení se vztahuje na celé řízení před Ústavním soudem, tj. již na okamžik sepsání a podání ústavní stížnosti. Nedostatek povinného zastoupení není neodstranitelnou vadou ústavní stížnosti jakožto návrhu na zahájení řízení před Ústavním soudem, proto soudce zpravodaj nejprve povinného vyzve k jeho odstranění a poskytne mu možnost a čas podmínku povinného zastoupení advokátem splnit v určené lhůtě [§ 41 písm. a) ZÚS]. Až v případě, kdy povinný ponechá výzvu Ústavního soudu bez odezvy, je to důvod pro odmítnutí ústavní stížnosti dle § 43 odst. 1 písm. a) ZÚS. Institut povinného zastoupení advokátem se neuplatní tehdy, jestliže je povinným

³⁵⁶ Požadavek pravdivosti vyličení rozhodných skutečností znamená, že návrhovač nesmí v návrhu vědomě lhát a uvádět na první pohled zkreslené informace. To mu ale nebrání v tom, aby podal vlastní subjektivní interpretaci tvrzených skutečností. Stěžovatel musí pravdivě vyličit i ty skutečnosti, které se týkají včasnosti a přípustnosti ústavní stížnosti (*Zákon o Ústavním soudu s komentářem*. Praha: ASPI, 2007. Komentáře (ASPI). ISBN 978-80-7357-305-8. Komentář k § 34 a § 72 ZÚS).

³⁵⁷ Petit ústavní stížnosti zní na zrušení napadeného rozhodnutí orgánu veřejné moci, resp. na vyslovení zákazu orgánu veřejné moci pokračovat v porušování ústavně zaručeného základního práva nebo svobody a případně příkazu obnovit stav před porušením těchto práv (FILIP, Jan, Pavel HOLLÄNDER a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Zákon o Ústavním soudu: komentář*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-599-5. s. 157).

(stěžovatelem) stát, který v řízení vystupuje nikoliv vrchnostensky, ale jako specifický typ právnické osoby. V takovém případě za stát v řízení vystupuje organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu [zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále jen „zákon o ÚZSVM“)] a v řízení jeho jménem jedná vedoucí této organizační složky státu nebo jím pověřený zaměstnanec. Přesto má ale stát právo nechat se zastoupit advokátem. Vystupuje-li podle zvláštního právního předpisu za stát Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále jen „ÚZSVM“), jedná v řízení jménem státu jeho zaměstnanec pověřený ředitelem ÚZSVM. Povinnost právního zastoupení dopadá i na obce a kraje, pokud nevystupují z titulu svého veřejnoprávního postavení, tedy jako subjekty nadané veřejnoprávní pravomocí (typicky právě v řízeních o ústavních stížnostech). Nicméně obec může být v řízení před Ústavním soudem zastoupena státem, za nějž jedná ÚZSVM za podmínek stanovených v § 13a zákona o ÚZSVM (§ 30 odst. 2 ZÚS).

Ústavní stížnost se podává písemně přímo a pouze u Ústavního soudu. Doručení jinému orgánu veřejné moci (tedy i obecnému soudu) nemá za následek zahájení řízení před Ústavním soudem.³⁵⁸ Ústavní stížnost se podává ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon povinnému (stěžovateli) k ochraně práva poskytuje³⁵⁹, a není-li takového prostředku, ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy se povinný o zásahu orgánu veřejné moci do jeho ústavně zaručeného základního práva nebo svobody dozvěděl, nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy k takovému zásahu došlo (§ 72 odst. 3 a 5 ZÚS). Lhůta k podání ústavní stížnosti je lhůtou procesní. Je tudíž zachována, je-li poslední den této lhůty odevzdána orgánu, který má povinnost ji doručit (§ 57 odst. 3 o. s. ř.).³⁶⁰ Zmeškání této lhůty nelze prominout, neboť to kogentní ustanovení § 72 odst. 3 ZÚS nepřipouští.³⁶¹ Nelze ji ani prodloužit, neboť se jedná o zákonnou lhůtu. Podá-li povinný ústavní stížnost opožděně,

³⁵⁸ Takové orgány nemají ani povinnost postoupit u nich podanou ústavní stížnost Ústavnímu soudu. Pokud tak přesto učiní, nelze považovat lhůtu stanovenou k jejímu podání (§ 72 odst. 3 ZÚS) za zachovanou, pokud není dodržena v okamžiku doručení ústavní stížnosti Ústavnímu soudu, resp. v okamžiku, kdy ji tento orgán předal k poštovní přepravě (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 5. 2007, sp. zn. IV. ÚS 867/07).

³⁵⁹ Takovým prostředkem se rozumí řádný opravný prostředek, mimořádný opravný prostředek (vyjma návrhu na obnovu řízení) a jiný procesní prostředek k ochraně práva, s jehož uplatněním je spojeno zahájení soudního, správního nebo jiného právního řízení (§ 72 odst. 3 ZÚS).

V případě, že byl mimořádný opravný prostředek orgánem, který o něm rozhoduje, odmítnut jako nepřijatelný z důvodů závislejících na jeho uvážení, lze podat ústavní stížnost proti předchozímu rozhodnutí o procesním prostředku k ochraně práva, které bylo mimořádným opravným prostředkem napadeno, ve lhůtě dvou měsíců od doručení takového rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku (§ 72 odst. 4 ZÚS).

³⁶⁰ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 22. 3. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 37/93.

³⁶¹ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 213/96.

soudce zpravodaj ji usnesením mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků odmítne [§ 43 odst. 1 písm. b) ZÚS].

Ústavní stížnost je nepřipustná, jestliže se týká věci, o které již bylo nálezem Ústavního soudu rozhodnuto (překážka *rei iudicatae*), příp. jestliže v téže věci již bylo zahájeno řízení o ústavní stížnosti (překážka *litispence*; § 35 ZÚS). Další podmínkou přípustnosti ústavní stížnosti je vyčerpání všech procesních prostředků obrany, které zákon povinnému (stěžovateli) k ochraně jeho práva poskytuje (§ 72 odst. 3 ZÚS). To se týká i mimořádného opravného prostředku, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřipustný z důvodů závisějších na jeho uvážení (§ 72 odst. 4 ZÚS; § 75 odst. 1 ZÚS). Shledá-li soudce zpravodaj podanou ústavní stížnost jako nepřipustnou z některých z výše uvedených důvodů, mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků ji usnesením odmítne [§ 43 odst. 2 písm. e) ZÚS]. To neplatí v případě, jestliže stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy povinného (stěžovatele) a byla podána do jednoho roku ode dne, kdy ke skutečnosti, která je předmětem ústavní stížnosti, došlo, anebo v řízení o podaném opravném prostředku dochází ke značným průtahům, z nichž povinnému vzniká nebo může vzniknout vážná a neodvratitelná újma (§ 75 odst. 2 ZÚS).

Pokud Ústavní soud nerozhodne usnesením o tom, že se ústavní stížnost odkládá z důvodu, že se dle obsahu vůbec nejedná o návrh na zahájení řízení [§ 41 písm. a) ZÚS], nebo odmítá z některého z důvodů uvedených v § 43 ZÚS, přezkoumá ji a rozhodne o ní meritorně.

Řízení o ústavní stížnosti je speciálním řízením, jehož materiálním předmětem je primárně a důsledně ochrana subjektivního ústavně zaručeného základního práva nebo svobody stěžovatele proti zásahu orgánu veřejné moci. Materiální předmět řízení o ústavní stížnosti se tak zásadně liší od předmětu řízení, z něhož vzešel zásah orgánu veřejné moci napadený ústavní stížností. V řízení o ústavní stížnosti se nepokračuje v řešení sporu mezi účastníky původního řízení, úpravy jejich právních poměrů či konfliktu mezi soukromými a veřejnými zájmy.

S ohledem na odlišnost předmětu řízení o ústavní stížnosti je odlišně upraveno i účastenství v rámci tohoto řízení. Jeho účastníky jsou stěžovatel a státní orgán nebo jiný orgán veřejné moci, proti jehož zásahu ústavní stížnost směřuje. Dále zde vystupují vedlejší účastníci, což jsou ostatní účastníci předchozího řízení, z něhož stížností napadené rozhodnutí vzešlo, případně jiné osoby, které prokázaly právní zájem na výsledku řízení a kterým Ústavní soud toto postavení priznal (§ 76 ZÚS). Účastníky, vedlejší účastníky a jejich zástupce Ústavní soud předvolává k ústnímu jednání (předvolání jim musí být doručeno alespoň pět dní přede dnem konání jednání; § 46 ZÚS). Ústní jednání ovšem nařídí jen za předpokladu, lze-li od tohoto jednání očekávat další objasnění věci, a vždy pak, bude-li provádět dokazování (§ 44 ZÚS).

Dalším specifíkem řízení o ústavní stížnosti je, že se nejedná o čistě kontradiktorní řízení, jako je tomu například u civilního řízení sporného, a není ani striktně ovládáno zásadou projednací. Uplatní se v něm i prvky zásady vyhledávací. Ústavní soud totiž není při projednávání a rozhodování o ústavní stížnosti vázán jejím odůvodnění (vázán je pouze *petitem*) a tím se mu otevírá možnost ústavněprávního přezkumu i z jiných hledisek, než v ústavní stížnosti uvedených.³⁶² Při rozhodování o ústavní stížnosti je pak Ústavní soud vázán zásadně pouze ústavním pořádkem a ZÚS (čl. 88 odst. 2 Ústavy). Proto je také jeho přezkum zásahu orgánu veřejné moci napadeného ústavní stížností omezen z hlediska jeho ústavnosti, a nikoliv i zákonnosti, to znamená, že se zabývá pouze otázkou porušení ústavního práva a nikoliv již práva podústavního.³⁶³

Zásada vyhledávací se v řízení o ústavní stížnosti projevuje i v tom, že není vázán skutkovým zjištěním učiněným v předchozích řízeních (§ 81 ZÚS), a proto provádí vlastní dokazování, je-li to potřeba ke zjištění skutkového stavu (§ 48 odst. 1 ZÚS).³⁶⁴ Za tímto účelem může provést všechny důkazní prostředky, které k tomu mohou posloužit (jejich demonstrativní výčet je zakotven v § 49 odst. 1 ZÚS). V praxi Ústavní soud jako důkazní prostředek využívá především vyžádaný spisový materiál, dále vyjádření příslušných orgánů a výslech účastníků a vedlejších účastníků řízení. Ústavní soud není v rozsahu prováděného dokazování vázán návrhy účastníků na provedení důkazů, ale může provést i důkazy jiné, účastníky nenavržené, nebo může naopak rozhodnout, že některé účastníky navržené důkazy neprovede (§ 48 odst. 1 ZÚS). Skutkový stav zjišťuje Ústavní soud k okamžiku zásahu orgánu veřejné moci, neboť jeho přezkum je přezkumem retrospektivním. Ústavní soud proto nemůže učinit součástí svých úvah následný vývoj skutkové situace po podání ústavní stížnosti a pochopitelně nemůže na tomto následném vývoji založit závěr, že orgán veřejné moci porušil ústavně zaručené základní právo nebo svobodu. Výjimkou je samozřejmě dokazování k otázce, zda zásah orgánu veřejné moci je v době rozhodování Ústavního soudu skutečný a aktuální, resp. zda důvod ústavní stížnosti

³⁶² Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 24. 5. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 16/93, nebo ze dne 15. 11. 2000, sp. zn. II. ÚS 305/99, nebo ze dne 25. 4. 2000, sp. zn. II. ÚS 242/98, nebo ze dne 24. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 182/01, nebo ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 7/03.

³⁶³ FILIP, Jan, Pavel HOLLÄNDER a Vojtěch ŠIMÍČEK. Zákon o Ústavním soudu: komentář. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-599-5. s. 635.

³⁶⁴ Ústavní soud se může zabývat správností hodnocení důkazů obecnými soudy jen tehdy, pokud zjistí, že v řízení před nimi byly porušeny ústavní procesní principy (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 30. 11. 1994, sp. zn. I. ÚS 108/93). Zjistí-li Ústavní soud očividný rozpor mezi skutkovými zjištěními vyplývajícími z důkazů provedených v řízení před obecnými soudy a právními závěry, jež z nich obecné soudy vyvodily, musí konstatovat, že v řízení před obecnými soudy došlo k porušení zásad spravedlivého procesu podle čl. 90 Ústavy a podle hlavy páté Listiny (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 15. 4. 1998, sp. zn. I. ÚS 287/96).

(zásah do ústavně zaručeného základního práva nebo svobody) později neodpadl.³⁶⁵

Spolu s ústavní stížností může povinný podat i návrh na zrušení zákona nebo jiného právního předpisu anebo jejich jednotlivých ustanovení (dále jen „právní předpis“), jejichž uplatněním nastala skutečnost, která je předmětem ústavní stížnosti (tj. došlo k porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody povinného), jestliže podle tvrzení povinného jsou v rozporu s ústavním zákonem, popřípadě se zákonem, jedná-li se o jiný právní předpis než zákon (§ 74 ZÚS). Takový návrh má akcesorickou povahu ve vztahu k ústavní stížnosti, je tedy v jejím kontextu posuzován a sdílí její osud. To znamená, že teprve tehdy, když ústavní stížnost splňuje všechny zákonem stanovené procesní náležitosti, je možno meritorně se zabývat návrhem na zrušení právního předpisu (tzv. konkrétní kontrola norem). V důsledku takového návrhu uplatněného spolu s ústavní stížností je nutné řízení o ní přerušit (pokud ve věci rozhoduje senát) a návrh na zrušení právního předpisu postoupit plénu k rozhodnutí podle čl. 87 odst. 1 písm. a) nebo b) Ústavy. Jestliže ústavní stížnost projednává plénum, pak projedná i návrh podle čl. 87 odst. 1 písm. b) Ústavy. Obdobně postupuje Ústavní soud v případě, kdy sám dospěje při projednávání ústavní stížnosti k závěru, že právní předpis, jehož uplatněním nastala skutečnost, která je předmětem ústavní stížnosti, je v rozporu s ústavním zákonem, popřípadě se zákonem. Rozhoduje-li ve věci senát, přeruší řízení a podá návrh plénu na zrušení takového právního předpisu podle čl. 87 odst. 1 písm. a) nebo b) Ústavy. Rozhoduje-li ve věci plénum, zahájí a provede řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. a) nebo b) Ústavy.

Jelikož je ústavní stížnost možné podat pouze proti pravomocnému rozhodnutí, nemůže již ovlivnit právní moc a vykonatelnost napadeného rozhodnutí. Samotný zákon stanoví, že ústavní stížnost nemá odkladný (suspenzivní) účinek. Nicméně na návrh povinného (stěžovatele) jí lze odkladný účinek přiznat, jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem a jestliže by výkon rozhodnutí nebo uskutečnění oprávnění, přiznaného rozhodnutím třetí osobě, znamenal pro povinného nepoměrně větší újmu, než jaká při odložení vykonatelnosti může vzniknout jiným osobám (§ 79 ZÚS). V případě, že ústavní stížnost směřuje proti jinému zásahu orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí, nerozhoduje Ústavní soud o vyloučení odkladného účinku, ale o vydání předběžného opatření dle § 80 ZÚS. Ústavní soud na základě předběžného opatření za účelem odvrácení povinnému (stěžovateli) hrozící vážné škody nebo újmy nebo zabránění hrozícímu násilnému zásahu vůči povinnému nebo z jiného závažného veřejného zájmu uloží orgánu veřejné moci, aby v zásahu nepokračoval. Usnesení o předběžném opatření pozbývá

³⁶⁵ Zákon o Ústavním soudu s komentářem. Praha: ASPI, 2007. Komentáře (ASPI). ISBN 978-80-7357-305-8. Komentář k § 81 ZÚS.

platnosti vyhlášením nálezů Ústavního soudu ve věci nebo právní mocí rozhodnutí o jeho zrušení (§ 80 odst. 3 ZÚS).

Po meritorním projednání ústavní stížnosti Ústavní soud rozhodne nálezem. Ústavní stížnosti tak může buď nevyhovět (zamítnout ji), anebo jí vyhovět, eventuálně jí zčásti vyhovět a zčásti ji zamítnout (§ 82 odst. 1 ZÚS). Vyhoví-li Ústavní soud ústavní stížnosti, vysloví v nálezě, které ústavně zaručené základní právo nebo svoboda a jaké ustanovení ústavního zákona bylo porušeno, a jakým zásahem orgánu veřejné moci k tomuto porušení došlo [§ 82 odst. 2 písm. a) ZÚS]. Z hlediska obsahu nálezě se dále liší situace, kdy Ústavní soud rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a ústavní stížnosti proti jinému zásahu orgánu veřejné moci (než je rozhodnutí). V prvním případě se aplikuje princip kasace, kdy Ústavní soud napadené rozhodnutí orgánu veřejné moci zruší dle § 82 odst. 3 písm. a) ZÚS. V případě druhém se použije princip imperativní, což znamená, že Ústavní soud zakáže příslušnému orgánu veřejné moci, aby v předmětném zásahu do ústavně zaručeného základního práva nebo svobody povinného (stěžovatele) pokračoval, a přikáže mu, aby obnovil stav před porušením, pokud je to možné [§ 82 odst. 3 písm. b) ZÚS]. Nález vydaný v řízení o ústavní stížnosti je vykonatelný doručením jeho písemného vyhotovení účastníkům (§ 58 odst. 3 ZÚS).

S ohledem na dispoziční zásadu, kterou je řízení o ústavní stížnosti ovládáno, je povinný oprávněn vzít ústavní stížnost zpět. Nejpozději tak může učinit do okamžiku, než se Ústavní soud odebere k závěrečné poradě. Pokud se tak stane, Ústavní soud řízení usnesením zastaví (§ 77 ZÚS). Takže i toto je jedna z možností (kromě výše uvedených), jak může řízení o ústavní stížnosti skončit.

Závěr

V textu práce byly rozebrány všechny procesní prostředky, jež zákon povinnému poskytuje za účelem obrany v soudním výkonu rozhodnutí a exekuci. Nicméně existují i jiné procesní instituty, jimiž se povinný může ve výkonu rozhodnutí určitým způsobem bránit. Těmito nástroji však nelze přímo ovlivnit průběh vykonávacího řízení, proto se neřadí mezi běžné procesní prostředky obrany, ale jde o procesní instituty obrany povinného svého druhu (*sui generis*). Z kapacitních důvodů nebyly tyto prostředky obrany povinného zahrnuty do textu samotné práce, proto jsou zmíněny okrajově alespoň zde.

Typickým příkladem procesního institutu svého druhu, kterým se povinný může bránit proti výkonu rozhodnutí, je insolvenční návrh za předpokladu, že jej podá povinný za účelem zahájení insolvenčního řízení vůči němu jako dlužníkovi.

Insolvenční řízení je speciální soudní řízení vůči civilnímu řízení nalézacímu i řízení vykonávacímu. Vede se před zvláštním (insolvenčním) soudem podle zvláštního (insolvenčního) zákona, který je ve vztahu speciality k občanskému soudnímu řádu a ZŘS. Ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se naopak použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně insolvenční zákon odkazuje (§ 7 InsZ).

Se zahájením insolvenčního řízení, tj. s podáním insolvenčního návrhu povinným jako dlužníkem u příslušného insolvenčního soudu jsou spojeny takové účinky, že výkon rozhodnutí (v obecném smyslu), který by postihoval majetek ve vlastnictví povinného (dlužníka), jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, sice lze nařídit, nelze jej však provést [§ 109 odst. 1 písm. c) InsZ].

Úkonem, jímž se provádí výkon rozhodnutí, není úkon učiněný k zajištění dlužníkovy majetku pro účely jeho postižení soudním výkonem rozhodnutí nebo exekucí (§ 109 odst. 2 věta první InsZ). Z toho vyplývá, že prováděním se rozumí pouze takový úkon, jímž je výkon rozhodnutí bezprostředně realizován. Typickým příkladem je třeba pokyn k odepsání peněžních prostředků z účtu povinného, udělení příklepu nebo pokyn soudu k tomu, aby usnesení o udělení příklepu bylo doručeno zákonem stanoveným osobám, soupis movitých věcí povinného, vydání exekučního příkazu a vydání PUNE.³⁶⁶ Zahájení insolvenčního řízení však nebrání tomu, aby bylo rozhodnuto o zastavení soudního výkonu rozhodnutí (exekuce) a spolu s tím i o nákladech výkonu rozhodnutí (exekuce).³⁶⁷

³⁶⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 31 Cdo 1714/2013, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2015, sen. zn. 29 ICdo 5/2014.

³⁶⁷ Srov. opětovně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 31 Cdo 1714/2013.

Výše uvedený zákaz provedení výkonu rozhodnutí neplatí pro pohledávky za majetkovou podstatou (§ 168 InsZ) a pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 InsZ), které lze i za průběhu insolvenčního řízení exekvovat za podmínek a s omezeními danými insolvenčním soudem dle § 203 odst. 5 InsZ.

Dalším důsledkem zahájení insolvenčního řízení je, že nelze uplatnit a nově nabýt právo na uspokojení ze zajištění, a to ani zřízením soudcovského nebo exekutorského zástavního práva na nemovitých věcech [§ 109 odst. 1 písm. b) InsZ].

Dospěje-li insolvenční řízení do stadia, kdy je rozhodnuto o úpadku dlužníka (povinného) dle § 136 odst. 1 InsZ, má to za následek to, že po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, nelze nařídit výkon rozhodnutí, který by postihoval majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty. To neplatí pro nařízení výkonu rozhodnutí na základě rozhodnutí insolvenčního soudu vydaného podle § 203 odst. 5 InsZ (§ 140e odst. 1 InsZ). Jestliže tedy v mezidobí od podání návrhu na soudní výkon rozhodnutí (exekučního návrhu) do doby, než je vydáno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (pověření soudního exekutora), je rozhodnuto o úpadku povinného (dlužníka), není možné výkon rozhodnutí nařídit, a tudíž ani provést.³⁶⁸

Pokud by soud výkonu rozhodnutí, exekuční soud nebo soudní exekutor uvedené účinky dle § 109 odst. 1 písm. c) a § 140e odst. 1 InsZ nerespektovali, může insolvenční soud vstoupit do vykonávacího řízení a pozastavit vykonatelnost nebo odložit právní moc rozhodnutí nebo opatření těchto subjektů nebo zakázat přijetí takových rozhodnutí nebo opatření (§ 109 odst. 6 InsZ). Insolvenční soud tak může např. odložit vykonatelnost dražební vyhlášky nebo zakázat soudnímu exekutorovi vydat exekuční příkaz.

Jestliže bylo po prohlášení úpadku dlužníka (povinného) nebo současně s ním rozhodnuto o způsobu řešení úpadku v podobě konkursu, může v důsledku následného zpeněžení majetkové podstaty v konkursu dojít k tomu, že zaniknou (v rozsahu, v němž se týkají zpeněženého majetku) účinky nařízení výkonu rozhodnutí, účinky doručení vyrozumění o zahájení exekuce a účinky vydaných exekučních příkazů [§ 285 odst. 1 písm. a) InsZ].

Pokud bylo naopak rozhodnuto o tom, že úpadek bude řešen ve formě oddlužení, může povinný jako dlužník (za předpokladu, že splní všechny podmínky oddlužení) dosáhnout osvobození od placení zbytku pohledávek (té části, která nebyla v insolvenčním řízení

³⁶⁸ Zákaz nařízení výkonu rozhodnutí nebo zahájení exekuce po rozhodnutí o úpadku (§ 140e InsZ) ani zákaz jejich provádění po dobu, po kterou trvají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení [§ 109 odst. 1 písm. c) InsZ], nejsou důvodem zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2018, sp. zn. 20 Cdo 2775/2018).

uspokojena; § 414 InsZ).³⁶⁹ Osvobození povinného od placení pohledávek má za následek zastavení probíhajícího výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Pokud byla proti povinnému vedena exekuce, pak není navíc možné v usnesení o zastavení exekuce přiznat soudnímu exekutorovi náhradu nákladů exekuce vůči povinnému. Je-li totiž povinný jako dlužník osvobozen od placení exekučně vymáhané pohledávky, musí být z povahy věci osvobozen i ohledně veškerého příslušenství pohledávky včetně nákladů exekuce.³⁷⁰ Povinný jako dlužník však není zcela osvobozen ohledně zajištěných pohledávek, neboť zajištěnému oprávněnému jako věřiteli zůstává i po skončení oddlužení právo domáhat se uspokojení své pohledávky z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění (§ 414 odst. 4 InsZ). Přiznané osvobození je však možné za zákonem stanovených podmínek následně odebrat nebo může zaniknout (§ 417 InsZ).

Jako další nástroj obrany povinného (konkrétně v exekuci) lze považovat i stížnost na postup soudního exekutora v exekučním řízení (dále jen „stížnost na soudního exekutora“). Tento institut je zmíněn v § 7 a § 113a odst. 3 písm. a) e. ř. Stížnost na soudního exekutora se může týkat nejen porušení povinností ze strany osob, které mají exekuci na starosti (soudní exekutor, exekutorský kandidát, exekutorský koncipient, vykonavatel a další zaměstnanci soudního exekutora), ale i jejich nevhodného chování.³⁷¹ Stížnost na soudního exekutora není standardním procesním prostředkem obrany povinného, není návrhem na zahájení příslušného řízení (např. řízení o návrhu na zastavení exekuce, odvolacího řízení apod.), ale podnětem k zahájení výkonu státního dohledu nad postupem soudního exekutora (dalších jeho zaměstnanců) ze strany příslušného orgánu státní správy (Ministerstvo spravedlnosti, předseda okresního soudu, do jehož obvodu je soudní exekutor jmenován, předseda exekučního soudu) či orgánu profesní samosprávy (Komora). Samo o sobě tak podání stížnosti nemá vliv na exekuci. Jestliže tedy účastník exekučního řízení nesouhlasí s jeho průběhem, musí za tím účelem učinit potřebný procesní krok – podat příslušný procesní prostředek obrany, pokud to zákon připouští.

³⁶⁹ Osvobození se nedotýká peněžitého trestu nebo jiné majetkové sankce, která byla povinnému (dlužníku) uložena v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, pohledávek na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti a dále pohledávek věřitelů na výživném ze zákona a pohledávek věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví (§ 416 odst. 1 InsZ).

³⁷⁰ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sen. zn. 29 ICdo 62/2014, nebo náleží Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/14.

³⁷¹ Návod k postupu při podání stížnosti na soudního exekutora lze nalézt na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti: <https://www.justice.cz/chci-podat-stiznost-na-exekutora> a <https://exekuce.justice.cz/jak-si-stezovat-na-soudniho-exekutora/> [cit. dne 15. 3. 2021]. Dále též na webových stránkách Komory: <https://ekcr.cz/polozit-dotaz> [cit. dne 15. 3. 2021].

Stejně tak v případě soudního výkonu rozhodnutí může povinný podat stížnost, a to proti průtahům v řízení, proti nevhodnému chování soudních osob nebo proti narušování důstojnosti řízení před soudem (§ 164 a násl. ZSS). Stížnost se podává u příslušných orgánů státní správy (předseda nebo místopředseda soudu, na jehož zaměstnance či délku vyřizování konkrétní věci si povinný stěžuje). Podávání stížností za účelem přezkoumání postupu soudu ve výkonu jeho nezávislé rozhodovací činnosti je zákonem výslovně vyloučeno (§ 164 odst. 2 ZSS). Za tímto účelem má povinný k dispozici právě standardní procesní prostředky obrany, jež byly podrobně rozebrány v části druhé až páté této práce.³⁷²

S ohledem na procesní prostředky obrany povinného ve výkonu rozhodnutí rozebrané v předchozích částech této práce a rovněž s ohledem na výše uvedené specifické nástroje obrany povinného se domnívám, že současná právní úprava poskytuje povinnému ve vykonávacím řízení dostatečné množství prostředků, jimiž se může efektivně bránit.

Přesto je výkon rozhodnutí (exekuce) v očích povinných vnímán výhradně negativně. Je tomu tak, přestože se zákonodárci neustále snaží vycházet osobám postiženým exekucí vstříc. Velký přínos pro povinné by mohlo znamenat zakotvení institutu povinného zastavování bezvýsledných exekucí, který je součástí návrhu zákona předloženého dne 2. 10. 2018 skupinou poslanců Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky, kterým se mění občanský soudní řád a exekuční řád. Dle posledního znění připravované novely exekučního řádu ve znění pozměňovacích návrhů ze dne 26. 2. 2021 (sněmovní tisk č. 545/7) by mohly být tzv. marné (bezvýsledné) exekuce zastaveny i bez návrhu a souhlasu oprávněného za předpokladu, že po dobu tří let nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti ve výši postačující alespoň ke krytí nákladů exekuce a v této době nebyl ani zjištěn či zajištěn žádný exekučně postižitelný majetek povinného, který by postačoval alespoň ke krytí nákladů exekuce. Zastavení exekuce by se v takovém případě mohl oprávněný vyhnout jedině tak, že by na základě výzvy soudního exekutora složil další zálohu na náklady exekuce ve výši stanovené prováděcími předpisy. Mohl by tak učinit celkem dvakrát, čímž by se délka exekuce mohla prodloužit maximálně na devět let. Zálohu na náklady exekuce by nemusel platit pouze ten oprávněný, který byl soudním exekutorem zproštěn od jejího placení (ten má pak právo se zastavením exekuce vyslovit nesouhlas).

Tato navrhovaná změna ovšem vůbec nereflexuje možnost, že by k vymožení pohledávky oprávněného nedošlo nikoli pro nemajetnost povinného, ale proto, že k provedení exekuce dojit

³⁷² Návod k postupu při podání stížnosti dle § 164 odst. 1 ZSS lze nalézt na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti: <https://justice.cz/chci-si-stezovat-na-prubeh-a-delku-soudniho-rizeni> [cit. dne 15. 3. 2021].

zatím nemohlo. Stejně tak je nepochopitelné, že návrh plošně dopadá na všechny exekuce, a to včetně exekucí na nepeněžitá plnění nebo exekucí vedených pro zpeněžení konkrétního majetku (například zástavy), u nichž se dílčí vymožení pohledávky až do jejich zdárného dokončení nepředpokládá. Přitom jde o exekuce s nejvyšší mírou procesní obstrukce ze strany povinných, u nichž není výjimkou ani desetileté oddalování provedení exekuce.³⁷³ Navrhovaná doba tří let provádění bezvýsledných exekucí se rovněž jeví jako problematická, zejména u exekucí srážkami ze mzdy a jiných příjmů, a to vzhledem k neustálému navyšování výše nezabavitelné částky, které má za následek postupné snižování výše prováděných srážek ze mzdy a jiných příjmů povinného, čímž se prodlužuje délka exekuce (v současnosti činí průměrná délka výkonu exekuce srážkami ze mzdy či jiných příjmů zhruba 4,5 roku).

Je nutné poukázat i na nesoulad navrhovaného řešení bezvýsledných exekucí s judikaturou Nejvyššího soudu, podle níž délka vedení exekuce ani aktuální nemajetnost povinného samy o sobě bez hodnocení dalších skutečností nehrají žádnou roli a nemajetnost povinného musí být evidentní bez vyhlídek na zlepšení (blíže k tomu kapitola 3.5 Návrh na zastavení exekuce).³⁷⁴ Předložený návrh ovšem s individuálním posuzováním případů a možných vyhlídek exekuce vůbec nepočítá. Namísto toho zjednodušeně redukuje podmínky zastavení exekuce pro bezvýslednost pouze na časové hledisko, aniž by vzal v úvahu důvody, pro které nebyla exekuce provedena.

Navrhovaná změna by navíc mohla vést ke snížení vymahatelnosti práva, jelikož oprávnění (zejména drobní podnikatelé, fyzické osoby) by v takovém případě často k vymáhání svých pohledávek raději nepřistoupili s ohledem na vysoké náklady spojené s placením dalších záloh na náklady exekuce a krátkou dobou vedení exekuce, která výrazně snižuje pravděpodobnost úspěšného provedení exekuce.

Přijatelným a kompromisním řešením by mohlo být zavedení institutu povinného zastavování bezvýsledných exekucí bez povinnosti skládání dalších záloh na náklady exekuce s tím, že by k zastavení takové exekuce došlo až po delší době než jsou tři roky, například až po sedmi letech jejího zcela bezvýsledného vedení, s tím, že by rozhodnutí o zastavení exekuce nadále nepředstavovalo překážku věci pravomocně rozhodnuté dle § 159a odst. 4 o. s. ř. a oprávněný by tak mohl podat exekuční návrh v téže věci opětovně, pokud by se objevil nějaký nový majetek povinného.

³⁷³ Srov. <https://advokatnidenik.cz/2021/02/03/povinne-zastavovani-exekuci-ve-svetle-judikatury-nejvyssiho-soudu/> [cit. dne 15. 3. 2021].

³⁷⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 10. 2017, sp. zn. 20 Cdo 4038/2017, nebo ze dne 29. 9. 2016, sp. zn. 20 Cdo 3574/2016, nebo ze dne 8. 4. 2015, sp. zn. 26 Cdo 807/2015.

Dále byl k novele exekučního řádu podán pozměňovací návrh na omezení mobiliárních exekucí, který současně zavádí povinný splátkový kalendář ve splátkách po 1 500 Kč měsíčně a současně pravidlo, že proti jednomu povinnému může být současně vedena jen jedna exekuce prodejem movitých věcí. To by v důsledku znamenalo, že povinný v takovém případě nebude muset splácet více než jednu exekuci. Pokud by tedy povinný takto splácel jeden dluh ve výši 1 000 000 Kč, znamenalo by to, že by exekuce musela trvat déle než padesát let, aby došlo k jeho úplnému splacení. Tento návrh je nedomyšlený, neboť nepočítá s případy, kdy je povinný majetný. V takovém případě by tato změna umožnila povinnému těžit z vlastní nepoctivosti. Pro ostatní exekuce povinného by totiž běžela výše zmiňovaná tříletá lhůta pro zastavení exekuce z důvodu jejich bezvýslednosti. Průměrná exekuce je dnes vedena pro částku cca 64 000 Kč, přičemž sráženo je přitom průměrně 2 000 Kč. Průměrná doba srážení či splácení takové exekuce dnes činí 4,5 roku, což tedy znamená, že by po přijetí výše uvedeného návrhu znamenalo, že povinný ve stanovené době nesplatí ani jednu exekuci.³⁷⁵

V současné době má průměrný dlužník cca 5 až 6 exekucí.³⁷⁶ Zavedení nižší výše splátek v exekuci prodejem movitých věcí s tím spojené prodloužení doby trvání exekuce a nemožnost provést soupis a dražbu movitých věcí v jiné exekuci zapříčiní to, že každá pozdější exekuce bude zastavena pro bezvýslednost dříve, než se na ni dostane řada. To je ale v příkrém rozporu s účelem exekuce, neboť exekuce je vedena proto, aby byla provedena, nikoliv zastavena. V důsledku toho se vymahatelnost pohledávky v exekuci stane pro věřitele nedostupnou.

Negativně jsou v české společnosti vnímány nejen exekuce, ale i samotní exekutoři. Vysoké procento českých občanů se domnívá, že soudní exekutor v exekučním řízení zastupuje věřitele a není proto nezávislý a nestranný při vedení exekuce.³⁷⁷ To by mohlo zásadně změnit zavedení principu teritoriality soudních exekutorů (místní příslušnosti) v exekučním řádu na základě výše zmiňované připravované novely exekučního řádu.

Již by díky tomu neplatilo, že by soudního exekutora volil oprávněný podle svého uvážení ze seznamu soudních exekutorů vedeného Komorou pro území České republiky (§ 28, § 35 odst. 1 e. ř.), ale nově by oprávněný byl povinen podat exekuční návrh u příslušného exekučního soudu, který by nařídil exekuci a jejím vedením by dle zákonných pravidel pověřil příslušného

³⁷⁵ Zdroj: <https://advokatnidenik.cz/2021/02/08/soucasne-zneni-novely-exekucniho-radu-povede-k-zacykleni-exekuci> [cit. dne 15. 3. 2021].

³⁷⁶ Zdroj: <https://advokatnidenik.cz/2021/02/08/soucasne-zneni-novely-exekucniho-radu-povede-k-zacykleni-exekuci> [cit. dne 15. 3. 2021].

³⁷⁷ Až 76 % českých občanů, že exekutor v exekučním řízení zastupuje věřitele (výzkum z agentury NMS market research pro Pirátskou stranu). Zdroj: <https://www.epravo.cz/top/clanky/teritorialita-exekutoru-funkcni-model-overeny-ze-slovenska-110195.html> [cit. dne 15. 3. 2021].

exekutora se sídlem ve stejném kraji jako je exekuční soud, tedy v kraji trvalého bydliště povinného (v případě právnických osob sídlo povinného). V důsledku toho by došlo k posílení nestrannosti a nezávislosti soudního exekutora ve vztahu k oprávněnému, neboť by již nebyl odkázán na jeho libovůli při podání exekučního návrhu a nebyl by nucen se oprávněnému „podbízet“, což platí zejména pro soudní exekutory pověřené vedením malých, ekonomicky „slabých“ a méně konkurenceschopných exekutorských úřadů. Tím se i zvýší vymahatelnost práva pro menší věřitele (oprávněné), neboť exekutoři v současné praxi často upřednostňují „lukrativnější“ pohledávky velkých institucionálních věřitelů (např. zdravotních pojišťoven, bank, mobilních operátorů). Soudní exekutor rovněž nebude motivován z konkurenčních důvodů odmítat zálohu od oprávněného za vedení exekuce.³⁷⁸

Princip teritoriality soudních exekutorů v Evropě funguje již dlouhodobě a jedná se již o tradiční princip s velmi silnou pozicí, který je zaveden ve většině členských států EU. Nevidím tedy důvod, proč by nemohl stejně tak fungovat i na území České republiky. I samotná Komora dlouhodobě podporuje zavedení principu teritoriality soudních exekutorů, jak již bylo zmíněno v kapitole 1.3 Obecný výklad k exekuci.³⁷⁹

Pokud by k zavedení institutu (pravé) místní příslušnosti v exekučním řádu nedošlo, kompromisní řešení by pak představovalo zavedení tzv. nepravé místní příslušnosti, která by zavedla krajskou místní příslušnost pouze pro veřejnoprávní věřitele (např. stát, územní samosprávné celky), což by umožnilo odstranění exekučního trhu alespoň z jedné třetiny a zmírnění stávající vysoké tržní koncentrace (15 exekutorů má 50 % trhu, zbylých 135 exekutorů druhou polovinu).³⁸⁰

Nicméně existují i pádné argumenty proti zavedení principu teritoriality soudních exekutorů. Jedním z nich je, že v důsledku znemožnění volby soudního exekutora ztratí oprávněný možnost vybrat si k vedení exekuce takového exekutora, který má statisticky velkou úspěšnost při vymáhání pohledávek. Pro větší věřitele, kteří mají spoustu vymahatelných pohledávek, to znamená i větší administrativní náklady spočívající v nutnosti komunikovat s různými exekutory. Zavedení teritoriality může vést také ke snížení zdravého soutěžního prostředí mezi soudními exekutory a tím se může snížit jejich motivace vyřešit exekuci rychle

³⁷⁸ Důvodová zpráva k návrhu poslanců Lukáše Kolářika, Olgy Richterové, Kateřiny Valachové, Jana Hrnčíře a dalších na vydání zákona, kterým se mění exekuční řád (sněmovní tisk č. 295), dostupná na internetové adrese <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=295> [cit. dne 15. 3. 2021].

³⁷⁹ Srov. usnesení Sněmu soudních exekutorů ze dne 28. 5. 2014, č. 7/14/S27 (viz průběžná poznámka této práce č. 28).

³⁸⁰ Srov. <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2810-exekutorska-komora-cr-vita-aktualni-navrh-na-zavedeni-mistni-prislusnosti?w=> [cit. dne 15. 3. 2021].

a efektivně.

Paradoxně by v důsledku zakotvení místní příslušnosti soudních exekutorů mohlo dojít k navyšování nákladů exekuce v situaci, kdy by povinný měl majetek mimo území kraje, v němž má hlášeno trvalé bydliště a v němž se nachází sídlo exekutorského úřadu pověřeného soudního exekutora. S tímto případem například důvodová zpráva připravované novely exekučního řádu nepočítá, ačkoliv se v praxi tyto případy vyskytují poměrně hojně. Problematickou se rovněž jeví situace, kdy má povinný (právnícká osoba) jako adresu svého sídla zapsanou v příslušném rejstříku tzv. virtuální adresu, kterou za tímto účelem využívají stovky jiných právníckých společností. Takto neblaze proslulé jsou například adresy Kaprova 42, Praha 1, nebo Rybná 24, Praha 1. Stejný problém nastává i u povinných (fyzických osob), kteří mají jako adresu svého trvalého bydliště nahlášenu adresu sídla ohlašovny. Jedná se přitom často o taktiku povinných za účelem vyhýbání se placení svých dluhů. V takových případech, kterých je velké množství, neřeší místní příslušnost soudních exekutorů zhola nic.

Negativním následkem zavedení teritoriality, resp. s tím spojených povinných záloh na vedení exekuce, jež budou oprávnění povinni složit, pokud budou chtít svou pohledávku vymoci prostřednictvím exekuce, může být i celkový ústup od vymáhání pohledávek ze strany oprávněných. To pak může vést k ekonomickým ztrátám na straně oprávněných, kteří v důsledku toho budou nuceni zvyšovat cenu za své zboží a služby. Podobný dopad totiž mělo zavedení principu teritoriality soudních exekutorů na Slovensku.

Každopádně záleží, zda bude navrhovaný princip teritoriality soudních exekutorů a ostatní výše projednávané změny exekučního řádu vůbec přijaty a případně v jaké podobě. Až čas ukáže, zda budou mít tyto změny nějaký přínos pro povinné či naopak pro oprávněné a celkově pro průběh exekuce či nikoliv. V posledních letech je totiž velkým trendem novelizovat právní předpisy zásadně ve prospěch dlužníků, a to mnohdy na úkor věřitelů. Je to způsobeno především snahou politických stran zalíbit se početné volební obci (dlužníkům) tím, že sníží zadluženost české společnosti za každou cenu, tedy i přes skutečnost, že ve výsledku je dosaženo pouze umělého (statistického) snižování počtu dlužníků v České republice, aniž by bylo nalezeno reálné a permanentní řešení. Stát by se za tímto účelem měl snažit spíše zvyšovat finanční gramotnost obyvatelstva, což by v řadě případů mohlo preventivně zabránit zadlužování povinných (fyzických osob).

Nicméně právní úprava *de lege ferenda* by neměla být zaměřována pouze jednostranně, ve prospěch dlužníků. Ačkoliv aktuální dostupné údaje potvrzují dlouhodobý trend poklesu počtu nově zahájených exekucí predikovaný Exekutorskou komorou České republiky [počet zahájených exekucí v roce 2020 (407 694) poklesl o více než 18 % oproti roku 2019 (499 512),

což je nejnižší počet zahájených exekucí za posledních jedenáct let, a v lednu letošního roku bylo zahájeno o 25 % (30 457) exekucí méně než v lednu 2020 (40 909)]³⁸¹, jde pořád o signifikantní čísla. Stejný jev lze pozorovat i u nově nařízených soudních výkonů rozhodnutí, i když jejich roční počet je celkově daleko nižší, než počet ročně nařízených exekucí. To s sebou přináší přetíženost soudů výkonu rozhodnutí, soudních exekutorů a exekučních soudů. Zejména obří část nápadu představují návrhy na odklad soudního výkonu rozhodnutí (exekuce), návrhy na zastavení soudního výkonu rozhodnutí (exekuce) a námitky proti PUNE. Z odborné praxe asistenta soudce u okresního soudu (agenda civilní a exekuční) je mi známo, že povinní často využívají tyto procesní prostředky obrany opakovaně, někdy v řádech týdnů a uplatňují v nich mnohdy ty samé důvody, což časově a administrativně zatěžuje soudy a soudní exekutory. Navíc se kvůli tomu prodlužuje celková délka vykonávacího řízení. Jako určité řešení *de lege ferenda* by přicházelo v úvahu zpoplatnění návrhu na zastavení i návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí (exekuce) a námitek proti PUNE pevně stanovenou částku (např. 1 000 Kč), což by mohlo odradit alespoň část povinných od takového obstrukčního jednání. Samozřejmě by jim zůstala zachována možnost požádat o přiznání osvobození od soudních poplatků dle § 138 o. s. ř., aby bylo zachováno jejich právo na přístup ke spravedlnosti.

Tímto se domnívám, že předmět procesních prostředků obrany povinného ve výkonu rozhodnutí byl vyčerpán a rozebrán dostatečně, a to jak z pohledu právní úpravy *de lege lata*, tak z pohledu právní úpravy *de lege ferenda*.

³⁸¹ Zdroj: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2806-pocet-nove-zahajenych-exekuci-klesl-v-roce-2020-temer-o-petinu?w=> a <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2812-nove-statistiky-pocet-novych-exekuci-mezirocne-poklesl-o-25-procent?w=> [cit. dne 15. 3. 2021].

Seznam zkratek

EÚLP	Úmluva o ochraně lidských práv a základních ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, sjednané v Římě dne 4. 11. 1950
Listina	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
o. s. ř., občanský soudní řád	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
e. ř., exekuční řád	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
ZŘS	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním
správní řád	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
daňový řád	zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
EU	Evropská unie
ZRŘ, zákon o rozhodčím řízení	zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
InsZ, insolvenční zákon	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
nařízení Brusel I	nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
nařízení Brusel I bis	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
o. z., občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ZÚS	zákon č. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu
JŘ	vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy

zákon o VSÚ	zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů
zákon o SOP	zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích
s. ř. s.	zákon č. 150/2012 Sb., soudní řád správní
zákon o ÚZSVM	zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových
ÚZSVM	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
e. t.	vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem
notářský řád	zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti
Komora	Exekutorská komora České republiky
ZSS	zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)
PUNE, příkaz k úhradě	příkaz k úhradě nákladů exekuce

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Praha: C.H. Beck, 2009. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-107-9.

FILIP, Jan, Pavel HOLLÄNDER a Vojtěch ŠIMÍČEK. Zákon o Ústavním soudu: komentář. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-599-5.

HLAVSA, Petr, Radovan DÁVID a Michal KOJAN. Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů a rozhodnutí: poznámkové vydání s judikaturou podle stavu k 1. září 2013. Praha: Leges, 2013. Glosátor. ISBN 978-80-87576-54-0.

JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 4. 2019. Kniha V, § 251-376 občanského soudního řádu: podle stavu k 1. 4. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4.

KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2.

KURKA, Vladimír a Ljubomír DRÁPAL. Výkon rozhodnutí v soudním řízení. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-443-9.

LAVICKÝ, Petr. Civilní proces. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-988-5.

SCHELLEOVÁ, Ilona a Roman LAMKA. Exekuce v zrcadle právních předpisů. I., Průběh exekučního řízení. Ostrava: KeyPublishing, 2007. Právo. ISBN 978-80-87071-36-6.

SLÁDEČEK, Vladimír. Ústava České republiky: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9.

SVOBODA, Karel. Občanský soudní řád: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9.

SVOBODA, Karel. Zastavení exekuce. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-640-1.

ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. Civilní proces. V Praze: C.H. Beck,

2015. Academia Iuris. ISBN 978-80-7400-600-5.

TRIPES, Antonín. Exekuce v soudní praxi. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006, c2001. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-489-9.

ULLRICH, Ladislav. Exekuční řízení: komentované vzory podání. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-782-8.

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-299-8.

WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. Soudní exekuce. Praha: WoltersKluwer, 2016. Právní monografie. ISBN 978-80-7552-427-0.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právní učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-714-6.

Zákon o Ústavním soudu s komentářem. Praha: ASPI, 2007. Komentáře (ASPI). ISBN 978-80-7357-305-8.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

<https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/1618-zaujeti-stanoviska-k-otazce-mistni-prislusnosti-soudnich-exekutoru-28-5-2014?w=>

<https://exekuce.justice.cz/vypocet-srazek-ze-mzdy/>

https://ekcr.cz/?p=kalkulacka_1.

<https://www.justice.cz/chci-podat-stiznost-na-exekutora>

<https://exekuce.justice.cz/jak-si-stezovat-na-soudniho-exekutora/>

<https://ekcr.cz/polozit-dotaz>

<https://justice.cz/chci-si-stezovat-na-prubeh-a-delku-soudniho-rizeni>

<https://advokatnidenik.cz/2021/02/03/povinne-zastavovani-exekuci-ve-svetle-judikatury-nejvyssiho-soudu/>

<https://advokatnidenik.cz/2021/02/08/soucasne-zneni-novely-exekucniho-radu-povede-k-zacykleni-exekuci>

<https://www.epravo.cz/top/clanky/teritorialita-exekutoru-funkcni-model-overeny-ze->

[slovenska-110195.html](#)

<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=295>

<https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2810-exekutorska-komora-cr-vita-aktualni-navrh-na-zavedeni-mistni-prislusnosti?w=>

<https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2806-pocet-nove-zahajenych-exekuci-klesl-v-roce-2020-temer-o-petinu?w=>

<https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2812-nove-statistiky-pocet-novych-exekuci-mezirocne-poklesl-o-25-procent?w=>

3. Seznam použitých právních předpisů

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, sjednaná v Římě dne 4. 11. 1950

nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, kterým se zavádí řízení o drobných nárocích

nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností

nařízení Rady (ES) č. 338/97, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi

ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků).

zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád

zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí

zákon č. 150/2012 Sb., soudní řád správní

zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti

zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů

zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání

zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení

zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů

zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

zákon č. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu

zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů

zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu

zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění

zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

zákon č. 258/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru

zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích

zákon č. 347/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 286/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 119/2001 Sb., zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 133/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových

zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce

zákon č. 3/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje zákoník práce

zákon č. 95/1963 Sb., o státním notářství a řízení před státním notářstvím (notářský řád)

zákon č. 264/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský zákoník, zrušuje zákon o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád) a mění a doplňují některé další

zákony

zákon č. 49/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád

zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích

zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)

zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon)

zákon č. 539/1992 Sb., o puncovníctví a zkoušení drahých kovů (puncovní zákon)

zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

zákon č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železnic a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi

zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, peněžní prostředky uložené na zvláštním vázaném účtu a státní dluhopisy vedené na samostatném účtu

zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)

zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel)

zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů

zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu)

zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře

nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému (dlužníkovi) z měsíční mzdy při exekuci, a o stanovení částky, nad kterou je mzda

postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách

nařízení vlády č. 61/2020 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima

nařízení vlády č. 580/2020 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2021 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení

vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy

vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem

vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti

4. Seznam použité judikatury

rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Saraiva de Carvalho proti Portugalsku ze dne 22. 4. 1994, č. 15651/89

rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Gautrin a další proti Francii ze dne 20. 5. 1998, č. 38/1997/822/1025-1028

rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Chmelíř proti České republice ze dne 7. 6. 2005, č. 64935/01

rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Milatová a ostatní proti České republice ze dne 21. 6. 2005, č. 61811/00

usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2004 sp. zn. II. ÚS 150/04

usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. III. ÚS 118/05

usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 8. 2005, sp. zn. III. ÚS 158/05

nález Ústavního soudu, nebo ze dne 14. 8. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 14/17

stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06

usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2012 sp. zn. III. ÚS 187/10

nález Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2002 sp. zn. Pl. ÚS 7/02

nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 11/04
nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1998, sp. zn. III. ÚS 200/98
usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. I. ÚS 722/05
usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. II. ÚS 71/06
usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 8. 2008, sp. zn. I. ÚS 1436/08
usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 8. 2006, sp. zn. I. ÚS 341/06
usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 9. 2017, sp. zn. II. ÚS 2395/17
nález Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01
nález Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. III. ÚS 1226/08
nález Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2008 sp. zn. IV. ÚS 2888/07
nález Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 16/08
nález Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. III. ÚS 2204/10
nález Ústavního soudu ze dne 16. 7. 2015, sp. zn. III. ÚS 2419/14
nález Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2005 sp. zn. II. ÚS 336/05
nález Ústavního soudu ze dne 4. 4. 2007 sp. zn. II. ÚS 417/06
nález Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 290/09
nález Ústavního soudu ze dne 16. 4. 2009, sp. zn. I. ÚS 944/07
usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 51/05
nález Ústavního soudu ze dne 4. 6. 2014, sp. zn. IV. ÚS 4489/12
nález Ústavního ze dne 8. 7. 2008, sp. zn. II. ÚS 1038/08
usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 4. 2009, sp. zn. I. ÚS 669/09
usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 2033/12
nález Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2004, sp. zn. IV. ÚS 57/04
nález Ústavního soudu ze dne 1. 2. 1994, sp. zn. III. ÚS 23/93
nález Ústavního soudu ze dne 26. 6. 1995, sp. zn. IV. ÚS 188/94
nález Ústavního soudu ze dne 19. 1. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 15/93

nález Ústavního soudu ze dne 25. 2. 1999, sp. zn. III. ÚS 373/98
nález Ústavního soudu ze dne 6. 5. 1999, sp. zn. IV. ÚS 214/98
nález Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2002, sp. zn. IV. ÚS 274/01
nález Ústavního soudu ze dne 3. 9. 1998, sp. zn. IV. ÚS 13/98
nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2002, sp. zn. IV. ÚS 144/01
usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 3. 1999, sp. zn. IV. ÚS 528/98
stanovisko Ústavního soudu ze dne 9. 11. 1999, sp. zn. Pl. ÚS-st. 9/99
nález Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 20/15
nález Ústavního soudu ze dne 1. 2. 2006, sp. zn. I. ÚS 84/05
nález Ústavního soudu ze dne 3. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 487/01
usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 12. 1994, sp. zn. II. ÚS 178/94
usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 1994, sp. zn. IV. ÚS 6/94
usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 9. 1996, sp. zn. I. ÚS 178/96
usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 12. 1998, sp. zn. I. ÚS 360/98
usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 5. 2007, sp. zn. IV. ÚS 867/07
nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 37/93
usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 213/96
nález Ústavního soudu ze dne 24. 5. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 16/93
nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2000, sp. zn. II. ÚS 305/99
nález Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2000, sp. zn. II. ÚS 242/98
nález Ústavního soudu ze dne 24. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 182/01
nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 7/03
nález Ústavního soudu ze dne 15. 4. 1998, sp. zn. I. ÚS 287/96
nález Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/14
usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2018, sp. zn. III. ÚS 3007/17
nález Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2016, sp. zn. IV. ÚS 121/16

nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3216/14
nález Ústavního soudu ze dne 18. 4. 2017, sp. zn. II. ÚS 2357/16
nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2019, sp. zn. II. ÚS 2230/16
usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 4. 2017, sp. zn. I. ÚS 2456/16
usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2007, sp. zn. III. ÚS 937/06
nález Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2012, sp. zn. I. ÚS 3428/11
usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 4. 2007, sp. zn. II. ÚS 769/06
nález Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2008, sp. zn. II. ÚS 3035/07
rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9.
3. 2011, sp. zn. 31 Cdo 4545/2008
stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj
159/79
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2013, sp. zn. 20 Cdo 2859/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3516/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1840/2013
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2861/2004
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 30 Cdo 3355/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 20 Cdo 276/2004
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2005, sp. zn. 25 Nd 26/2005
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. 30 Cdo 725/2011
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2010, sp. zn. 5 Nd 397/2009
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2013, sp. zn. 22 Nd 283/2013
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 1999, sp. zn. 22 Cdo 227/99
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3001/2014
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2009, sp. zn. 4 Nd 301/2009
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1722/2002
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. 30 Cdo 3849/2014

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2006, sp. zn. 29 Odo 1648/2005
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2008, sp. zn. 4 Nd 301/2008
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2007, sp. zn. 30 Nd 11/2007
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2009, sp. zn. 28 Cdo 4969/2008
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 9, 2001, sp. zn. 7 Nd 233/2001
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2009, sp. zn. 21 Cdo 3483/2008
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2006, sp. zn. 21 Cdo 2338/2005
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2013 sp. zn. 23 Nd 145/2012
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1827/99
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1624/96
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1329/2003
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1756/2006
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1393/97
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 1998, sp. zn. 3 Cdon 1091/96
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 1997, 2 Cdon 1612/96
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 1145/2007
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3203/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2003, sp. zn. 20 Cdo 699/2002
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 20 Cdo 4909/2010
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 7.2012 sp. zn. 20 Cdo 2791/2010
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. 20 Cdo 3285/2019
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1258/2005
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2007, sp. zn. 20 Cdo 1331/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. 20 Cdo 3505/2009
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 20 Cdo 721/2009

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2011, sp. zn. 20 Cdo 5248/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 9. 1965, sp. zn. 4 Cz 118/65
rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze 14. 12. 1979, sp. zn. 1 Cz 134/79
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 20 Cdo 4105/2009
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2002, sp. zn. 20 Cdo 2133/2001
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2000, sp. zn. 21 Cdo 698/2000
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1766/2001
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 508/2004
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2013, sp. zn. 755/2013
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 30 Cdo 147/2014
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 12. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1827/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 20 Cdo 4450/2009
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2011, sp. zn. 20 Cdo 1977/2009
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 4. 2012, sp. zn. 20 Cdo 339/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3104/2013
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2011, sp. zn. 20 Cdo 516/2010
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 20 Cdo 1561/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2421/2004
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2706/2007
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2012, sp. zn. 20 Cdo 2160/2010
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2007, sp. zn. 20 Cdo 3554/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2000, sp. zn. 21 Cdo 267/2000
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1232/2004
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 4289/2013
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1962/2004

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2010 sp. zn. 20 Cdo 2131/2008
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2013 sp. zn. 20 Cdo 1394/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1508/98
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1932/2005
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2005, sp. zn. 21 Cdo 436/2005
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1972/2005
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2844/2007
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1467/2004
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. 30 Cdo 698/2014
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 20 Cdo 3102/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2014, sp. zn. 30 Cdo 1247/2014
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 8. 2018, sp. zn. 20 Cdo 1632/2018
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2.2015, sp. zn. 29 Nd 25/2015
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2014, sp. zn. 33 Nd 382/2014
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6.2014, sp. zn. 22 Nd 62/2014
stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. Cpjn 200/2005
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1465/2014
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3439/2013
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2015, sp. zn. 26 Cdo 4086/2014
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1062/2005
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4051/2011
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2013, sp. zn. 30 Cdo 232/2013
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 20 Cdo 5293/2007
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 10. 2017, sp. zn. 20 Cdo 4038/2017
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4106/2008
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2016, sp. zn. 20 Cdo 3574/2016

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 2015, sp. zn. 26 Cdo 807/2015

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 5. 2018, sp. zn. 20 Cdo 338/2018

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3904/2014

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. 20 Cdo 6004/2017

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2675/2011

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 20 Cdo 420/2006.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2007, sp. zn. 20 Cdo 1886/2006

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2325/2006

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2323/1999

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2015, sp. zn. 25 Cdo 2374/2015

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2133/2008

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2016, sp. zn. 20 Cdo 3703/2016

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2001, sp. zn. 26 Cdo 1760/2001

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1199/96

rozsudek Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 18. 9. 1973, sp. zn. 1 Cz 84/73

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 310/2002

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. 21 Cdo 1834/2015

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2015, sp. zn. 21 Cdo 3651/2015

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2012, sp. zn. 20 Cdo 4284/2010

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2207/2004

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3758/2013

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 7. 2015 sp. zn. 26 Cdo 274/2015

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2407/2007

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 20 Cdo 1577/2013

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1420/2016

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 2. 2013, sp. zn. 28 Cdo 3149/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2007, sp. zn. 20 Cdo 1374/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2003, sp. zn. 30 Cdo 1923/2003
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1638/98
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 1997, sp. zn. 2 Cdon 645/96
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1336/2013
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1635/97
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2006, sp. zn. 29 Odo 783/2005
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. 21 Cdo 1269/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2010, sp. zn. 21 Cdo 1207/2009
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2011, sp. zn. 21 Cdo 4178/2010
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2017, sp. zn. 21 Cdo 79/2017
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2015, sp. zn. 26 Cdo 1663/2015
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3266/2013
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2019, sp. zn. 30 Cdo 5134/2017
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 20 Cdo 2176/2011
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 20 Cdo 5223/2007
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2087/2007
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3239/2013
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 31 Cdo 1714/2013
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2015, sen. zn. 29 ICdo 5/2014
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2018, sp. zn. 20 Cdo 2775/2018
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sen. zn. 29 ICdo 62/2014
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2013, sp. zn. 20 Cdo 2613/2011
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 589/2005
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2013, sp. zn. 21 Cdo 4119/2011

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2008, sp. zn. 20 Cdo 1361/2008

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2011, sp. zn. 14 Kse 4/2011

usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 2. 2013, č. j. 3 VSPH 1066/2012-A-16

usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 3. 1995, sp. zn. 7 Cdo 69/92

usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 1. 1994, sp. zn. Nco 170/93

usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 2. 2011, sp. zn. 7 Cmo 291/2010

usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 6. 1997, sp. zn. 11 Co 446/97

usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 8. 1970, sp. zn. 9 Co 305/70

usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 9. 1996, sp. zn. 9 Co 642/1996

usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 2. 1998, sp. zn. 37 Co 17/98

usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 10. 1965, sp. zn. 7 Co 450/65

usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 22 Co 434/2005

usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 1. 2005, sp. zn. 19 Co 634/2004

usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 7. 1985, sp. zn. 12 Co 367/85

usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 1. 2011, sp. zn. 20 Co 118/2010

usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 22. 2. 2005, sp. zn. 28 Co 76/2005

usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 3. 2003, sp. zn. 14 Co 98/2003

usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 2004, sp. zn. 25 Co 271/2004

usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 9. 2008, sp. zn. 11 Co 150/2008

5. Seznam ostatních zdrojů

usnesení Sněmu soudních exekutorů ze dne 28. 5. 2014, č. 7/14/S27

sdělení Ústavního soudu č. 52/2014 Sb., o aťahování působnosti

RAKOVSKÝ, A. Odklad exekuce pro přechodné zhoršení postavení povinného. Právní rozhledy, 2004, č. 20, s. 757 a násl.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Vzor námitek podjatosti soudního exekutora

Exekutorský úřad

jméno a příjmení soudního exekutora

adresa sídla

Povinný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Oprávněný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Ke sp. zn.:

Věc: Námitka podjatosti soudního exekutora

I.

Dne 10. 6. 2018 bylo povinnému doručeno vyrozumění o zahájení exekuce č. j.

Z citovaného vyrozumění vyplývá, že je proti povinnému vedeno exekuční řízení k vymožení pohledávky výše uvedeného oprávněného v celkové výši 63 500 Kč.

Jak rovněž vyplývá z vyrozumění o zahájení exekuce, soudní exekutor, který má dané exekuční řízení vést, má shodné příjmení s oprávněným. Uvedená adresa bydliště oprávněného se dále shoduje s adresou sídla soudního exekutora, který má exekuční řízení vést.

K důkazu: vyrozumění o zahájení exekuce

II.

Povinný se tedy domnívá, že soudní exekutor, který má dané exekuční řízení vést, a oprávněný jsou v příbuzenském vztahu. Je tedy zřejmé, že jsou dány důvody pro vyloučení soudního exekutora z exekučního řízení podle § 29 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „EŘ“), neboť se zřetelem k poměru soudního exekutora k účastníkovi exekučního řízení je tu důvod pochybovat o jeho nepodjatosti.

III.

Z výše popsaných důvodů povinný podle § 29 odst. 5 EŘ vznáší námitku podjatosti soudního exekutora, a to ve stanovené lhůtě 8 dnů ode dne doručení vyrozumění o zahájení exekuce.

V dne

.....

jméno a příjmení

Příloha: vyrozumění o zahájení exekuce

(Zdroj: ULLRICH, Ladislav. Exekuční řízení: komentované vzory podání. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-782-8. s. 28 – 29.)

Příloha č. 2 – Vzor návrhu na odklad exekuce

Exekutorský úřad

jméno a příjmení soudního exekutora

adresa sídla

Povinný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Oprávněný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Ke sp. zn.:

Věc: Návrh na odklad exekuce

I.

Výše označeným exekutorským úřadem je vedeno exekuční řízení sp. zn. proti výše uvedenému povinnému a ve prospěch výše uvedeného oprávněného.

Povinný dne převzal vyrozumění o zahájení exekuce č. j. spolu s výzvou ke splnění vymáhané povinnosti č. j., exekučním návrhem, exekučním titulem a vydaným exekučním příkazem k provedení exekuce příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu č. j.

Z daných dokumentů vyplývá, že exekuce byla nařízena na základě rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 10. 5. 2018, č. j. 1 C 111/2018-11, a to k vymožení:

- částky 30 000 Kč,
- smluvní pokuty ve výši 3 000 Kč,
- nákladů nalézacího řízení ve výši 9 000 Kč,
- nákladů oprávněného a
- nákladů exekuce.

II.

Povinný spolu s tímto návrhem podává také návrh na zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ, neboť dle přesvědčení povinného se exekuční titul doposud nestal vykonatelným.

K důkazu: kopie návrhu na zastavení

Povinný dnešního dne současně uhradil na účet soudního exekutora č. pod variabilním symbolem částku 55 058 Kč jako jistotu ve smyslu § 54 odst. 5 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „ER“), ve výši vymáhané pohledávky oprávněného, nákladů oprávněného a nákladů exekuce.

K důkazu: potvrzení o úhradě

Povinný se tak domnívá, že jsou splněny všechny podmínky pro rozhodnutí o odkladu exekuce a o tom, že povinný není vázán zákazem nakládat s majetkem uvedeným v § 44a odst. 1 a § 47 odst. 6 EŘ.

III.

S ohledem na výše uvedené povinný podle § 54 odst. 5 EŘ navrhuje, aby soudní exekutor vydal toto usnesení:

- I. Exekuce č. j. vedená podle rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 10. 5. 2018, č. j. 1 C 111/2018-11, k uspokojení práva oprávněného na zaplacení částky 30 000 Kč, smluvní pokuty ve výši 3 000 Kč, nákladů nalézacího řízení ve výši 9 000 Kč, nákladů oprávněného v exekučním řízení a k vymožení nákladů exekuce se podle § 54 odst. 5 EŘ odkládá do právní moci rozhodnutí o návrhu na zastavení podaného povinným dne
- II. Povinný není ode dne vydání tohoto usnesení vázán zákazem nakládat se svým majetkem uvedeným v § 44a odst. 1 a § 47 odst. 6 EŘ.

V dne

.....

jméno a příjmení

Příloha č. 3 – Vzor návrhu na zastavení exekuce

Exekutorský úřad

jméno a příjmení soudního exekutora

adresa sídla

Povinný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Oprávněný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Ke sp. zn.:

Věc: Návrh na zastavení exekuce

I.

Vaším exekutorským úřadem je vedeno exekuční řízení sp. zn. proti výše uvedenému povinnému a ve prospěch výše uvedeného oprávněného.

Povinný dne ve své datové schránce převzal vyrozumění o zahájení exekuce č. j. spolu s výzvou ke splnění vymáhané povinnosti č. j., exekučním návrhem, exekučním titulem a vydaným exekučním příkazem k provedení exekuce příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu č. j.

Exekučním titulem, na základě kterého byla tato exekuce nařízena, je rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 10. 5. 2018, č. j. 1 C 111/2018-11 (dále jen „rozsudek“), který povinnému uložil povinnost zaplatit oprávněnému:

- částku ve výši 45 000 Kč,
- smluvní pokutu ve výši 3 000 Kč,
- úroky z prodlení ve výši 8,5 % z částky 45 000 Kč ode dne 7. 1. 2018 do zaplacení a
- náklady nalézacího řízení ve výši 9 540 Kč.

II.

Povinný je však přesvědčen, že rozsudek se do dnešního dne nestal vykonatelným, a to z následujících důvodů.

Podle § 161 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“ nebo „občanský soudní řád“), je rozsudek vykonatelný, jakmile uplyne lhůta k plnění. Pokud exekuční titul neobsahuje určení lhůty ke splnění povinnosti (jak je tomu v případě rozsudku), má se v souladu s § 40 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „EŘ“), za to, že povinnosti uložené exekučním titulem je třeba splnit do 3 dnů od právní moci rozhodnutí.

Doručený rozsudek je přitom podle § 159 OSŘ v právní moci za podmínky, že ho již nelze napadnout odvoláním. Podle poučení uvedeného v rozsudku je možné proti němu podat odvolání u Obvodního soudu pro Prahu 1 do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení.

Rozsudek však po svém vydání nebyl povinnému doručen, resp. nebyl mu doručen v souladu s pravidly pro doručování stanovenými občanským soudním řádem.

Ode dne 1. 2. 2018 má povinný zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku, což je možné ověřit v seznamu držitelů datových schránek vedeném Ministerstvem vnitra.

K důkazu: údaje zapsané v seznamu držitelů datových schránek

Obvodní soud pro Prahu 1 tak byl podle § 45 OSŘ povinen před využitím ostatních způsobů doručování (například prostřednictvím provozovatele poštovních služeb) rozsudek povinnému doručit prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, což se však nestalo.

Lze tedy shrnout, že povinnému nebyl v rozporu s pravidly pro doručování stanovenými občanským soudním řádem rozsudek doručen do zřízené a přístupné datové schránky. Z tohoto důvodu nemohl rozsudek nikdy nabýt právní moci a následně ani vykonatelnosti.

III.

Podle § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ ve spojení s § 52 odst. 1 EŘ přitom platí, že exekuce bude zastavena, jestliže byla nařízena, ačkoli se exekuční titul dosud nestal vykonatelným.

S ohledem na výše uvedené povinný ve lhůtě dle § 46 odst. 6 EŘ navrhuje, aby soudní exekutor vydal toto usnesení:

Exekuce č. j. vedená podle rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 10. 5. 2018, č. j. 1 C 111/2018-11, k uspokojení práva oprávněného na zaplacení částky 45 000 Kč, smluvní pokuty ve výši 3 000 Kč, úroků z prodlení ve výši 8,5 % z částky 45 000 Kč od 7. 1. 2018 do zaplacení, nákladů nalézacího řízení ve výši 9 540 Kč, nákladů oprávněného v exekučním řízení a k vymožení nákladů exekuce se v plném rozsahu podle § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ zastavuje.

V dne

.....

jméno a příjmení

Přílohy: dle textu

Příloha č. 4 – Vzor námitek proti příkazu k úhradě nákladů exekuce

Exekutorský úřad

jméno a příjmení soudního exekutora

adresa sídla

Povinný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Oprávněný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Ke sp. zn.:

Věc: Námítky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce

I.

Dne 10. 6. 2019 byl povinnému doručen příkaz k úhradě nákladů exekuce ze dne 4. 6. 2019, č. j., jímž soudní exekutor rozhodl, že povinný je povinen uhradit náklady exekuce, které soudní exekutor vyčíslil následovně:

- odměna soudního exekutora 6 600 Kč,
- náhrada hotových výdajů 3 500 Kč,
- daň z přidané hodnoty 2 121 Kč,
- celkové náklady exekuce 12 221 Kč.

II.

Povinný dne 13. 5. 2019 převzal vyrozumění o zahájení exekuce č. j. spolu s výzvou ke splnění vymáhané povinnosti č. j., exekučním návrhem, exekučním titulem a vydaným exekučními příkazy.

K důkazu: doručenká (měla by být součástí exekučního spisu)

Ve výše uvedené výzvě ke splnění vymáhané povinnosti byl povinný vyzván k úhradě:

- pohledávky oprávněného ve výši 44 000 Kč a
- zálohy na snížené náklady exekuce ve výši 6 110,50 Kč,
- tj. celkové částky ve výši 50 110,50 Kč.

Celkovou částku uvedenou ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti (tj. částku 50 110,50 Kč) uhradil povinný dne 29. 5. 2019 vkladem hotovosti na účet soudního exekutora uvedený ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti.

K důkazu: kopie dokladu o úhradě

III.

Podle § 6 odst. 1 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti

za škody způsobené exekutorem (dále jen „ET“), činí odměna za exekuci ukládající zaplacení peněžité částky 15 % ze základu (v případě základu do 3 000 000 Kč).

Soudnímu exekutorovi v souvislosti s výkonem exekuční činnosti podle § 13 odst. 1 ET dále náleží náhrada hotových výdajů v paušální částce 3 500 Kč.

V souladu s § 11 odst. 1 písm. a) a § 13 odst. 3 ET platí, že v případě, kdy povinný splní ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení výzvy ke splnění vymáhané povinnosti vymáhaný nárok a uhradí zálohu na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného (náklady oprávněného nebyly ve výše označené výzvě ke splnění vymáhané povinnosti vyčísleny), náleží soudnímu exekutorovi odměna ve výši 50 % odměny podle § 6 ET a náhrada hotových výdajů v paušální částce 1 750 Kč.

IV.

Povinný je přesvědčen, že v daném případě byly splněny všechny podmínky pro určení nákladů exekuce ve snížené výši, neboť povinný ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení výzvy ke splnění vymáhané povinnosti (výzvu povinný převzal dne 13. 5. 2019 a úhradu provedl dne 29. 5. 2019) splnil vymáhaný nárok a uhradil zálohu na snížené náklady exekuce – celkově tedy uhradil částku ve výši 50 110,50 Kč. Uvedená částka byla rovněž uvedena ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti č. j.

Výrok výše označeného příkazu k úhradě nákladů exekuce tedy není věcně správný, když v něm soudní exekutor určil náklady exekuce ve výši 12 221 Kč, nikoliv ve snížené výši 6 110,50 Kč.

V.

S ohledem na výše uvedené podává povinný podle § 88 odst. 3 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, tyto námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce ze dne 4. 6. 2019, č. j., a navrhuje, aby exekuční soud vydal toto usnesení:

Příkaz k úhradě nákladů exekuce č. j., vydaný dne 4. 6. 2019 soudním exekutorem, se mění tak, že povinný je povinen uhradit náklady exekuce ve výši:

- odměna soudního exekutora 3 300,00 Kč,
- náhrada hotových výdajů 1 750,00 Kč,
- daň z přidané hodnoty 1 060,50 Kč,
- celkové náklady exekuce 6 110,50 Kč.

V dne

.....

jméno a příjmení

Příloha: kopie dokladu o úhradě

Příloha č. 5 – Vzor návrhu na zrušení generálního a speciálního inhibitoria dle § 44a odst. 2 e. ř.

Exekutorský úřad

jméno a příjmení soudního exekutora

adresa sídla

Povinný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Oprávněný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Ke sp. zn.:

Věc: Návrh na zrušení generálního a speciálního inhibitoria

I.

Soudním exekutorem je vedeno exekuční řízení podle rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 11. 3. 2019, č. j. 1 C 111/2018-11, kterým byla povinnému uložena povinnost zaplatit oprávněnému:

- částku ve výši Kč,
- smluvní pokutu ve výši Kč a
- náklady nalézacího řízení ve výši Kč.

II.

Povinný dnešního dne v hotovosti na účet soudního exekutora č. pod variabilním symbolem uhradil částku – tj. částku ve výši pohledávky vymáhané v daném exekučním řízení, nákladů exekuce a nákladů oprávněného.

III.

S ohledem na výše uvedené povinný podle § 44a odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „EŘ“), navrhuje, aby soudní exekutor vydal následující usnesení:

I. Exekuční příkaz ze dne, č. j., na provedení exekuce příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu se ruší.

II. Zákaz nakládat s majetkem povinného podle § 44a odst. 1 a § 47 odst. 6 EŘ se ruší. Povinný je v rámci exekučního řízení vedeného pod sp. zn. oprávněn nakládat s celým svým majetkem.

IV.

Povinný současně soudního exekutora vyzývá, aby vydané rozhodnutí o zrušení zákazu nakládat s majetkem povinného doručil všem osobám, kterým byly doručeny exekuční příkazy vydané v daném exekučním řízení.

V dne

.....

jméno a příjmení

(Zdroj: ULLRICH, Ladislav. Exekuční řízení: komentované vzory podání. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-782-8. s. 23- 25.)

Příloha č. 6 – Vzor návrhu na zrušení zákazu nakládat s majetkem dle § 44a odst. 3 e. ř.

Exekutorský úřad

jméno a příjmení soudního exekutora

adresa sídla

Povinný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Oprávněný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Ke sp. zn.:

Věc: Návrh na zrušení zákazu nakládat s majetkem

I.

Výše označeným exekutorským úřadem je vedeno exekuční řízení sp. zn. proti výše uvedenému povinnému a ve prospěch výše uvedeného oprávněného.

Povinný dne převzal vyrozumění o zahájení exekuce č. j. spolu s výzvou ke splnění vymáhané povinnosti č. j., exekučním návrhem, exekučním titulem a vydanými exekučními příkazy:

- exekuční příkaz ze dne, č. j., na provedení exekuce přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu Česká spořitelna, a. s.,
- exekuční příkaz ze dne, č. j., na provedení exekuce prodejem nemovité věci.

II.

Z vyrozumění o zahájení exekuce vyplývá, že v daném exekučním řízení je vymáhána pohledávka oprávněného, náklady oprávněného a náklady exekuce v celkové výši 63 500 Kč.

Na základě exekučního příkazu ze dne, č. j., na provedení exekuce přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu Česká spořitelna, a. s., byla přítom na daném účtu postižena pohledávka ve výši 63 500 Kč, tj. ve výši odpovídající vymáhané pohledávce oprávněného, nákladům oprávněného a nákladům exekuce.

K důkazu: vyjádření České spořitelny, a. s.

III.

Na základě výše uvedených skutečností je tak povinný přesvědčen, že majetek postižený exekučním příkazem ze dne, č. j., na provedení exekuce přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu Česká spořitelna, a. s., zcela zjevně a nepochybně postačuje k uhrazení vymáhané pohledávky včetně nákladů oprávněného a nákladů exekuce.

IV.

S ohledem na výše uvedené povinný podle § 44a odst. 3 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „EŘ“), navrhuje, aby soudní exekutor vydal následující usnesení:

I. Exekuční příkaz ze dne, č. j., na provedení exekuce prodejem nemovité věci se ruší.

II. Zákaz nakládat s majetkem povinného podle § 44a odst. 1 a § 47 odst. 6 EŘ se nevztahuje na nemovitou věc, Povinný je v rámci exekučního řízení vedeného pod sp. zn. oprávněn s touto nemovitou věcí nakládat.

V.

Povinný současně soudního exekutora vyzývá, aby rozhodnutí vydané na základě tohoto návrhu doručil příslušnému katastrálnímu úřadu.

V dne

.....
jméno a příjmení

Příloha: vyjádření České spořitelny, a. s.

(Zdroj: ULLRICH, Ladislav. Exekuční řízení: komentované vzory podání. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-782-8. s. 61 – 62.)

Příloha č. 7 – Vzor odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora

Exekutorský úřad

jméno a příjmení soudního exekutora

adresa sídla

Povinný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Oprávněný: jméno a příjmení, datum narození, adresa bydliště / název, identifikační číslo, sídlo

Ke sp. zn.:

Věc: Odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora

I.

Dne 10. 6. 2019 bylo oprávněnému doručeno usnesení ze dne 4. 6. 2019, č. j. (dále jen „napadené usnesení“), jímž soudní exekutor rozhodl, že exekuce vedená proti povinnému pod sp. zn. se podle § 266 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“), odkládá na dobu 6 měsíců od právní moci daného usnesení.

Z odůvodnění napadeného usnesení vyplývá, že důvodem pro takové rozhodnutí soudního exekutora byla skutečnost, že povinný po pádu ze schodů utrpěl zranění, v důsledku kterých byl hospitalizován s předpokladem dalšího léčení po dobu nejméně 6 měsíců. Povinný tuto skutečnost doložil zprávou zdravotnického zařízení ze dne Po dobu léčení bude přítom povinný odkázán pouze na dávky nemocenského pojištění.

Soudní exekutor tak dospěl k závěru, že povinný se v důsledku svého zdravotního stavu bez své viny ocitl přechodně v takovém postavení, že by neprodlené provedení exekuce mohlo mít pro něho nepříznivé následky, a oprávněný nebude odkladem exekuce vážně poškozen.

II.

Oprávněný dne 12. 6. 2019 nahlédl do exekučního spisu a seznámil se zejména se zprávou zdravotnického zařízení ze dne

Z této zprávy mimo jiné vyplývá, že povinný měl po přijetí do zdravotnického zařízení bezprostředně poté, co utrpěl úraz, v krvi 2 promile alkoholu (nacházel se tedy ve stavu značné opilosti). V citované zprávě bylo rovněž uvedeno, že pád ze schodů byl s největší pravděpodobností způsoben právě tímto stavem povinného.

K důkazu: zpráva zdravotnického zařízení ze dne

III.

Oprávněný je tak přesvědčen, že v žádném případě nebyly splněny podmínky podle § 266 odst. 1 OSŘ, neboť povinný se sice ocitl přechodně v takovém postavení, že by pro něj neprodlené provedení exekuce mohlo mít zvláště nepříznivé následky, avšak v takovém postavení se ocitl výhradně ze své viny – v důsledku své opilosti spadl ze schodů a utrpěl úraz.

S ohledem na výše uvedené tak oprávněný podává proti napadenému usnesení podle § 55c odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, odvolání a navrhuje, aby odvolací soud vydal toto usnesení:

Usnesení soudního exekutora ze dne, č. j., se ruší a věc se vrací soudnímu exekutorovi k dalšímu řízení.

V dne

.....

jméno a příjmení

Procesní prostředky obrany povinného ve výkonu rozhodnutí

Abstrakt

Předmětem této práce jsou procesní prostředky obrany povinného ve výkonu rozhodnutí a jejím cílem je komplexně a podrobně zpracovat a detailně prozkoumat platnou právní úpravu, soudní judikaturu i odborné publikace týkající se této problematiky.

Kromě úvodu a závěru je práce rozčleněna na pět hlavních částí, přičemž některé z nich se dále dělí na jednotlivé kapitoly a ty pak případně i na jednotlivé body.

V první části je prostor věnován obecnému výkladu k výkonu rozhodnutí včetně soudního výkonu rozhodnutí a exekuce. Jsou zde rozebrány základní instituty vykonávacího řízení a rovněž základní zásady, jimiž je vykonávací řízení ovládáno.

Ve zbylých částech práce je již pozornost zaměřena na konkrétní procesní prostředky obrany povinného ve výkonu rozhodnutí. Druhá část obsahuje právní rozbor procesních prostředků, které povinný může uplatnit na svou obranu v soudním výkonu rozhodnutí. V jednotlivých kapitolách této části je tedy pojednáváno o námitce místní nepříslušnosti soudu výkonu rozhodnutí, námitce podjatosti soudce, návrhu na odklad soudního výkonu rozhodnutí, návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí a odporové žalobě.

Část třetí se soustředí na procesní prostředky obrany povinného v exekuci. Konkrétně jsou zde podrobně prozkoumány tyto procesní instituty: námitka místní nepříslušnosti exekučního soudu, námitka podjatosti soudního exekutora, návrh na odklad exekuce, návrh na zastavení exekuce, námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce, odporová žaloba a dále možnosti obrany povinného proti generálnímu a speciálnímu inhibitoriu a proti exekučnímu příkazu.

Část čtvrtá se zabývá právním rozбором řádných a mimořádných opravných prostředků, které je povinný oprávněn využít ke své obraně ve vykonávacím řízení. Jednotlivé kapitoly pojednávají o odvolání proti rozhodnutí soudu, odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora, dovolání a žalobě pro zmatečnost. Část pátá se pak zaměřuje na ústavní stížnost ve výkonu rozhodnutí.

V závěru práce je následně přehodnocena právní úprava procesních prostředků obrany povinného ve výkonu rozhodnutí *de lege lata* a blíže rozebrána právní úprava *de lege ferenda*.

Klíčová slova

Výkon rozhodnutí, procesní prostředek obrany, povinný.

Judgment debtor's procedural means of defence within the enforcement of judgment

Abstract

The subject of this thesis is the judgment debtor's procedural means of defence within the enforcement of judgment and its goal is to process comprehensively and to examine in detail the applicable legislation, case law and professional publications related to this issue.

In addition to the introduction and conclusion the thesis is divided into five main parts, some of which are divided into individual chapters subdivided into individual points where needed.

The first part of the thesis is devoted to general interpretation of the enforcement of judgment, including judicial enforcement of judgment and execution. The basic institutes of the enforcement procedure are discussed here as well as the basic principles by which the enforcement proceedings are controlled.

In the remaining parts of the thesis the attention is focused on specific procedural means of defence of the judgment debtor within the enforcement of judgment. The second part contains the legal analysis of the procedural means that the judgment debtor can use in his defence during the enforcement proceedings. The individual chapters of this part deal with the objection of local jurisdiction of the court of judicial enforcement of the judgment, the objection of bias of the judge, the motion to suspend the judicial enforcement of the judgment, the motion to cease the judicial enforcement of the judgment and the so-called resistance action.

The third part focuses on the procedural means of defence of the judgment's debtor in execution. Specifically the following procedural institutes are examined in detail: the objection of local jurisdiction of the court of execution, the objection of bailiff's bias, the motion to suspend execution, the motion to cease execution, the objections to the order to pay execution costs, procedural means of defence of judgment's debtor against general and special prohibition of the judgment debtor to dispose of property (in Czech so-called inhibitorium) and the defence of judgment debtor against the execution order.

The fourth part deals with the legal analysis of ordinary and extraordinary remedies which the judgment debtor is entitled to use in defence of themselves within the enforcement procedure. The individual chapters deal with the appeal against the court's non-final judgment, the appeal against bailiff's non-final decision, the appeal against the final judgment and the so-called action for confusion.

The fifth part is focused on the constitutional complaint within the enforcement of judgment.

In the conclusion of the thesis the legal regulations of procedural means of defence of the judgment's debtor within the enforcement of judgment *de lege lata* are re-evaluated and the legal regulation *de lege ferenda* is analyzed more closely.

Key words

Enforcement of judgment, procedural mean of defence, judgment debtor.